

# **DASAKUMARA CHARITAM.**

**P. R. DURASWAMI SARMA**

**"SIROMANI" WITH "PROFICIENCY"**

**LECTURER IN SAMSKRIT**

**ST. BERCHMAN'S COLLEGE**

*Changanacherry.*

*All rights reserved by the author.*

Printed at  
The National Printing House,  
TIRUVALLA.

മഗധദേശത്തു കലകാഭൂതമായ പുഷ്പപുരി നഗര  
 ത്തിൽ ഭരതദേശീയന്മാരിൽ ഉല്പന്നായി നിരവദ്യരൂപനായി  
 രാജമംസൻ എന്നു പേരായ ഒരു രാജാവ് വാണുകൊ  
 ണ്ടിരുന്നു. സമ്പത്തിൽ ക്ഷേമം തുല്യമായ ആ രാജാവി  
 ന്റെ നഗരം അസംഖ്യം തൊട്ടുമുല്യവസ്തുക്കളെക്കൊണ്ടു  
 'തൊക്കരം' എന്ന നാമത്തെ സർവ്വപ്രകാരേണ അർഹിച്ചു.  
 രാജമംസരാജാവ് നീതിമാന്മാർക്കിടയിൽനിന്നു തൊറാതെ  
 അനവരതം പ്രജാക്ഷേമ പരിപാലനത്തിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധ  
 നായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പട്ടമഹിഷിയുടെ പേർ  
 വസുമതി എന്നായിരുന്നു. ആ സതീരത്നം തന്റെ ബു  
 ളി വൈഭവംകൊണ്ടും ലീലാപാടവംകൊണ്ടും രമണീയ  
 തയാലും യോഷിതകലത്തിന്നു ഒരു ഭൂഷണമായി പരില  
 സിച്ചു. പാമശിവന്റെ തൃക്കണ്ണിൽനിന്നുണ്ടായ അഗ്നി  
 യിൽ കാമദേവൻ ദഹിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപ  
 കരണവ്യൂഹങ്ങളെല്ലാം വസുമതിയുടെ ഓരോ അവയവമാ  
 യി പരിണമിച്ചുവെന്ന് എന്നും ലോകത്തിലുള്ള എല്ലാ ഉപ  
 മാവ്യൂഹങ്ങളുടേയും സമുച്ചയരൂപമായി ഒരു ആകൃതികണ്ടാ  
 ള്കൊള്ളാമെന്നു ആഗ്രഹിച്ചു ബ്രഹ്മാവ് തന്റെ ആഗ്രഹ  
 നിവൃത്തിക്കായി സൃഷ്ടിച്ച ഒരു ആകൃതി വിശേഷമാണെന്നു

എന്നും തോന്നുമാറു വസുമതിയുടെ രൂപം നിസ്തലമായി ശോഭിച്ചു.

രാജഹംസൻ ധർമ്മപാലൻ പത്മോദ്ഭവൻ, സിതവർമ്മൻ, എന്നു പേരായി വിദഗ്ദ്ധരായ മൂന്നു കലാമാതൃന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ സിതവർമ്മനു സുമതി സത്യവർമ്മാവു എന്നു പേരായ രണ്ടു പുത്രന്മാരും ധർമ്മപാലനു സുമന്ത്രൻ സുമന്ത്രൻ (കാമപാലൻ) എന്നു മൂന്നു പുത്രന്മാരും പത്മോദ്ഭവനു സുശ്രുതൻ (രത്നോദ്ഭവൻ) എന്നു പേരായി രണ്ടു പുത്രന്മാരും ഉണ്ടായി. കാലക്രമത്തിൽ ധർമ്മശീലനും സത്യസന്ധനും ആയ സത്യവർമ്മാവ് സംസാരം നിസ്സാരമാണെന്നും സങ്കടപ്രായമാണെന്നും രാഗഭ്രഷ്ടാഭി ഭ്രഷ്ടഗ്രസ്തമാണെന്നും ഭോഗങ്ങൾ മിന്നൽ പിണക്കപോലെ ക്ഷണഭിംഗരങ്ങളാണെന്നും നിശ്ചയിച്ച് തീർത്ഥയാത്രക്കായി ദേശാന്തരത്തിലേക്കു പോയി. ഒട്ടിനിതനായ കാമപാലൻ മോഹഗ്രസ്തനായി പിതൃജനങ്ങളുടേയും അഗ്രജന്മാരുടേയും ശാസനങ്ങളെ അതിക്രമിച്ച് വാടനടപരായണനായും വേശ്യാലമ്പടനായും കാലം നയിച്ചുവന്നു. രത്നോദ്ഭവനാകട്ടെ വാണിജ്യത്തിൽ പ്രകൃത്യാ തന്നെ ആസക്തനായിരുന്നതിനാൽ കച്ചവടത്തിനായി കപ്പൽ കയറി വിദേശത്തിലേക്കു പോയി. മാറു മന്ത്രിപുത്രന്മാരെല്ലാവരും ഭരണ തന്ത്രത്തിൽ പിതൃജനങ്ങളാൽ നിയുക്തന്മാരായി രാജശാസനങ്ങളെ അനുസരിച്ച് സ്വകൃത്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചു പോന്നു.

ഒരിക്കൽ മഗധനായകനായ രാജഹംസൻ ദ്വിഗിജയത്തിലുള്ള ആശംസയാലും യുദ്ധത്തിലുള്ള അഭിലാഷ

ത്താലും ചതുരംഗബലത്തോടുകൂടി മാളവേശ്വരനായ മാനസാരനോടു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ പുറപ്പെട്ടു. ഭേരികളുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുമ്പോൾ സാഗരങ്ങളുടെ നിർലോഭാക്ഷാമകാരത്തെ അധികരിക്കേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ ദീക്ഷപത്രവാളങ്ങളെ ചലിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ അത്യുച്ചത്തിൽ മുഴങ്ങി. മാളവനാഥനായ മാനസാരൻ ഗജതൂറഗാദികളോടുകൂടി സവിഗ്രഹമായ വിഗ്രഹം എന്നു തോന്നുമാറ് സാഗ്രഹമായി മഗധരാജാവുനോട്ടം കൈക്കൊണ്ടു. ഗജങ്ങളുടേയും, തൂറുകളുടേയും ഖരങ്ങൾ തട്ടി മുട്ടുന്നതിനായി ക്ഷോണിയിൽ നിന്നു ധൂളി ഭംഗം അകാശം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചു. സേനകൾ തമ്മിൽ ഘോരമായി യുദ്ധം ചെയ്തു. അവസാനം മാളവസൈന്യം ക്ഷയിച്ചുതുടങ്ങി. മഗധരാജാവ് മാളവരാജനെ പിടിച്ച് ബന്ധനസ്ഥനാക്കി എങ്കിലും ദയാവിഷ്ണുനായി വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തെ മോചിപ്പിച്ച് രാജാവാക്കി തിരിച്ചയച്ചു.

രാജാധിപതി അനന്തരാധിപതിയായി. കിഴ് പ്പെടാ  
 തെ പ്രഭാതസമയത്തു “ഭേന്താവോടു കൂടി താൻ കല്പവല്പീ-  
 ഫലമനുഭവിക്കുന്നതാണ്” എന്നു, തന്നോടു കൂടി വ്യാകൃ-  
 തി പറഞ്ഞതായി സ്വപ്നം കണ്ടു. രാജ്ഞി. പെട്ടെന്നു



എഴുന്നീറ്റു ഈ സന്തോഷവൃത്താന്തം ഭർത്താവിനെ അറിയിച്ചു. പ്രഭാതസമയത്തിൽ കാണുന്നതായ സ്വപ്നങ്ങൾ ഒട്ടുമിക്കതും ഫലിക്കുന്നതാണെന്നു പറഞ്ഞു, ജനനദ സംഭരിതനായ രാജാവ് ഭയിതയെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. കാലക്രമത്തിൽ വിലാസവതി ഗർഭം ധരിച്ചു. കബേരതുല്യനായ രാജാവ് സുഹൃത്തുക്കളേയും ബന്ധുക്കളേയും ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി തന്റെ മനോരഥസിദ്ധിക്കനുരൂപമായി പത്നിയുടെ സീമന്താഭ്യർത്ഥങ്ങൾ യഥാകാലം ആഘോഷിച്ചു.

ഒരുദിവസം രാജാവ് സുഹൃത്തുക്കളോടും മന്ത്രിമാരോടും പുരോഹിതന്മാരോടുംകൂടി സിംഹാസനാരൂഢനായി ന്യായസഭയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ചാരപാലകൻ ബലാംജലിയായി രാജസമീപം ചെന്നു, ഏതോ ഒരു താപസൻ രാജാവിനെ കാണാനായി പടിക്കൽ നിന്നിരുന്ന വിവരം അറിയിച്ചു. അനന്തരം രാജാവിന്റെ കല്പനപ്രകാരം ചാരപാലകൻ ഉടനെ ചെന്നു താപസനെ രാജസമീപം നയിച്ചു. താപസനെ കണ്ട ഉടനെ രാജാവ് പരിജനങ്ങളെയെല്ലാം പറഞ്ഞയച്ച്, മന്ത്രിസമിതനായി മന്ദസ്തിതംപൂണ്ട് ഈ വേഷത്തിൽ അങ്ങ് ഏതെല്ലാം ദേശങ്ങൾ സഞ്ചരിച്ചു, എന്തെല്ലാം വിശേഷങ്ങൾ കണ്ടു? എന്ന് അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിച്ചു. താപസൻ പറഞ്ഞു:-

അങ്ങയുടെ ആജ്ഞയെ ശിരസാവഹിച്ചു നിർദ്ദോഷമായ ഈ വേഷവും സ്വീകരിച്ച് ഞാൻ മാളവേശന്റെ നഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ ഗ്രന്ഥമായി താമസിച്ച് ആ രാജ്യത്തിലെ വ

ത്തമാനങ്ങളെല്ലാം ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. മാനിയായ മാ  
നസാരൻ യുദ്ധത്തിൽ പരാജിതനായിഭവിക്കയാൽ അ  
ത്യാനന്ദം ഉണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കി. നിർദ്വയനായ  
ആ രാജാവ് തന്റെ പരാജയത്തിന്നു പ്രതികാരം ചെയ്യാ  
ൻ ഇച്ഛിച്ചു. മഹാകാലനിവാസിയാകാൻ കാളീവിലാസി  
യായി അനശ്വരനായ ഭഗവാൻ അംബികാപതിയെ ത  
പസ്സുകൊണ്ടു പ്രസാദിച്ചു. പ്രീതനായ ഭഗവാനിഷ്ണി  
ന്നു ശത്രുനാശവും ഭയനകരമായ ഒരു ഗദ അദ്ദേഹ  
ത്തിന്നു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. തന്നോടു എത്രപ്പാൻ ലോകത്തി  
ൽ ആർക്കും സാധ്യമല്ലെന്നു അഭിമാനിച്ചുകൊണ്ട് മഹാ  
ഭിമാനിയായ മാളവരാജാവ് അങ്ങയോടു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ  
വേണ്ടതായ ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്തുവരുന്നു. എന്നിങ്ങനെ പര  
വാനുള്ളതു ഇത്രമാത്രമാണ്. ഇനി കർത്തവ്യങ്ങളിൽ ഭേദ  
മില്ലെന്നു പ്രമാണം.

താപസവേഷധാരിയായ ചാരന്റെ വാക്കുകേട്ട് മ  
ന്ത്രിമാർ തമ്മിൽ ആലോചിച്ചു. രാജാവിനോടു ഇപ്രകാ  
രം പറഞ്ഞു:—

‘ബ്രാഹ്മ്യസഹായങ്ങളെ അപേക്ഷിക്കാതെ കേവലം  
ദൈവസഹായത്തെ മാത്രം അവലംബിച്ചാണ് ശത്രുരാ  
ജാവ് യുദ്ധത്തിന്നു ഒരുങ്ങിവരുന്നത്. ദൈവാജ്ഞയെ ലം  
ഘിക്കുന്നതു മനുഷ്യർക്കു സാധ്യമല്ലാത്തതിനാൽ ഈ സ  
മയത്തു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതു നമുക്കു യുക്തമല്ലെന്നാണ് തോ  
ന്നുന്നത്. അതിനാൽ ശത്രുക്കൾ അകത്തു പ്രവേശിക്കാ  
തിരിപ്പാൻ താമസിയാതെ ദുർഗ്ഗസംഗ്രഹം ചെയ്യുന്നതായി  
രിക്കും ഉചിതം എന്നു തോന്നുന്നു.’

ഈ വിധം മന്ത്രിമാർ പല പ്രാവശ്യം വിജ്ഞാപി  
 ച്ചു. എങ്കിലും അവരുടെ വിജ്ഞാപനങ്ങളെ അനാദരിച്ച് യുദ്ധം തന്നെയാണു കർത്തവ്യമെന്നു രാജാവ് നിശ്ചയിച്ചു.  
 ദൈവലബ്ധമായ ശക്തിയാൽ ഗവിഷ്ഠനായ മാനസാര  
 ന് സാമഗ്രികളോടുകൂടി യുദ്ധംചെയ്യാൻ മഗധദേശത്തിൽ  
 പ്രവേശിച്ചു. ഇതറിഞ്ഞു മന്ത്രിമാർ അന്തഃപുരസ്ത്രീകളെ  
 യെല്ലാം ശത്രുക്കൾ കാണാതെ വിന്ധ്യാടവീമധ്യത്തിൽ  
 കൊണ്ടുപോയി മൂലബലങ്ങളോടുകൂടി അവിടെ ഒളിപ്പി  
 ച്ചു. രാജഹംസനാകളെ സൈന്യസമേതം പുറത്തുവന്നു  
 ശത്രുരാജാവിനോടു എത്രത്തു. പരസ്പരം ബലവൈരമാ  
 ള്ള ധീരന്മാരുമായ ഇരുകൂട്ടരും തമ്മിൽ യുദ്ധംചെയ്തുകൊ  
 ണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ജയകാംക്ഷിയായ മാളവേശൻ ഗത്യന്ത  
 രമില്ലെന്നു കണ്ടു ദൈവലബ്ധമായ ഗദ എടുത്തു യുദ്ധ  
 ത്തിൽ അതിവിദഗ്ദ്ധനായ രാജഹംസന്റെ മീതെ എറി  
 ഞ്ഞു. മഗധരാജാവ് തീക്ഷ്ണങ്ങളായ ശരങ്ങൾകൊണ്ടു ആ  
 ഗദയെ ശകലങ്ങളാക്കി മുറിച്ച് എങ്കിലും ദൈവശാസ  
 നത്തിന്റെ അലംഘ്യതഫേതുവാൽ അതു തേരാളിയെ  
 കൊന്ന് ഭഗവാനായ രാജാവിനെ മുർച്ഛിതനാക്കിത്തീ  
 ൾ. ഈ സംഭവത്തിൽ രഥാശ്വങ്ങൾ രാജാവോടുകൂടി ര  
 ഥത്തെ വലിച്ചുകൊണ്ടു അന്തഃപുരജനങ്ങൾ ശരണാ  
 പ്രാപിച്ചിരുന്നതായ സ്ഥലത്തു ദൈവഗത്യാ ചെന്നു  
 ചേർന്നു. മാളവനാഥൻ ജയലക്ഷ്മിയോടുകൂടി മഗധ  
 രാജ്യത്തെ ആക്രമിച്ച് തലസ്ഥാനമായ പുഷ്പപുരത്തിൽ  
 വാസം തുടങ്ങി. ആയുധങ്ങൾപെട്ടു മുറിവേററു ബോധ  
 ഫേഹിതരായി കിടന്നിരുന്ന മന്ത്രിമാർ പ്രഭാതസമയത്തി  
 ലെ കളിർകാറുകൊണ്ടു ദൈവഗത്യാ ഉണർന്നു. അവർ

രാജാവിന്റെ പലസ്ഥലങ്ങളിലും അന്വേഷിച്ചു കാണാതെ  
ചിന്നമാനസ്സായി വസുമതീസമീപം ചെന്നു. വസുമ  
 തിയാകട്ടെ അവരിൽ നിന്നു സൈന്യങ്ങളുടെ നാശത്തെ  
 പറ്റിയും രാജാവിനെ കാണാത്ത വിവരത്തെപ്പറ്റിയും  
 അറിഞ്ഞു. ഓടാഞ്ഞുവരുന്നവനായിത്തീർന്നു. ഭർത്താവിനെ താ  
 നും അനുഗമിക്കുന്നതാണെന്നറിഞ്ഞ് ചിന്തിച്ചു. 'ദേവി! ദേവൻ  
 മരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഇല്ലെന്നും പറയാൻ പാടില്ല. വസുത  
 ത്വമറിയാതെ സാമന്തം പ്രവർത്തിക്കുന്നതു വളരെ അനു  
 ചിതമാകുന്നു. കൂടാതെ സ്വപ്നത്തിന്നനുഗ്രഹമായി സാർവ്വ  
 ഭൗമമായ രാജകുമാരൻ ദേവിയുടെ ഗർഭത്തിൽ സ്ഥിതി  
 ചെയ്യുന്നുവെല്ലോ. അതിനാൽ എല്ലാകൊണ്ടും ഭവതിക്കു  
 മരണം ഇപ്പോൾ അനുചിതമാണ്' എന്നും മറ്റും പറ  
 ഞ്ഞു. മന്ത്രിമാർ രാജാവിന്റെ തൽക്കാലം ആശ്വസിപ്പിച്ചു.  
 നേരം അർദ്ധരാത്രിയായി. പരിജനങ്ങളെല്ലാം ഗാഢനിദ്ര  
 യെ പ്രാപിച്ചു. പരിതസ്ഥിതികളെല്ലാം നിശ്ശബ്ദതയിൽ  
 ലയിച്ചിരുന്നു. ശോകാർണ്ണവമഗ്നയായി കിം കർത്തവ്യത്താമു  
 ണയായ വിലാസവതി ഓടാ അസഹ്യമാണെന്നു കണ്ടു  
 ആരുമറിയാതെ പതുക്കെ നടന്നു നിശ്ശബ്ദമായി സേനക  
 ളും മന്ത്രിമാരും താമസിച്ചിരുന്ന കൂടാരങ്ങൾ കടന്നു അ  
 ല്ലനേരംകൊണ്ടു ശ്രാന്തങ്ങളായ രാജാശ്വങ്ങൾ ഗമിപ്പാൻ  
 ശക്തിയില്ലാതെ ബോധരഹിതനായ രാജാവിനെ വഹി  
 ച്ചുകൊണ്ടു നിന്നിരുന്ന സ്ഥലത്തു് എങ്ങിനെയോ ചെന്നു  
 ചേർന്നു. അനന്തരം ഒരു വൃക്ഷശാഖയിൽ ഉത്തരീയത്തെ  
 ബന്ധിച്ചു മരണോന്മുഖിയായി വാങ് മാധുര്യംകൊണ്ടു  
 കോകിലങ്ങളെ അധഃകരിക്കത്തക്കവണ്ണം 'ഭൂനായക' അ  
 ട്ത ജന്മത്തിലും ഭവാൻതന്നെ എന്നിങ്ങു വല്ലഭനായി ഭ

വികേണമെ; ദുഃഖബഹുലമായ ഈ ലോകത്തിൽ എ  
 ന്റെ പ്രാണനാഥനല്ലാതെ ഒരു നിമിഷംപോലും ജീവി  
 ച്ചിരിപ്പാൻ ഞാൻ ശക്തയല്ല, അതിനാൽ ഞാൻ ഇതാ  
 അങ്ങയെ അനുഗമിക്കുന്നുണ്ട്, എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു  
 വിലപിച്ചു. ചന്ദ്രകിരണങ്ങളുടെ ശീതളമായ സംപർക്ക  
 ത്താൽ തത്സമയം ബോധവാനായിതിന്ന് രാജാവു വിചാ  
 പം കേട്ടു അതു തന്റെ പ്രിയതമയുടെ ശബ്ദമാണെന്നു  
 നിശ്ചയിച്ച് പതുക്കെ വിളിച്ചു. ശരീരത്തിൽ നിന്നു വള  
 രെ രക്തം പ്രണങ്ങൾ വഴിയായി ഒഴുകിപ്പോയിരുന്നതി  
 നാൽ അദ്ദേഹത്തിനു കിടന്നിരുന്ന ഭിക്ഷിയിൽനിന്ന് ഇളക  
 വാൻ സാധിച്ചില്ല. വല്ലഭന്റെ ശബ്ദം കേട്ടു ഉടനെ രാ  
 ജ്ഞി സസംഭ്രമം ഓടിച്ചെന്ന് ആനന്ദസംഭരിതയായി ഇ  
 മ പൂട്ടാതെ കുറെനേരം രാജാവിനെ നോക്കിനിന്നു. അ  
 നന്തരം അവർ പുരോഹിതന്മാരെയും മന്ത്രിമാരെയും  
 ഉറക്കെ വിളിച്ചുവരുത്തി അവർക്കു രാജാവിനെ കാ  
 ടിക്കൊടുത്തു. രാജാവിന്റെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥി  
 തികളുടേ, അമാത്യന്മാർ വളരെ വ്യസനിച്ചു. രാജ  
 പാദങ്ങളെ തങ്ങളുടെ ശിരസ്സുകളിൽ എടുത്തുവെച്ചു. സാ  
 രഥി മൃതനായി താഴെ വീണപ്പോൾ അശ്വങ്ങൾ വേഗ  
 ത്തിൽ രഥത്തെ വലിച്ചുകൊണ്ടു വനത്തിലേക്കു പോയ  
 വിവരം അവർ രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടു രാ  
 ജാവു യുദ്ധത്തിൽ ദയാഹീനനായ മാളവരാജാവു നമ്മു  
 ടെ സൈന്യങ്ങളെയെല്ലാം കൊന്ന് അവസാനത്തിൽ  
 ദൈവദത്തമായ തന്റെ ഗടകൊണ്ടു എന്നെ അടിച്ചു.  
 ഞാൻ പെട്ടെന്നു മുർച്ഛിതനായി രഥത്തിൽ വീണു. നി  
 ങ്ങൾ പറഞ്ഞതുപോലെ അശ്വങ്ങൾ ദൈവഗത്യാ രഥ

ത്തെ വലിച്ചു ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കാം. ഇപ്പോൾ പുലർകാലത്തിലെ കൂട്ടിർകാറ്റുതട്ടി എനിക്കു ബോധം വന്നിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു. അനന്തരം അമാത്യന്മാർ രാജാവിനെ കൂടാരത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ശരീരത്തിൽ തറച്ചിരുന്നതായ ബാണശകലങ്ങളെല്ലാം എടുത്തുകളഞ്ഞു വ്രണങ്ങളിൽ മരുന്നു പുരട്ടി. വേദനയെല്ലാം ഒരുവിധം ശമിച്ചപ്പോൾ രാജാവിന്റെ മുമ്പം വികസിതമായ താമരപ്പൂപോലെ ഉത്ഫുല്ലമായി ശോഭിച്ചു. തനിക്കു സംഭവിച്ച ആപത്തിനേയും പരാജയത്തേയും പററി ഓർത്തപ്പോൾ വികസിതമായ രാജമുഖം സന്ധ്യാകാലത്തു മുകളിലേക്കു വിടുന്നതായ താമരപ്പൂപോലെ ചുളിഞ്ഞു നിഷ്പ്രഭമായിത്തീർന്നു. ഇതുകണ്ടു വസുമതി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:-

പ്രാണനാഥ! രാജാക്കന്മാരുടെ ഇടയിൽ അത്യന്തം ശ്രേഷ്ഠനും പരാക്രമിയുമായ അങ്ങ് ഇപ്പോൾ വിന്ധ്യാടവീമധ്യത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു എന്ന് എത്രമാത്രം അസംഭാസ്യമാണ്. മിന്നത്തുപിണത്തുപോലെ ക്ഷണഭംഗമായ സമ്പത്തു ചെട്ടെന്ന് ഉണ്ടാകുന്നതുപോലെ ചെട്ടെന്ന് നശിക്കുന്നു. അതിനാൽ സർപ്പം ദൈവായത്തമാണെന്നറിഞ്ഞു സമാധാനിക്കുന്നതല്ലാതെ ഇക്കാര്യങ്ങളിൽ ഗത്യന്തരമില്ല. പണ്ടു ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ, ധർമ്മപുത്രൻ മുതലായ രാജശ്രേഷ്ഠന്മാർ ഐശ്വര്യത്തിൽ ദേവേന്ദ്രതുല്യരായി സത്യാധർമ്മം, ദയ, പരോപകാരം, ഹൃദയപരഭക്തി, സദാചാരം മുതലായ ഗുണങ്ങൾക്കുത്തമാൾഭൂതരായി ഇരുന്നെങ്കിലും ദൈവായത്തമായ ദുഃഖചന്ദ്രനും അവരെയും പിടിപ്പിക്കാതിരുന്നില്ല. അതുപോലെതന്നെ. ഭ

വാൻ കാലതാമസം കൂടാതെ പൂർവ്വസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു രാജ്യം ഭരിക്കുമാറു സർവ്വശക്തനായ ദൈവം അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ. നമുക്കു ഈ വ്യസനങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാതെ ഈശ്വരനെ അധികമായി ആരാധിക്കാം.

ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. രാജഹംസൻ തന്റെ അഭിലാഷസിദ്ധിക്കായി വാമദേവൻ എന്ന പേരായ താപസശ്രേഷ്ഠനെ ശർണംപ്രാപിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ച് അദ്ദേഹം നൽകിയതായ ഉച്ചചാരങ്ങളെ സവിനയം സ്വീകരിച്ചു സോമകലാവതംസിയായ രാജാവു താപസനോടു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:— 'ഭഗവൻ, മാനസാരൻ പ്രബലമായ ദൈവബലംകൊണ്ടു് എന്നെ ജയിച്ച് എന്റെ രാജ്യത്തെ യഥേഷ്ടം അനുഭവിക്കുന്നു. ഞാനും ഉഗ്രമായ തപസ്സുചെയ്തു ഭവൽക്കാരുണ്യത്താൽ എന്റെ ശത്രുവിനെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുമാറു എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കേണം.' ഇതു കേട്ടു ത്രികാലജ്ഞനായ താപസൻ പറഞ്ഞു:— 'അല്പയോ രാജാവേ അങ്ങു തപസ്സുകൊണ്ടു് ശരീരത്തെ ക്ലേശിപ്പിക്കണമെന്നില്ല. വസുമതീഗർഭസ്ഥനായ രാജനന്ദനൻ സകല ശത്രുക്കളുള്ളേയും നശിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഭവാൻ കഠോകാലം സ്വസ്ഥപിത്തനായിരുന്നാലു്'

'ഇതു സത്യം തന്നെ' എന്നു മന്ത്രി ആകാശവാണിയും പെട്ടെന്നു ഉണ്ടായി. രാജാവു് മുനിവചനമവലംബിച്ചു് സ്വസ്ഥനായി താമസിച്ചു.

ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞു സംപൂർണ്ണ ഗർഭയായ വസുമതി ശുഭദിനത്തിൽ പുണ്യസമയത്തു് സകല ല

ക്ഷണങ്ങളും തികഞ്ഞ ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. ഉചിത  
ജ്ഞനായ രാജാവ് പുരോഹിതന്മാരെ വരുത്തി ബാലോചി  
തങ്ങളായ സംസ്കാരങ്ങളെല്ലാം നടത്തി. പത്താംദിവസം  
പുത്രൻ രാജവാഹനൻ എന്നു പേരിട്ടു. സുമതി സുമന്ത്ര  
സുമിത്ര സുമന്ത്രന്മാർക്കും യഥാക്രമം പ്രമതി മിത്രമപ്തൻ  
മന്ത്രമപ്തൻ വിശ്രുതൻ എന്നു നാലു പുത്രന്മാർ ജനിച്ചു.  
രാജവാഹനൻ ആത്മമിത്രങ്ങളായ മന്ത്രിപുത്രന്മാരോടുകൂ  
ടി ബാലകേളികൾ അനുഭവിച്ചു വന്നു.

(ഒരു ദിവസം ഒരു താപസൻ രാജലക്ഷണയുക്ത  
നായ നാനാദർശനമായ ഒരു കമാരനെ കൊണ്ടുചെന്നു  
രാജസമക്ഷത്തിൽ അർപ്പിച്ചു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

“ഭൂവല്ലഭേ! ഞാൻ ഭദ്ര, സമിത്തു മുതലായതുകൊണ്ടു  
വരുവാനായി വനത്തിലേക്കു പോയപ്പോൾ അനുഗ്രഹമായ  
ഒരു സ്ത്രീ വിമ്മി വിമ്മി കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതുകണ്ടു. അ  
വൾ ആരാണെന്നും വിജനമായ വനത്തിൽ ഏകാകിനി  
യായി ഇരുന്നു. കരയുവാൻ കാരണമെന്തെന്നും ഞാൻ അ  
വളോടു ചോദിച്ചപ്പോൾ അവൾ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

മുനിശ്രേഷ്ഠ! ലാവണ്യത്തിൽ കാമതുല്യനായ മിഥി  
ലവനായകൻ തന്റെ സുഹൃത്തായ മഗധരാജന്റെ പട്ടമ  
ഹിഷിയായ വസുമതീദേവിയുടെ സീമന്ത മയോത്സവ  
ത്തിനായി പുത്രന്മാരങ്ങളോടുകൂടി പുഷ്പപുരത്തിലേക്കു  
പോയിരുന്നു. അടിയന്തിരം കഴിഞ്ഞു സ്നേഹിതനോടുകൂ  
ടി അവിടെ കറെദിവസം താമസിച്ചു. അപ്പോഴാണ് മാ  
ജവരാജാവ് മഗധരാജാവിനോടുകൂടി യുദ്ധംചെയ്യാൻ പു  
ഷ്പപുരത്തിൽ വന്നത്. സമ്പത്തിലും ആപത്തിലും സമ



ക്രിയമാരാണല്ലോ യഥാർത്ഥ സുഹൃത്തുക്കൾ എന്ന  
 ആപ്തവാക്യത്തെ പരസ്കരിച്ച് വിദേശാധിപതിയായ  
 പ്രമാണവർദ്ധിച്ച് സുഹൃത്തിനുവേണ്ടി മാനസാനോട യു-  
 ങ്ങപ്പെയ്ക്കും. യുദ്ധത്തിൽ ഒട്ടുമിക്കസൈന്യങ്ങളും നശിച്ചു-  
 ബാക്കി ഉണ്ടായിരുന്ന ഏതാനും സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി രാ-  
 ജാവ് സ്വന്തം നഗരത്തിലേക്കു യാത്രയാതി. വനമാഗ്നി  
 കൂടി പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ പെട്ടെന്നു അസംഖ്യം  
 കാട്ടാളന്മാർ ഒരു കൂട്ടമായി വന്നു അദ്ദേഹത്തെ തടഞ്ഞു.  
 തന്നിമിത്തം രാജാവും പരിജനങ്ങളും തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞു  
 അങ്ങിങ്ങു ഓടിപ്പോയി. രാജാവിന്റെ രണ്ടു ചെറിയ പു-  
 ത്രന്മാരെ ഞാനും എന്റെ പുത്രിയുമാണ് എടുത്തുകൊ-  
 ണ്ടിരുന്നത്. രാജാവിനേയും സൈന്യങ്ങളേയും പിന്തുട-  
 ന്നു ഓടുവാൻ ഞങ്ങൾക്കു സാധിച്ചില്ല. ഞങ്ങൾ വഴിയ-  
 റിയാതെ ചുറ്റിനടന്നുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഘോരമായ  
 ഒരു വ്യാഘ്രം എന്റെ നേരെ വന്നു. അതിനെക്കണ്ടു  
 പേടിച്ചു ഞാൻ ഓടിപ്പോൾ ഒരു പാറമേൽ കാൽതട-  
 ഞ്ഞു താഴെ വീണു. ബാലൻ എന്റെ കയ്യിൽനിന്നും  
 തെറ്റി സമീപത്തിൽ കിടന്നിരുന്ന ഒരു ഗോ ശവത്തി-  
 ന്റെ മീതെ വീണു. വ്യാഘ്രം ഓടിചെന്നു ഗോശവം ഭ-  
 ക്ഷിപ്പാനാരംഭിച്ചു. പെട്ടെന്നു ചില കാട്ടാളന്മാർ അവിടെ  
 എത്തി പുലിയെ കൊന്നു ബാലനെ എടുത്തുകൊണ്ടു  
 പോയി. മറ്റൊരു കുമാരനും എന്റെ പുത്രിയും എവി-  
 ടെ പോയി എന്നു യാതൊരു വിവരവുമില്ല. ഈ സംഭ-  
 വങ്ങളെല്ലാം കണ്ടു പരിഭ്രമിച്ച് ഞാൻ ബോധംകെട്ടു താ-  
 ടെ വീണു. ഏതൊ ഒരു ആട്ടിടയൻ ആടുകളെ മേച്ചു  
 കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ യാതൊരു ബോധരഹിതയാ

യി കിടക്കുന്നതു കണ്ടു. കൃപാലുവായ ആ മനുഷ്യൻ പതുക്കെ എന്നെ എടുത്തു സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി, എന്നിങ്ങു വേണ്ടതായ ശുശ്രൂഷകളെല്ലാം ചെയ്തു. എന്റെ ഭേദത്തിലെ പ്രശ്നങ്ങളെല്ലാം ഒരുവിധം ഉണക്കുന്നതുവരെ നാലുദിവസം ഞാൻ അവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചു. വീണ്ടും രാജാവിനേയും ബാലന്മാരേയും എന്റെ പുതിയേയും അന്വേഷിച്ചു പൊയ്ക്കൊണ്ടു. ആരും സഹായമില്ലാത്തതിനാൽ ഞാൻ ഇവിടെ ഇരുന്നു കരയുന്നതാണ്. എന്തായാലും ഞാൻ സ്വാമിയെ അന്വേഷിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇത്രയും പാഞ്ഞ ആ വൃദ്ധസ്രീ അവിടെനിന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അങ്ങയുടെ സഖാവായ വിദേശാധിപനു സംഭവിച്ചതായ ആപത്തിനെ ഓർത്തു ഞാൻ വ്യസനിച്ചു. അനന്തരം കാട്ടാളന്മാരുടെ കയ്യിൽപെട്ട ബാലനെ അന്വേഷിച്ചു ഞാൻ ഒരു ചണ്ഡികാമന്ദിരത്തിൽ ചെന്നു. അവിടെ കണ്ട കാഴ്ച ഏറ്റവും ശോചനീയമായിരുന്നു. രാജകുമാരനെ ദേവതക്കു ബലികൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചു, കുറെ കാട്ടാളന്മാർ ഒന്നിച്ചുചേർന്ന്, ഏതു പ്രകാരത്തിലാണു ബാലനെ നിഗ്രഹിക്കേണ്ടതു—വൃക്ഷശാഖയിൽ കെട്ടിയിട്ടു വാൾകൊണ്ടു ശിരസ്സു മേടിക്കുകയോ വേണ്ടതു്, അല്ലെങ്കിൽ ഒരു കുഴിയൽ ഇറക്കി കഴുത്തുവരെ മുടിശിരസ്സു മേടിക്കുകയോണെന്നല്ലതു, അഥവാ വേട്ടനായ്ക്കു കൊണ്ടു കടിപ്പിച്ചു കൊല്ലുകയോണെന്നു ഉചിതം, അതു മല്ലെങ്കിൽ ഉന്നതമായ ഒരു വൃക്ഷത്തിൽ നിന്നു താഴെ പാറമേൽ ഇട്ടു നിഗ്രഹിക്കുന്നതായിരിക്കുമോ ശ്രേഷ്ഠം എന്നും മറ്റും ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ അവരോ

ടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'കിരാതശ്രേഷ്ഠന്മാരെ, വൃദ്ധനായ ഞാൻ വഴിതെറ്റി കാട്ടിൽക്കൂടി സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു. എന്റെ കയ്യിൽ ഒരു ബാലൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ബാലനെ ഒരു വൃക്ഷമായയിൽവെച്ച് വഴി അന്വേഷിപ്പാനായി ഞാൻ കുറെദൂരം പോയി. തിരികെ വന്നപ്പോൾ ബാലനെ കണ്ടില്ല. ശിശുവാനെ ആർ കൊണ്ടുപോയി, എവിടെ കൊണ്ടുപോയി എന്നും മറ്റും അറിയാതെ ഞാൻ കുറെദിവസങ്ങളായി അലഞ്ഞുനടക്കുന്നു. ഞാൻ എന്തു ചെയ്യട്ടെ, എവിടെ പോകട്ടെ. നിങ്ങൾ ആരെങ്കിലും എന്റെ ബാലനെ കണ്ടുവോ?

ഇതുകേട്ട് കിരാതന്മാർ, ഭദ്രിജോത്തമ, ഇവിടെ ഒരു ബാലനുണ്ട്. ഈ ശിശു അങ്ങ് പറയുന്ന ശിശുവാണെങ്കിൽ എടുത്തുകൊൾക.' എന്നു പറഞ്ഞു ബാലനെ എന്റെ കയ്യിൽത്തന്നെ. ഞാൻ അവരെ അനുഗ്രഹിച്ച് ബാലനെ എടുത്ത് അങ്ങയുടെ സമീപം ഇതാ വന്നിരിക്കുന്നു. ഈ കുമാരനെ അങ്ങ് പിതൃസ്ഥാനത്തിൽ ഇരുന്നു രക്ഷിച്ചാലും."

തന്റെ സുഹൃത്തിനു സംഭവിച്ചതായ ആപത്തു നിമിത്തം രാജാവിനുണ്ടായിരുന്നടുഖം സുഹൃത്പുത്രനെ കണ്ടതിനാൽ അല്പം ശമിച്ചതുപോലെ തോന്നി. ആ കുമാരനെ ഉപഹാരവത്ന എന്ന പേരോടുകൂടി രാജാവ് തന്റെ പുത്രനെപോലെ വളർത്തിവന്നു. 1/

ഒരു ദിവസം രാജാവ് തീർത്ഥസ്നാനത്തിനായി സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ ഒരു കാട്ടാളന്റെ ഗൃഹത്തിനു സമീപം ഒരു ശബരസ്രീ കോമളകളേബരനായ ഒരു കുമാരനെ മ.

ടിയിൽവെച്ച് ലാളിക്കുകയായിരുന്നു. ഇതു കണ്ട രാജാവിനു വളരെ കൌതുകംതോന്നി. അനന്തരം ആ സ്ത്രീയെ തന്റെ സമീപം വരുത്തി ഭോമിനി, രാജലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയ ഈ ബാലൻ കാട്ടാളന്മാരുടെ വാശത്തിൽ ജനിച്ചപ്പാൻ ന്യായമില്ലല്ലോ. ഇത് ആരുടെ പുത്രനാണ്? ഭവതിക്കു ഈ ബാലനെ എങ്ങിനെ കിട്ടി? എന്നു ചോദിച്ച ശബരസ്ത്രീ പറഞ്ഞു:—ഇന്ദ്രാലയനായ മിഥിലാപതി പുഷ്പപുരത്തിൽ നിന്നു സ്വന്തഗരത്തിലേക്കു തിരിച്ചുപോകുമ്പോൾ ശബരന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ തടഞ്ഞു സർവ്വസ്വവും അപഹരിച്ചു. ആ കൂട്ടത്തിൽ എന്റെ ഭർത്താവ് ഈ കുമാരനെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു എന്നിരിക്കുന്നു.

ഇത്രയും കേട്ടപ്പോൾ രാജാവ് ആ ബാലൻ മുനിപറഞ്ഞ പിതൃവ്യ രാജകുമാരനാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. സാമ്രാജ്യങ്ങൾ കൊണ്ടു ശബരസ്ത്രീയെ സന്തോഷിപ്പിച്ച് ആ കുമാരനെ എടുത്ത് അപഹാസം എന്ന പേരുമിട്ട് വസുമതിയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു.

ഒരിക്കൽ വാമദേവന്റെ ശിഷ്യനായ സോമശർമ്മാവ് ഒരു ബാലനെ രാജാവിനു കാഴ്ചയായി വെച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

ഞാൻ രാമതീർത്ഥത്തിൽ സ്നാനം ചെയ്തു കാട്ടിൽ കൂടി തിരികെ വന്നുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു വൃദ്ധസ്ത്രീ കസ്യമസുകുമാരനായ ഈ കുമാരനെ കയ്യിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു കണ്ടു. വൃദ്ധ! നീ ആരാണ്? വിജനമായ കാട്ടിൽ ഈ ബാലനെ എടുത്തുകൊണ്ടു ഏകാകിനിയാൽ സഞ്ചിപ്പാൻ കാരണമെന്തു? എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചതിന്നു വൃ

ഓ സ്രീ ഇപ്രകാരം മറുപടി പറഞ്ഞു. കോലയവനം എന്ന പേരായ ദീപിൽ കാലതൂപ്പൻ എന്ന പേരായ ഒരു വൈശ്വദേവൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ധനാധ്യനായ അദ്ദേഹത്തിന്നു സുവൃത്ത എന്നുപേരായ ഒരു പുത്രിയുണ്ടായി. അവളെ ഈ ദീപിൽനിന്നു വന്നവനും രമണീയ തുണശാലിയും സുകുമാരരൂപനുമായ രത്നോദ്ഭവൻ എന്ന പേരായ ഒരു വണിക്വരൻ വിവാഹം ചെയ്തു. കാലക്രമത്തിൽ സുവൃത്ത ഗർഭം ധരിച്ചു. രത്നോദ്ഭവൻ തന്റെ സുഭാഗമാരെ കാണാനുള്ള അഭിലാഷത്താൽ ശപതൃണയ കാലതൂപ്പനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യായേയും സമാധാനപ്പെടുത്തി പ്രിയതമയോടുകൂടി കപ്പൽ കയറി സ്വദേശത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. കരയിൽനിന്നു കുറെ അകലെ വെച്ച് കപ്പൽ കൊടുങ്കാറ്റിൽപെട്ടു. സമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങി. ധാത്രിയായ ഞാൻ സുവൃത്തയെ ഒരു കൈകൊണ്ടു പിടിച്ച് മറെറൊരു കൈകൊണ്ട് ഒരു പലകക്കുപ്പണത്തെ അവലംബിച്ച് ദൈവഗത്യാ കരയ്ക്കു വന്നു ചേർന്നു. രത്നോദ്ഭവൻ സമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങി മരിച്ചുവെന്ന് ഞങ്ങളെപ്പോലെ ഏതെങ്കിലും പ്രകാരത്തിൽ കരയിൽ വന്നെത്തിയൊ എന്നറിയുന്നില്ല. ഗർഭിണിയായ സുവൃത്ത ഈ കട്ടിൽവെച്ചുതന്നെ ഈ പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. പ്രസവവേദനയാൽ പരിശ്രാന്തയായ അവൾ പ്രായശ്ചിത്തമായ തരുതലത്തിൽ ശയിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വിജനമായ ഈ വനത്തിൽതാമസിക്കുന്നതു അസാധ്യമെന്നും ഭൂതപ്രഭുക്കളുമെന്നും കണ്ടു ജനപദത്തിലേക്കു പോകുന്നതിന്നു ഏതെങ്കിലും മാർഗ്ഗമുണ്ടോ എന്നുനേപഷിക്കുവാനായി ഞാൻ പുറപ്പെട്ടിരിക്കയാണു. പാവശ്യമായ മൃ

താവിന്റെ അരികത്തു ശിശുവിനെ വെച്ചുപോകുന്നതു അനുചിതമാണെന്നു വിചാരിച്ച് ഞാൻ ശിശുവിനേയും എടുത്തുകൊണ്ടു പോന്നു എന്നേയുള്ളൂ.

വൃദ്ധസ്രീ ഇത്രയും പറഞ്ഞ ഉടനെ അവിടെ ഒരു കാട്ടാനയെ കാണാനായി. ആനയെ കണ്ടു പേടിച്ച് വൃദ്ധ സ്രീ പരിഭ്രമത്തിൽ ശിശുവിനെ താഴ്ത്തിട്ട് കാടിക്കളഞ്ഞു. ഞാൻ സമീപത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ലതാഗ്രഹത്തിൽ ഒളിഞ്ഞുനിന്നു ആനയേയും ബാലനേയും നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആന ഓടിവന്നു ശിശുവിനെ തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടു എടുത്തു മുകളിലേക്കു എറിഞ്ഞു. വിധിയുടെ ആനുകൂല്യത്താൽ ശിശു താഴെ ഭൂമിയിൽ വീഴാതെ ഇടതിങ്ങിയ ഒരു മരത്തിന്റെ ശാഖയിൽ തങ്ങി. ഉടനെ ഒരു വാനരം ഓടിച്ചെന്നു ഭക്ഷണസാധനമാണെന്നു ഭ്രമിച്ച് ശിശുവിനെ എടുത്തു. ഭക്ഷണദ്രവ്യമല്ലെന്നു അറിഞ്ഞ ഉടനെത്തന്നെ വാനരം ശിശുവിനെ വിസ്മൃതമായ ഒരു വൃക്ഷശാഖയിൽ വെച്ചിട്ട് ഓടി. കാട്ടാന അവിടെ നിന്നു പോയ ഉടനെ ഞാൻ ലതാഗ്രഹത്തിൽനിന്നു പുറത്തുവന്നു വൃക്ഷത്തിന്മേൽ കയറി ബാലനെ എടുത്തു. വനാന്തരത്തിൽ വൃദ്ധസ്രീയെ എത്ര തന്നെ അന്വേഷിച്ചിട്ടും കണ്ടില്ല. എന്തു ചെയ്യേണമെന്നറിയാതെ ഞാൻ ശിശുവിനെ എടുത്തു തുരുസമീപം ചെന്നു. തുരുവിന്റെ ആദേശപ്രകാരം ഞാൻ ഈ ബാലനെ അങ്ങയുടെ അടുക്കലേക്കു കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നതാണ്.”

സുഹൃത്തുക്കൾക്കെല്ലാം ഒരേസമയത്തുതന്നെ ആപത്തു നേരിട്ടതോത്തു രാജാവ് അത്യന്തം വിസ്മയിച്ചു. ■

തോട്ഭവനം എന്തു സംഭവിച്ചുവോ എന്നറിയാതെ കുറെ നേരം ചിന്തമാനസനായിരുന്നതിനുശേഷം ശിശുവിനെ എടുത്തു പുഷ്പാട്ഭവൻ എന്നു പേർ കൊടുത്തു സുശ്രുതനെ വിളിച്ചു വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞു വിഷാദത്തോടും സന്തോഷത്തോടും കൂടി ആ പൈതലിനെ ശുശ്രൂതന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു.

അടുത്തദിവസം വസുമതി പുതുതായ ഒരു ബാലനെ മാറോടണച്ചുകൊണ്ടു രാജസമീപം ചെന്നു. ആ ബാലൻ ആരാണെന്നു രാജാവ് ചോദിച്ചതിന്നു രാജ്ഞി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

‘ഇന്നലെ രാത്രി ദിവ്യരൂപധാരിണിയായ ഒരു വനിതാരത്നം എന്റെ അരികത്തുവന്നു. ഞാൻ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. എന്നെ തട്ടി ഉണർത്തി ദേവി, നിങ്ങളുടെ മന്ത്രയും യഥാപാലന്റെ പുത്രനുമായ കാമപാലന്റെ ഭാര്യയാകുന്നു ഞാൻ. എന്റെ പേർ താരാവലി എന്നാകുന്നു. യുവരാജാവായ രാജവാഹനനെ പരിചരിക്കുന്നതിനായി ഞാൻ ഞങ്ങളുടെ ഈ പുത്രനെ ഭവതിയുടെ കൈവശം ഏല്പിക്കുന്നു’ എന്നു പറഞ്ഞു ഈ ബാലനെ എന്റെ കയ്യിൽ അപ്പിച്ചു’ ആ നാരിരത്നം അവിടെ നിന്നും തിരോധാനം ചെയ്തു.

രാജാവു ഇതുകേട്ട് അത്യന്തം വിസ്മയപരവശനായി. ഉടനെ സുമിത്രനെ വിളിച്ചു ആ ബാലനെ അത്ഥപാലൻ എന്ന പേരോടുകൂടി സുമിത്രന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു.

ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ദിവസം കാലത്ത് വാമദേവന്റെ ശിഷ്യൻ സുകമാരശരീര

നായ ഒരു ബാലനെ എടുത്തുകൊണ്ടു രാജസമീപം ചെന്നു ബാലനെ രാജസന്നിധിയിൽവെച്ചു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

“തീർത്ഥയാത്രക്കായി ഞാൻ കാവേരിതീരത്തിലേക്കു പോയിരുന്നപ്പോൾ ഒരു വൃദ്ധസ്ത്രീ ഈ ബാലനെ മടിയിൽവെച്ചു കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. ‘വൃദ്ധ, നീ ആരാണു്? ഇതു് ആരുടെ പുത്രനാണു്? നീ ഇവിടെ വരുവാൻ കാരണമെന്തു്? നീ എന്തു കാരണത്താലാണു കരയുന്നതു്?’ എന്നു ഞാൻ അവളോടു ചോദിച്ചതിനു് അവൾ ഈവിധം മറുപടി പറഞ്ഞു. ‘രാജഹംസമന്ത്രിയായ സിതവർമ്മാവിന്റെ ~~കുമാരൻ~~ <sup>പുത്രൻ</sup> സ്വന്തവർമ്മാവു് തീർത്ഥയാത്രക്കായി ഇവിടെ വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു അഗ്രഹാരത്തിൽ കാളി എന്നു പേരായ ഒരു ഭൂസുരപുത്രിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അവളിൽ സന്താനമൊന്നും ലഭിക്കാഞ്ഞതിനാൽ അവളുടെ സോദരിയായ കാഞ്ചനവതിയെ വിവാഹംചെയ്തു. അവളിൽനിന്നും ഒരു പുത്രസന്താനം ഉണ്ടായി. അന്യയാഭരിതയായ കാളി ഒരുദിവസം ചില കളവുപറഞ്ഞു വിശ്വസിച്ചിട്ടു് എന്നെയും ഈ ബാലനേയും ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നു അമ്മൾ രണ്ടുപേരെയും ഈ നദിയിൽ പിടിച്ചുതള്ളി. ഞാൻ ഒരു കൈകൊണ്ടു ബാലനെ പിടിച്ചു് മററൊരു കൈകൊണ്ടു തുഴയുവാൻ തുടങ്ങി. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ വളരെ ക്ഷീണിച്ചു് വീണ്ടും തുഴയുവാൻ അശക്തയായിതീർന്നു. അപ്പോൾ ദൈവഗതിയാ ഒരു മരം കണ്ടുകി വരുന്നതു കണ്ടു ഞാൻ അതു പിടിച്ചു് പതുക്കെ ബാലനെ അതിൽവെച്ചു. അതിൽ പററിപ്പിടിച്ചിരുന്ന ഒരു



കൃഷ്ണസ്വപ്നം എന്നെ കടിച്ചിട്ട് വെള്ളത്തിലേക്കു ചാടി. ഞാൻ ബാലനേയും മരത്തടിയേയും വിട്ടില്ല. അവസാനം ഞങ്ങൾ മരത്തടിയോടുകൂടി ഒരു കരയ്ക്കു വന്നിരുന്നു. വിഷവേഗത്താൽ ഞാൻ മരിക്കുന്ന പക്ഷം ഈ ശിശുവിന് ആരും ആശ്രയമില്ലല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ച് ഞാൻ കരയുന്നതാണ്. ഇത്രയും പറയുമ്പോഴേക്കും വിഷവേഗത്താൽ ആ വൃദ്ധയുടെ ശരീരമെല്ലാം തളുന്ന്. അവൾ ഭാവം മാറി നിലത്തുപതിച്ചു. ഇതുകണ്ടു എന്റെ ഹൃദയം ഭയാവിഷ്ടമായിത്തീർന്നു. മന്ത്രശക്തികൊണ്ടു വിഷം ഇറക്കുവാൻ ഞാൻ വളരെ ശ്രമിച്ചു എങ്കിലും എന്റെ യത്നങ്ങളൊന്നും ഫലിച്ചില്ല. സമീപത്തിൽ വല്ല ഔഷധങ്ങൾ കിട്ടുമോ എന്നുനോക്കിപ്പോയി ഞാൻ കുറെ ദൂരം പോയി. തിരികെ വന്നപ്പോൾ വൃദ്ധസ്ത്രീ മരിച്ചുകിടക്കുന്നതു കണ്ടു. ഞാൻ അവൾക്കു വേണ്ടതായ അഗ്നിസംസ്കാരമെല്ലാം ചെയ്തു. അഗതിയായ ബാലനെ എടുത്തു സത്യവർമ്മാവു വസിക്കുന്ന അഗ്രഹാരം അന്വേഷിച്ചു പോകുന്നതു അസാധ്യമാണെന്നു തോന്നി. അങ്ങയുടെ മന്ത്രിപുത്രൻ അങ്ങുതന്നെയാണു രക്ഷിതാവു എന്നു നിശ്ചയിച്ചു കമാരനെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നു.”

സത്യവർമ്മാവിന്റെ ചരിത്രം കേട്ട് ഖിന്നമാനസനായ രാജാവു ബാലനു സോമദത്തൻ. എന്ന നാമകരണം ചെയ്തു സത്യവർമ്മാവിന്റെ സോദരനായ സുമതിയെ ഏല്പിച്ചു.

ഈവിധം ദൈവേഹയ്ക്കു കന്നിച്ചേർന്നതായ കമാരമണ്ഡലത്തോടുകൂടി ബാലകേളികൾ അനുഭവിച്ചു.

കൊണ്ടിരുന്ന രാജവാഹനം കാലക്രമത്തിൽ ചെറുതും ഉപനയനം മുതലായ സംസ്കാരങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു. അതുകലകളിൽ അതിനിപുണനാരായ ആചാര്യന്മാരിൽ നിന്നു രാജവാഹനം സകലകലാവിജ്ഞാനം, നവിലഭേശഭാഷാപാണ്ഡിത്യം, വേദത്തിൽ അസാധാരണമായ നൈപുണ്യം, കാവ്യനാടകകേതിമാസപുരാണാദികളിൽ അനിതരസാധാരണമായ പാണ്ഡിത്യം, ധർമ്മശാസ്ത്രം, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം, തർക്ക മുതലായവയിൽ അസാമാന്യമായ ചാതുര്യം, കൗടില്യം കാമനുകീയം മുതലായ നീതിപടലങ്ങളിൽ അപ്രതിമമായ കൗശലം, വീണാദിവാദ്യങ്ങളിൽ അസാമാന്യമായ സാമർത്ഥ്യം, സംഗീതസാഹിത്യാദികളിൽ നിസ്തലമായ വിജ്ഞാനം, മന്ത്രേഷ്ടയാദിമായാപ്രപഞ്ചങ്ങളിൽ വിശേഷമായ അറിവ്, മാതംഗതരംഗാദ്യാദിമാമണത്തിൽ അതിയായ പാടവം, വിവിധായുധപ്രയോഗത്തിൽ ആശാസ്യമായ സാമർത്ഥ്യം, ചെറുതും ദികപടവിദ്യകളിൽ പ്രൗഢതയും മുതലായതെല്ലാം വഴിപോലെ സമ്പാദിച്ചു. വാദ്യസമ്പന്നന്മാരും കൃത്യങ്ങളിൽ അനലനന്മാരായ കമാരന്മാരെക്കണ്ടു സന്തുഷ്ടചിത്തനായ രാജാവ് ഞാൻ ഇനി ശത്രുക്കൾക്കു ഭർത്താവായി എന്നുവിചാരിച്ചു അത്യന്തമായ ആനന്ദപൂർവ്വം.

ഒരു ദിവസം രാജാവ് കമാരന്മാർക്കു പരിവൃത്തനായി അവരുടെ മധുരസംഭാഷണങ്ങൾ കേട്ടു രസിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ യദൃച്ഛയാ വാമദേവമഹർഷി വന്നു. രാജാവ് ഋഷിയെ യഥാവിധി സത്കരിച്ചു. രാജകുമാരന്മാരെല്ലാവരും മുനിപാദങ്ങളിൽ വീണ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. അദ്ദേഹം അവരെയെല്ലാം പ്രത്യേകമായി ആലിംഗനം ചെയ്തു സത്യവാക്കുകൊണ്ടു ആശീർവ്വിച്ച് 'ഭൂവല്ലഭ, അങ്ങയുടെ പുത്രനെ നോക്കുമ്പോൾ അങ്ങയുടെ മനോരഥങ്ങളെല്ലാം സാധിച്ചതുപോൽ തോന്നുന്നു. സഹചരന്മാരോടുകൂടി രാജവാഹനൻ ഭിഗ്വിജയം ആരംഭിക്കേണ്ടതായ സമയം സമീപിച്ചിരിക്കുന്നു.' എന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. സൈന്യത്തു്ത്തിൽ കാമദേവ തുല്യന്മാരും പൗരജനത്തിൽ രാമാഭി സദൃശന്മാരായ കമാരന്മാർ തങ്ങളുടെ ഭിഗ്വിജയത്തിൽ രാജാവിനെ ഉത്സുകനാക്കിത്തീർത്തു.

മറ്റു രാജകുമാരന്മാരെയെല്ലാം രാജവാഹനനെ സഹായിപ്പാനേൽപ്പിച്ച് പുത്രൻ സമയോചിതങ്ങളായ ഉപദേശങ്ങൾ നൽകി ശുഭമായ മുഹൂർത്തത്തിൽ പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി രാജാവ് കമാരനെ വിജയത്തിനായി പറഞ്ഞയച്ചു.

രാജവാഹനൻ മംഗളസൂചകമായ ശുഭശങ്കനങ്ങളോടുകൂടി പുറപ്പെട്ട് പലദേശങ്ങൾ കടന്നു വിന്ധ്യാദവീ മത്ത്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ കാളായസം പോലെ കർക്കശശരീരനായ ഒരു പുരുഷനെ കണ്ടു. ആ പുരുഷന്റെ ശരീരമാസകലം ശസ്ത്രപ്രഹാരത്താൽ വ്രണചിഹ്നമായിരുന്നു. മനുഷ്യൻ ഒരു കിരാതനാണെന്ന് പ്രഥമം

ഏഴിയിൽ ഏവരും ശങ്കിച്ചുപോകും. എന്നാൽ യശോമാപ്പ  
വീര്യം തരിച്ചിരുന്നതിനാൽ ബ്രാഹ്മണതപവും അന്തരമേയ  
മായിരുന്നു. ആ അപരിചിതൻ ചെയ്തതായ സൽക്കാരങ്ങളെല്ലാം സ്വീകരിച്ച് രാജവാഹനൻ അദ്ദേഹത്തോടു ചോ  
ദിച്ചു:—മാനവ, ജനസംഖാരത്തുനൃപും ഘോരപ്രചാരവുമായ  
ഈ ഇഴവിന്യാസവീ മദ്ധ്യത്തിൽ ഭവാൻ ഏകാകിയായി  
വസിച്ചാൻ കാരണമെന്ത്? അങ്ങയുടെ യശോമാപ്പവീ  
ര്യം ഭൂസംഭാവത്തെ ഭ്രോതിപ്പിക്കുന്നു. ശരീരത്തിലുള്ള വ്ര  
ണചിഹ്നങ്ങൾകൊണ്ടു ഭവാൻ ഒരു കിരാതനാണെന്നും  
വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. വസ്തുതതപം പറഞ്ഞാലും

ഇതുകേട്ട് ആ പുരുഷൻ രാജവാഹനനെപ്പറ്റി ഏ  
താനും വിവരങ്ങൾ വയസ്വരോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞതിന്നു  
ശേഷം തന്റെ വൃത്താന്തം പറയുവാനാരംഭിച്ചു. രാജന  
ന്ദന, വേദാഭിവിദ്യാഭ്യാസം ത്യജിച്ച് തങ്ങളുടെ കലാചാ  
രങ്ങളെ ഭൂതീകരിച്ച് സത്യം ശൈലം മുതലായ യമസ  
ഞ്ചയത്തെ പരിഹരിച്ച് പാപാനുപത്തികളായി ചില  
ബ്രാഹ്മണായമന്മാർ ഈ കാട്ടിൽ വസിക്കുന്നുണ്ട്. ഞാൻ  
അവരിൽ ഒരാളുടെ പുത്രനാകുന്നു. എന്റെ പേർ മാതം  
ഗൻ എന്നാണ്. കിരാതന്മാരോടുകൂടി ഗ്രാമങ്ങളിൽ ചെ  
ന്നു യനവാന്മാരെയും സ്ത്രീകളേയും ബാലരേയും ബന്ധി  
ച്ച് ഈ കാട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്ന് അവരുടെ യനമെല്ലാം അ  
പഹരിച്ച് ദയാഹീനനായി ഞാൻ സംചരിച്ചുകൊണ്ടിര  
ന്നു. ഒരു ദിവസം എന്റെ സഹചരന്മാർ സാധുവായ  
ഒരുബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലുവാൻ ഉദ്യമിച്ചു. അതുകണ്ടു എ  
നിക്കു അതിയായ ദയതോന്നി. ബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ല  
രുതെന്നു ഞാൻ അവരോടു ശഠിച്ചു, അവർ വളരെ കോ

പാസ്വന്മാരായിത്തീർന്ന്, എന്നെ വളരെ ശകാരിച്ചു. അവരുടെ വാക്പാഠവും അസഹ്യമായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനെ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി അവരോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്തു. അവർ വളരെ ആളുകളുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഏകാകിയായി അവരോടു എത്രക്കാൽ എനിക്കു സാധിച്ചില്ല. അവസാനം ഞാൻ അടിപെട്ടു മുർച്ഛിതനായി. താഴെ വീണ്, കുറെനേരം ബോധരഹിതനായി തന്നെ കിടന്നു. ശബരന്മാരെല്ലാവരും അവിടെ നിന്നുപോയി, മഹീസ്യൻ എന്നിങ്ങനെ സമയോചിതങ്ങളായ ഉപചാരങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു. അപ്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ എന്നിക്കു ബോധം വന്നു. ഞാൻ ഒരു ശിലാതലത്തിൽ അനങ്ങാതെ കിടക്കുകയായിരുന്നു. എന്റെ ബന്ധുജനങ്ങൾ എങ്ങിനെയോ ഈ വിവരമെല്ലാം അറിഞ്ഞു. അവിടെവന്നു എന്നെ പതുക്കെ എടുത്തു ഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. രണ്ടു മൂന്നു ദിവസം കൊണ്ടു എന്റെ ശരീരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വ്രണങ്ങളെല്ലാം ഒരുവിധം ഉണങ്ങി. കൃതജ്ഞനായ ബ്രാഹ്മണൻ എന്നിങ്ങ് അക്ഷർവിദ്യയും പാപക്ഷയകാരണമായ സഭാചാരവും ശിവനു ചെയ്യേണ്ടതായ പൂജാക്രമങ്ങളും ഉപദേശിച്ചു. അനന്തരം ഞാൻ ചെയ്ത പൂജകളെല്ലാം സ്വീകരിച്ച് അദ്ദേഹം അവിടെ നിന്നു നിർത്തിച്ചു. അതു മുതൽ ഞാൻ കിരോത സംസർഗ്ഗത്തെ സർവ്വഥാ ഉപേക്ഷിച്ചു. ഇപ്പോൾ ബന്ധുക്കളെയെല്ലാം തൃജിച്ച് സകല ലോകങ്ങൾക്കും ഏക ഗുരുവു ഇന്ദുകലാവതംസനമായ ഭഗവാൻ ഭവാനീപതിയെ സേവിച്ചുകൊണ്ട് ഈ വിന്ധ്യാടവീ മധ്യത്തിൽ വസിച്ചുവരുന്നു.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു ആ ഭൂസുരൻ രാജകുമാരനെ വയ

സ്വഗണത്തിൽ നിന്നുവേർതിരിച്ച് സ്വകാൽമായി ചിലതു ചെയ്തിൽ മന്ത്രിച്ചു.

ഞാൻ ഇന്നു കാലത്തു ആശ്ചര്യകരമായ ഒരു സ്വപ്നംകണ്ടു. ഭഗവാൻ അംബികാപതി ഞാൻ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ എന്റെ സമീപം വന്നു എന്നെ തട്ടിയുണർത്തി. 'മാതംഗ, ദണ്ഡകാരണ്യത്തിന്റെ അന്തരാളത്തിലേക്കു ഒഴുകുന്ന നദീതീരത്തിൽ സിദ്ധാരം സാർവ്വതം ആരാധിക്കുന്നതായ ഒരു സ്ഫടികലിംഗമുണ്ട്. അതിന്റെ പിൻഭാഗത്തു അഗ്നിനാഥ കന്യയുടെ കാലടികൾ പതിഞ്ഞതായ ഒരു കല്പകാണ്ഡം. അതിന്റെ സമീപത്തിൽതന്നെ ഒരു ഗുഹയുണ്ട് ആ ഗുഹയിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ഒരു താമ്രശാസനം കാണാം അതിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുന്നപക്ഷം നീ ഒരു രാജ്യത്തിന്നു അധിപതിയായി ഭവിക്കുന്നതാണ്. നിനക്കു ഇക്കാര്യത്തിൽ വേണ്ട സഹായങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിന് ഇന്നൊന്നാളെയോ ഒരു രാജകുമാരൻ ഇവിടെവരും എന്നിപ്രകാരം എന്നോടു പറഞ്ഞു. സ്വപ്നങ്ങളെല്ലാം ഫലിക്കാറില്ലെങ്കിലും അങ്ങയുടെ ആഗമനം എന്റെ സ്വപ്നത്തിനു അനുരൂപമായിരിക്കുന്നതിനാൽ എനിക്ക് ഞാൻ കണ്ട സ്വപ്നത്തിൽ യഥാർത്ഥബുദ്ധി ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ എനിക്ക് വേണ്ടതായസഹായങ്ങൾ ചെയ്തു എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും'

രാജവാഹനൻ പരിജനങ്ങളും മിത്രങ്ങളുമെല്ലാം ഉറങ്ങി എന്നുകണ്ടു അവരെ എല്ലാം അവിടെ വിട്ടു മാതംഗനോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു. അനുചരന്മാർ ഉണന്നപ്പോൾ പെട്ടെന്നു രാജകുമാരനെ കാണായ്കയാൽ വല്ലാതെ പരിഭ്ര

മിച്ച് വിഷ്ണുഹൃദയമായിത്തീർന്നു. അർദ്ധ സമീപസ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ അന്വേഷിച്ചു എന്നാൽ എങ്ങും കണ്ടില്ല. അനന്തരം അവരെല്ലാവരും രാജകുമാരനെ തിരഞ്ഞു ഭഗവാനുജ്ജ്വലിച്ചേക്കു പോകുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഓരോരുത്തർ ഓരോ സ്ഥലങ്ങളിൽ പോയി അന്വേഷിച്ച് അവസാനം എല്ലാവരും ഒരുസ്ഥലത്തു ഒന്നിച്ചുകൂടേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അവർതമ്മിൽ പിരിഞ്ഞു.

ലോകൈകവീരനായ രാജകുമാരനോടുകൂടി സന്തുഷ്ടഹൃദയനായി മാതംഗൻ സ്വപ്നാനുസാരേണ ഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ച്, അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന താമ്രശാസനം എടുത്തു വായിച്ചു. അതിൽ കുണ്ടപ്രകാരം രാജകുമാരനോടുകൂടി അവിടെനിന്ന് ഒരു കുറുകിയ വഴിയിൽകൂടി നടന്നു. കുറുകിയ വഴിയിൽ അതിരമണീയമായ ഒരു കേളീവനം കണ്ടു. അതിൽ പ്രവേശിച്ച് ബ്രാഹ്മണൻ വലിയ ഒരു മോമകുണ്ഡം തയ്യാറാക്കി, അദ്ദേഹം മുതലായ ദ്രവ്യങ്ങൾകൊണ്ടു മോമം ആരംഭിച്ചു. രാജവാഹനൻ വിസ്മയത്തോടുകൂടി മോമകുണ്ഡത്തിൽത്തന്നെ ബാത്മ്യമായി നിന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. മാതംഗൻ ഉജ്ജ്വലതമായ മോമംഗണിയിൽ ചാടി ടിവ്യരൂപം ധരിച്ചു. അപ്പോൾ രാജകുമാരൻ അത്യന്തം വിസ്മയപരവശനായി. ഉടനെ ലലനാകലത്തിന്നു ലലാമൂത്രമായ ഒരു കന്യകാത്തം മണിമയങ്ങളായ മണ്ഡനങ്ങൾ അണിഞ്ഞു അനേകം സഖീജനങ്ങളാൽ അനുഗമിക്കപ്പെട്ട് അവിടെ വന്നു ഭൂസഭാത്തമൻ അത്യജ്ജ്വലമായ ഒരു രത്നം കൊടുത്തു കളകണ്ഠസ്വരത്തിൽ ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു: “എന്റെ പേർ കാളിന്ദി എന്നാകുന്നു. എന്റെ പിതാവു”

ഈ ദേശങ്ങൾക്കെല്ലാം അധിപതിയായിരുന്നു. മഹാൻ ഭാവനായ അദ്ദേഹം അടുത്ത കാലത്തു് ഒരു യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചുപോയി. പിതൃവിയോഗത്താൽ ശോകാഗ്നാവമഗ്നയായ ഏനെ കണ്ടു കാരുണികനായ ഒരു താപസൻ ദിവ്യരൂപധാരിയായ ഒരു മന്ത്രിൻ എനിക്കു വല്ലഭനായി ഭവിക്കുന്നതാണെന്നും, അദ്ദേഹം പിത്രാർജ്ജിതങ്ങളായ ദേശങ്ങളെയെല്ലാം ശരിയായി പരിപാലിക്കുന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞു് ഏനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. മേഘശബ്ദം കേട്ടു വർഷാഗമനത്തെ സകൗതുകം പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന ചാതകിയെപ്പോലെ താപസന്റെ ആദേശം കേട്ടതുമുതൽ ഞാൻ അങ്ങയുടെ ആഗമനത്തെ കറേദിവസമായി പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങയെ ഇപ്പോൾ കണ്ടതിനാൽ ഏന്റെ മനോരഥങ്ങളെല്ലാം ഫലിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അതിനാൽ അങ്ങ് ദയവായി ഈ ദേശങ്ങളുടെ ആധിപത്യം സ്വീകരിച്ചു് ഏനെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും.”

ബ്രാഹ്മണൻ രാജവാഹനന്റെ സമ്മതത്തോടുകൂടി ആ കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്തു്, പരമാനന്ദനിമഗ്നനായി പ്രിയതമയോടുകൂടി അവിടെത്തന്നെ വാസമുറപ്പിച്ചു. തദവസരത്തിൽ രാജവാഹനൻ വയസ്സുഗണങ്ങളെ കാണാൻ ആഗ്രഹം വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. സഹായകരണത്താൽ സന്തുഷ്ടനായ മാതംഗൻ തനിക്കു കാളിന്ദിയിൽനിന്നു ലഭിച്ചതും വിശപ്പു്, ദാഹം മുതലായവയെ ശമിപ്പിക്കുന്നതുമായ രത്നം രാജകുമാരൻ ദാനംചെയ്തു. അനന്തരം രാജവാഹനൻ അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. ബ്രാഹ്മണനും രാജകുമാരനും അനുഗമിച്ചു. രാജകുമാരൻ കുറേദൂരം ചെ



ന്നു ബ്രാഹ്മണനെ തിരികെ അയച്ച് ഗുഹാമാഗ്ഗത്തിൽ കൂടി പുറത്തുകടന്നു. വയസ്സുഗുണങ്ങളെയെല്ലാം താൻ വിട്ടുപിരിഞ്ഞ സ്ഥലത്തു ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഏഴുക്കുറുപ്പാണെന്നു രാജവാഹനൻ ചിന്നമാനസനായിത്തീർന്നു. ഉടനെ അന്നും ദേശസഞ്ചാരത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. ഓരോ സ്ഥലങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു ദിവസം വിസ്തൃതമായ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നു, അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു ക്രീഡാവനത്തിൽ വിശ്രമിച്ചായി പ്രവേശിച്ചു. അതിൽ ഒരു പുരുഷൻ കാന്താസമേതനായി ഉത്തരാൽ കുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാജാവിനെ കണ്ട ഉടനെ ആ പുരുഷൻ ഏഴുനീറു. 'ആശ്ചര്യം.' ഈ വരുന്നത് എന്റെ സ്നേഹിതൻ രാജവാഹനനാണല്ലോ. അവിചാരിതമായി പ്രിയ സുഹൃത്തിനെ കാണാൻ എനിക്കു സായിച്ചതു എന്റെ വലിയ ഭാഗ്യത്രേനെ' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഓടിച്ചെന്നു രാജകുമാരന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു. രാജവാഹനന്റെ നേത്രങ്ങളിൽ ആനന്ദബാഷ്പം നിറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പുളകഞ്ചിത ഗാത്രനായ സ്നേഹിതനെ ഗാഢമായി ആശ്ലേഷിച്ചു, 'സോമദത്തനാണോ ഇത്' എന്നു ചോദിച്ചു. അനന്തരം അവരിരുവരും ഒരു വൃക്ഷമൂലത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു. 'സ്നേഹിത! ഇത്രകാലം ഭവാൻ ഏവിയെയെല്ലാം സഞ്ചരിച്ചു? ഇപ്പോൾ എങ്ങോട്ടാണു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്? ഈ തരണി ആരാണ്? ഈ പരിജനങ്ങളെയെല്ലാം എങ്ങനെ കിട്ടി?' എന്നും മറ്റും രാജവാഹനൻ സ്നേഹിതനോടു ചോദിച്ചു. അതുകേട്ടു സോമദത്തൻ തന്റെ ചരിത്രം പറയുവാൻ തുടങ്ങി.

### III

അങ്ങയുടെ ചാണകമലങ്ങളെ സേവിപ്പാനുള്ള അഭിലാഷത്താൽ ഞാൻ ഭവാനെ അന്വേഷിച്ചു പലസ്ഥലങ്ങളിൽ ചുറ്റിനടന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ ഒരുദിവസം ഒരു കാനനപ്രദേശത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. ദാഹം വളരെ അസഹ്യമായിരുന്നതിനാൽ അവിടെ എങ്ങാനും ജലം കിട്ടുമോ എന്നു അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ ലതാപരിവൃതമായ ഒരു സരസ്സി കണ്ടു വളരെ സന്തോഷിച്ചു. സരസ്സിൽ ഇറങ്ങിയപ്പോൾ ജലപാനം ചെയ്ത് കരയ്ക്കുകയുണ്ടായി ഭാവിച്ചപ്പോൾ ഉജ്ജ്വലമാകാത്ത ഒരു രത്നം കിടക്കുന്നതു കണ്ടു. അതു എടുത്തു സരസ്സിൽനിന്നു കുറെ ദൂരം ചേർപ്പോൾ ഒരു ദേവാലയം ലക്ഷ്യമായി. വെയിലിന്റെ ശക്തി ദുസ്സഹമായിരുന്നതിനാൽ അല്പം വിശ്രമിച്ചുവന്നു ഞാൻ ആ ദേവാലയത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ വളരെ പുതുമരോടു കൂടി അത്യന്താ ഭീനഭാവത്തിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടു ഉടനെ എനിക്കു വലുതായ അനുകമ്പ തോന്നി. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു കശലം ചോദിച്ചു. തന്റെ പുത്രന്മാർ മാത്രമീനരാണെന്നും ഉപായാന്തരങ്ങൾകൊണ്ടു അവരെ രക്ഷിക്കുന്നതു അസാധ്യമായിത്തീർന്നതിനാൽ അവിടെവന്നു ഭിക്ഷുവൃത്തികൊണ്ടു ഏതൊപ്രകാരത്തിൽ അവരെ രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ആ ദേവാലയത്തിൽ താൻ താമസിക്കുകയായിരുന്നു എന്നും ആശാപൂർണ്ണമാനസനായ ആ സാധുബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു. ദേവാലയത്തിന്നു അധികം അകലെല്ലാതെ ഒരു കൂട്ടം സൈന്യം കൂടാമടിച്ചു താമസിച്ചി

രന്നു. ആ സൈന്യത്തിന്റെ അധിപതി ആരാണെന്നും അദ്ദേഹം അവിടെ സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി വരുവാൻ കാരണമെന്താണെന്നും മറ്റും ഞാൻ ബ്രാഹ്മണനോടു ചോദിച്ചതിന്നു അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം മറുപടി പറഞ്ഞു:—

‘ഈ ദേശങ്ങൾക്കെല്ലാം അധിപതി വീരകേതുരാജാവാണ്. ഈ രാജാവിന്നു വാമലോചന എന്നു പേരായ ഒരു പുത്രിയുണ്ട്. ഈ തരുണീരതാത്തിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെപ്പറ്റി കണ്ണാകണ്ണികയാകേട്ടു മത്തകാലൻ എന്ന പേരായ ലാഭേശ്വരൻ വാമലോചനയെ തനിക്കു വിവാഹം ചെയ്യുകൊടുക്കേണമെന്നു വീരകേതുവിനോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. വീരകേതു ലാഭേശ്വരന്നു പുത്രിയെ കൊടുപ്പാൻ ഇഷ്ടപ്പെടാത്തതിനാൽ ലാഭേശ്വരൻ വീരകേതുവിന്റെ നഗരത്തെ ഉപരോധിച്ചു. ഭീതനായ വീരകേതു ശത്രുവോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതു ദുഷ്കരമാണെന്നു നിശ്ചയിച്ച് മനസ്സിലാമനസ്സോടെ മത്തകാലന്നു പുത്രിയെ കൊടുത്തു. പ്രയാലാഭത്താൽ സന്തുഷ്ടനായ ലാഭരാജാവ് വിവാഹം തന്റെ രാജ്യത്തിൽ വെച്ചുതന്നെ ആഘോഷിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച് സൈന്യങ്ങളോടും രാജപുത്രിയോടുകൂടി സ്വ നഗരത്തിലേക്കു മടങ്ങി പോകുന്ന വഴിക്കു ഇവിടെ ഒന്നരണ്ടുദിവസം വേട്ടയ്ക്കായി താമസിക്കുകയാണ്. വീരകേതുവിന്നു മാനപാലൻ എന്ന പേരായ ഒരു മന്ത്രി ഉണ്ട്. രാജാവിന്നു സംഭവിച്ച അവമാനത്തെ ഓർത്തു ചിന്തമാനസനായ മാനപാലൻ ചതുരംഗബലത്തോടുകൂടിച്ചെന്നു ലാഭേശ്വരനെ ന്യന്തെ ഭേദിച്ചു.’

വൃദ്ധനായ വിപ്രൻ ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഒരു വിദ്വാനും ഭാനയോഗ്യനുമാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു.

എനിക്കു നദിയിൽനിന്നു കിട്ടിയ രത്നത്തെ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്നു കൊടുത്തു. പരമാറ്റാഭാപൂർണ്ണ വിപ്രൻ എന്ന വീണ്ടുംവീണ്ടും അനുഗ്രഹിച്ചു പൂത്രന്മാരോടുകൂടി അവിടെനിന്നു പോയി. അയാൾക്കു മത്താൽ ഞാൻ തൽക്ഷണം അറിയാതെ ഉറങ്ങിപ്പോയി. കാച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ രത്നംകൊടുത്ത ആ ബ്രാഹ്മണൻ ബന്ധിതനായി വളരെ ഖരഗ്രാഹികളാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടവനായി. എന്റെ മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്നതു കണ്ടു.

ഇദ്ദേഹമാണു പോരൻ ഞാനല്ല എന്നു എന്റെ മൂങ്ങികാണിച്ചുകൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണൻ ഖരഗ്രാഹികളോടു പറഞ്ഞു. അവർ ഉടനെ ബ്രാഹ്മണനെ വിട്ടു നിരപരാധിയായ എന്നെ പിടിച്ചു ബന്ധിച്ചു. എനിക്കു ഏതുപ്രകാരത്തിലാണു രത്നം കിട്ടിയതു എന്നു ഞാൻ അവരോടു എത്രതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടും അവർ അതൊന്നും കേൾക്കാതെ എന്നെ കയറുകൊണ്ടു കെട്ടി കാരാഗൃഹത്തിൽക്കൊണ്ടുപോയി. 'ഇതാ നിന്റെ ചങ്ങാതിമാർ കിടക്കുന്നു' എന്നു പറഞ്ഞു. ചിലതടവുകാരെ മൂങ്ങികാണിച്ചു എന്നെയും കാരാഗൃഹത്തിൽ ഇട്ടു. ഇതിനെല്ലാം കാരണമെന്തെന്നറിയാതെ കിംകർത്തവ്യതാ മൂഢനായി ഞാൻ കാരാഗൃഹത്തിലുള്ള ചില തടവുകാരെ നോക്കി. 'വീരപുരുഷന്മാരെ! എന്തു കാരണത്താലാണു നിങ്ങൾ കാരാഗൃഹവാസം ങ്ങലമനുഭവിക്കുന്നതു? നിങ്ങൾ എന്റെ ചങ്ങാതിമാരാണെന്നു ഇവർ പറഞ്ഞതിന്റെ താല്പര്യമെന്തു?' എന്നു അവരോടു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ ദേവാലയത്തിൽ വെച്ചു ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞ ലാടപതിവൃത്താന്തമെല്ലാം അവർ പറഞ്ഞു. കൂടാതെ അവർ വീരകേതു മന്ത്രിയാ

യ മാനചാലന്റെ കിങ്കരന്മാരാണെന്നും മന്ത്രിയുടെ ആ  
 ജ്ഞപ്രകാരം ലാഭേശ്വരനെ കൊല്ലുന്നതിന് വേണ്ടി അ  
 വർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടാരത്തിൽ രാത്രി തുരങ്കം വെച്ചു  
 കടന്നു എന്നും അവിടെ രാജാവിനെ കാണായ്ക്കയാൽ വിഷ  
 ണ്ണരായിതീർന്ന് അവിടെ നിന്നു വളരെ ധനം അപഹരി  
 ച്ച് മഹാഭവിയിൽ പ്രവേശിച്ചു എന്നും പിറൈദിവസം  
 രാജകിങ്കരന്മാർ, അന്വേഷിച്ചു ചെന്ന അവരെയെല്ലാം ക  
 ണ്ടുപിടിച്ചു അവരുടെ കയ്യിൽ നിന്നു തൊണ്ടിസ്സാമന്  
 ണ്ണങ്ങളെല്ലാം തിരികെ മേടിച്ചു പരിശോധിച്ചപ്പോൾ അമൃ  
 ല്യമായ ഒരു രത്നം കാണാൻ കയ്യാൽ അവരെയെല്ലാം ച  
 ണ്ടുലകൊണ്ടു ബന്ധിച്ചു കാരാഗൃഹത്തിൽ ഇട്ടു എന്നും എ  
 ണ്നെ അറിയിച്ചു. ഞാൻ ബ്രാഹ്മണൻ കൊടുത്ത രത്ന  
 വും അവർ പറഞ്ഞതായരത്നവും ഒന്നാണെന്നു ഞാൻ  
 നിശ്ചയിച്ചു ഞാൻ അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചു നടന്നുകൊ  
 ണ്ടിരുന്ന വിവരവും എനിക്കു രത്നം കിട്ടിയവിവരവും  
 ഞാൻ അതിനെ ബ്രാഹ്മണൻ കൊടുത്ത സമ്പ്രദായവും  
 തന്നിമിത്തമാണ് എനിക്കു ആപത്തു നേരിട്ടത് എന്നു  
 ജ്ഞപ്രകാരത്താലും ഞാൻ അവരെ അറിയിച്ചു. പെട്ടെന്ന്  
 സമയോചിതങ്ങളായ സല്ലാപങ്ങൾകൊണ്ടു ഞാൻ അവ  
 രുടെആപ്തമിത്രമായിതീർന്നു. നേരം അല്പരാത്രിയായപ്പോൾ  
 അവരുടേയും എന്റെയും ചങ്ങലകൾ മുറിച്ച് ഞങ്ങളെല്ലാ  
 വരുംകൂടി പതുക്കെപ്പുറത്തുകടന്നു. ആസമയം ഭാരപാല  
 കന്മാർ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ ആയുധങ്ങളെ  
 യെല്ലാം അവരറിയാതെ ഞങ്ങൾ അപഹരിച്ചു. ചില ബീ  
 റുകാർ ഞങ്ങളെ കണ്ടു തടയുവാനുദ്യമിച്ചു. ഞങ്ങൾ പെ  
 ട്തെന്ന് അവരെയെല്ലാം തോല്പിച്ച് കാടി, മാനചാലന്റെ

ഗ്രാമത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. മാനപാലൻ തന്റെ കിങ്ക  
 ഞ്ചരിൽനിന്നു എന്റെ കലാഭിമാനവൃത്താനും ഞാൻ  
 ചെയ്ത വീരകൃത്യങ്ങളും കേട്ടറിഞ്ഞു എന്നെ ബഹുമാനിച്ചു.  
 പിറേറദിവസം കാലത്തു മത്തപാലന്റെ ചില കിങ്കര  
 ന്മാർ മാനപാലന്റെ ഗ്രാമത്തിൽ വന്നു, അദ്ദേഹത്തോടു  
 ഞങ്ങളുടെ രാജമന്ദിരത്തിൽ ചില ചോരവീരന്മാർ തുര  
 ക്കുംവെച്ചു കടന്നു വളരെ സാമാനങ്ങൾ അപഹരിച്ചിരി  
 ക്കുന്നു; അവരെല്ലാവരും ഞങ്ങളുടെ ഗ്രാമത്തിലുണ്ടെന്നു  
 ഞങ്ങൾ അറിയുന്നു; അവരെ വിട്ടുതരിക, അല്ലെങ്കിൽ വ  
 ലിയ അനന്തമുണ്ടാകുന്നതാണ് എന്നു പരശ്ശമായി പ  
 റഞ്ഞു. ഇതുകേട്ടു ക്രോധാവിഷ്ടനായ മാനപാലൻ നിങ്ങള  
 റും പറയുന്ന ലാടപതി ആരാണു്? അദ്ദേഹമായി എന്തി  
 ക്കു എന്തു മൈത്രിയാണുള്ളതു്? ഈ ഭൂമിയെ സേവിക്കുന്ന  
 തുകൊണ്ടു എന്താണുഹലം? എന്നു പറഞ്ഞു അവരെ അ  
 യിക്കേൾപ്പിച്ചു. അവർ മാനപാലൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം ലാ  
 ടേശ്വരനോടു ചെന്നു പറഞ്ഞു. കപാതനായ ലാടപതി ത  
 ന്റെ ദൈവരീതികൊണ്ടുള്ള ഗർവ്വിനാൽ ചൊരിയ ഒരു സേ  
 നയോടു കൂടി യുദ്ധത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. മാനിയായ മാന  
 പാലൻ യുദ്ധം ചെയ്യേണമെന്നു മുൻപുതന്നെ നിശ്ചയിച്ചി  
 രുന്നതിനാൽ ആവശ്യമുള്ള യോദ്ധാക്കളോടുകൂടി യുദ്ധ  
 ത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. ബഹുമാനപുരസ്സരം മാനപാലൻ  
 ഏല്പിച്ചതായ തുരഗങ്ങൾ, രഥം, സമർത്ഥനായ സാര  
 ഫി, ദ്രവ്യമായ കവചം, അനുരൂപമായ ചാപം, വിവിധ  
 ങ്ങളായ ബാണങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ആവനാഴികരും, യുദ്ധോ  
 ചിതങ്ങളായ ആയുധങ്ങൾ ഇവയോടുകൂടി ഞാനും യുദ്ധ  
 സന്നദ്ധനായി അദ്ദേഹത്തെ പിന്തുടന്നു. പരസ്സരം മത്സ

രത്തോടുകൂടി സങ്കലമായി യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ഈ  
 ജനസേനകളുടെ ഇടയിൽ കടന്നു ഞാൻ ശത്രുക്കളെ ശരവ  
 ണ്ഷത്തിൽ മുക്കി. അനന്തരം എന്റെ രഥത്തെ ഞാൻ  
 ശത്രുരാജാവിന്റെ സമീപം നയിച്ച് വളരെ വേഗത്തി  
 ൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രഥത്തെ ആക്രമിച്ച് ശത്രുവിന്റെ  
 ശിരസ്സ് ഛേദിച്ചു. ശത്രുരാജാവ് മൃതനായി താഴെ വീണു.  
 ഉടനെ അയാളുടെ സേനകളെല്ലാം അങ്ങമിങ്ങും കാട  
 പോയി. ശത്രുക്കളുടെ നാനാവിധങ്ങളായ യുദ്ധസാമഗ്രി  
 കളെല്ലാം ഞങ്ങൾക്കധീനമായി. പരമാനന്ദനിമഗ്നനാ  
 യ മാനപാലൻ എന്നെ പലപ്രകാരത്തിൽ ബഹുമാനി  
 ച്ചു. അനന്തരം രാജാവിനെ വിവരം അറിയിക്കുന്നതി  
 നായി ആളുകളെ നിയോഗിച്ചു. നടന്ന സംഭവങ്ങളെ  
 ള്ളാം കേട്ട രാജാവ് വളരെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി വന്നു  
 എന്റെ ധീരകൃത്യങ്ങൾ കേട്ടു വളരെ വിസ്മയിച്ചു. അ  
 മാത്യന്റേയും ബന്ധുജനങ്ങളുടേയും സമ്മതത്തോടുകൂടി  
 തന്റെ പുത്രിയെ പുണ്യദിനത്തിൽ എനിക്കു പാണി  
 ഗ്രാഹണം ചെയ്തതന്റ് എന്നെ യുദ്ധരാജാവായി അഭിഷേ  
 കംചെയ്തു. ഞാൻ രാജാവിനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു  
 പ്രിയതമയോടുകൂടി പലവിധ സുഖങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു.  
 എങ്കിലും അങ്ങയോടുള്ള വിരഹമുഖം എനിക്ക് അത്യ  
 ന്തം അസഹ്യമായിത്തീർന്നു. മഹാകാലനിവാസിയാ യ ഭ  
 ഗവാൻ പരമശിവനെ ആരാധിക്കുന്നപക്ഷം അങ്ങയെ  
 കണ്ടുകിട്ടുന്നതാണെന്നു ഒരു സിദ്ധൻ എന്നോടുപറഞ്ഞു.  
 അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദേശപ്രകാരം ഈശ്വരാരാധനത്തി  
 നുവേണ്ടി ചന്തീസമേതനായി ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിരി  
 കുന്നു. ഭക്തവത്സലനായ ഗൗരീപതിയുടെ കാരുണ്യ

കൊണ്ട് എനിക്കു അങ്ങയെ കാണാൻ ഇപ്പോൾ സാ  
ധിച്ചിരിക്കുന്നു.

സോമദത്തന്റെ ചരിത്രം കേട്ട രാജവാഹനൻ ആ  
ശ്ചയ്ക്കപ്പെട്ട്, തന്റെ സ്നേഹിതന്റെ പരാക്രമകൃത്യങ്ങളെ  
അഭിനന്ദിച്ചു. നിരപരാധിയായ സ്നേഹിതൻ ശിക്ഷ അനു  
ഭവിച്ചതോത്തു ദൈവത്തെ ഉപാലംഭനം ചെയ്തു. അന്നു  
രം രാജവാഹനൻ സ്നേഹിതനോടു ആത്മചരിതങ്ങളെല്ലാം  
പറഞ്ഞു. ഉടനെ പുരോഭാഗത്തിൽ പുഷ്പാഭീവൻ നി  
ൽക്കുന്നതു കണ്ടു. സാഞ്ചലിയായി വണങ്ങിനിന്നുകൊ  
ണ്ടിരുന്ന സ്നേഹിതനെ അദ്ദേഹം ഗാഢമായി ആലിംഗ  
നം ചെയ്തു. ആനന്ദബാഷ്പത്താൽ ഇരുവരുടേയും നേ  
ത്രങ്ങൾ വികസിതമായി. അനന്തരം രാജവാഹനൻ  
'സോമദത്ത! ഇതാ പുഷ്പാഭീവൻ നിൽക്കുന്നതു കണ്ടി  
ല്ലെ' എന്ന് പറഞ്ഞു സോമദത്തന്നു പുഷ്പാഭീവനെ കാ  
ണിച്ചുകൊടുത്തു. അവരിരുവരും ചിരകാലത്തെ തങ്ങളു  
ടെ വിരഹദുഃഖത്തെ തൃജിച്ച് പരസ്പരം ആലിംഗനസു  
ഖമനുഭവിച്ചു. അനന്തരം രാജാവ് മന്ദസ്തിതംപൂണ്ടു പു  
ഷ്പാഭീവനോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—ഭൂസുരനെ സഹാ  
യിക്കേണമെന്നു എനിക്കു തോന്നി. നീക്കൾ വല്ല പ്ര  
തിബന്ധവും ചെയ്യുമെന്നു ശങ്കിച്ച് നിങ്ങളോടു പറയാതെ  
ഞാൻ പോയതാണ്. എന്നെ അനേചിച്ചിച്ച് ഭവൻ എ  
വിടെയെല്ലാം പോയി? എന്നെല്ലാം വിശേഷങ്ങൾകണ്ടു?  
പുഷ്പാഭീവൻ രാജകുമാരന്റെ പാദങ്ങളിൽ വി  
രൂപനമസ്കരിച്ച് സ്വപ്നത്താൽ പറയുവാനാർഭിച്ചു.



# IV

ദേവൻ ഞങ്ങളെ പെട്ടെന്നു വിട്ടുപോയതു മഹീസുരനെ സഹായിപ്പാൻ വേണ്ടിതന്നെയായിരിക്കണമെന്നു ഞങ്ങളെല്ലാവരും ഉറച്ചിരിക്കാൻ തന്നിട്ടില്ല. അങ്ങോട്ടു എവിടെക്കാണ് പോയത് എന്നു നിർണ്ണയിപ്പാൻ സാധിക്കാതെ ഞങ്ങളെല്ലാവരും തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞത് അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചുവന്നായി പൊങ്ങപ്പെട്ടു. ഞാൻ മറുഭാവത്തെ പ്രോലോഭനം എന്നു അന്വേഷിച്ചു സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു ദിവസം ഉച്ചസമയത്തു വെയിൽ അത്യന്തം ദുഷ്ഘോഷമായിരുന്നതിനാൽ ഗിരിതടത്തിലുള്ള ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ താഴെ അല്പം വിശ്രമിച്ചുവന്നായിരുന്നു. അപ്പോൾ പുരോഹിതത്തിൽ സങ്കല്പിതാവയവങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു മൃതശ്വരനായ കണ്ടു. അതിന്റെ ആകൃതി ഏകദേശം ഒരു ആമയുടെ ആകൃതിപോലെ. തോന്നി. പെട്ടെന്നു ഞാൻ മുക്കുലിലേക്കു നോക്കിയപ്പോൾ ആകാശത്തിൽ നിന്നു ഒരു പുരുഷൻ താഴെ വീഴുന്നതു കണ്ടു. ഭൂമിയിൽ പതിക്കുന്നതായപ്പോൾ ഞാൻ ആ പുരുഷനെ പിടിച്ചു പതുക്കെ നിലത്തുവെച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്നു അപ്പോൾ ബോധമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ ചെയ്തതായ ശീതളോപചാരങ്ങളാൽ അല്പനേരംകൊണ്ടു അയാൾക്കു ബോധം വന്നു. മുകളിൽ നിന്നു ഭൂമിയിൽ പതിപ്പാൻ കാരണമെന്തെന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ കണ്ണീർ പൊഴിച്ചുകൊണ്ടു ഗർഭഭാഷണത്തിൽ അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:

മഹാധരാജന്റെ അമാത്യനായ പത്മോദ്ഭവന്റെ പുത്രനാകുന്നു ഞാൻ. എന്റെ പേർ രത്നോദ്ഭവൻ എ

നാണ്. വാണിജ്യത്തിനായി ഞാൻ കാലയവനദി  
 പിലേക്കുപോയി. അവിടെ ഒരു വണിക്കന്യകയെ വി  
 വാഹം ചെയ്തു. കുറെ കാലം ശപശ്ശരഗ്രാമത്തിൽ താമ  
 സിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ ഭായുയോടു കൂടി സ്വദേശത്തി  
 ലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ കല്ലിൽ യാത്രചെയ്തുകയാ  
 യിരുന്നു. ഏകദേശം കുറെ അടുക്കാരായപ്പോൾ വലുതായ  
 മഴയും കാറ്റും തുടങ്ങി. എന്തിനാണിതെന്ന് പറയുന്നു. കല്ലി  
 ൽ മറിഞ്ഞു. യാത്രക്കാരെല്ലാവരും സമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങി.  
 ഞാൻ എങ്ങിനെയോ ദൈവഗതിയാകരുതെന്നു ചേർന്നു.  
 പത്നീവിരഹത്താൽ ദുഃഖാഗ്നിവമഗ്നനായി ഒരു താപസ്  
 വന്റെ ഭൗമേശപ്രകാരം ഞാൻ പതിനാറുകൊല്ലം കഴിച്ചു  
 കൂട്ടി. എന്നിട്ടും ദുഃഖത്തിന്നു അവസാനം കാണായ്കയാ  
 ൽ ഞാൻ ഒരു മലയുടെ മുകളിൽ നിന്നു താഴെ പതിച്ചു  
 താണ്.

രത്നോദ്ഭവൻ ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോൾ അവിടെ  
 അവ്യക്തമായ മൂല്യപരത്തിൽ ഒരു നാരിരോടനം കേൾ  
 ഷാരായി. ഭൂഗുപതനം ചെയ്തു രത്നോദ്ഭവൻ എന്റെ  
 പിതാവുവെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. 'എനിക്കു അങ്ങ  
 യോടു വളരെ കാര്യങ്ങൾ പറയേണ്ടതുണ്ട്. ഞാൻ അ  
 തെല്ലാം പിന്നെ പറഞ്ഞുകൊള്ളാം. ഈ വിജനസ്ഥലി  
 ൽ നാരിശബ്ദം കേൾപ്പാൻ കാരണമെന്തെന്നു ഞാൻ  
 അന്വേഷിച്ചുവരാം. അതുവരെ അങ്ങു ഇവിടെ ഇരുന്നു  
 വിശ്രമിച്ചാലും' എന്നു പിതൃവീരോടു പറഞ്ഞു ഞാൻ  
 വളരെ വേഗം പുറപ്പെട്ടു. കരേളം ചെന്നപ്പോൾ ഭയ  
 കരമായി കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന തീയിൽ ചാടുവാൻ തയ്യാ  
 രായി കൈകൂപ്പി തൊഴുതുനിന്നിരുന്ന ഒരു സ്ത്രീയുടെ

കൈപിടിച്ച് ഒരു വൃദ്ധസ്രീ വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന  
തുകണ്ടു. ഞാൻ അവരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പിതൃസമീപം  
ചെന്നു. സ്ഥവിരയോടു വൃദ്ധ ഭവതികൾ ആരാണു്  
എവിടെ ഉള്ളവരാണ്? ഈ കാട്ടിൽ എന്തു കാരണത്താലാ  
ണു നിങ്ങൾ ഈ ദുരവസ്ഥ അനുഭവിക്കുന്നതു് എന്നു ചോ  
ദിച്ചു. വൃദ്ധ പറഞ്ഞു:—“കാലയവന്ദ്യീപിൽ വസിക്കു  
ന്ന കാലഗുപ്തൻ എന്നു പേരായ വണിക്കിന്റെ ഏകപു  
ത്രിയാകുന്നു ഇവൾ. പാതായ രത്തോദ്ഭവനോടു കൂടി  
കുപ്പൽയാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ കുപ്പൽ മറിഞ്ഞു. ഒരു പല  
ക കണ്ടു് അതിന്റെ അവലംബിച്ചു് ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും  
ദൈവഗുപ്താ കരയു വന്നുചേർന്നു. ഇവളുടെ പ്രസവസ  
മയം ആസന്നമായിരുന്നതിനാൽ ഇവൾ കാട്ടിൽതന്നെ  
ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. ഭാഗ്യദോഷത്താൽ ശിശുവി  
ന്റെ ഒരു വനഗജം എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി. പതിനാറു  
സംവത്സരം കഴിഞ്ഞാൽ ഭർതൃപുത്രസംഗമമുണ്ടാകുന്ന  
താണെന്നു ഒരു സിദ്ധൻ പറഞ്ഞതു വിശ്വസിച്ചു് ഇവ  
ൾ എന്നോടുകൂടി ഇത്രകാലം കഴിച്ചു. സിദ്ധൻ പാ  
ഞ്ഞ അവധി ഇന്നു്ലെ കഴിഞ്ഞു. വീണ്ടും അപാരമായ  
ശോകം സാമിപ്പാൻ ശക്തയല്ലാതെ അഗ്നിപ്രവേശം ചെ  
യ്യാൻ ഇവൾ ഉദ്യമിച്ചതാണു്.”

ഇത്രയും കേട്ടപ്പോൾ ആ സ്രീ എന്റെ മാതാവാ  
ണെന്നറിഞ്ഞു ഞാൻ സാഷ്ടാംഗം പാദങ്ങളിൽ വീണു  
നമസ്കരിച്ചു. വൃദ്ധയുടെ വാക്കു കേട്ടു പിതാവിന്റെ മു  
ഖം സന്തോഷത്താൽ വികസിച്ചതായി ഭവിച്ചു. പിതൃ  
ജനങ്ങൾ ആനന്ദാശ്രവർഷംകൊണ്ടു് എന്നെ അഭിഷേ  
കം ചെയ്തു. അന്നത്തരം അവർ ഒരു വൃക്ഷശ്ലായയിൽ

ഇതന്നു. പിതാവു മഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി വർത്തമാനങ്ങൾ പോലിച്ചു. മഹാരാജാവിന്റെ രാജ്യഭംഗം, ദേശന്റെ ജനനം, മാർ രാജകുമാരന്മാരുടെ പ്രാപ്തി, അങ്ങയുടെ ദിഗ്വിജയാരംഭം, മാതംഗാനന്ധാനം മുതലായ സകല വർത്തമാനങ്ങളും ഞാൻ വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞു. അനന്തരം ഞാൻ മാതാപിതാക്കളുടെ ഒരു മുനിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു വീണ്ടും അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചുവന്നായി പുറപ്പെട്ടു. സകല കാലങ്ങളും യനായിനമായിരുന്നതിനാൽ എങ്ങിനെ എങ്കിലും കരേറാനും സമ്പാദിക്കണമെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഇതിലേക്കായി കരേറശിഷ്യന്മാരെ സമ്പാദിച്ചു വിദ്യാഭ്യാസമയത്തിലുള്ള പെരുമാറ്റങ്ങളായ ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ചെന്നു. അവിടെ ചില വൃക്ഷങ്ങളുടെ അടിയിൽ സ്വയംവൃക്ഷങ്ങളായ പാത്രങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നു സിദ്ധാഞ്ജനംകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കി. ആ സ്ഥലങ്ങളിൽ കഴിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ ഭിന്നനാരം എന്നു പേരുള്ള വളരെ നാണയങ്ങൾ കിട്ടി. അവിടെനിന്നു കരേറ്റുത്തായി ഒരു കൂട്ടം കച്ചവടക്കാർ കൂടാരമിട്ടു താമസിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ അടുക്കൽനിന്നു ഞാൻ കരേറ നാണയങ്ങൾ കൊടുത്തു കരേറ സഞ്ചികളേയും കാളികളേയും വാങ്ങിച്ചു. സഞ്ചികളിൽ നാണയങ്ങൾ നിറച്ചു വേറെ ചില സാമാനങ്ങളാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഞാൻ അവരുടെ കൂടാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ചന്ദ്രചാലൻ എന്നു പേരായ ഒരു വണികപുത്രനായിരുന്നു ആ കൂടാരത്തിന്റെ അധികാരി. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മിത്രമായിത്തീർന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി ഉജ്ജയിനിക്ക്പോയി. എന്റെ മാതാപി

താക്കമാരെയും അവിടെ കൊണ്ടുവന്നാക്കി. ചന്ദ്രപാ-  
 ലന്റെ പിതാവായ ബന്ധുപാലൻ വഴിക്കു, ഞാൻ മാള-  
 വനാഥനെ കണ്ടു അവിടെ ഗ്രന്ഥമായി വസിച്ചു. വീണ്ടും  
 അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചുവന്നായി ഞാൻ പുറപ്പെട്ടു. എ-  
 ന്റെ പരമമിത്രമായ ബന്ധുപാലൻ അപാരമായ ഭ്രമ-  
 ബദ്ധ്യം മൂലം അന്വേഷിക്കുന്നത് അസാധ്യമാണെന്നും  
 അങ്ങയെ കാണാൻ എപ്പോൾ സാധിക്കുമെന്നു ശങ്കനും  
 നോക്കി പറയാമെന്നും പറഞ്ഞു. എന്നെ സമാധാനപ്പെ-  
 ട്ത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യം എനിക്കു അമൃതനി-  
 രൂപമായി തോന്നി. ഞാൻ എല്ലാദിവസവും അദ്ദേഹ-  
 മെൻ കാണാൻ പോയിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒരുദിവസം പ-  
 തീവുപോലെ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ പോയപ്പോ-  
 ള്ള ബാലമുദ്രിക എന്ന പേരായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ-  
 ത്രിയെ കാണാൻ എനിക്കു ഹൃദയമായി. നയനപത്രിക-  
 യായ ആ തരുണീരത്നം ശരീരത്തോടുകൂടിയ വണിക്ക-  
 മന്ദിരലക്ഷ്മിയെപ്പോലെ വിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സൂക്ഷ്മ-  
 മായ അവളുടെ ദിഗന്താൽ ഞാൻ അല്പം തരളഹൃദയ-  
 നായിത്തീർന്നു. എന്റെ ധീരഭാവം കുറച്ചെന്നു മങ്ങിയതു-  
 പോലെ തോന്നി. ഞാൻ കാമദേവന്റെ ബാണങ്ങൾ  
 കലക്ഷ്യമായി ഭവിച്ചു. അവൾ തന്റെ കടാക്ഷവീ-  
 ക്ഷണങ്ങൾകൊണ്ട് എന്നെ പലപ്രാവശ്യം വിഷമിപ്പി-  
 ച്ചു. മദമാരുതൻ തട്ടി ഇളകുന്നതായ ഒരു ലതപോലെ  
 അവളുടെ ശരീരം വിരളിച്ചു. അന്തരാഗതിന്റെയും ലജ്ജയു-  
 ടേയും മലൂവത്തികളായ നോട്ടങ്ങൾകൊണ്ട് അവൾ ത-  
 ന്റെ മനോവൃത്തികളെ എന്നെ മനസ്സിലാക്കി. അവ-  
 ളുടെ ചേഷ്ടകളിൽ നിന്ന ആ യുവതീരത്താൽ എനി-  
 ൾ അന്തരാഗമുണ്ടെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു.

ഒരു ദിവസം ബന്ധുപാലൻ ശങ്കരൻ നോക്കി പറയുന്നതിനായി എന്തോടുകൂടി ഉദ്യാനത്തിലേക്കുവന്നു. അവിടെ ഒരു വൃക്ഷമരയ്ക്കൽ ഇരുന്ന പക്ഷിപക്ഷനുള്ള ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ എന്റെ ഉൽക്കണ്ഠയെ വിനോദിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഉദ്യാനത്തിൽ അങ്ങുമിങ്ങു നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നുപ്പോൾ അവിടെ സർസ്തീരത്തിൽ ബാലചന്ദ്രിക ചിന്താക്രാന്തയായി ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടു. പ്രേമത്താലും ലജ്ജയാലും കൈതളുകത്താലും മനോരമമായ അവളുടെ ലീലാവിലോകന സുഖത്തെ ഞാൻ കുറേനേരം അനുഭവിച്ചു. അനന്തരം അവളുടെ മുഖത്തിൽ സ്പഷ്ടമായി കാണാമായിരുന്ന വിഷ്ണുഭാവത്തിന്നു കാരണമെന്താണെന്നു ഞാൻ അവളോടു ചോദിച്ചു. അവൾ സപാദാവികളുള്ള ലജ്ജയേക്കൾ വിട്ടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—“മാളുവാധീശനായ മാനസരൻ വർദ്ധകൃതിഭരകത്താൽ സ്വപത്രനായ ഭട്ടസ്വാമനെ ഉജ്ജയിനിയിൽ രാജാവാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഭട്ടസ്വാമൻ കുറേകാലം രാജ്യം ഭരിച്ചു തപശ്ശുക്കുകൊണ്ടു രാജാതിരാജനായി സകല മഹീമ ഘോഷത്തെയും ഭരിക്കേണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചു. തൽക്കാലം രാജ്യഭരണകൃത്യത്തെ പൈതൃഷ്വരസേവനമാർഗ്ഗം ചണ്ഡകർമ്മാക്കളായ ചണ്ഡവർമ്മാവിനേയും ദാരുവർമ്മാവിനേയും ഏല്പിച്ചു തപസ്സു ചെയ്യാൻ അദ്ദേഹം രാജരാജനിരിയ്ക്കലേക്കു പോയി. രാജ്യത്തെ ശത്രുബാധയൊന്നും കൂടാതെ ചണ്ഡവർമ്മാവു ഭരിക്കുന്നുണ്ട്. ദാരുവർമ്മാവു മാതൃലമ്പാഴയെ അഗ്രജന്മാരുടേയും ശാസനകളെ അതിക്രമിച്ചു പാരദാർശ്യം പരവ്യാപഹരണം മുതലായ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തുവരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഒരു ദിവസം ആ ദൃഷ്ടൻ

ബലാൽക്കാരേണ എന്നെ അവമാനിപ്പാൻ യത്നിച്ചു. അതിനെപ്പറ്റി ആലോചിച്ച് ഞാൻ ഓടിക്കൊണ്ടുവന്നു."

ബാലചന്ദ്രികയുടെ മനോഹരതയും അവൾക്കു എന്തിലുണ്ടായിരുന്ന രാഗാതിരേകവും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഭാരവർമ്മാവിന്റെ ഓഷ്ഠക്കർമ്മാഭിലാഷം എന്റെ അഭിമതസിദ്ധിക്കു കാരണമായി ഭവിക്കുമെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഭാരവർമ്മാവിനെ നിഗ്രഹിപ്പാനുള്ള ഉപായം എന്തായിരിക്കുമെന്നു ആലോചിച്ച്, ഇപ്രകാരം ഞാൻ ബാലചന്ദ്രികയോടു പറഞ്ഞു:—

ഓ! സുന്ദരി! ഭവതിയെ അഭിലഷിക്കുന്ന ഏതുനെ നിഗ്രഹിപ്പാൻ ഞാൻ ചെറുതായ ഒരു ഉപായം പറയാം. ഭവതിയെ ഒരു യക്ഷൻ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും യാതൊരു സാഹസികൻ രതിമന്ദിരത്തിൽ ആ യക്ഷനെ ജയിച്ച് ഭവതിയോടുകൂടി സല്ലാപസുഖമനുഭവിച്ച് യാതൊരു ആപത്തും കൂടാതെ തിർഗ്ഗമാക്കുമോ അച്ഛൻ മാത്രമാണ് ഭവതിയെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ അർഹിക്കുന്നത് എന്നും ഒരു സിദ്ധൻ പറഞ്ഞതായി ഭവതിയുടെ ബന്ധുജനങ്ങൾ ഒരു കിംവദന്തി ഉണ്ടാക്കേണ്ടും. ആ ഏതുൻ ഇതുകേട്ടു പേടിച്ച് സ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്നതാണെങ്കിൽ വളരെ നന്നായി. തന്റെ ദുസ്സഹാവത്താൽ വീണ്ടും ഭവതിയെ അവമാനിപ്പാൻ യത്നിക്കുന്നു എങ്കിൽ ഭവതിയുടെ ബന്ധുജനങ്ങൾ അയാളോടു 'ഞങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിൽ വെച്ച് സാഹസകൃത്യം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾ അനുവദിക്കുന്നതല്ല. പൌരജനങ്ങൾ കാണത്തക്കവണ്ണം ബാലചന്ദ്രികയെ ഞങ്ങളുടെ വീട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി അവളോടുകൂ

ടി ക്രീഡിച്ച് ആയുഷ്ഠാനായി നിർമ്മിക്കുന്നപക്ഷം അവ  
 ഒരു വിവാഹം ചെയ്യുകൊരുക' എന്നു പറയേണം. ഈ വി-  
 ധം ചെയ്യുകൊള്ളാമെന്നു അയാൾ സമ്മതിക്കും. ഭവതിയെ  
 അയാൾ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുമ്പോൾ  
 സഖിയുടെ വേഷം ധരിച്ചു ഞാൻ വരാം. ഞാൻ ഏകാ-  
 ന്തത്തിൽ ആ ദുഷ്ടനെ മുഷ്ടിപ്രഹരംകൊണ്ടു കൊന്നു  
 സഖിയുടെ വേഷത്തിൽ തന്നെ പുറത്തു വന്നുകൊള്ളാം.  
 ഭവതി ഞാൻ പറഞ്ഞ ഈ ഉപായം സ്വീകരിച്ച് ഭയ-  
 ന്തേയും ലജ്ജയേയും വിട്ടു അച്ഛനമ്മമാരോടു തമിഴ് ത-  
 മിപ്പുള്ള അനുരാഗത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു അവരെക്കൊണ്ടു  
 വേണ്ടവിധം പ്രവർത്തിപ്പിക്കണം. അവിരുടെ ആനുകൂ-  
 ല്യമില്ലെങ്കിൽ ഈ കാര്യം നടക്കുന്നതല്ല.

ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊടുത്ത ഉപായം വളരെ നല്ലതാ-  
 ണെന്നു ബാലചന്ദ്രിക സമ്മതിച്ചു. അവൾ അതുപോലെ  
 യെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിച്ചു സ്വഗൃഹ-  
 ത്തിലേക്കുപോയി. ഞാൻ ബന്ധുപാലന്റെ സമീപം  
 ചെന്നു. അന്നു മുതൽ മുപ്പതുദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ അങ്ങ-  
 യെ കാണാൻ സാധിക്കുമെന്നു അദ്ദേഹം ശങ്കുന്നതോക്കി  
 പറഞ്ഞു. അനന്തരം ഞാൻ ബന്ധുപാലനും അദ്ദേഹ-  
 ത്തിന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി അവിടെ കുറെനേരം  
 ഇരുന്നതിനുശേഷം ഞാൻ എന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു മട-  
 ങ്ങി. ഉദ്ദേശിച്ചപ്രകാരം തന്നെ ഭാരവർദ്ധിച്ച ബാലചന്ദ്രി-  
 കയെ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു വിളിച്ചു. അവൾ ഈ വിവരം  
 എന്നെ അറിയിച്ചു. ഞാൻ വന്നിതായോഗ്യങ്ങളായ നൂപ-  
 രം, കാഞ്ചി, കക്കണം, കടകം ധാരാ മുതലായ ആഭരണ-  
 ങ്ങൾ അണിഞ്ഞു പട്ടുചേല ഉടുത്തു ബാല ചന്ദ്രികയോടു



കൂടി പുറപ്പെട്ടു. ഭാരവമ്മാവിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു  
 ചാരപാലകന്മാർ കാണിച്ചുതന്ന വഴിയിൽ കൂടി ഞങ്ങൾ  
 സങ്കേതസ്ഥലത്തെത്തി. ജനങ്ങൾ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്ന  
 യക്ഷകഥയെ പരീക്ഷിക്കുന്നതിനായി വളരെ നഗരജന  
 ങ്ങൾ ഭാരവമ്മാവിന്റെ ഗൃഹത്തിനുചുറ്റും കൂടിയിര  
 ന്നു. രാത്രിസമയമായിരുന്നതിനാൽ ആഴ്ച ഏന്റെ  
 കൃത്രിമവേഷം കണ്ടറിവാൻ സാധിച്ചില്ല. ഞങ്ങളെ കണ്ടു  
 ഉടനെ ഭാരവമ്മാവ് എഴുന്നേറ്റു. പലതരം പട്ടവസ്ത്രങ്ങ  
 ൾ, കസ്തൂരികാമിളിതമായ ഹരിവരണം, കർപ്പൂരസഫി  
 തമായ താംബൂലം, സുരഭികളായ കസുമങ്ങൾ മുതലായ  
 വിശേഷ വസ്തുക്കൾകൊണ്ടു ഞങ്ങളെ സൽക്കരിച്ചു.  
 ക്കരേണേരും ബാലചന്ദ്രികയോടുകൂടി സംസാരിച്ചുകൊ  
 ണ്ടിരുന്നതിന്നു ശേഷം വിവേകശൂന്യനായ ആ ഭ  
 ഷ്ടൻ രാഗാസ്യാതയാൽ ആ സുമുഖിയെ ആലിംഗനം  
 ചെയ്താൻ ഉച്ചമിച്ചു. ഉടനെ ഞാൻ ആ ഭഷ്ടനെ കട്ടിലി  
 ൽനിന്നു താഴെ വലിച്ചു മുഷികൾകൊണ്ടു പ്രഹരിച്ചു.  
 സ്വസ്ഥമാനങ്ങളിൽനിന്നു വീണ ആഭരണങ്ങളെയെല്ലാം  
 അതതു സ്ഥാനങ്ങളിൽ വെച്ചുതിരുശേഷം ഭയത്താൽ  
 വിരള്യംകൊണ്ടിരുന്ന പ്രിയതമയെ സമാശ്വസിപ്പിച്ച്,  
 ജനങ്ങൾ കൂടിയിരുന്ന സ്ഥലത്തു് ഓടിച്ചെന്നു ബാല  
 ചന്ദ്രികയുടെ ശരീരത്തിൽ വസിക്കുന്ന യക്ഷൻ ഭാരവ  
 മ്മാവിനെ കൊല്ലുന്നു എന്നു ഊക്കെ നിലവിളിച്ചു. ഉട  
 നെ ജനങ്ങളെല്ലാം 'ഹാ! ഹാ!' എന്നു ഉച്ചത്തിൽ  
 ആക്രോശിച്ചു. ബാലചന്ദ്രികയെ ബാഹ്യിച്ചിരിക്കുന്ന യക്ഷ  
 ന് ബലവാനാണെന്നറിഞ്ഞിട്ടും മദാസ്ഥനായ ഭാരവമ്മാ  
 വ് അവളെ കാമിച്ചുവല്ലോ. അവനവന്റെ കർമ്മപല

ങ്ങളെ അവനവനല്ലാതെ മാനുരെങ്കിലും അനുഭവിക്കുമോ? അതിനാൽ നമ്മൾ വെറുതെ എന്തിനു വിലപിക്കുന്നു' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അവരെല്ലാവരും അകത്തു കടന്നു. ഈ തിരക്കിൽ ഞാൻ ബാലപന്ദികയോടു കൂടി ആരുമറിയാതെ പുറത്തു കടന്നുപോയി. ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. പെരുരജനങ്ങളുടെ സമക്ഷത്തിൽ വെച്ചതന്നെ സിദ്ധാഭേദപ്രകാരം ഞാൻ ബാലപന്ദികയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അങ്ങനെ ഇന്നു കാണാൻ സാധിക്കുമെന്നായിരുന്നു ബന്ധുപാലൻ പറഞ്ഞിരുന്നത്. അതനുസരിച്ചു ഞാൻ നഗരത്തിൽനിന്നു പുറത്തുവന്നു ഭാഗ്യവശാൽ നേത്രാനന്ദകരമായ ഭവാനെൻ ദർശനസുഖം ഏനിക്കു ലഭിക്കയും ചെയ്തു.

ഈവിധം മിത്രവൃത്താന്തം കേട്ട രാജവ്യാഹനൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. തന്റെയും സോമദത്തന്റെയും വൃത്താന്തങ്ങളെല്ലാം സ്നേഹിതനോടു പറഞ്ഞു. സോമദത്തനോടു താൻ വസിച്ചിരുന്ന സ്ഥലത്തിൽ ഭാര്യയേയും പരിവാരങ്ങളേയും കൊണ്ടുവിട്ടു വരുവാനായി പറഞ്ഞു. പുഷ്പോദ്ഭവനോടുകൂടി അവന്തികാപ്പുരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. പുഷ്പോദ്ഭവൻ രാജകുമാരനെ ബന്ധുപാലൻ മുതലായ ബന്ധുജനങ്ങൾക്കു പരിവയപ്പെടുത്തി. ബന്ധുപാലൻ രാജപുത്രനെ യഥാവിധി സല്ക്കരിച്ചു. പുഷ്പോദ്ഭവൻ സ്വഗൃഹത്തിൽനിന്നു സ്നേഹിതനുകളി, ഭക്ഷണം മുതലായ എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളും ചെയ്തുകൊടുത്ത് അവിടെത്തന്നെ അദ്ദേഹത്തെ താമസിപ്പിച്ചു.

വസന്തകാലമാണിത്. ഭക്ഷിണാനിലൻ ഹരിചന്ദ്രൻ്റെ പരിമളത്തോടു കൂടി വിധോഘ്നികളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ലീനമായി കിടക്കുന്ന കാമംഗിയെ ഉജ്ജ്വലിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു മരംമരം വീശിത്തുടങ്ങി. സഹകാരപല്ലവങ്ങളെ യഥാർത്ഥ ഭക്ഷിപ്പ് കോകിലങ്ങൾ മധുരമായി പാടുന്നുണ്ട്. 'പൂക്കളിൽനിന്നു മധുചാനം ചെയ്ത്' ഭ്രമരങ്ങൾ ത്രയാങ്കുരശബ്ദത്താൽ ഭിക്ഷപത്രവാളത്തെ മുഖാമുഖമാക്കി. മാതിനികൾ ഉൽക്കണ്ഠാചരവശരായിത്തീർന്നു. മകളോ സിന്ദുവാരം രക്താശോകം മുതലായ വൃക്ഷങ്ങളെല്ലാം പൂർണ്ണപൂക്കളായി. രസികജനങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ മദനമഹോത്സവത്തിൽ ഉത്സുകങ്ങളായിത്തീർന്നു.

അതിരമണീയമായ ഈ കാലത്തിൽ ഒരുദിവസം  
അവന്തിസുന്ദരി എന്നു പേരായ മാനസാരപുത്രി പ്രിയവ  
യസ്ത്രയായ ബാലപുത്രിയോടുകൂടി നഗരോപാന്തത്തിലു  
ള്ള രമ്യോദ്യാനത്തിൽ പോയി അവിടെ പൗരസുന്ദരിക  
ളോടുകൂടി ഒരു ചുരുവൃക്ഷമൊയയിൽ ഇരുന്ന് ഗർഭം  
കുസും മുതലായ പരിമളദ്രവ്യങ്ങൾകൊണ്ട് മനോഭവ  
നെ പൂജിച്ചുകൊണ്ടു ക്രീഡിക്കുകയായിരുന്നു. വസന്തസമയ  
നായ കാമദേവൻ രതീഭേവിടെ കാണാൻ പോകയാ  
ണോ എന്നു തോന്നുമാറു പൂജപ്പോലുപേനോടുകൂടി രാജവ  
ർമ്മൻ ആ ഉപവനത്തിൽവെന്ന്. ഇടതുന്ന് കിസലയങ്ങ  
ളാലും കസുമങ്ങളാലും ഫലങ്ങളാലും സമൃദ്ധിയിതങ്ങളായി  
മലയമാരതനാൽ ഇളക്കപ്പെട്ട രസാലവൃക്ഷങ്ങളിൽ ഇരു  
ന്ന് കോകിലങ്ങൾ കീരാളികൾ മധുകരങ്ങൾ മുതലായവ

മധുരമായി ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനെ ശ്രദ്ധയോടെ കേട്ടുറപ്പിച്ചും, അല്പം വികസിതങ്ങളായ ഇന്ദ്രീയരങ്ങൾ കൽമാരങ്ങൾ രാജീവങ്ങൾ ഇവയിൽ ഇരുന്നു ക്രീഡിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന കളിമംസസാരസചക്രവാകാദികളുടെ കളികളാരവത്താൽ വ്യാകുലങ്ങളും വിമലസലിലങ്ങളുമായ പാളിതസരസ്സുകളെക്കണ്ടു ആനന്ദിച്ചും രാജവാഹനൻ സ്നേഹിതനോടുകൂടി ആ ലലനാസമീപം ചെന്നു. 'ഇവിടെ ഇരിക്കാമല്ലോ' എന്നു ബാലചന്ദ്രിക പറഞ്ഞതന്തസരിച്ചു രാജവാഹനൻ കൃശോദരിയായ അവന്തിസുന്ദരിയുടെ സമീപം ചെന്നു. രതീദേവിയുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ക്രീഡയ്ക്കായി ഉത്തമങ്ങളായ ഉപമാദ്രവ്യങ്ങൾക്കൊണ്ടു കാമദേവൻ ഒരു സ്മിരത്തത്തെ സൃഷ്ടിച്ചതായിരിക്കുമോ എന്നു തോന്നുമാറ് ആ അബലാരത്നാ ശോഭിച്ചു. മുന്തിമതിയായ ലക്ഷ്മിയാണോ എന്നു തോന്നുമാറ് വീട്ടിക്കെട്ടാക്കിയിരുന്ന ആ മാളവേശകന്യക, രാജവാഹനനെ കണ്ടു. തന്റെ ആരാധനയ്ക്കൊണ്ടു സർവ്വ സുന്ദരമായ കാമദേവൻ തന്നിരിക്കുവരുന്നതുകുന്നതിനായി അവിടെ ആവിർഭവിച്ചിരിക്കുമോ എന്നു ശങ്കിച്ചുപോയി. മന്ദമാരുതൻ തട്ടി ഇളകുന്നതായ ലതപോലെ മദനാവേശത്താൽ അവളുടെ ശരീരം അല്പം വിറച്ചു. അനന്തരം അവൾ ക്രീഡയിൽനിന്നു വിരമിച്ച് ലജ്ജാസൂചകങ്ങളായ പലഭാവഭേദങ്ങൾ കാണിച്ചു.

ലലനാജനങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ ബ്രഹ്മവ്യം പൂണാക്ഷരന്യായേന ഈ സ്മിരത്തത്തെ സൃഷ്ടിച്ചതായിരിക്കണം. അദ്ദേഹത്തിനു ഇപ്രകാരമുള്ള ആകൃതികളെ സൃഷ്ടിപ്പാൻ സാധിക്കുമെങ്കിൽ ഇവളെപ്പോലെ വേ

റാജ നാരിരത്നത്തെ ഇതേവരെ സൃഷ്ടിക്കാത്തതു എത്ര കൊണ്ട് എന്നുമാറ്റം വിസ്തൃതത്തോടുകൂടി ഓരോന്നു വികല്പിച്ചുകൊണ്ടു രാജവാഹനൻ മാളവേശപത്രിയെ സൃഷ്ടിച്ചുനോക്കി. അദ്ദേഹത്തിനു് അഭിമുഖമായി നില്പാൻ ലഭിച്ചു് അവൾ സഖികളുടെ പിന്നിൽ അല്പം മറഞ്ഞു കടക്കുണുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടുതന്നെ നിന്നു. അവളുടെ ഭാവസാദികൾകൊണ്ടു ബിലവാനായിത്തീർന്നു കാമദേവൻ പ്രകൃത്യാ യീരപ്രകൃതിയായിരുന്ന രാജകുമാരനെ അല്പം തരളപ്പെടുത്താക്കിയെഴുത്തായിരുന്നില്ല. അവന്തിസന്ദർശനംകൊണ്ടു രാജവാഹനന്റെ ലാലണുവാതിൽക്കൽക്കു് ഇപ്രകാരം ഉണ്ടായി.

“ഈ മഹാത്മാവു് തന്റെ അനുഗൃഹാധാരണമായ സൗന്ദര്യംകൊണ്ടു് ഏതുരാജ്യത്തെ അധികരിക്കുന്നുവോ? ഭാഗ്യവതികളായ ഏതു തരണിമാക്കു് ഇദ്ദേഹം നയനാനന്ദം നൽകുന്നുവോ? പുത്രവതികളായ സീമന്തിനികളുടെ ഇടയിൽ ഏതു പുരസ്ത്രീ ഇതു പുത്രരത്നലഭത്താൽ അഗ്രസ്ഥാനമലങ്കരിക്കുന്നുവോ? ഇദ്ദേഹം ആരുടെ പുത്രനായിരിക്കും? ഇദ്ദേഹം ഇവിടെ വരുവാൻ കാരണമെന്തു്? ദൈവമായ മഹാമൻ ഏന്റെ മനസ്സിനെ മഹനം ചെയ്തു തന്റെ പേരിനെ അനന്തമാക്കി ചെയ്യുമെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാനെന്തു ചെയ്യും. ഞാൻ ഇതേവരെ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത പല വികാരങ്ങൾ ഏന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഉദിച്ചുവളരുന്നുവല്ലോ. ഇദ്ദേഹം ആരാണെന്നും മറ്റും എങ്ങനെയെന്നു ഞാൻ അറിയുന്നതു്.” രാജകുമാരന്റെയും രാജകുമാരിയുടെയും അന്തരംഗവൃത്തികളെ അവരുടെ ഭാവഭേദങ്ങൾ കൊണ്ടു ബാലപന്ദിത മനസ്സിലാക്കി. ഏകദി

ലും സ്രീജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ വെച്ച് രാജപുത്രവൃത്തം  
 'ന്നം പറയുന്നത് അനുചിതമാണെന്നു വിചാരിച്ച ലോക  
 സാധാരണമായി സഖി, ഇദ്ദേഹം മണിമന്ത്രേഷ്വരി  
 ജ്ഞനായ ഒരു ഭ്രസുകമാരനാകുന്നു; ഇദ്ദേഹം എല്ലാകല  
 കളിലും സമർത്ഥനും യുദ്ധത്തിൽ അത്യന്തം നിപുണനമാ  
 കുന്നു; അതിനാൽ പൂജാർഹനായ ഇദ്ദേഹത്തെ പൂജിച്ചി  
 ലും' എന്നു അവന്തി സുന്ദരിയെ നോക്കി പറഞ്ഞു. താൻ  
 വിചാരിച്ചതുപോലെ തന്നെ തന്റെ സഖിയും അഭിപ്രാ  
 യപ്പെട്ടതിൽ രാജകന്യക വളരെ സന്തോഷിച്ചു. മന്ദമാ  
 രതനാൽ ആകലീകരിക്കപ്പെട്ട തിന്മാലകൾപോലെ  
 അവർ കാമനാൽ ആകലീകരിക്കപ്പെട്ടു; അനന്തരം രാ  
 ജകുമാരനെ ഉചിതമായ സ്ഥാനത്തിലിരുത്തി ഗന്ധം ക  
 സ്മം താങ്ങുലം മുതലായ പൂജാദ്രവ്യങ്ങൾ കൊണ്ടു അ  
 ദ്ദേഹത്തിന്നു യഥാവിധി പൂജകൾ നൽകി.

രാജവാഹനൻ ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു: — നിശ്ചയമാ  
 യും ഇവർ പൂർവ്വജന്മത്തിൽ എന്റെ പത്നിയായിരുന്നി  
 രിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ കണ്ടമാത്രയിൽ തന്നെ എനിക്കു  
 ഇവളിൽ അനുരാഗം ജനിക്കുന്നതല്ല. ശാപാവസ്ഥാ  
 ന്നിൽ താപസൻ തന്ന ജാതിസ്തുതപം ഞങ്ങൾ രണ്ടു  
 പേർക്കും തുല്യം തന്നെയാണു്. അതിനാൽ പ്രത്യേകം ചി  
 ല സംഭവങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ചില വാക്കുകൾകൊണ്ടു  
 ഞാൻ ഇവർക്കു പൂർവ്വസ്തുണയുണ്ടാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കാം.

ഈ സമയത്തു മനോഹരമായ ഒരു രാജമംസം ക്രീ  
 ഡയ്ക്കായി അവിടെ വന്നു. അതിനെ തനിക്കു പിടിച്ചു  
 തരേണമെന്നു സമുത്സുകയായ രാജകന്യക ബാലചന്ദ്രി

കയ്യോടു പറഞ്ഞു. തന്റെ ഉദ്ദേശം സാധിച്ചാൻ ആതു തന്നെയാണു. തക്കതായ സമയം എന്നു നിശ്ചയിച്ചു സുഭാഷണിപ്പണനായ രാജവാഹനൻ ബാലചന്ദ്രികയെ ഉദ്ദേശിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

“സഖി, പണ്ടു ശംബൻ എന്നു പേരായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു ദിവസം വിഹരിപ്പാനായി മനോവല്ലഭയോടുകൂടി ഒരു കമലാകരത്തിലേക്കു പോയി. അവിടെ പെന്താമരപ്പൂപ്പങ്ങളുടെ സമീപത്തിൽ ഒരു രാജമംസം ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാജാവു പതുക്കെ ചെന്നു അതിനെ പിടിച്ചു താമരവളയംകൊണ്ടു അതിന്റെ കാലു രണ്ടും കെട്ടി. അനന്തരം കാന്താമുഖാനോക്കി മന്ദസ്തിതത്തോടുകൂടി “മതിമുഖി! ഞാൻ ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന മംസം ശാന്തനായ മുന്നിയെപ്പോലെ നിശ്ചേഷ്ടനായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഞാൻ ഇതിന്റെ വിട്ടുകളയാം” എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ രാജമംസം നേത്രങ്ങൾ തുറന്നു രാജാവിനേനോക്കി. ‘മഹീപാല, ഈ അംബുജഖണ്ഡത്തിൽ സമാധിതത്വപരനായി പരമാനന്ദം പൂണ്ടു സീമിതിചെയ്തിരുന്ന എന്നെ അകാരണമായി രാജഗ്രവം നിമിത്തം അവമാനിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതിന്റെ ഫലമായി അങ്ങ് കാന്താവിരഹസന്താപമനുഭവിക്കുന്നതാണ്’ എന്നു ശപിച്ചു. ഇതു കേട്ടു വിഷണ്ണവദനനായ രാജാവു ജീവിതേശ്വരീവിരഹം അസഹ്യമാണെന്നു കണ്ടു ഭൂമിയിൽ വീണു സശേഷംഗം നമസ്കരിച്ച് അറിവില്ലായ്മയാൽ ഞാൻ ഈ അപരാധം ചെയ്തു പോയി’ എന്നു പറഞ്ഞു ക്ഷമയാപനം ചെയ്തു. “രാജാവേ, ഈ ജന്മത്തിൽ എന്റെ ശാപം ഫലിക്കില്ല. എ

കിലും എന്റെ വാക്കു വിപരീതവിക്കാത്തതിനാൽ എപ്പോഴെങ്കിലും ഒരു കാലത്തു അങ്ങ് ഈ ശാപപലം അനുഭവിക്കേണ്ടതേ വേണം. വരുന്ന ജന്മത്തിലും നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഭാര്യഭർത്താക്കന്മാരായിത്തന്നെ ഇരിക്കും. രണ്ടു ക്ഷണനേരം എന്റെ പരണങ്ങളെ ബന്ധിച്ചതിനാൽ രണ്ടു മാസം ഭവൻ ശൃംഖലാബന്ധിതനായി ഭവിച്ചു കാന്താവിയോഗമുഖമനുഭവിച്ചു വീണ്ടും വളരെക്കാലം വല്ലഭയോടുകൂടി രാജ്യസുഖമനുഭവിക്കുന്നതാണ്” എന്നു പറഞ്ഞു. ഫംസം അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനപ്പെടുത്തിയിട്ട് ആ ദമ്പതിമാർ ജാതിസ്തരപശകതിയും നൽകി. അതിനാൽ ഫംസത്തെ ബന്ധിക്കുന്നത് അനുചിതമാണെന്നാണു തോന്നുന്നത്.”

രാജവാഹനൻ പറഞ്ഞ ശബ്ദവൃത്താന്തം കേട്ട ഉടനെ രാജപുത്രിതന്റെ പൂർവ്വജന്മവൃത്താന്തങ്ങളെ ഞ്ഞിട്ട് രാജവാഹനൻ അവളുടെ പ്രാണവല്ലഭനാണെന്നറിഞ്ഞു. അമന്ദമായ ആനന്ദം പൂണ്ടു. അനന്തരം രാജകുമാരനെ നോക്കി, “പണ്ടു ശാബൻ യജ്ഞപതിയെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഫംസത്തെ ബന്ധിച്ചു. ലോകത്തിൽ പൊന്നാറിന്റെ ജന്മം അസംഭവമാണെന്നറിഞ്ഞിട്ടുകൂടി ശ്രീരാമൻ ഭയിതയെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിനായി പൊന്നാറിനെ പീടിപ്പാൻ യത്നിച്ചു. ലോകത്തിൽ പണ്ഡിതന്മാർക്കു ആപത്കാലങ്ങളിൽ അകാശങ്ങൾ ചെയ്യുപോകുന്നു” എന്നു പ്രശാന്തമധുരമായി പറഞ്ഞു.

ഇപ്രകാരം ക്രമാവികുമാരന്മാർ അന്യോന്യം പൂർവ്വജന്മവൃത്താന്തങ്ങൾ പറഞ്ഞു. രാഗപൂർണ്ണമാനസരായിത്തീർന്നു.



ആ സമയത്തു മാളവേന്ദ്രമഹിഷി പുത്രിയുടെ ക്രീ  
 ഡകൾ കാണുന്നതായി പരിജനങ്ങളോടുകൂടി അവിടെ എ  
 ത്തി. രാജ്ഞിയെ കരെ ദൂരത്തിൽനിന്നുതന്നെ കണ്ടു ബാ  
 ലചന്ദ്രിക രാജ്യം പരസ്യമാക്കമാ എന്നു ശങ്കിച്ചു  
 കൈകാട്ടി രാജകുമാരനേയും സ്നേഹിതനെയും അവിടെ  
 നിന്നു മറച്ചു. രാജ്ഞിവന്നു കരാത്തോം പുത്രിയുടെ വിഹാ  
 ര ലീലകൾ കണ്ടു അവടെതാമസിച്ചു. അനന്തരം പുത്രി  
 യോടുകൂടി ഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങുവാൻ ഭാവിച്ചു. മാതാ  
 ദേവോടുകൂടി രാജപുത്രി ഗൃഹത്തിലേക്കു പോവാൻ ഒട്ടും ആ  
 ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ഒരു ഭാഗത്തു മാത്രമവനും. മററൊരു ഭാഗ  
 ത്തു ഭയിതമുചടരണം. സാധുവായ ആ അബലാരത്താ. ഗമ  
 ത്താഗമനങ്ങളാൽ വിമുശ്ശയായി. തീന്നു. എങ്കിലും വളരെ  
 പ്രാതാപിച്ചു മാതാവോടുകൂടി പോപ്പെട്ടു. അമ്മ (അ)ാ  
 യാതെ പുതു വിശ്വത്തിലാണു ഭയിതനോടു യാത്ര പറയേ  
 ണ്ടതു എന്നാലോചിച്ചു. അല്ലയോ രാജഹംസ, കേളീവന  
 ത്തിൽ വിഹാരിപ്പാനായി നീ എന്റെ സമീപം വന്നു.  
 നിന്നെ പെട്ടെന്നു ഞാൻ വിട്ടുപോകുന്നതു അനുചിതം തീ  
 ന്നെന്നാണ്. എങ്കിലും ഇക്കാരണത്താൽ നിനക്കു എന്നി  
 ലുള്ള സ്നേഹം കായരുതെ എന്നു ഹംസത്തോടു പറയുന്ന  
 തുപോലെ രാജകുമാരനെ ഉദ്ദേശിച്ചു പറഞ്ഞു വീണ്ടും വീ  
 ങ്ങും പിന്നോട്ടു തിരിഞ്ഞു നോക്കിക്കൊണ്ടു ഗൃഹത്തിലേ  
 ക്കു പോയി. ഹൃദയഭയിതന്റെ കലം പോരു മുതലായ  
 വിവരങ്ങളെല്ലാം ബാലചന്ദ്രികയോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞു.  
 ബാലചന്ദ്രികയ്ക്കിടയിൽ ക്ഷയിക്കുന്ന ചന്ദ്രകലപോലെയെ രാജ  
 കന്യക വിരഹാദുഃഖത്താൽ പ്രതിക്ഷണം ക്ഷയിച്ചുതുടങ്ങി.  
 അവൾക്കു് ആഹാരാദികൃത്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധയില്ലാതായി.

ആ അബലാത്വം ഈ വിധം സങ്കടമനുഭവിക്കുന്നത് കണ്ടു  
 വിന്നരായ സഖീജനങ്ങൾ ബിസരത്തുമയങ്ങളായ  
 വസ്രങ്ങൾ നളിനീദളമയങ്ങളായ വിശദികൾ മുതലായ  
 സന്താപഹരണദ്രവ്യങ്ങൾകൊണ്ടു സഖിയുടെ ദുഃഖത്തി-  
 നു പ്രതിക്രിയ ചെയ്തു. എങ്കിലും അവർ ചെയ്ത ഉപചര-  
 ണങ്ങളെല്ലാം തീർച്ചയെന്ന എണ്ണയിൽ വെള്ളം ഒഴിക്കുന്ന  
 തുപ്പോലെ സാധുവായ ആ യുവതിയെ അധികമായി ദഹി-  
 ട്തിച്ചു തുടങ്ങി. കീംകന്തവ്യതാ മൂഢയായി വിഷാദത്തോ-  
 ടെ നിന്നുകൊണ്ടിരുന്ന ബാലചന്ദ്രികയെ നോക്കി അപ-  
 ന്തി സുരദി ഗൽഗടത്തോടുകൂടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

‘പ്രിയസഖി! കാമൻ കസ്യമായുയരാനെന്നും പ-  
 ഞ്ചൊന്നാനെന്നെന്നും ജനങ്ങൾ പറയുന്നതു അസത്യം തന്നെ.  
 ഇരുമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ അസംഖ്യം ബാണങ്ങൾ  
 കൊണ്ടു അദ്ദേഹം എന്നെ പിഡിപ്പിക്കുന്നു. ചന്ദ്രൻ ബി-  
 ഡാവംഗിയെക്കാൾ അധികം താപകനാനെന്നും ഞാൻ  
 വിചാരിക്കുന്നു. ചന്ദ്രൻ അകത്തു പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ  
 സമുദ്രം ക്ഷയിക്കുന്നതും പുറത്തുവരുമ്പോൾ വർദ്ധിക്കുന്ന-  
 തും നമുക്കു കണ്ടനുഭവമാണല്ലോ. ഭോഷാകരന്റെ ഭുഷ്മ-  
 മ്മത്തെ ഞാനേതുതരത്തിലാണു വളർത്തിക്കേണ്ടതു. ഇവൻ  
 തന്റെ സമോദരിയായ ലക്ഷ്മിയുടെ പരമാലയത്തെക്കൂ-  
 ടി നശിപ്പിക്കുന്നു. സഖി, നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഉപചര-  
 ണങ്ങൾകൊണ്ടു എനിക്കു താപം വർദ്ധിക്കുന്നതല്ലതെ  
 യാതൊരു കുറവുമില്ല. അതിനാൽ നിങ്ങൾ എല്ലാവ-  
 ളും ആയാസപ്പെട്ടതു മതി. രാജകുമാരന്മാരെ മററു  
 ക്കും എന്റെ താപം ശമിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു  
 തോന്നുന്നില്ല. മദൻ കവിയശ്ശിനെ പ്രായ്ക്കുന്നത്

പോലെയും, വാമനൻ വളരെ ഉയർത്തിൽ നിൽക്കുന്ന ഫലങ്ങളെ പഠിപ്പാൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതുപോലെയും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്നതിനാൽ പരിഹാസത്തിന്നു പാത്രീകരിക്കുന്നതല്ലാതെ എന്റെ ആഗ്രഹം ഫലിക്കുമെന്ന് തോന്നുന്നില്ല.

സഖിയുടെ അവസ്ഥകളെ ബാലചന്ദ്രിക വല്ലാതെ പഠിപ്പിച്ചു. രാജകുമാരനെ കൊണ്ടുവരാത്തപക്ഷം സഖി നാമാവശേഷമായിത്തീരുന്നതാണെന്നു അവർക്കു തോന്നി. കസുമബാണൻ അദ്ദേഹത്തെയും, പരവശനാക്കി ചെയ്തിരിക്കുമെന്നു അവർ വിശ്വസിച്ചു. അനന്തരം അവ തീർത്ഥാടനത്തിൽ രക്ഷിക്കുന്നതിനായി സമയോചിതംപോലെ പ്രവർത്തിപ്പാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ള ചില സഖീജനങ്ങളെ ഏല്പിച്ച് ബാലചന്ദ്രിക രാജകുമാരന്റെമേൽ പൂർവ്വപ്പെട്ട അലിന്റെ ചെന്നപ്പോൾ രാജകുമാരന്റെ സ്ഥിതി ഏറ്റവും പരിതാപകരമായിരുന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹത്തെ അവയവങ്ങളുടെ സ്പർശത്താൽ വാടിച്ചുളിഞ്ഞ ശയനത്തിൽ കിടന്ന രാജവാഹനൻ പ്രാണേശ്വരിയെപ്പറ്റി സ്നേഹിതനായ പുഷ്പാഭിവന്ദനം കാരോടെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ബാലചന്ദ്രികയെ കണ്ട ഉടനെ വളരെ സന്തോഷിച്ച് സമീപത്തിലേക്കു വെച്ചു. ഇരിപ്പാൻ ഒരു പീഠം കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അനന്തരം തന്റെ പ്രിയതമ കൊടുത്തയച്ചിരുന്ന താംബൂലാദികൾ സ്വീകരിച്ച് ബാലചന്ദ്രികയോടു കാന്താവൃത്താന്തം ചോദിച്ചു. അവർ സവിനയം പറഞ്ഞു:—കൃഷ്ണാവനത്തിൽ വെച്ചു അങ്ങയെ കണ്ടതുമുതൽ എന്റെ സഖി ഭർത്താ

ങ്ങളായ കാമപിധകൾ അനുഭവിക്കുന്നു. പുഷ്പകുളാഭിക്ത  
രക്തസി അവരോട് താപശാന്തി നൽകുന്നില്ല. എപ്പോഴും  
അങ്ങയെത്തന്നെ ത്യാഗിച്ചുകൊണ്ടു ആഹാരനിദ്രാദി  
കളിൽ ശ്രദ്ധയില്ലാതെ അത്യന്തം ഭ്രമിക്കുന്നു. തന്റെ  
തപശാന്തിയെ യാതൊരു ഉപായവും കാണാത്തതിനാ  
ൽ അവർ തന്നത്താൻ ഒരു എഴുത്തു എഴുതി അങ്ങയോട്  
തന്നയച്ചിരിക്കുന്നു.

ഭാജകമാരൻ എഴുത്തു മേടിച്ചുവായിച്ചു—

‘സുഭാഗസുമസുകമാരം ജഗദനവദ്യാഖിലോക്യതിരൂപം  
മമമാനസമഭിലാഷതിതപച്ചിത്താകരുതമാമുദമം’

അനന്തരം ബാലചന്ദ്രികയോടു പറഞ്ഞു. സഖി,  
മരായപോലെ എന്നെ സർവ്വപ്രകാരത്തിലും അനുവർത്തിക്കു  
ന്ന പുഷ്പാഭവന്റെ വല്ലഭത്വ ഭവതി അവന്തിസു  
ന്ദരിയുടെ ബാഹ്യശ്ചരങ്ങളായ പ്രാണങ്ങളോട് തുല്യയായി  
യെന്നു എനിക്കറിയാം. ഭവതിയുടെ ചാതുര്യം തന്നെ  
യാണു് ഈ ക്രിയാലതയ്ക്കു് ആലംബമായിരിക്കുന്നതു്. അ  
തിനാൽ ഞാൻ യഥോചിതം ശ്രദ്ധിച്ചുകൊള്ളാം. ഭവ  
തിയുടെ സഖി എന്റെ മനസ്സ് വളരെ കഠിനമാണെന്നു്  
എഴുത്തിൽ പറയുന്നു. കേളീവനത്തിൽ വെച്ചു് അ  
വർ എന്റെ മനസ്സിനെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടു പോയി  
രിക്കുന്നതിനാൽ അതിന്റെ മാധുര്യകാന്തിയെല്ലെപ്പോ  
റ്റി എന്തേക്കാം അവരോട് അധികമായി അറിയാം.  
കന്യാന്തഃപുരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു സങ്കരമല്ലെന്നു ഭ  
വതിക്കും സഖിക്കും അറിയാവുന്നതാണല്ലോ. അതിനാ  
ൽ ഏതെങ്കിലും ഉപായം കണ്ടുപിടിച്ച് നാളെയോ മറ്റും

അമാളാ തൊൻ അവിടെ വന്നു സഖിയെ കണ്ടുകൊള്ളാം. ഈ വിവരം പറഞ്ഞു സഖിയെ ആശ്വസിപ്പിക്കുക. സുകുമാരമുഖ സഖീശരീരത്തെ നിർബ്ബാധമായി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു ഭവതിയുടെ കൃത്യമാകുന്നു.

രാജകുമാരന്റെ പ്രേമശർഭിതങ്ങളായ വാക്കുകൾ കേട്ടു സന്തുഷ്ടയായ ബാലപത്നികുളാപുരത്തിലേക്കു പോയി.

രാജവാഹനൻ ഐടയവല്ലഭയുടെ അപലോകനസുഖമനുഭവിച്ചതായ ഉദ്യാനത്തിലേക്കു സ്നേഹിതനോടുകൂടി വിരഹവിരോധത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു. അവിടെ പ്രിയതമ പരിച്ചുവെച്ചിരുന്ന പല്ലവകുസുമങ്ങൾ, അവർ മനമറന്ന ആരാധിച്ച സ്ഥലം, അവളുടെ കാലടികൾ പതിഞ്ഞിരുന്ന മണൽത്തിട്ടകൾ, അവർ ശയിച്ച പല്ലവതലും, മനമാരുതനാൽ കവിതങ്ങളായ നവപൂതപല്ലവങ്ങൾ ഇവയെല്ലാം കണ്ടു രസിച്ചും, കോകിലങ്ങൾ, തത്തകൾ വണ്ടുകൾ ഇവയുടെ മധുശബ്ദങ്ങൾ കേട്ടു ആനന്ദിച്ചും ഉദ്യാനത്തിൽ അങ്ങമിങ്ങം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

ആ അവസരത്തിൽ മണികണ്ഡലങ്ങൾ അണിഞ്ഞു നേരിയതായ വസ്ത്രം ധരിച്ച് ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ മണ്ഡിതശിരസ്സായ ചില ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ആ ഉദ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അദ്ദേഹം ആരാണെന്നും എത്ര വിദ്യയിലാണു അദ്ദേഹത്തിന്നു അധികം നൈപുണ്യമുള്ളതു എന്നും രാജവാഹനൻ അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിച്ചു. തന്റെ പേർ വിദ്യേശ്വരൻ എന്നാണെന്നും താൻ ഇന്ദ്രജാലവിദ്യയിൽ വളരെ നിപുണനാണെന്നും പല ഭേശ

ങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ ഉജ്ജയിനിക്ക് പോയ  
താണെന്നും ബ്രാഹ്മണൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. കൂടാതെ രാ  
ജകുമാരന്റെ ലീലാവദനത്തിൽ ഒരുതരം വിളർച്ച കണ്ടു  
തിന്നു കാരണമെന്താണെന്നും ആ ബ്രാഹ്മണൻ അറിയാ  
ൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ഇതിനു പുഷ്പോദഭവനാൺ സമാന്ത  
നാ പറഞ്ഞത്. സേതുക്കൾക്കു തമ്മിൽ സഖ്യമുണ്ടാക  
ന്നതു സംഭാഷണപൂർവ്വകമാണല്ലോ. അങ്ങയുടെ പ്രിയ  
ഭാഷണത്താൽ അങ്ങെ ഞങ്ങളുടെ മിത്രമായിത്തീർന്നിരി  
ക്കുന്നു. സുഹൃത്തുക്കളോടു പറവാൻ പടില്ലാത്തതായി ലോ  
കത്തിലെന്താണുള്ളത്. ഈ കേളീവനത്തിൽ വസന്ത  
മഹോത്സവത്തിനായി വന്നിരുന്ന മാളവേന്ദ്രപുത്രിക്കും  
ഈ രാജകുമാരനും തമ്മിൽ ആകസ്മികദർശനത്താൽ പര  
സ്പരം അനുരാഗം ജനിച്ചു. ആഗ്രഹസാധ്യത്തിന്നു ഉപാ  
യമെന്നും കാണാതെ ഇദ്ദേഹം ഈ അവസ്ഥ അനുഭവി  
ക്കുന്നതാണ്.

വിദ്യേശപരൻ രാജകുമാരന്റെ പഞ്ചാഭിരാമമായ മൃ  
ഖാനോക്കി മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി അങ്ങയുടെ അനുപാ  
നായ ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ അങ്ങേക്കു അസാധ്യമാ  
യി യാതൊന്നുമില്ല. ഞാൻ ഇന്ദ്രജാലംകൊണ്ടു മാളവേ  
ന്ദ്രനെ മോചിപ്പിച്ചു പൗരാജനങ്ങളുടെ മുമ്പാകെ തന്നെ  
അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയും അങ്ങു ആയിട്ടുള്ള വിഷാഹം  
നടത്തി നിങ്ങളെ കന്യാന്തരപുരത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചു  
കൊള്ളാം. ഈ വിവരം രാജകന്യകയേയും അറിയിക്കു  
ന്നു. — എന്നു പറഞ്ഞു.

സന്തുഷ്ടമാനസനായ രാജകുമാരൻ വിപ്രനെ യഥാ  
വിധി ബഹുമാനിച്ചു. വിദ്യേശപരന്റെ വിദ്വാപാടവത്തു

ത് തന്റെ മനോർഥം നിശ്ചയമായും ഫലിക്കുമെന്നു  
 രാജവാഹനൻ നിശ്ചയിച്ചു. ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞതെ  
 ല്ലാം പല്ലഭ്യയെ അറിയിക്കുന്നതിനായി ബാലചന്ദ്രികയെ  
 പറഞ്ഞയച്ചു, ബ്രാഹ്മണനെ തൽക്കാലം പറഞ്ഞയച്ച്,  
 രാജവാഹനൻ സ്നേഹിതനോടുകൂടി ഗൃഹത്തിലേക്കു പോ  
 യി. വളരെ പ്രയത്നപ്പെട്ട ആ ദിവസം കഴിച്ചുകൂട്ടി. പി  
 റെ ദിവസം കാലത്തു മഹീസുരൻ പരിജനങ്ങളോടുകൂടി  
 രാജഭവനത്തിൽവന്നു. ഭാരപാചകന്മാർ ഐന്ദ്രജാലിക  
 ന്വന്നവീരൻ രാജാവിനെ അറിയിച്ചു. രാജാജ്ഞെ  
 ക്കും വിദ്യേശപരൻ അരമനയിൽ പ്രവേശിച്ചു. രാജാവി  
 നെ അമർത്തിച്ചു. പരിജനങ്ങൾ വാദ്യഘോഷങ്ങൾ മുഴ  
 ക്കി. ഗായകന്മാർ പാടിത്തുടങ്ങി. വിദ്യേശപരൻ കരേന്ദ  
 ന് കണ്ണുനീർ ഏതൊ ഗ്യാനിക്കുന്നവനെപ്പോലെ നി  
 ശ്ലേഷനായിരുന്നു. ഘോരമായ വിഷം മർദ്ദിച്ചുകൊ  
 ണ്ടു വളരെ ഘോരസുഷ്ണരും അങ്ങുമിങ്ങും കാടിത്തുടങ്ങി.  
 അസംഖ്യം കഴുകന്മാർ വന്നു ഈ സുഷ്ണങ്ങളെ ക്കിത്തി  
 എടുത്തു ആകാശത്തിൽ പറന്നു. അനന്തരം വിദ്യേശപ  
 രൻ ഹിരണ്യകശിപുവിനെ നരസിംഹം പിടൻ കൊ  
 ല്ലുന്നതുപോൽ അഭിനയിച്ചു. മാനന്ദേകം അത്യൽഭുതങ്ങ  
 ള് കാണിച്ചതിന്നുശേഷം ആശ്ചര്യപരവശനായ രാജാവി  
 നെ നോക്കി ഐന്ദ്രജാലികൻ, ഭേദ, ഏതൊരു കാഞ്ച  
 വും മർദ്ദമായി അചസാനിക്കേണമെല്ലൊ. അതിന്നാൽ  
 ഞാൻ അങ്ങയുടെ പുത്രിയെപ്പോലുള്ള ഒരു കന്യകയ്ക്കു എ  
 ല്ലാ ഗുണങ്ങളും തികഞ്ഞ ഒരു രാജപുത്രനും തമ്മിൽ വി  
 വാഹം അഭിനയിച്ചു കാണിക്കാം' എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു  
 കേട്ടു രാജാവുൾപ്പെടെ എല്ലാ കാണികളും ആ അൽഭുതം

കാണാൻ വളരെ ആഗ്രഹിച്ചു. താൻ ഉദ്ദേശിച്ചതുപോലെ കാഴ്ച സാധിച്ചാൽ അമ്പസം കിട്ടിയതിനാൽ മഹീസുന്ദരൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അനന്തരം ഐന്ദ്രജാലികൻ എല്ലാവരെയും മോഹിപ്പിക്കണമെന്നു ഒരു തരം മഷി തന്റെ നേത്രങ്ങളിൽ എഴുതി ചുറ്റും നോക്കി. അദ്ദേഹം അടുത്തു കാണിച്ചാൽ പോകുന്നത് ഇന്ദ്രജാലം തന്നെയാണെന്ന് എല്ലാവരും വിശ്വസിച്ചു. കണ്ണിമച്ചു കിട്ടിയ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സങ്കേതപ്രകാരം അവിടെ ഹാജരായിരുന്ന രാജകുമാരനും അനേകം ഭൂഷണങ്ങളും അണിഞ്ഞു പൂവ്വിഷയപ്രകാരം അവിടെ സ്വയം പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കുകൊണ്ടിരുന്ന അവന്തിസുന്ദരിയ്ക്കും തമ്മിൽ അഗ്നിസാക്ഷികമായി വിവാഹം നടന്നു. വിവാഹം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ 'ഇന്ദ്രജാല പുരുഷന്മാർക്കെല്ലാം പോകാം' എന്നു ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു. നന്ദനസഭിച്ചു. മായാമാന്ദ്യന്മാരെല്ലാവരും തിരോട്വിച്ചു. രാജവാഹനൻ പൂവ്വം കല്പപ്രകാരം ഒരു ഇന്ദ്രജാലപുരുഷന്റെ നിലയിൽ കന്യാന്തഃപുരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. രാജാവ് ബ്രാഹ്മണന്റെ അൽഭുതകൃത്യങ്ങൾ കണ്ടു വളരെ വിസ്മയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു പല സമ്മാനങ്ങളും കൊടുത്തിട്ട് അരമനയിലേക്കു പോയി. അവന്തിസുന്ദരി സമചരിപരിചാരങ്ങളോടുകൂടി തന്റെ സുന്ദരമായ മാധിരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. ദൈവബലത്താലും മനുഷ്യബലത്താലും തങ്ങളുടെ ഇഷ്ടം സാധിച്ചതിനാൽ യുവതീയുവാക്കുമാർ ആനന്ദസാഗർമദ്വ്യർത്തിൽ മഴജനം ചെയ്തു. രാജവാഹനൻ മനോഹരങ്ങളായ അനേകം വൃത്താന്തങ്ങൾ പറഞ്ഞുപി യതമയെ സന്തോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.



അന്യോന്യം വളരെ വിശ്വാദികൾക്കു പറഞ്ഞു കൊണ്ടുതന്നെ ദമ്പതിമാർ ഉറങ്ങിപ്പോയി. താമരവളയംകൊണ്ടു കാൽ രണ്ടു ബന്ധിച്ച ഒരു ഫാസത്തെ അവർ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടു. ഉടനെ അവരിരുവരും പരിഭ്രമിച്ചു ഉണർന്നു. രാജകുമാരന്റെ ചണ്ഡലനാളം ഒരു രജതശൃംഖലയാൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. ഇതെന്തെന്നറിയാതെ രാജകന്യക ഭയത്താലും വീരചലനത്താലും താനറിയാതെ ഉറക്കം നിലവിളിച്ചു പോയി. ഈ ശബ്ദം കേട്ട കന്യാന്തഃപുരമെല്ലാം അത്ഭുതം ആകലിദവിച്ചു. രത്നമയം എന്തു ചെയ്യേണമെന്നറിയാതെ കന്യാന്തഃപുരവാസികളെല്ലാവരും അത്ഭുതം പരിഭ്രമിച്ചു. രാമന്യദേവം വരമെന്നതിനെ ഓർക്കുതെ അവരെല്ലാവരും ഉറക്കം നിലവിളിച്ചുകൊണ്ട് ഓടിച്ചെന്നു. ഈ കുഴപ്പത്തിൽ അന്തഃപുരചാലകന്മാരും തടസ്ഥംകൂടാതെ അവിടെ എത്തി. അവരെല്ലാവരും ബന്ധിതനായ രാജകുമാരനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപം ചെല്ലുവാൻ ആർക്കും ധൈര്യമുണ്ടായില്ല. വിവരമെല്ലാം അന്തഃപുരചാലകന്മാർ ഉടനെ ചണ്ഡലന്മാരിന്നെ അറിയിച്ചു. കോപാധനായ രാജാവു ഓടിച്ചെന്നു. “എന്റെ അനുജൻ മരിപ്പാൻ കാരണഭൂതയും പാപയും ആയ ബാലപത്രികയുടെ ഭർത്താവും അത്ഭുതാഗാപിത്രം വൈദേശികവണികപുത്രനുമായ പുഷ്പോദ്ഭവന്റെ മിത്രനായ ആ ചപലബ്രാഹ്മണനാണെന്നു ഇത്. മൂഢരായ പെരുമരജനങ്ങളെ കപടോപായങ്ങൾകൊണ്ടു വശീകരിച്ചു താൻ വളരെ ശക്തിമാനാണെന്നും യോഗ്യനാണെന്നും നട്ടിക്കുന്ന ഈ പാപി എങ്ങിനെ ഇവിടെ വ

ന്ന. പാപയായ ഈ അവസ്ഥയിൽനിന്നു എങ്ങനെപ്പോലുള്ള  
 പുരുഷസിംഹങ്ങളെ അവതരിപ്പിച്ചു ദാഹനമായ ഈ ഭു  
 ഷ്ടനെ എങ്ങനെ സ്നേഹിച്ചു. അന്നുതന്നെ ഈ ക  
 ലപാംസുനി കാണത്തക്കവണ്ണം ഈ ഭുഷ്ടനെ ശുദ്ധ  
 രോപണം ചെയ്യണം—എന്നിപ്രകാരം ഭീഷണവാക്കു  
 കൾ പറഞ്ഞു കാളായസംഭാവം കർക്കശമായ ബാഹു  
 ഭണ്ഡംകൊണ്ടു രാജകുമാരന്റെ ശസ്ത്രകലയെ പഠി  
 ച്ചു വരിച്ചു. സ്വഭാവധീരനും പൗരവ്യത്തിൽ ഇരിപ്പി  
 ടവുമായ രാജകുമാരൻ ദൈവദത്തമായ കായത്തിൽ വന്ദ  
 നതെല്ലാം സമീകൃതമായി മറ്റു ഗുണങ്ങളെക്കൂടി  
 നിശ്ചയിച്ചു. ഹംസകഥയെ ഓർത്തു എങ്ങനെയെങ്കി  
 ലും രണ്ടു മാസം സമീകരിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു പ്രാണപ  
 രിത്യാഗരാഗിണിയായ പ്രാണപ്രിയയെ ആശ്രയിപ്പിച്ചു  
 ശത്രുവശ്യനായിത്തീർന്നു. മഹാഭേരിയും മഹാരാജാവും  
 വർത്തമാനമെല്ലാമറിഞ്ഞു. ധണ്യവർമ്മവും കൂട്ടുകാരും  
 രാജകുമാരനെ കൊല്ലുവാനായി ഉദ്യമിച്ചു രാജവാഹന  
 ന്റെ രൂപലാവണ്യദികൾ കണ്ടു വിസ്മിതരായ മാളവേ  
 ഞ്ചമചിഷിമാർ ജാമാതാവിനെ കൊല്ലുവാൻ തക്ക  
 ങ്കളും ആത്മഹത്യ ചെയ്യുന്നതാണെന്നു പറഞ്ഞു രാജകുമാര  
 നെ തല്ലുകയും മരണത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചു. എങ്കിലും  
 അപ്രഭുതം ഹേതുവാൽ ആപത്തിൽനിന്നു അദ്ദേഹത്തെ  
 രക്ഷിപ്പാൻ അവർക്കു സാധിച്ചില്ല. ധണ്യശീലനായ ധ  
 ണ്യവർമ്മവു നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം രാജരാജാരിയി  
 ൽ തപസ്സു ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ഭക്തന്മാരെ അറിയി  
 ച്ചു. പുഷ്പോദ്ഭവനേയും കുടുംബത്തേയും സർവ്വപദ  
 മപഹരിച്ചു ബന്ധനത്തിൽ വെച്ചു. രാജകേസരികി

ശ്രോതൃകളെ എന്നുപോലെ രാജവാഹനനെ ഭാരപഞ്ച  
 രത്നത്തിൽ നിർവ്വഹിച്ചു. അനന്തരം ചണ്ഡവർമ്മാവ് അംഗ  
 ഗരാജാവിനോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനായി അംഗരാ  
 ജ്യത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ബന്ധിതനായ രാജകുമാരനെ മ  
 ററുള്ളവരുടെ കയ്യിൽ ഏല്പിപ്പാൻ വിശ്വാസമില്ലാതെ ത  
 തന്റെ ഭൂമിതന്നെ കൊണ്ടുപോയി. സൈന്യസമേതനാ  
 യിപ്പോന്ന അംഗരാജ്യത്തിന്റെ രാജധാനിയായ ചണ്ഡവർ  
 മാരത്തെ ഉപദേശിച്ചു. അംഗേശ്വരനായ സിംഹവർമ്മാ  
 വു പ്രബലമായ ബലത്തോടുകൂടി യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെട്ടു.  
 തന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം യുദ്ധത്തിൽ തന്നെ സഹായി  
 ക്കാമെന്നു മറ്റു ചില രാജാക്കന്മാർ സമ്മതിച്ചിരുന്നു എ  
 ങ്കിലും അവരുടെ ആഗമനത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കാതെ സ്വ  
 തൈവ്യംചെന്നു ശത്രുക്കളോടു എത്തുന്നു. ഇരുകൂട്ടരും ത  
 മ്മിൽ പ്രബലമായ യുദ്ധമാരംഭിച്ചു. എന്തിനായികും പ  
 റയുന്നു. സിംഹവർമ്മാവ് സൈന്യമെല്ലാം ക്ഷയിച്ച് അച  
 സ്താനു ശത്രുരാജാവിനു വശപ്പെട്ടു. ചണ്ഡവർമ്മാവിനു സിം  
 ഹവർമ്മപുത്രിയായ അംബാലികയിൽ വളരെ അഭിലാഷ  
 മുള്ളായിരുന്നതിനാൽ അയാൾ സിംഹവർമ്മാവിനു പ്രാണ  
 ഹാണി വരുത്തിച്ചു. അംബാലികയെ തനിക്കു വിവാ  
 ഹം ചെയ്തുകൊടുപ്പാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ച് പ്രവ  
 ത്തിക്കാഞ്ഞതിനാലാണു ചണ്ഡവർമ്മാവു സിംഹവർമ്മാവി  
 നോടു യുദ്ധം ചെയ്തത്. യുദ്ധാവസാനത്തിൽ ശത്രുരാജാവു  
 സിംഹവർമ്മാവിനെ ബന്ധനത്തിൽ ആക്കി. അന്നു സ്ത്രീ  
 തന്നെ അംബാലികയെ താൻ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതാ  
 ളെന്നു പറഞ്ഞു ചെയ്തു. വിവാഹത്തിനു വേണ്ടതായ  
 ഭരതക്കുടും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ രാജരാജഗിരിയി

ൽ നിന്നു ദർപ്പസാരന്റെ മറുപടിയും കൊണ്ടു ഭൂതൻ തിരിച്ചുവന്നു. ദർപ്പസാരന്റെ സന്ദേശം താഴെ പറയുന്നപ്രകാരമായിരുന്നു.

മൃഗം, കന്യാന്തപുരത്തെ ഭുഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു വേനിൽ ഭാക്ഷിണ്യത്തിനു അർവകാശമെന്തു? വാൻദാപുത്താൽ മാനാവർമ്മങ്ങളും തിരിച്ചറിയാത്ത ഒരു വൃദ്ധനും ജാഡ കേവലം പുത്രീസ്നേഹത്താൽ എന്തെങ്കിലും അത്ഭുതമായി പറയുന്നു എങ്കിൽ നീ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കേണ്ടമെന്നുണ്ടോ. അതിനാൽ താമസിയാതെ കോമോന്മത്തനായ ആ ഭുഷണ ചിത്രവധം ചെയ്തു ആ സന്തോഷവർത്തമാനം എന്നെ അറിയിക്കുക! ആ ഭുഷണകൃത്യെയും അനുജൻ കീർത്തിശാലയേയും താമസിയാതെ ബന്ധനത്തിലും ഇടുക.

കന്യാന്തപുരഭുഷണമായ ഭുഷണേയും ഒരു വലുതായ മത്തഗജത്തേയും കാലത്തു രാജഭവനഭാരത്തിൽ കൊണ്ടുവരണം. വിവാഹമംഗളം ആഘോഷിച്ച് ഞാൻ തന്നെ അവിടെ വന്നു ഹസ്തീന്ദ്രനെ കൊണ്ടു ആ ഭുഷണനിഗ്രഹിപ്പിക്കാം. അനന്തരം ഞാൻ ആ ഗജത്തിന്മേൽ തന്നെ കയറി ശത്രുക്കളെ സഹായിപ്പാൻ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരോടു യുദ്ധം ചെയ്തു അവരുടെ കോശങ്ങളേയും വാഹനങ്ങളേയും അപഹരിക്കുന്നതാണ് എനിപ്രകാരം ഉണ്ഡപർമ്മാവു അനുചരന്മാരോടു് ആജ്ഞാപിച്ചു.

നേരം പ്രഭാതമായപ്പോൾ രാജാജ്ഞാപകാരം കിങ്കരന്മാർ രാജപുത്രനേയും മറ്റുള്ളവരും ഓടുകിക്കൊണ്ടിരുന്ന

ന്തീർത്തതും രാജകുടുംബത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു. ഓ! രാജവംശത്തിന്റെ അവസ്ഥ! സുകുമാരന്റെ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു ഈ അവസ്ഥ വന്നുവെല്ലോ എന്നു ചിലർ കണ്ടു. അപ്പോൾത്തന്നെ ഉപദിഷ്ടിച്ചുവന്നു. ഈ ദുഷ്ടൻ ഇതുതന്നെയാണു ഉപദിഷ്ടമായ ശിക്ഷ! എന്നു മറുപിലയും പറഞ്ഞു കൊണ്ടിരുന്നു. ജനങ്ങൾ കൂട്ടുകൂട്ടമായി രാജകുടുംബത്തിൽ വന്നു നിന്നു. പെട്ടെന്നു രാജകുമാരന്റെ ചുരങ്ങുകളെ ബന്ധിച്ചിരുന്ന വെള്ളിച്ചുണ്ടല തന്നത്താൻ പൊട്ടി! അപസ്മാരരൂപിണിയായ ഒരു സ്ത്രീ രാജകുമാരനെ പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തു സവിന്ദയും തൊഴുതുകൊണ്ടു - ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും. ഞാൻ സോമരൂപി സംഭവമായ സുതമജ്ഞരിയാകുന്നു. ഞാൻ ആദ്യമായി ഒരുദിവസം സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു ഹംസം എന്റെ മുമ്പാകെ താമരപ്പൊങ്ങെന്ന ഭൂമിയിൽ എന്റെ പിന്തുടന്നു. ഞാൻ എന്തുതന്നെ ചെയ്തിട്ടും അതു എന്നെ വിട്ടുപോയില്ല. ഞാൻ വല്ലാതെ കഴങ്ങി. എന്റെ കഴുത്തിലുണ്ടായിരുന്ന മുത്തുമാല കഴുപ്പത്തിൽ താഴെ പൊട്ടിപ്പോയി. അതു മനോദകം എന്നുപേരായ ഹൈമവതസരസ്സിൽ സ്നാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന മാക്കണ്ഡേയമഹർഷിയുടെ ശിരസ്സിൽ പതിച്ചു. ഉടനെ അദ്ദേഹം കോപാന്ധനായിത്തീർന്നു. പോവേ, വിവേകശൂന്യമായി പ്രവർത്തിച്ചതിനാൽ നീ ഒരു ലോഹമായി തീരുന്നതാണ് എന്നിങ്ങനെ എന്നെ അദ്ദേഹം ശപ്തിച്ചു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു പലപ്രാവശ്യം യാചിച്ചപ്പോൾ രണ്ടുമാസം ഞാൻ ഭവന്റെ പാദബന്ധനമായിരുന്നു ഓ

നീട്ട് ശാപത്തിൽനിന്നു മോചിപ്പിക്കുകയും അപരാ-  
 ഹ്ന അരുളിച്ചെയ്തു. ഉടനെ ഞാൻ ഒരു രജതശ്രോംഖലയു-  
 ഡി ഭൂമിയിൽ പതിച്ചു. ഇക്ഷ്വാകുജാവായ വേദവാ-  
 ണൻ പൗത്രനും മാനസവേദന്റെ പുത്രനുമായ വീരശേ-  
 ഖരൻ ശങ്കരഗിരിയിൽ വന്നപ്പോൾ ആ പഞ്ചല അവി-  
 ടെ കിടക്കുന്നതുകണ്ട് അതിനെ എടുത്തു സൂക്ഷിച്ചു.  
 വീരശേഖരൻ തന്റെ പിതാവിന്റെയെരിയും വത്സരാ-  
 ജവംശത്തെ സംരക്ഷിക്കുന്നവനുമായ നവാഹത്തെത്തന്നെ  
 പ്രതിക്രിയചെയ്യാൻ ഉത്സാഹിച്ചു. ഏകാകിയായി ശത്രു-  
 വിനോടു യുദ്ധംചെയ്യുന്നത് അസാദ്ധ്യമാണെന്നു തോന്നി-  
 യതിനാൽ അദ്ദേഹം രാജരാജഗിരിയിൽ തപസ്സു ചെയ്യു-  
 ന്നു ഭിക്ഷുസാരനോടുകൂടി സഖ്യംചെയ്തു. ഭിക്ഷുസാരൻ സോഭ-  
 നിയായ അചന്തിസുന്ദരിയെ വീരശേഖരൻ വിലാഹം-  
 ചെയ്തുകൊടുക്കാമെന്നു വാഗ്ദാനംചെയ്തു. 'ഇരുളിഖസം' നി-  
 മ്ബലമായ പൂനിലാവിൽ അചന്തിസുന്ദരിയെ കാണാത്തു-  
 ഗ്രഹിച്ചു വീരശേഖരൻ കന്യാന്തഃപാത്തിൽ ചെന്നു തീര-  
 സ്മരിണീവിദ്യയുടെ സഹായത്താൽ ആരും കാണാതെ അ-  
 ചന്തിസുന്ദരിയുടെ മുഖിയിൽ കടന്നു. അപ്പോൾ അവൾ  
 ഭവാന്തോരുമിച്ച് ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇതുകണ്ട് വീര-  
 ശേഖരൻ വളരെകുപിതനായിത്തീർന്നു. എങ്കിലും അങ്ങു-  
 ടെ ശരീരത്തിന്നു അപായമൊന്നും ചെയ്യാൻതുനിഞ്ഞില്ല.  
 കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന രജതശ്രോംഖലയെക്കൊണ്ട് അങ്ങയുടെ കാ-  
 ൽ രണ്ടാം ബന്ധിച്ച് അവിടെനിന്നു ആരുമറിയാതെത്ത-  
 നെ വിട്ടുപോയി. എന്റെ ശാപവും അങ്ങയുടെ ബ-  
 ധ്ധനവും അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചാ-  
 ലും എന്ന് അങ്ങയ്ക്കു വേണ്ടി ഏന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു ആ സ്രീ രാജകുമാരന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു. ഈ വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞു പ്രിയതമയെ ആശ്വസിപ്പിച്ചാനായി രാജവാഹനൻ അവളെ പറഞ്ഞയച്ചു.

ഈ സമയത്തു ചണ്ഡവർമ്മാവ് മരിച്ചു എന്നും സിംഹവർമ്മപുത്രിയായ അവന്തിസുന്ദരിയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യാനായി കൈനീട്ടിയപ്പോൾ ഏതൊ ഒരു യുവാവുവന്നു് കൈ പിടിച്ചുവലിച്ചു് നഖപ്രഹാരത്താലും മൂഴ്ചിപ്പാതത്താലും ചണ്ഡവർമ്മാവിനെ കൊന്നു് ഒട്ടുവളരെ ആളുകളേയും നിഗ്രഹിച്ചു് രാജമന്ദിരത്തിൽ വിചരിക്കുന്നതായി കോലാഹലശബ്ദം മുഴങ്ങി. ഉടനെ രാജവാഹനൻ തന്നെ കൊല്ലുവാനായി വന്നു നിന്നിരുന്ന മത്തഗജത്തുമേൽ കയറി രാജഭവനത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. അവിടെ ചെന്ന് അകത്തു കീടണം മേഘേശ്വരം പോലെ ഉച്ചസ്വരത്തിൽ ഗളിച്ചു. ഉടനെ ഒരു യുവാവ് കാട്ടിച്ചെന്നു് സംജ്ഞാസംകുചിതമായ കജ്ജരത്തിന്മേൽ കയറി. ഇതു ഏന്റെ പ്രിയസഖാവായ അപഹാരവർമ്മാവാണ്ല്ലാ' എന്നു പറഞ്ഞു രാജവാഹനൻ ആ യുവാവിനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു് തന്റെ പാണിയിലിരുത്തി. അനന്തരം യുദ്ധത്തിനായി ഒരുങ്ങിയവരോടു യുദ്ധം ചെയ്തു. താമസിയാതെ പുറമെനിന്നു ഒരു സൈന്യം വന്നു ചണ്ഡവർമ്മാവിന്റെ സൈന്യത്തെ വളഞ്ഞു. കുതികാരപ്പാപ്പാ പോലെ വെളിത്തു കടവിരുസവർണ്ണങ്ങളായ കന്തളങ്ങളോടും കുമലകോമളങ്ങളായ പാണിപദങ്ങളോടുംകൂടി നീലലേര ശ്വാനായി കടിതടനിവിട്ടുങ്ങളായ സുവർണ്ണവങ്ങളോടുകൂടി പട്ടുപട്ടം ധരിച്ചു് കൂശോദരനായി വ്യൂഢന്മാരായിരുന്നു.

ഖാവു് ഇഷ്ടവർഷംകൊണ്ടു ശത്രുസൈന്യത്തെ ഭേദിച്ചു തുടങ്ങി. അശ്വപാത്രവുമായ ആ യുവാവു് രാജവാഹനന്റെ സമീപം ചെന്നു് ബദ്ധാജ്ഞലിയായി വന്നിട്ടു. അന്നത്തരം അപഹാരവർമ്മാവിനെ നോക്കി ഭവോന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം അംഗരാജാവിനെ സഹായിപ്പാനായി രാജാക്കന്മാർ വന്നിരിക്കുന്നു. ശത്രുസൈന്യമെല്ലാം നഷ്ടപ്രായമായി കാണുന്നു. ഞങ്ങൾ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതു് എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

സ്റ്റേഫിതന്റെ ഗർഭിണിയായ വാഷുകേട്ടു അപഹാരവർമ്മാവു വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അന്നത്തരം രാജവാഹനനെ നോക്കി ഇദ്ദേഹത്തെ അറിഞ്ഞില്ല. ഇദ്ദേഹം എന്റെ പ്രിയ സുഹൃത്തായ ധനമിത്രനാകുന്നു. അങ്ങനെയ്ത അപ്രിയമില്ലെങ്കിൽ ഇദ്ദേഹം പോയി അംഗരാജാവിനെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിച്ചു ശത്രുക്കൾ അപഹരിച്ചതായ കോശങ്ങളേയും വാഹനങ്ങളേയും വീണ്ടെടുക്കട്ടെ. ഭവാനു് ഈ രാജാക്കന്മാരോടുകൂടി ഇവിടെ ഇരുന്നു വിശ്രമിച്ചാലും എന്നു പറഞ്ഞു.

ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്തുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതം നൽകി രാജവാഹനൻ സ്റ്റേഫിതൻ പറഞ്ഞതനുസരിച്ചു നഗരത്തിൽ നിന്നു പുറത്തുപോയി അതിമഹത്തായ ഒരു വൃക്ഷമൂലയിൽ ചെന്നു ഗുഹത്തിൽ നിന്നു തന്റെ ഈ അടിമനെ മണൽതിട്ടിലിറക്കുന്നു. താമസിയാതെ ഉപഹാരവർമ്മാവു അത്ഥപാലൻ, പ്രമതി, മിത്രമുപ്ലൻ, മന്ത്രമുപ്ലൻ, വിശ്രുതൻ, പ്രഹാരവർമ്മാവു, കാശിരാജനായ കാമപാലൻ ചങ്ങേശ്വരനായ സിംഹവർമ്മാവു മുതലായവ



രോടുകൂടി ധനമിത്രൻ അവിടെ വന്നു രാജകുമാരനെ വ  
 ളിച്ചു. 'മിത്രഗണങ്ങളെല്ലാം ഒന്നിച്ചു ചേർന്നുവെ.  
 ഹ്നത്തൊരു കാശ്ചമാണ്' എന്നു പറഞ്ഞു രാജവാഹനൻ  
 മിത്രങ്ങളെ ഏല്പാവരേയും പ്രത്യേകമായി ആലിംഗനം  
 ചെയ്തു കാശീപതിയേയും അംഗരാജാവിനേയും യഥാ  
 വിധി ബഹുമാനിച്ചു. അവർ രാജകുമാരനെ ഗാഢമായി  
 ആശ്ലേഷിച്ചു. അനന്തരം രാജവാഹനൻ സോമദത്തൻ  
 പുഷ്പാഭിഭവൻ ഇവർ മൂന്നുപേരും തങ്ങളുടെ ചരിത്രങ്ങളെ  
 ള്ളെല്ലാം പറഞ്ഞു. മറ്റു സുഹൃത്തുക്കളുടെ വൃത്താന്ത  
 ള്ളും അറിയണമെന്നു രാജവാഹനൻ ആവശ്യപ്പെട്ടതനു  
 സരിച്ച് ആദ്യമായി അപഹാരവർമ്മാച. തന്റെ ചരി  
 തം പറയാനാരംഭിച്ചു.

## VI

മഹിസുരന്റെ കൂടെ ഭവാൻ പോയതിനാൽ തെങ്ങ  
 ളെല്ലാവരും അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ച് ഓരോ ദിക്കിലേക്കു  
 പുറപ്പെട്ടു. ഞാൻ പലസ്ഥലങ്ങളിൽ അങ്ങയെ അന്വേഷി  
 ഷിച്ച് അവസാനം അംഗരാജ്യത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അ  
 വിടെ ചംപാനഗരത്തിന്റെ ബഹിർഭാഗത്തായി ശാഗ്രാ  
 തീരത്തിൽ മരീചി എന്നു പേരായ ഒരു താപസശ്രേഷ്ഠ  
 ന് ഉള്ളതായി കേട്ടു. ത്രികാലജ്ഞനായ അദ്ദേഹത്തെ  
 കാണുന്നപക്ഷം അങ്ങയെപ്പറ്റി വിവരങ്ങളെല്ലാം അറി  
 യാമെന്നുവിചാരിച്ച് ഞാൻ അവിടെ പോയി. അവിടെ  
 ഒരു മാവിന്റെ തണലിൽ ഒരു ആശ്രമത്തേയും അതിൽ  
 വിഷ്ണുഹൃദയനായ ഒരു താപസനേയും കണ്ടു. അദ്ദേ

ഈ എന്നിങ്ങനെ അതിഥിസൽക്കാരം ചെയ്തു. അവിടെ അല്പനേരം വിശ്രമിച്ചതിനുശേഷം ഭഗവാൻ മരീചിമഹർഷി എവിടെയാണെന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം ദീർഘമായി നിശ്ചയിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:

“മരീചി എന്നുപേരായ ഒരു താപസൻ ഈ ആശ്രമത്തിൽ വസിച്ചിരുന്നു. ഒരുദിവസം കാമമഞ്ജരി എന്നു പേരായ ഒരു ഗണികാസ്ത്രീ കണ്ണീർപൊഴിച്ചുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപം വന്നു. താമസിയാതെതന്നെ അവളുടെ അമ്മ മുതലായ ബന്ധുജനങ്ങളും വന്നു. അവരെല്ലാം കൃപാലുവായ താപസൻ ആർദ്രവാക്കുകൾ കൊണ്ടു ആശ്വസിപ്പിച്ച് അവരുടെ സങ്കടമെന്തെന്നു ആ ഗണികായുവതിയോടു ചോദിച്ചു. അവൾ ലജ്ജാഗൗരവങ്ങളോടുകൂടി ‘ഭഗവൻ, ഐഹികസുഖത്തിന്നു അർഹതയില്ലാത്ത ഈ ജനം പരലോകസുഖത്തിന്നായി കൊണ്ടു അങ്ങയെ ശരണംപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു’ എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ട അവളുടെ മാതാവ് താപസന്റെ വണക്കിക്കൊണ്ടു ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു.

അങ്ങയുടെ ഭാസിയായ ഞാൻ എന്റെ പേരിലുള്ള ഭോഷം എന്താണെന്നു പറയാം. എന്റെ അധികാരമനുസരിച്ചു ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചതാണ് എന്നിങ്ങനെ ഭോഷമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നത്. ഒരു ഗണികാമാതാവിന്റെ കൃത്യങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണെന്നു അല്പം പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പുത്രിയെ ജനിച്ചതു മുതൽ വേണ്ടതായ അംഗശുശ്രൂഷകൾ ചെയ്യണം. പുത്രിയുടെ തേജസ്സ്, ബലം, വർണ്ണം, ബുദ്ധി ഇതെല്ലാം വർദ്ധിക്കത്തക്ക വിധത്തിലും വാത്സല്യം

താടി ദോഷങ്ങൾ, ജാതഗതി, സപ്തധാതുക്കൾ ഇവ  
 യ്ക്കൊന്നും വൈഷമ്യം വരാത്തവിധത്തിലും മിതമായ  
 ആഹാരംകൊണ്ടു പുതിയെ പോഷിപ്പിക്കണം. അഞ്ചാ  
 മത്തെ വയസ്സുമുതൽ പുതിയെ പിതാവിനുപോലും അധി  
 കമായി കാണിക്കരുത്. അവളുടെ ജന്മദിനത്തിലും മറ്റു  
 പുണ്യദിവസങ്ങളിലും മംഗളവിധികൾ ചെയ്യണം. ഗുത്ത  
 ശീതലക്ഷണാദ്യാദികളിൽ നല്ലവണ്ണം പരിചയിപ്പിക്കേ  
 ണം. വ്യാകരണം തർക്കം ജ്യോതിഷം മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങ  
 ലിൽ സാമാന്യമായ അറിവു ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കണം. ക്രീ  
 ഡാകൈശശലം ഭൂതകലകൾ മുതലായവ പരിശീലി  
 പ്പിക്കണം. അതാതുകലകളിൽ പ്രസിദ്ധനായവരെക്കൊ  
 ണ്ടു പുതിയുടെ കല്യാണലക്ഷണങ്ങളെപ്പറ്റി ഉൽഘോ  
 ഷിപ്പിക്കണം. വിടൻ, വിദ്യേഷൻ, പീമർദ്ദൻ മുത  
 ലായവരെക്കൊണ്ടു പുതിയുടെ രൂപശീലാദികളെപ്പറ്റി  
 പ്രശംസിപ്പിക്കേണം. പുതി യുവാക്കളുടെ മനോഹമുഖ  
 രംകു ലക്ഷ്യഭൂതയായി ഭവിക്കുമ്പോൾ പുതിക്കു വലുതാ  
 യ ശുദ്ധം നിശ്ചയിക്കണം. സ്വന്ത രാഗാസ്വനായ ഒരു  
 വന്നൊ, ജാതി, രൂപം, വയസ്സ്, അർത്ഥം, ശക്തി, ത്യാ  
 ഗം, ഭാക്ഷിണ്യം, ശീലം, മാധ്യം മുതലായ ഉത്തമഗുണ  
 ങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു സ്വതന്ത്രപുരുഷനെ പുതിയെ വി  
 വാഹംചെയ്തുകൊടുക്കേണം. അധികഗുണങ്ങളുള്ളവരും  
 അസ്വതന്ത്രരും അതിബുദ്ധിമാനുമായ ഒരുവനും പുതി  
 യെ കൊടുക്കുന്നപക്ഷം വളരെ പണം കിട്ടിയതായി പ്ര  
 സ്താവിക്കണം. ഗാന്ധർവ്വവിവാഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തി എ  
 ന്നപറഞ്ഞു കാമുകന്മാരുടെ പിതൃജനങ്ങളിൽനിന്നു ശു  
 ധ്ധം അപഹരിക്കേണം. അവർ ശുദ്ധം കൊടുക്കാത്തപ

ക്ഷം രാജാവിനേയും അധികാരികളേയും വശപ്പെടുത്തി കോടതിമുലമായി ആ ശുദ്ധം മേടിക്കേണം. ഒരു ഗണികയ്ക്കു ഗമ്മ്യനെക്കുറിച്ച് സജ്ജതയല്ലാതെ സംഗമില്ല. അഥവാ ഒരു ഗണികയ്ക്കു ഗമ്മ്യനെക്കുറിച്ച് പ്രീതിയുണ്ടെങ്കിൽ മാതൃശാസനങ്ങളെ അതിക്രമിപ്പാൻ പാടുള്ളതല്ല. ഇങ്ങനെ എല്ലാം ഇരിക്കെ സ്വയമ്മത്തെ ലംഘിച്ചു കേവലം ആഗന്തുകനായ ഒരു പുരുഷനെ രൂപമാണെന്നുള്ള കാരണത്താൽ മാത്രം കയ്യിൽനിന്നു ധനവ്യയം ചെയ്തുകൊണ്ടു ഒരുമാസമായി ഇവർ കാമിക്കുന്നു. ആപ്തജനങ്ങൾ ഉപദേശിച്ചപ്പോൾ ദോഷ്യപ്പെട്ട ഇവർ സ്വകടംബം വിട്ടു വന്നിരിക്കുന്നു. ഇവർക്കു ബുദ്ധിയില്ലെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതിനാൽ എന്നോടും കോപിച്ച് വനവാസത്തിനായി വന്നിരിക്കുകയാണ്. ഇവളുടെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കു ഭേദം വരാത്തപക്ഷം ഞങ്ങളെല്ലാവരും ഇവിടെത്തന്നെ താമസിക്കുന്നതാണ്.

‘ഭദ്ര, വനവാസം ദുഃഖകരമാകുന്നു. അതിന്റെ പലം മോക്ഷമൊ സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തിയൊ ആണ്. ആത്മജ്ഞാന സാധ്യമായ മോക്ഷം പ്രായേണ ദുസ്സംപാദമാകുന്നു. സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ വനവാസദുഃഖമനുഭവിക്കേണ്ടമെന്നില്ല. അവർവരുടെ കലയ്മ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ ഏവക്കും സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. അതിനാൽ അസാധ്യമായ ആരംഭത്തിൽ നിന്നു പിൻവലിച്ച് മാതാവ് പറയുന്നതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കുക എന്നു താപസൻ അനുകമ്പയോടുകൂടി പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ ഗണികായുവതി അവളുടെ പാദമുലങ്ങൾ എനിക്കു ശരണമായി ഭവിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എനിക്കു ശരണം ആ

ഗ്നീഭഗവാൻ തന്നെയാണ് എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു അ-  
നന്തരം ഒരു താപസൻ കറെ നേരം ആലോചിച്ചതിന്നു  
ശേഷം ഗണികാമാതാവീനോട് 'ഇപ്പോൾ ഗൃഹത്തിലേ-  
ക്കുപോയ്ക്കൊരിക്ക, കുറെദിവസം കഴിയുമ്പോഴേക്കും  
അരണ്യവാസം ക്ലേശകരമാണെന്നു കണ്ടു ഇവർ തന്നെ  
ത്താൻ ഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങിവരുന്നതാണ് എന്നു പാ-  
ഞ്ഞു താപസൻ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് വൃദ്ധ സ്വജന  
ക്കളോടുകൂടി ഗൃഹത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

പാരകന്യക ഋഷിവർഗ്ഗനിൽ അതിയായ ഭക്തിയെ  
ഭവത്തോടുകൂടി പ്രാതസ്സാനം ചെയ്തു പട്ടവസ്ത്രം ധരിച്ച്  
ശരീരക്ലേശങ്ങളെ ഗണിക്കാതെ ആശ്രമത്തിന്നു പുറമു-  
ള്ള ചെറിയ വൃക്ഷങ്ങളെ നദീജലംകൊണ്ടു നന്നച്ചു ദേവ-  
താർച്ചനത്തിനായി കസ്യമങ്ങൾ പഠിച്ചു ഗന്ധമംഗ്യാദി-  
കൾകൊണ്ടു പാമശിവനെ ആരാധിച്ചു ഏകാന്തതയിൽ  
ത്രിവർഗ്ഗസംബന്ധികളായ കഥകൾ കേട്ടു കാലക്രമത്തി-  
ൽ അദ്ദേഹത്തെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു

കുറെദിവസം മുമ്പി തന്നിൽ അനുരക്തനാണെന്നു ക-  
ണ്ടു അവർ 'കഷ്ടം! മൃഗമായ ലോകാ ധർമ്മത്തോടുകൂടി  
അർത്ഥകാമങ്ങളെ ഗണിക്കുന്നുവെല്ലോ' എന്നു പറഞ്ഞു  
അല്പം പുഞ്ചിരി ഇട്ടു. ഏതു കാരണത്താലാണ് ധർമ്മം അ-  
ർത്ഥകാമങ്ങളെ അതിശയിക്കുന്നത് എന്നു താപസൻ ചോ-  
ദിച്ചതിന്നു അവർ ഇപ്രകാരം മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഈ നിസ്സാരമായ ജനത്തിൽ നിന്നാണോ അങ്ങ്  
ത്രിവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ബലാബലത്തെപ്പറ്റി അറിവാനാഗ്രാഹി-  
ക്കുന്നത്. അഥവാ ഇതും അങ്ങയുടെ ഈ ദാസജനത്തിന്നു

ഒരുതരം അനുഗ്രഹം തന്നെയാണ്. എന്നായാലും എ  
ന്നോടു പോലിച്ചുമിതിക്കു എന്നിങ്ങ തോന്നുന്നതു തെ  
റായാലും ശരിയായാലും ഞാൻ പറയും. ധർമ്മം കൂടാതെ  
അർത്ഥകാമങ്ങൾ ഇല്ല. എന്നാൽ നേരെമറിച്ച് ധർമ്മം  
അർത്ഥകാമങ്ങളെ അപേക്ഷിക്കാതെതന്നെ മോക്ഷത്തി  
ന്നു കാരണമായി ഭവിക്കുന്നു. “ധർമ്മാദർത്ഥശ്ചകാമശ്ച”  
എന്നാണല്ലോ ആപ്തവാക്യം. ധർമ്മത്തെ അർത്ഥകാമ  
ങ്ങൾ ഒരിക്കലും ബാധിക്കുന്നതല്ല. അഥവാ ബാധിതമാ  
യാലുംകൂടി ധർമ്മം അല്ലായ്യാസംകൊണ്ടുതന്നെ ക്രമീകരി  
ക്കപ്പെട്ട അനല്പമായ ശ്രേയസ്സിനു കാരണമായി ഭവി  
ക്കുന്നു. ധർമ്മപുതമായ മനസ്സിൽ സ്വച്ഛമായ നഭസ്സിൽ  
എന്നപോലെ രജസ്സ് ഒരിക്കലും സംബന്ധിക്കുന്നതല്ല.  
ഇക്കാരണങ്ങളാൽ അർത്ഥകാമങ്ങളെ ധർമ്മത്തോടുകൂടി ഒ  
രിക്കലും ഉപമിക്കാവുന്നതല്ല.

ശ്രീ പരമേശ്വരൻ:—അല്ലയോ വിലാസിനി, നീ പ  
റയുന്നതു വളരെ ശരിതന്നെയാണ്. തത്വമർത്ഥികൾക്കു  
ധർമ്മം വിഷയോപഭോഗത്താൽ ഒരിക്കലും ഉപഭോഗിക്ക  
പ്പെടുന്നില്ല എന്നതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ ജനിച്ച  
തുമുതൽ ഇതേവരെ ഞാൻ അർത്ഥകാമങ്ങളെപ്പറ്റി ചി  
ന്തിച്ചിട്ടുപോലുമില്ല. ഇവയുടെ സ്വരൂപമെന്താണെന്നും  
ഇവയുടെ ഫലമെന്താണെന്നും അറിയേണ്ടതു ആവശ്യമാ  
ണല്ലോ.’ വാരകന്യക പരമേശ്വരൻ:—ആർജ്ജുനം, വർദ്ധനം,  
രക്ഷണം ഇതാകുന്നു അർത്ഥത്തിന്റെ സ്വരൂപം. കൃഷി,  
പാശുപാലം, വാണിജ്യം, സന്ധി, വിഗ്രഹം മുതലായവ  
യെല്ലാം അർത്ഥത്തിന്റെ പരിവാരങ്ങളാകുന്നു. സത്പാ  
ത്രങ്ങളിൽ വിനിമയം ചെയ്യുന്നതാണ് അർത്ഥത്തിന്റെ

ഫലം. കാമം എന്നു പറയുന്നതു വിഷയാസക്തചിത്ത  
രായ സ്രീപുരുഷന്മാരുടെ സുഖസ്വർവീശേഷമാകുന്നു. ഇ  
തിന്റെ പരിവാരങ്ങൾ ലൗകികങ്ങളായ രൂപലാവ  
ണ്യാദികളാകുന്നു. ആഹ്ലാദജനകവും സൂതൃമാണമധുവു  
മായ ഇതിന്റെ ഫലം ആത്മാഭിമാനനാശവും അത്യന്ത  
സംവേദ്യവുമായ കരുതരും അപരോക്ഷസുഖമാകുന്നു. ഇതി  
ന്നു വേണ്ടി തന്നെയാണു വളരെ ജനങ്ങൾ കഷ്ടങ്ങളായ  
തപസ്സുകൾ ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ ഭയങ്കരങ്ങളായ യു  
ദ്ധങ്ങൾ അസാദ്ധ്യങ്ങളായ സമുദ്രലംഘനക്രിയകൾ മുത  
ലായവയെല്ലാം ചെയ്യുന്നത്.

ഇത്രയെല്ലാം കേട്ടിട്ടും ആ മുനി വിധിബലത്താ  
ലൊ അവളുടെ ലീലാപാടവത്താലൊ തന്റെ ബുദ്ധിമാ  
ദ്യേന്താലൊ ആ പ്രദേശം അവിനയവ്യാപ്തമായിരുന്നതി  
നാലൊ സ്വന്തിയമങ്ങളെ അനാദരിച്ച് അവളിൽ ആ  
സക്തചിത്തനായിത്തീന്നു അവൾ മുഖാതമാവായ അദ്ദേ  
ഹത്തെ ഒരു രഥത്തിൽ വെച്ച് രാജവീഥിയിൽ കൂടി സ്വ  
ശ്രമത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. അടുത്ത ദിവസം കാ  
മോത്സവദിനമായിരുന്നു. നേരം പ്രഭാതമായപ്പോൾ ജാ  
ബാലികളിച്ച് ശരീരമെല്ലാം ചന്ദനം പൂശി സ്വവൃത്തം  
മറന്നു കാമിജനവൃത്തങ്ങളെപ്പറ്റി ഓരോന്നു പറഞ്ഞു  
കൊണ്ടു കാമമഞ്ജരിയോടുകൂടി രാജമാറ്റമായി ചെ  
ന്നു ഉത്സവാഘോഷത്തിൽ പങ്കുകൊണ്ടു. ഉപവനത്തി  
ന്റെ ഒരു ഭാഗത്തു രാജാവ് അനേകം യുവതിമാരാൽ പ  
രിവൃതനായി ഇരുന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. കാമമഞ്ജരി അവിടെ  
ചെന്നു രാജസമ്മതപ്രകാരം താപസനോടുകൂടി രാജാവി  
ന്റെ സമീപത്തിൽ തന്നെ ഇരുന്നു. ഉടനെ സഭയിൽ

നിന്നു ഒരു സ്ത്രീ എഴുന്നീറ്റു 'എന്നെ കാമമഞ്ജരി ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്നു മുതൽ ഞാൻ കാമമഞ്ജരിയുടെ ഭാഗ്യവൃത്തി ചെയ്യുന്നതാണ്' എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ സഭയിൽ കോലാഹലമുണ്ടായി. സംതൃപ്തനായ രാജാവ് കാമമഞ്ജരിയെ അമൃതപ്രദമായ പലതരം സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി. വാസുകീയും പെരുന്താഴ്വരയും ഒരുപോലെ അവളെ പ്രശംസിച്ചു. അവൾ സ്വദേശത്തിലേക്കു പോകുന്നതിന്നു മുമ്പ് ജാബാലിയോടു 'ഭഗവൻ, ഇതാ എന്റെ നമസ്കാരം. അങ്ങയുടെ അനുഗ്രഹത്തിന്നു ഞാൻ എന്നും കൃതാർത്ഥയായിരിക്കുന്നതാണ്. ഇനി അങ്ങയുടെ ഇഷ്ടപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊൾക' എന്നു പറഞ്ഞു.

'പ്രിയെ, ഇതെന്താണ്? നിന്റെ ഈ ഉദാസീനതയ്ക്കു കാരണമെന്തു? നിനക്കു എന്നിപ്പോഴായിരുന്ന ആ അസാധാരണമായ അനുരാഗമെവിടെ?' എന്നു താപസൻ ചോദിച്ചു.

കാമമഞ്ജരി മന്ദമാസത്തോടെ പറഞ്ഞു:—'ഭഗവൻ, കുറച്ചുമുമ്പ് സഭയിൽ വെച്ചു എന്റെ ഭാഗ്യവൃത്തി അംഗീകരിച്ച ആ സ്ത്രീക്കും എനിക്ക് തമ്മിൽ ഒരിക്കൽ മത്സരമുണ്ടായി. 'മരീചിമഹർഷിയെ ജയിച്ചവൾപ്പോലെ നീ സംസാരിക്കുന്നുവല്ലോ' എന്നു പറഞ്ഞു അവൾ എന്നെ ആക്ഷേപിച്ചു. അങ്ങയെ ഞാൻ വശീകരിക്കണമെന്നു അവൾ എന്റെ ഭാഗ്യവൃത്തി അംഗീകരിക്കണമെന്നു സമ്മതിച്ചു. അങ്ങയുടെ പ്രസാദത്താൽ എന്റെ ആഗ്രഹം സാധിച്ചിരിക്കുന്നു.'

ഇതുകേൾക്കുക. കാമമഞ്ജരിയായ അപമാനിക്കപ്പെട്ട ആ താപസൻ ആഗ്രഹത്തിലേക്കു തിരികെ വന്നു. യാതൊരു



മരീചി, ദുഷ്ടമായ ആ വാരാഗനയാൽ തിരസ്കരിക്കപ്പെട്ട ശൂന്യവൃദയനായി സ്വാശ്രമത്തിലേക്കു തിരികെ വന്നു വെറും അദ്ദേഹംതന്നെയാണു ഞാൻ എന്നറിഞ്ഞാലും. അവർ എന്നെ അവമാനിച്ചതുകൊണ്ടും എനിക്ക് വീണ്ടും വിഷയാദികളിൽ വൈരാഗ്യം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു. ഏകിലും പൂർവ്വസ്ഥിതിയെ പ്രാപിപ്പാൻ ഷർ ദിവസംകൂടി കഴിയണം. താമസിയാതെതന്നെ ഞാൻ അങ്ങയുടെ ആശ്രമം സായിപ്പിച്ചതാണു. അതുവരെ ഭവാനു ഈ ചമ്പനഗരത്തിൽതന്നെ താമസിക്കണം.”

മുനിയുടെ വൃദയത്തിൽനിന്നു നിർദ്ദമിച്ചതായ അജ്ഞാനമാകുന്ന അന്ധകാരത്തിന്റെ സ്പർശത്തെ ചേർത്തു ചിട്ടോ എന്നു തോന്നുമാറു ഭഗവാൻ സഹസ്രകീരണൻ തന്റെ കിരണസഹസ്രങ്ങളെ പരീക്ഷിച്ചു. ഔഷ്ണിമുക്തമായ രാഗം സന്ധ്യാരൂപത്തിൽ സ്പർശിച്ചു. മുനിവൃത്താതാ കേട്ടു വൈരാഗ്യം സിദ്ധിച്ചതുപോലെ കമലവനങ്ങളെല്ലാം മുക്തീഭവിച്ചു. മുനിശാസനമനുസരിച്ച് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് സന്ധ്യാവന്ദനംകഴിച്ച്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപത്തിൽതന്നെ പല കഥകൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കിടന്നുറങ്ങി. നേരം പ്രഭാതമായി. ഉദയസാന്തര്യത്തിൽ സൂര്യഭഗവാൻ കല്പദ്രുമകിസലയങ്ങൾപോലെ അരുണവർണ്ണമായ ജ്യോതിസ്സോടുകൂടി ഉദിച്ചുയന്നുതുടങ്ങി. ഞാൻ താപസനെ നമസ്കരിച്ച് നഗരത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പോകുമ്പോൾ വഴിയുടെ സമീപത്തായി ഒരു അശോകവൃക്ഷത്തിന്റെ താഴെ കൃപണവർണ്ണനായി മാനസപീഡയാൽ ദർബ്ബലനായി വിരൂപികളിൽവെച്ച് അശ്രഗണ്യനായി നിമഗ്നനായി ഒരു ബെരുളൻ ഇരിക്ക

ണതു കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മലിനമായ മുഖത്തിൽ നിന്നും ഇടവിടാതെ കണ്ണീർ പൊഴിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപംചെന്ന് 'അങ്ങ് എന്തു കാരണത്താലാണ് കരയുന്നത്? തപസ്സിനും രോഗത്തിനും തമ്മിലുള്ള അകലം മഹത്താണല്ലോ. വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ശോകകാരണം എന്താണെന്നു പറഞ്ഞാൽകൊള്ളാം' എന്നു ചോദിച്ചു.

ബൌലാൻ പറഞ്ഞു:—ഞാൻ ഈ ചംപാനശാത്തിലുള്ള നിധിപാലിതൻ എന്നു പേരായ വണിക്കിന്റെ ജ്യേഷ്ഠപുത്രനാകുന്നു. എന്റെ ചേർ വസുപാലിതൻ എന്നത്രെ. എന്റെ വിരൂപതയേതുവായിട്ടു ജനങ്ങൾ എന്നെ വിരൂപൻ എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. ഈ നഗരത്തിൽ തന്നെ സുന്ദരകൻ എന്നു പേരായ ഒരു റും ഉണ്ട്. അയാൾ ആകൃതിയിൽവളരെ സുന്ദരനും കലകളിൽ സമർത്ഥനും ഗുണശാലിയുമാണ്. ശബ്ദത്തിൽ അയാൾ എന്നേക്കാൾ വളരെ താഴ്ന്നവനാണ്. രൂപത്തെയും ധനത്തെയും നിമിത്തീകരിച്ച് അയാൾക്കും എനിക്കും തമ്മിൽ വൈരം ജനിച്ചു. ഇതിന്നുകാരണം. കലാപ്രിയനുമായ ചില പെൺധൂത്തന്മാർ തന്നെയാണ്. ഒരു ദിവസം ഒരു ഉത്സവത്തിൽവെച്ചു ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും പരസ്പരം ആക്ഷേപിച്ചുനിടയായി. മേല്പറഞ്ഞ ചില ധൂത്തന്മാർ വന്നു ശരീരവും ധനവും പെൺമക്കളെ ആശ്രയിക്കുന്നില്ല. യാതൊരുവനെ ഉത്തമയായ ഗണികാശ്രിതാകാമിക്കുന്നുവോ അവനാണ് യഥാർത്ഥപുരുഷൻ. അതിനാൽ യുവതികളുടെ ഇടയിൽ ലലാമദ്രുതയായ കാമമഞ്ജരി ആരെ കാമിക്കുന്നുവോ അവനാകുന്നു പുരുഷശ്രേഷ്ഠ

ന് എന്ന് സാദിപ്രായങ്ങൾ പ്രകടിപ്പിച്ചു. അപ്രകാരം സ  
 മതത്വ് ഞങ്ങൾ കാമമഞ്ജരിയുടെ അടുക്കൽ ഭൂതന്മാരെ  
 അയച്ചു. എന്നെതന്നെയാണു അവർ തിരഞ്ഞെടുത്തത്.  
 ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും കൂടി ഇരിക്കുമ്പോൾ അവർ എന്നെ  
 കൂടാക്കുവീക്ഷണങ്ങൾകൊണ്ടു അനുഗ്രഹിച്ച് സന്ദരക  
 ണെ താങ്ങിപ്പിച്ചു. സന്ദരധമന്യനായ ഞാൻ എന്റെ ഗ  
 ണത്തിന്നും ഗൃഹത്തിന്നും പരിജനങ്ങൾക്കും എന്റെ ശ  
 രീരത്തിന്നും ജീവിതത്തിന്നും അവളെ ഈശ്വരയാക്കി  
 ചെയ്തു. ഇതിന്റെ ഫലമായി എന്നെ അവർ കൈരപ്പി  
 തമാത്രാവശേഷമാക്കിത്തീർത്തു. അവർ എന്നെ സ്വ  
 സ്ഥവും അപഹരിച്ച് എന്നെ ബഹിഷ്കരിച്ചു. ഞാൻ ജ  
 നങ്ങളുടെ പരിഹാസത്തിന്നു പാത്രമായി. ചെറുശ്ശേരിയാ  
 രുടെ ആക്ഷേപങ്ങൾ സാഹിപ്പാൻ പാടില്ലാതെ ഞാൻ  
 ഇവിടെവന്നു. ഏതൊ ഒരു താപസൻ എന്നിങ്ങ മോക്ഷ  
 മാർഗ്ഗം ഉപദേശിച്ചു. വേഗഗൃഹത്തിൽനിന്നു ബഹിഷ്ക  
 രിക്കപ്പെട്ടവർ ഈ വേഷം തന്നെയാണു ഉചിതമെന്നു  
 ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. അനന്തരം തലമുടിയെല്ലാം വെട്ടിക്ക  
 ഉത്തെ. വിശപ്പു ദാഹം മുതലായ ദുഃഖങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു  
 കൊണ്ടു ഒന്നിലും ശ്രദ്ധയില്ലാതെ ഞാൻ സഞ്ചരിക്കയാ  
 ണ്. ഭിജാതിയിൽപെട്ട ഞാൻ ഈ ബെശ്ശാപാരം  
 സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു സ്വയമർത്ഥത്തിന്നു വിരോധം ത  
 ന്നെന്നാണ്. എന്റെ പൂർവ്വജന്മാരെല്ലാവരും ശ്രുതി സ്മൃ  
 തികളെ അനുസരിച്ചാണു ജീവിയ്ക്കുന്നതും. ഭാഗ്യചീന  
 നായ് എന്നിക്കു നിന്ദ്യമായ രൂപം കാരണം ഈ ദുഃഖങ്ങ  
 ലെല്ലാം അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നു. ബ്രഹ്മാവു, വിഷ്ണു, ശിവ  
 ന്, മുതലായ ദേവന്മാരെ നിന്ദിക്കയാൽ മരണാനന്തരം

ഞാൻ പാലോക ദുഃഖമനുഭവിക്കുമെന്നും നിശ്ചയം തന്നെ. സ്വയംവിരുദ്ധമായ ഈ മാർഗ്ഗത്തെ എനിക്കു കാരണവശാൽ ആശ്രയിക്കേണ്ടതായി വന്നിരിക്കുന്നു. ഈ അവസ്ഥകളെല്ലാം ഓതുഞാൻ കരയുന്നതാണ്.

ഇത്രയും കേട്ടു ഞാൻ ആ ബന്ധുജാലികളുവോടു. ഹരദിവസം അദ്ദേഹം അവിടെ തന്നെ ക്ഷമയോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നപക്ഷം ആ വേശ്യ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധനമെല്ലാം നിരകെ കൊടുക്കത്തക്കവണ്ണം ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചു കൊള്ളാമെന്നും അതിന്നു പല ഉപായങ്ങളുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞ് അദ്ദേഹത്തെ തൽക്കാലം സമാധാനപ്പെടുത്തി അവിടെ നിന്നു പുറപ്പെട്ട് നഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ആ നഗരം ലുബ്ധന്മാരും ധനികന്മാരും നിറഞ്ഞതാണെന്നു മനസ്സിലായി. അത്ഭുതം നശപരമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി അവരെ എല്ലാം ഒരു പാദം പരിച്ഛിക്കണമെന്ന് ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. അന്നു രാത്രി ഞാൻ സ്നേഹശാസ്ത്രത്തിൽ ബുദ്ധിയെ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചു. അനന്തരം ഭൂതസഭയിൽപോയി മൂലകളിക്കുശോടുകൂടി സഖ്യം ചെയ്തു. ഭൂതകലകളിലെല്ലാം എനിക്കു കൗശലം സിദ്ധിച്ചു. ഒരു ദിവസം ഒരാൾ ഭൂതത്തിൽ തെറ്റിക്കളിക്കുന്നതുകണ്ടു ഞാൻ അയാളെ പരിഹസിച്ചു. അവൻ ക്രോധാഭുജം ക്ഷണമായി എന്നെ നോക്കി. 'എന്താ! നീ എന്നെ ഭൂതം പരിച്ഛിക്കയാണോ? അത്രമാത്രം നിനക്കു അരിവുണ്ടെങ്കിൽ എന്നോടുകൂടി മത്സരിപ്പാൻ വരിക!' എന്നു് ആ കേൾപ്പിച്ചുപറഞ്ഞു. അനന്തരം ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും കൂടി കളിതുടങ്ങി. അയാൾ തോറ്റു. എനിക്കു പതിനാലായിരം പണം കിട്ടി. അതിൽ പകുതി പ്രധാനിക്കും മ

റാ സഭ്യർക്കുകൂടി കൊടുത്തു ബാക്കി പകുതി എടുത്തും കൊണ്ട് ഞാൻ അവിടെനിന്നും പുറപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ എല്ലാവരും എന്നെ പ്രശംസിച്ചു. പ്രധാനിയുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം ഞാൻ അവിടത്തന്നെ അവരോടുകൂടി ഭക്ഷണവും കഴിച്ചു. വിമർദ്ദകൻ എന്നു പേരായ ഒരുവനാണ് ഏതെങ്കിലും ഭൂതത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. ക്രമേണ അവൻ എന്റെ പ്രിയമിത്രമായിത്തീർന്നു. അവൻ വഴിക്ക് നഗരവാസികളുടെ ബലം, ശീലം, കർമ്മം മുതലായതെല്ലാം ഞാൻ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കി. ഒരു ദിവസം കൂരിരുട്ടത്തു ചോരണത്തിന്നുവേണ്ട സാമഗ്രികളോടുകൂടി ഞങ്ങൾ ഒരു ലുണ്ഡേഷന്റെ ഗൃഹത്തിൽ പോയി തുറന്നുവെച്ച് അകത്തുകടന്ന് വളരെ മൂലധനം അപഹരിച്ചു. രാജവീഥിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ പെട്ടെന്ന് മിന്നൽ പിണങ്ങുപോലെ ഒരു വെളിച്ചം കണ്ടു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്ക് അഭിമുഖമായി ഒരു സ്ത്രീ വന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കി. ഒരു സമയം നഗരമോഷണത്താൽ രോഷിതയായ നഗരഭേദതന്ത്രത്തെ ആയിരിക്കുമോ ആ സ്വരൂപം എന്ന് ഞങ്ങൾക്കു തോന്നി. ഭവതി ആരാണു് എവിടെക്കാണ് പോകുന്നതു് എന്ന് ഞാൻ അവളോടു ചോദിച്ചു. ഈ നഗരത്തിൽ കമ്പോളത്തെ എന്ന് പേരായ ഒരു വൈശ്യ ശ്രേഷ്ഠൻ ഉണ്ടു്. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയാകുന്നു. ഞാൻ ജനിച്ച ഉടനെ തന്നെ എന്റെ പിതാവു് എന്നെ ഈ ഭേദക്കാരനും വളരെ ധനികനുമായ ധനമിത്രൻ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കാമെന്ന് വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. ധനമിത്രന്റെ പിതാവു് മരിച്ചുപോയി. അധികമായ ഒരുദാതൃത്വം നിമിത്തം ധനമിത്രൻ തന്റെ സ്വത്തു്

ഒളലും അത്മികർക്കു ഭാനം ചെയ്ത് അവസാനം ഭരിത്രനായിത്തീർന്നു. അതിനാൽ എന്റെ പിതാവ് എന്നെ നമിത്രന്ന് കൊടുപ്പാൻ ഇഷ്ടപ്പെടാതെ അത്ഥപതി എന്നുപോയ വേദാന്തവന്നു കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. അമംഗളമായ ആ വിവാഹം നാളെ കാലത്തു നടക്കുന്നതാണെന്നറിഞ്ഞ് ഞാൻ ആരും കാണാതെ പുറത്തുകടന്ന് ബാല്യത്തിൽ പരിചയിച്ചതായ വഴിയിൽ കൂടി പ്രിയതമന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുകയുണ്ടു്. അതിനാൽ എന്നെ നിങ്ങളാൽ ഉപദ്രവിക്കരുത്. എന്റെ കയ്യിലുള്ള ഭാഗ്യം നിങ്ങൾക്കു തരാം എന്നു പറഞ്ഞ് കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന ഭാഗ്യം അവർ എനിക്കു തന്നു.

അല്ലയോ! സാധു! വരിക ഞാൻ ഭവതിയെ ഭർത്തൃഗൃഹത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാം എന്നു പറഞ്ഞ് ഞാൻ അല്പദൂരം നടക്കുമ്പോഴേക്കും വളരെ നഗരജനങ്ങൾ ഒരു കൂട്ടമായി കയ്യിൽ വിളക്കും ആയുധങ്ങളുമായി വരുന്നതുകണ്ടു. ഉടനെ കന്യകയുടെ ശരീരം ഭയത്താൽ വിറച്ചുതുടങ്ങി. ഭരേ! പേടിക്കേണ്ട. എന്റെ കയ്യിൽ ഈ വാൾ ഉള്ളപ്പോൾ ഭവതി ഒട്ടും പരിഭ്രമിക്കേണ്ട. എങ്കിലും ഭവതിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ ചെറിയ ഒരു ഉപായം ആലോചിക്കുന്നു. വിഷം തീണ്ടിയവൻ പോലെ ഞാൻ ഇവിടെ കിടക്കാം. നാം ഈ രാത്രിയാണു് ഈ നഗരത്തിൽ വന്നതു് എന്നും ഞാൻ നിന്റെ ഭർത്താവാണെന്നും ഈ തണ്ണീർപന്തലിനരികത്തു വെച്ചു് എന്നെ പാമ്പുകടിച്ചുവെന്നും അവരിൽ ആരെങ്കിലും വിഷവെട്ടും അറിയുന്നവരുണ്ടെങ്കിൽ എന്നെ ജീവിപ്പിച്ചാൽ കൊള്ളാം

എന്നും ഭവതി അവരോടുപായണം.' എന്നിപ്രകാരം ഞാൻ അവൾക്ക് ഉപദേശിച്ചു. ഗത്യന്തരം ഇല്ലാത്തതിനാൽ ആ അബലാരത്തം ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ എല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു. ഞാൻ ശ്വാസം അടക്കി കിടന്നു. അവരിൽ ഒരാൾ എന്നെ നോക്കി ചില മുറിമന്ത്രവാദങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു. യാതൊരു ഫലവും കണ്ടില്ല. 'ഇദ്ദേഹം മരിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ശരീരം മറംപോലെ സ്തബ്ധമായിരിക്കുന്നു. ദർശനശക്തി ഇല്ലാതായി. ഉഷ്ണാച്ഛ് ശമിച്ചിരിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെ നാളെ നമുക്ക് ഭംഗിപ്പിക്കാം. ഇപ്പോൾ ഒന്നും ചെയ്യേണ്ട. എന്തു ചെയ്യാം. ദൈവത്തെ അതിക്രമിപ്പാൻ ആർക്കു സാധ്യമല്ലല്ലോ.' എന്നു പറഞ്ഞു. അയാൾ മറുജീവരോടുകൂടി അവിടെ നിന്നും പോയി. ഞാൻ എഴുന്നീറ്റു. ആ സ്ത്രീയെ ധനമിത്രന്റെ ശ്രമത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ധനമിത്രനോടു വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞു. സ്ത്രീ തന്നെ ആ ഭാണ്ഡത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്നു കൊടുത്തു. ധനമിത്രൻ ആ ഭാണ്ഡമെടുത്തു് ലജ്ജയോടും സന്തോഷത്തോടും സംഭ്രമത്തോടും കൂടി എഴുന്നേറ്റു. എന്നോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "ആയ്! ഭവാനെ എനിക്ക് എന്റെ പ്രിയയെ തന്നെ എന്റെ വാക്കുകളെയെല്ലാം അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ അത്ഭുതമായ ഈ കർമ്മത്തെപ്പറ്റി എനിക്ക് ഒന്നുംതന്നെ പറയാൻ തോന്നുന്നില്ല. അങ്ങയുടെ തൊഴിലിൽപ്പെട്ട ഒരു വണക്കിലും ഈവിധമുള്ള ഉഭാരകൃത്വം ചെയ്തതായിത്താൻ കണ്ടിട്ടും കേട്ടിട്ടും ഇല്ല. മറുജീവരിൽ (തന്മൂലമേന്മയിൽ) കാണപ്പെടാത്ത ക്രോധലോഭാദികൾ അങ്ങയിൽ കാണുന്നില്ല. സാധുഗുണം എന്താണെന്ന് അങ്ങു പ്രവൃത്തിമു

ലം കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. ഔദ്യോഗികത്തിന്റെ സ്വരൂപം എ  
 ന്താണെന്ന് ഞാൻ ഇപ്പോൾ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കി.  
 ഭവൻ അങ്ങയുടെ സ്കൂൾകൊണ്ട് ഈ ഭാസജന  
 ണെ വിലയ്ക്കു മേടിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രിയയെ എ  
 നിക്കു തന്നതിനു പകരമായി എന്റെ ശരീരത്തെ ഞാൻ  
 തരുന്നതാണെങ്കിൽ അതും ശരിയല്ലെന്നു തോന്നുന്നു.  
 എന്തെന്നാൽ എന്റെ ഈ ശരീരവും അങ്ങു് എനിക്കു  
 തന്നതാണ്. പ്രിയയെ ലഭിക്കാത്തപക്ഷം എന്റെ ഈ  
 ശരീരം നശിക്കുമായിരുന്നു. അതിനാൽ അങ്ങു തന്നതായ  
 ശരീരത്തെ അങ്ങേക്കായി തരുന്നതിൽ എന്തു വിശേഷ  
 മാണ് ഉള്ളതു്. എന്തിനു ഞാൻ അധികം പറയുന്നു. ഈ  
 സമയം മുതൽ ഞാൻ അങ്ങയുടെ ഭാസനാണെന്നറിഞ്ഞു്  
 എന്തെ വേണ്ടവിയും ഭരിച്ചാലും. ഈവിയും പറഞ്ഞു്  
 ധനമിത്രൻ എന്റെ കാൽക്കൽവീണു നമസ്കരിച്ചു. ഞാ  
 ന് അയാളെ എഴുന്നേൽപ്പിച്ചു് പുറത്തു തലോടിക്കൊ  
 ണ്ടു് അയാളുടെ ആഗ്രാഹമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. പി  
 തൃജനങ്ങളുടെ സമ്മതം കൂടാതെ ഇവളെ ഇവിടെ പാച്ചു  
 കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് യുക്തമായി തോന്നുന്നില്ല. അതിനാൽ  
 ഈ രാത്രി തന്നെ ഈ ദേശം വിട്ടു് പൊയ്ക്കളയാം. അ  
 ങ്ങയുടെ അഭിപ്രായമെന്തു്. ഞാൻ അതുപോലെ പ്രവ  
 ര്ത്തിപ്പാൻ തയ്യാറാണ്. ഞാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. ഇതു്  
 ശരിതന്നെ. എന്നാൽ ധീരനായ ഒരുവൻ സ്വദേശം  
 പരദേശം എന്ന ഭേദം ഇല്ലല്ലോ. കൂടാതെ ഇവൾ ബാല  
 യാണ്. കാന്താരമാഗ്ഗങ്ങൾ കഷ്ടങ്ങളും അപായഭ്രയിക്കു  
 ണ്ണമാണെന്ന് അറിയാമല്ലോ. ദേശത്യാഗംകൊണ്ടു വ  
 ലിയ പ്രയോജനമുണ്ടാകുമെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല.



എന്തായാലും വരിക നമുക്ക് ഇവളെ ഇവളുടെ ഗൃഹത്തിലേക്ക് തന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാം.

അന്നത്തരം ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരുംകൂടി അവളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അവളുടെ സഹായത്തോടുകൂടി തന്നെ ഞങ്ങൾ അവളുടെ ഗൃഹത്തിൽനിന്ന് മൺപാത്രങ്ങൾ കഴിക്കുക മറ്റെല്ലാ സാമാനങ്ങളും മോഷ്ടിച്ചു. പുറത്തുകടന്ന് തൊണ്ടിസ്സാമാനങ്ങളെ ഒരു സ്ഥലത്തു മറവുചെയ്തു. വഴിയരികെ ഒരു ആന കിടന്നുറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ആനപ്പുറത്തുകയറി ആനയെ കാൽകൊണ്ടു തട്ടി ഉണർത്തി അത്ഥപതിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു. അവിടെ ചെന്നു് അയാളുടെ ഗൃഹത്തെയും ഒരുവിധം നശിപ്പിച്ചു. അന്നത്തരം ഒരു ജീർണ്ണോദ്യാനത്തിൽ പോയി ഞങ്ങൾ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്മേൽ പിടിച്ചു കയറി. ആന കാടിപ്പോയി. ഞങ്ങൾ പതുക്കെ താഴ്ത്തിറങ്ങി. ഗൃഹത്തിൽ പോയി കുളിയും ഉറങ്ങും കഴിച്ച് കിടന്നുറങ്ങി.

നേരം ഏകദേശം പ്രഭാതമായി. ഉദയഃചലിത്തിന്റെ പരമരാഗമയമായ കൊടുമുടിയിൽനിന്ന് രക്തവർണ്ണമായ സ്പർശമണ്ഡലം കല്പദ്രുമത്തിന്റെ സ്വർണ്ണപല്ലവങ്ങൾ പോലെ പാടലവർണ്ണത്തോടുകൂടി ഉദിച്ചുയന്നുതുടങ്ങി. ഞങ്ങൾ എഴുന്നേറ്റ് കാലും മുഖവും കഴുകി സന്ധ്യാവരണം മുതിലായ നിത്യകമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു തലേദിവസം താഴ്ന്നു ചെയ്തതായ മോഷണത്തെപ്പറ്റി ജനങ്ങൾ എന്തു ചിന്തയുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്ന്റിയുന്നതിനായി പുറത്തിറങ്ങി. വാരസ്രീഗൃഹങ്ങളിൽ കോലാഹലശബ്ദം കേട്ടു് അത്ഥപതി കബേരദത്തന്നു കരെ പണം കൊടുത്തു.

ഒരു മാസത്തേക്കു വിവാഹം നീട്ടിവയ്ക്കുന്നതിനായി ആ വശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ തനമിത്രന്നോടു സ്വകാര്യമായി ഇല്ല കാരം പറഞ്ഞു. സ്നേഹിതാ, ഈ തോൽസഞ്ചി എടുത്തുകൊണ്ട് അംഗരാജാവിന്റെ സമീപംചെന്നു ഭവാൻ കോടി പ്രളവായ വസുമിത്രന്റെ ഏകപുത്രനാണെന്നും പിതാവിന്റെ മരണാനന്തരം അങ്ങയുടെ ധനമെല്ലാം അത്ഭിധർമ്മക്കു ഭാനാചെയ്തനിമിത്തം അങ്ങേക്കു വിവാഹം ചെയ്തു തരുവാനായി നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന കലപാലികയെ അവളുടെ പിതാവായ കഞ്ചേരത്തൻ അതർഹ്യതിക്കു വിവാഹംചെയ്തുകൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, ഈ അവമാനംനിമിത്തം ഭവാൻ ഒരു ചന്ദ്രത്തിൽചെന്നു ആത്മഹത്യ ചെയ്യാനായി ഉദ്യമിച്ചപ്പോൾ ഒരു താലസൻ വന്നു ആ സാഹസകൃത്യത്തിന്നു കാരണം അഭിമാനമാണെന്നറിഞ്ഞു “കുഞ്ഞേ, നീ മുഖ്യന്തന്നെയോണം”, ആത്മത്യാഗത്തേക്കാൾ വലുതായ പാപം ലോകത്തിൽ മറ്റെന്താണുമില്ല. സമുജനങ്ങൾ ആത്മനാശംചെയ്യാതെതന്നെയോണം കഷ്ടങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷ പ്രാപിക്കുന്നതു്. ധനം സമ്പാദിച്ചാൻ വളരെ ഉപായങ്ങളുണ്ട്. ധനം ഉണ്ടായിരുന്നതു നശിച്ചുപോയി എന്നു കാണത്താൽ ആത്മഹത്യചെയ്താൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതിനേക്കാൾ വലുതായ മുഖ്യത ലോകത്തിൽ മറ്റെന്താണുമില്ല. അതിനാൽ ഈ സാഹസകൃത്യത്തിൽ നിന്നു വിരമിക്കുക. ഞാൻ ഒരു മന്ത്രസിദ്ധനാണ്. എന്റെകയ്യിലുള്ള ഈ തോൽസഞ്ചികൊണ്ടു വളരെ ധനം സംപാദിക്കാം. ഇതിന്റെ സഹായത്താൽ ഞാൻ വളരെ ധനം സംപാദിച്ചു് സാധുക്കൾക്കു ഭാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. വാല്യം എന്നെ അധികാധികം ബാ

ധിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇനി ഈ സഞ്ചി കൊ  
 ണ്ട് എനിക്കു വലിയ ആവശ്യമില്ല. അതിനാൽ ഈ സ  
 ഞ്ചി നീ ഏടുത്തുകൊൾക. ഞാനൊഴികെ വണിക്കുകൾ  
 ക്കും വേശ്യാസൂരികൾക്കും മാത്രമേ ഇതുകൊണ്ടു ധനലഭ്യ  
 ഭവ്യമാകയുള്ളൂ. ഒരുളുടെ ധനം അന്യായമായി അപഹരി  
 ച്ചാൽ അതിനെ അയാൾക്കുതന്നെ തിരികെ കൊടുക്കേ  
 ണം. ന്യായമായി സംപാദിക്കുന്ന ധനത്തെ സൽക്കർമ്മങ്ങ  
 ൾക്കായി ചിലവുചെയ്യണം. ദേവതയെ എന്നപോലെ  
 ഈ സഞ്ചിയെ ശുദ്ധിയായ ഒരു സ്ഥലത്തു വെച്ച് പൂജി  
 ക്കണം. എന്നാൽ പ്രതിദിനം കാലത്തു നോക്കിയാൽ ഇ  
 തിയ്ക്ക ഒരു കട്ടുസൂപ്പു കാണും" എന്നു പറഞ്ഞു ആ താ  
 പസൻ സഞ്ചിയെ അങ്ങേക്കുതന്നെ തിരോളിച്ചു എന്നും  
 ഈ സഞ്ചിയെ രാജാവറിയാതെ അനുഭവിക്കുന്നതു ശരി  
 യല്ലെന്നു വിചാരിച്ച് രാജസഭിപാ കൊണ്ടുചെന്നതാണെന്നും  
 പായണം. ഇതുകേട്ടാൽ രാജാവു് അങ്ങയുടെ മന്ത്രികൾ  
 ങ്ങളു വളരെ സന്തോഷിക്കും. സഞ്ചിയെ യഥേഷ്ടം അനുഭ  
 വിച്ചുകൊള്ളുവാനായി അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കും. രാജാവു് ഇ  
 ത്രയും ചെയ്താൽ സഞ്ചിയെ ആരും മോഷണം ചെയ്യാ  
 തിരിക്കേണ്ടെന്നു അദ്ദേഹത്തോടു പ്രാർത്ഥിക്കണം. ഇ  
 തും അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കും. അന്നന്തം ഗൃഹത്തിൽവന്നു  
 ഇഷ്ടംപോലെ അർത്ഥശ്യാസം ചെയ്തുകൊൾക. സ്നേഹല  
 ബ്ധമായ ധനംകൊണ്ടു രാത്രി സഞ്ചിനിറയ്ക്കണം. കാലത്തു  
 ജനങ്ങൾക്കു മുമ്പാകെ സഞ്ചിയിൽനിന്നു പണം ഏടുത്തു  
 അർത്ഥികൾക്കുദാനം ചെയ്യണം. ഇതെല്ലാം കണ്ടാൽ ക  
 ബേരദത്തൻ അർത്ഥപതിയെ തുണുപോലെ കരുതിപ്പു  
 തിയോടുകൂടി അങ്ങയെ കാണാനായി വരും. ഇതുകണ്ടു

അർത്ഥപതി ഭേദപ്പെട്ട യനഗർവ്വത്താൽ വ്യവഹരിക്കുന്നതിനായി വരും. പല ഉപായങ്ങൾകൊണ്ടു അവനെ കൈപിന്നമാത്രാവശേഷനാക്കി ചെയ്യാം. ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനാൽ നമ്മെപ്പറ്റി ആരും ഒന്നും ശങ്കിക്കയില്ല എന്റെ ഉപദേശംകേട്ടു യനമിത്രൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെെയെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു. അന്നു പകൽ തന്നെ ഏന്റെ നിയോഗപ്രകാരം വിമർദ്ദകന്ദി അർത്ഥപതിയുടെ അടുക്കൽചെന്നു സേവയ്ക്കുകയും അർത്ഥപതിക്കു യനമിത്രനിൽ വെറും ജനിച്ചു. അർത്ഥമുണ്ണനായ കബേരത്തൻ അർത്ഥപതിയിൽനിന്നു നിർത്തിച്ച് യനമിത്രനതന്നെ പുത്രിയെ ദാനം ചെയ്തു. ഒരു ദിവസം കാമമഞ്ജരിയുടെ കണ്ണിഷ്ടസോദരിയായ ഗാമമഞ്ജരി ജനങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ഒരു സഭയിൽവെച്ച് പതി ഗുണം ചെയ്യുന്നതാണെന്നു ഒരു വിളംബരമുണ്ടായി. ഞാനും സഖാവായ യനമിത്രനോടുകൂടി സഭയിൽചെന്നു. രാഗമഞ്ജരി ഗുണം ചെയ്യാനാരംഭിച്ചപ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം അവളുടെ രണ്ടാമത്തെ രംഗഭൂമിയായി തീർന്നു. അവളുടെ ഭാവരസങ്ങളാൽ ലബ്ധബലമായ പഞ്ചബാണൻ എന്ന പരവശനാക്കിത്തീർത്തു. നഗ്നമോഷണത്താൽ രോഷിതയായ നഗരഭേവതയെപ്പോലെ അവൾ ലീലാകടാക്ഷാദികൾകൊണ്ടു എന്നെ ബന്ധിച്ചു. ഗുത്തമെല്ലാം കഴിഞ്ഞു. വിലാസത്താലൊ അഥവാ അഭിലാഷത്താലൊ അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗ്യത്താലൊ എന്നെ അവൾ സഖികളാകാം കാണാതെ പല പ്രാവശ്യം കടക്കുൻകൊണ്ടു നോക്കിയിട്ട് അല്പം പുഞ്ചിരി തൂകിക്കൊണ്ട് സഖിമാരോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു. ഞാൻ ഗൃഹത്തിൽചെന്നു

ഉൽക്കണ്ഠനിമിത്തം എനിക്ക് ആഹാരവിചാരാദികളിൽ ശ്രദ്ധ ഇല്ലാതായി. തലവേദനയുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ കിടക്കയിൽ കിടന്നു. മടനതന്ത്രത്തിൽ സമർത്ഥനായ ധനമിത്രൻ എന്റെ അരികത്തു വന്നിരുന്നു സ്വകാശമായി പറഞ്ഞു.

സ്നേഹിത, ഈ ഗണികാകന്യക ഭാഗ്യവതിതന്നെയാണ്. അങ്ങയുടെ മനസ്സ് അവളെ അഭിലഷിക്കുന്നുവല്ലോ. അവളുടെ ഭാവവൃത്തി ഏതുപ്രകാരമായെന്നു എന്നു ഞാൻ നല്ലപോലെ നോക്കി. അവളും താമസിയാതെ കസുമശരണൻ ശരശയനത്തിൽ പതിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. നിങ്ങളുടെ ജഗ്രാഹം അതിനത്തിലല്ലെങ്കിലും അതു വക്ത്രങ്ങളായ ചില യന്ത്രം കൊണ്ടു മാത്രമേ സാധ്യമാകയുള്ളൂ. താൻ ഇങ്ങനെയുള്ള ഗണിക്കുന്നതല്ലാതെ ധനത്തെ ഗണിക്കുന്നതിനും തന്നെ ഒരു പാണിഗ്രാഹണം ചെയ്യല്ലാതെ അതിന്റെ ഒരു ഭായ്യയാകുന്നതല്ലെന്നും അവർ ഗണികായ മ്മത്തിന്നു വിരോധമായി പറയുകയുണ്ടായി. ഇവളുടെ ഈ നിശ്ചയത്തെ മാറുന്നതിനായി ബന്ധുജനങ്ങൾ വളരെ യത്നിച്ചു എങ്കിലും അതൊന്നും ഫലിക്കാതെ അവർ രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു ആരെങ്കിലും തങ്ങളുടെ സമ്മതം കൂടാതെ രാഗമംജരിയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നപക്ഷം അവനെ ഒരു തസ്കരനെപ്പോലെ ശിക്ഷിക്കണമെന്നു സങ്കടം ബോധിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഇങ്ങനെയൊക്കെ രാഗമംജരിയെ ജയിക്കുകയും ധനംകൊണ്ടു അവളുടെ സ്വജനങ്ങളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുകയും വരണം.

കാമമംജരിയുടെ പ്രധാനഭൂതിയായ യമംജിതയെ ഞാൻ വസ്ത്രാഭിധാനംകൊണ്ടു വശീകരിച്ചു. രാഗമംജരിയെ എനിക്കു തരുമെങ്കിൽ ധനമിത്രന്റെ തോൽസഞ്ചി മോഷ്ടിച്ച് കൊടുക്കാമെന്നു യമംജിത വഴിക്കു രാഗമംജരിയുടെ അമ്മയേയും സോദരിയേയും അറിയിച്ചു. കാമമംജരി അപ്രകാരം സമ്മതിച്ചു. ഞാൻ തോൽസഞ്ചി കൊടുത്തു രാഗമംജരിയുടെ കൗകിസലയം ഗ്രഹിച്ചു. അടുത്ത ദിവസം ഞാൻ ആ നഗരത്തിലെ പ്രധാനികളെ കാത്യാന്തരവ്യാജേന വിളിച്ചുവരുത്തി ഒരു സഭേട്ടി. ആ സഭയിൽവെച്ച് വിമർദ്ദകൻ എന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം അത്ഥപതിയെ സഹായിക്കുന്ന നിലയിൽ ധനമിത്രനെ വളരെ ആക്ഷേപിച്ചു. നിരപരാധിയായതന്നെ യോഗ്യന്മാർ നിറഞ്ഞതായ സഭയിൽ വെച്ച് ആക്ഷേപിപ്പാൻ കാരണമെന്താണെന്നു ധനമിത്രൻ ചോദിച്ചു. കന്വേദങ്ങൾ സ്വീകൃതിയെ അത്ഥപതിക്കു വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നുപോൾ ധനമിത്രൻ വ്യോമകൊണ്ടു പിതൃജനങ്ങളെ മോഹിപ്പിച്ച് ആ കന്യകയെ വശീകരിപ്പാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്നത് ധനഗർവ്വം കൊണ്ടാണെന്നും താൻ അത്ഥപതിയുടെ ആത്മമിത്രമാണെന്നും സ്നേഹിതനും വേണ്ടി സ്വപ്രാണനെ ത്യജിക്കുവാൻ കൂടി സഭാ സന്നദ്ധനാണെന്നും അല്പശ്രമം കൊണ്ടു ധനമിത്രന്റെ തോൽസഞ്ചി നശിക്കുന്നതാണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു വിമർദ്ദകൻ വീണ്ടും ധനമിത്രനെ ആക്ഷേപിച്ചു. പക്ഷേ മുമ്പുമാർ ഇതു കണ്ടു വളരെ ഭേഷ്യപ്പെട്ടു വിമർദ്ദകനെ സഭയിൽനിന്നു പുറത്താക്കി. ധനമിത്രൻ രാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു വിമർദ്ദകൻ തന്നെ

ആക്ഷേപിച്ചതിനെപ്പറ്റിയും തന്റെ തോൽവിയെ ക  
ളവുപോയതായും അറിയിച്ചു. രാജാവ് അതർത്ഥത്തിനെ  
വിളിച്ചുവരുത്തി തന്റെ അധീനത്തിൽ വിമർദ്ദകൻ എ  
ന്നു പേരായ ഒരു ഉണ്ടാ എന്നു ചോദിച്ചു. അതർത്ഥ  
ത്തി കാര്യമൊന്നും മനസ്സിലാവതെ ഉണ്ടെന്നു സമ്മതിച്ചു.  
തിനാൽ വിമർദ്ദകനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാനായി രാ  
ജാവു ആജ്ഞാപിച്ചു. അതർത്ഥത്തി വിമർദ്ദകനെ അ  
ന്വേഷിച്ചുതുടങ്ങി. ഞാൻ വിമർദ്ദകനെ ഉജ്ജ്വലനിയീലേ  
ക്കു പറഞ്ഞയച്ചിരുന്നു. അതർത്ഥത്തി എത്രതന്നെ അ  
ന്വേഷിച്ചിട്ടും വിമർദ്ദകനെപ്പറ്റി യാതൊരു അറിവും  
കിട്ടാത്തതിനാൽ വിമർദ്ദകന്റെ കുറും തന്നിൽ ആരോ  
പിക്കപ്പെടുന്നതാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു ഭയപ്രാകലനായി  
രാജസമീപം ചെന്നു താൻ നിരപരാധിയാണെന്നു അറി  
യിച്ചു. യന്മിത്രൻ നടന്നസംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി വീണ്ടും  
രാജാവിനെ ഓമ്മിപ്പിച്ചു. രാജാവു അതർത്ഥത്തിയെ ബ  
ന്ധനസ്ഥനാക്കി.

കാമമംജരി തോൽവിയുടെ മാഹാത്മ്യമറിവാ  
നായി വിരൂപകനിൽനിന്നു താൻ അപഹരിച്ച ധനമെ  
ല്ലാം രക്ഷയുമായി അയാൾക്കുതന്നെ കൊടുത്തു. വിരൂപ  
കൻ വളരെ സന്തോഷിച്ച് ബൗദ്ധാചാരങ്ങളെല്ലാം വി  
ട്ടു പൂർവ്വതത്ത്വത്തെത്തന്നെ വീണ്ടും സ്വീകരിച്ചു. തോൽ  
വിയുടെ സമാധാനംകൊണ്ടു വലിയ ധനികനായി തീ  
രുമെന്നു വിശ്വസിച്ചു കാമമംജരി തന്റെ സർവ്വസ്വ  
വും അന്യർക്കുടന്നു ചെയ്തുതുടങ്ങി. ഈ സമയത്തു് ഭഗ  
ന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം യന്മിത്രൻ പാത്രിവസമീപം  
ചെന്നു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: “ദേവ, കാമമംജരിയെ അ

വളരെ ലോഭാതിക്രമം നിമിത്തം ജനങ്ങൾ ലോഭമാജ്ഞി  
 എന്നു പറഞ്ഞു ആക്ഷേപിച്ചിരുന്നു. അവർ ഇപ്പോൾ  
 പ്രവർത്തിച്ചുള്ള ഉൽ, ഉപകരണമുതലായതുകൂടി സാധു  
 കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ കള  
 വുപോയിരിക്കുന്ന എന്റെ തോൽവിയെ അവിടുത്തെ ക  
 യിലുണ്ടെന്നു എനിക്കു സംശയമുണ്ടു്. വണിക്കർക്കും  
 ഗണികാസ്രീകർക്കും മാത്രമേ ഈ സഞ്ചികാണ്ടു് ഗു  
 ണമുണ്ടാവുകയുള്ളൂ എന്നു വസ്തുതപരമായി ദേവതയെ മുമ്പ  
 തന്നെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഉടനേതന്നെ കാമമംജ  
 രിയെയും അവളുടെ അമ്മയെയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ  
 യി രാജാവു് ആളയച്ചു. ഞാൻ ഇതെല്ലാം അറിഞ്ഞു്  
 അവളുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു സ്വകാര്യമായി ഇപ്രകാരം  
 പറഞ്ഞു: “സർവ്വസ്വത്യാഗം നിമിത്തം ഭവതിയുടെ  
 കൈവശം ചമരത്താമുണ്ടെന്നു ശങ്കിച്ചാണു രാജാവു ഭവ  
 തിയെ വിട്ടിപ്പാൻ ആളയച്ചിരിക്കുന്നതു്. രാജാവു് ഇ  
 ക്കാൽക്കൽ ഭവതിയെ വളരെ നിർബന്ധിക്കുന്നുപക്ഷം  
 ഞാനാണു ഭവതിക്കു ചമരത്തം തന്നതു് എന്നു പറയേ  
 ണ്ടതായിവരും. അങ്ങിനെ പറയുന്നതായാൽ എന്റെ  
 ഗതി ചിത്രവധംതന്നെയാണു്. ഞാൻ മരിച്ചാൽ ഭവ  
 തിയുടെ സോദരി ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാൽ വളരെ സാശ  
 യമാകുന്നു. ഭവതിക്കുണ്ടായിരുന്ന ധനമെല്ലാം ഇപ്പോൾ  
 നശിച്ചിരിക്കുന്നു. ചമരത്തത്തെ തിരികെ ധനമിത്രം  
 തന്നെ കൊടുക്കേണ്ടതായും വരും. എനിക്ക് ഇക്കാല  
 ൽ ഒരു ഉപായമേ തോന്നുന്നുള്ളൂ. അത്ഥപതി എ  
 ന്നായാലും ക്ഷമിക്കാനായിട്ടാണു തീർന്നിരിക്കുന്നതു്. ഭവ  
 തിയുടെ കൈവശം ചമരത്താമുണ്ടെന്നു രാജാവു ജനങ്ങൾ



ഭൂമി വളരെ സംശയിക്കുന്നതിനാൽ ഈ വസ്തുത മറയ്ക്കുവുന്നതല്ല. അതിനാൽ അർത്ഥപരിയാണു നിങ്ങൾക്കു ചർച്ചയ്ക്കു തന്നത് എന്നു പറയുന്നപക്ഷം നിങ്ങൾക്കു ഈ ആപത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടാമെന്നു തോന്നുന്നു. ഇനി ഉചിതംപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊൾക.”

കാമമംജരി മാതാവോടുകൂടി രാജസമീപം ചെന്നു. ആദ്യമായി രാജാവിനോടു പല ഒഴികഴിവുപ്രദം പറഞ്ഞുനോക്കി. രാജാവ് പല പ്രകാരത്തിൽ പാടിപ്പിച്ചതിനാൽ അവസാനം അർത്ഥപരിയാണു നിങ്ങൾക്കു ചർച്ചയ്ക്കു തന്നത് എന്നു പറഞ്ഞു. ഇക്കാര്യത്തിൽ നിരപരാധിയായ അർത്ഥപരി കുറക്കാരനായി. രാജാവു വളരെ കോപിച്ചു. പ്രാണഹാനി വരുത്തക്കുവണ്ണം അർത്ഥപരിയെ ശിക്ഷിക്കണമെന്നു ആജ്ഞാപിച്ചു. ഈ കുറത്തിന്നുവേണ്ടി അർത്ഥപരിയെ അധികമായി ശിക്ഷിക്കരുതെന്നു ധനമിത്രൻ രാജാവിനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു. രാജാവു അർത്ഥപരിയെ ധനഹീനനായി നാടുകടത്തി. കാമമംജരിയുടെ കഷ്ടസ്ഥിതികളെ രാജാവ് അർത്ഥപരിയുടെ ധനത്തിൽനിന്നു ചെറുതായ ഒരു ശം അവൾക്കു നിത്യവൃത്തിക്കായി കൊടുത്തു. ധനമിത്രന്റെ ശുഭാർത്ഥവും കീർത്തിയും നാടെല്ലാം പരന്നു. രാജാവ് വളരെ സന്തോഷിച്ചു. ധനമിത്രൻ ശുഭദിനത്തിൽ കലപാലികയെ വിവാഹം ചെയ്തു.

ഈവിധം ഞാൻ ആ നഗരത്തിലെ ലുബ്ധരായ ധനികന്മാരെയെല്ലാം നിർലാഭനന്മാരാക്കുകയും ദാനതല്പരന്മാരായ നിർലാഭനന്മാരെ ധനികന്മാരാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഭാഗ്യഭോഷത്താൽ പോലീസുകാരുടെ കയ്യിൽപ്പെട്ടു. അവർ എന്നെ കള്ളനാണെന്നു

ളും വളരെ സംശയിക്കുന്നതിനാൽ ഈ വസ്തുത മറയ്ക്കുവുന്നതല്ല. അതിനാൽ അർത്ഥപരിയാണു നിങ്ങൾക്കു ചർച്ചയ്ക്കു തന്നത് എന്നു പറയുന്നപക്ഷം നിങ്ങൾക്കു ഈ ആപത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടാമെന്നു തോന്നുന്നു. ഇനി ഉചിതംപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊൾക.”

കാമമംജരി മാതാവോടുകൂടി രാജസമീപം ചെന്നു. ആദ്യമായി രാജാവിനോടു പല ശ്രീകഴിവുപരം പറഞ്ഞുനോക്കി. രാജാവ് പല പ്രകാരത്തിൽ പാടിപ്പിച്ചതിനാൽ അവസാനം അർത്ഥപരിയാണു തങ്ങൾക്കു ചർച്ചയ്ക്കു തന്നത് എന്നു പറഞ്ഞു. ഇക്കാര്യത്തിൽ ഐശ്വര്യപരമായ അർത്ഥപരി കററക്കാരനായി. രാജാവു വളരെ കോപിച്ചു. പ്രാണഹാനി വരത്തക്കവണ്ണം അർത്ഥപരിയെ ശിക്ഷിക്കണമെന്നു ആജ്ഞാപിച്ചു. ഈ കററത്തിനുവേണ്ടി അർത്ഥപരിയെ അധികമായി ശിക്ഷിക്കരുതെന്നു ധനമിത്രൻ രാജാവിനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു. രാജാവു അർത്ഥപരിയെ ധനമീനനായി നാടുകടത്തി. കാമമംജരിയുടെ കഷ്ടസ്ഥിതികളെ രാജാവ് അർത്ഥപരിയുടെ ധനത്തിൽനിന്നു ചെറുതായ ഒരു ശം അവൾക്കു നിത്യവൃത്തിക്കായി കൊടുത്തു. ധനമിത്രന്റെ ശൈല്യവും കീർത്തിയുടനാടെല്ലാം പരന്നു. രാജാവ് വളരെ സന്തോഷിച്ചു. ധനമിത്രൻ ശുഭദിനത്തിൽ കലപാലികയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഈവിധം ഞാൻ ആ നഗരത്തിലെ ലുബ്ധരായ ധനകന്മാരെയെല്ലാം നിർലാഭനമാരാക്കുകയും ദാനതല്പരന്മാരായ നിർലാഭന്മാരെ ധനികന്മാരാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഭാഗ്യദോഷത്താൽ പോലീസുകാരുടെ കയ്യിൽപ്പെട്ടു. അവർ എന്നെ കള്ളനാണെന്നു

നിശ്ചയിച്ച് കണ്ടുകൻ എന്നു പേരായ മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുപോയി അയാളുടെ കല്പനപ്രകാരം ജയിലിൽ ഇട്ടു. എന്റെ പിന്നാലെ രാഗമംജരിയുടെ പരിചാരികയായ ഒരു വൃദ്ധസ്ത്രീ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ആ പത്തിൽ പെട്ടതിന്നു പുറമെ ഭാര്യയായ രാഗമംജരിക്കും സ്നേഹിതനായ ധനമിത്രനും എന്റെ കീഴിലും ഭോഷാവാനു പേരുന്നതാണെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ധനമിത്രൻ എന്റെ ഗ്രന്ഥശതാവാണ് തോൽസഞ്ചിയുടെ മാഹാത്മ്യംകൊണ്ടു ധനമിത്രൻ രാഗമംജരിയെ വശീകരിപ്പാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്നതായി എനിക്ക് സംശയം തോന്നിയതിനാൽ ഞാൻ ധനമിത്രന്റെ സഞ്ചിയും രാഗമംജരിയുടെ ചില ആഭരണങ്ങളും മോഷ്ടിച്ചു ഓടിപ്പോയതായും വഴിയിൽ പോലീസുകാരുടെ കയ്യിൽ പെട്ടതിനാൽ അവർ മജിസ്ട്രേറ്റിന്റെ കല്പനപ്രകാരം എന്നെ ജയിലിൽ ഇട്ടതായും ധനമിത്രൻ നിരപരാധിയാണെന്നും എന്റെ സംശയം തീരെ അസ്ഥാനത്തിലാണെന്നും അതിനാൽ തനിക്ക് തോൽസഞ്ചിയും രാഗമംജരിക്കു അവളുടെ ആഭരണങ്ങളും തിരികെ മേടിച്ചു കൊടുക്കേണമെന്നും ധനമിത്രൻ രാജാവിനെ കണ്ടുപറയുന്നപക്ഷം അവർ ഇരുവർക്കും കുറവും കൂടാതെ കഴിക്കാമെന്നും, എനിക്ക് വല്ലപ്രകാരത്തിലും രക്ഷ കിട്ടുന്നതാണെന്നും ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഈ വിവരം ഞാൻ വൃദ്ധയായ പരിചാരികയോടു ഗ്രന്ഥമായി പറഞ്ഞു. വൃദ്ധസ്ത്രീ വളരെ സമത്വമായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം യഥാവത്തായി ഗ്രഹിച്ച് ധനമിത്രനെ യഥാകാലം അറിയിച്ചു. ധനമിത്രൻ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. രാജാവ് വിവരമെല്ലാം കണ്ടുകനെ അറിയിച്ചു.

കണ്ടകൻ എന്നെ പലപ്രകാരത്തിൽ നിർബന്ധിക്കയും  
 പേടിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും രാഗമംജരിയുടെ  
 ആദരണങ്ങളെല്ലാം എവിടെയാണെന്നു വൃദ്ധസ്രീയോടു  
 സ്വകാൽമായി പറയാമെന്നും, തോൽസഞ്ചിയെ പററി  
 ഒരുക്കും പോലും പറയുന്നതല്ലെന്നും ഞാൻ ഉറച്ചു പറ  
 ഞ്ഞു. ഈ സ്വപ്ലിവിനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ വൃദ്ധസ്രീ രാ  
 ജപുത്രിയായ അംബാലികയുടെ പരിചരം സമ്പാദിച്ചു.  
 ഭരതദിവസം കണ്ടകൻ രാജഗൃഹത്തിലേക്കു പോയപ്പോൾ  
 രാജകന്യകയ്ക്ക് അയാളിൽ അനുരാഗമുണ്ടെന്നു വൃദ്ധസ്രീ  
 കണ്ടകനെ തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചു. ആരും കാണാതെ കന്യ  
 കാന്തപുരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നത് അസാദ്ധ്യമാണെന്നും  
 അതിനാൽ പുറമേ നിന്നു രാജകുമാരിയുടെ മുറിയിലേക്കു  
 ഒരു പ്രാരം ഉണ്ടാക്കുന്ന പക്ഷം തന്റെ കാര്യം ഫലിക്കു  
 ന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞു കണ്ടകനെ വിശ്വസിച്ചു. ഇ  
 തിടെയ്ക്കു വൃദ്ധസ്രീ പല സാമാനങ്ങൾ സ്നേഹസൂചക  
 മായി രാജകന്യക കൊടുത്തുവെച്ചതാണെന്നു പറഞ്ഞു ക  
 ണ്ടകനു കൊണ്ടുകൊടുത്തു അയാൾക്കു രാജകന്യകയി  
 ൽ അനുരാഗം വർദ്ധിച്ചു. രാഗാധീനനായ കണ്ടകൻ  
 വൃദ്ധസ്രീ പറഞ്ഞതെല്ലാം വാസ്തവമാണെന്നു വിശ്വസി  
 ച്ചു തുരങ്കം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനായി എന്നെ ഏല്പിച്ചു. എ  
 ന്നെ ജയിലിൽ നിന്നു വിടുമ്പക്ഷം ഞാൻ അയാളുടെ  
 ആവശ്യം നിവൃത്തിക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചു. എന്റെ അ  
 പേക്ഷയെ കണ്ടകൻ പുറമെ സ്വീകരിച്ചു എങ്കിലും വീ  
 ങ്ങും എന്നെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കേണമെന്നായിരുന്നു അ  
 യാളുടെ ആന്തരമായ ഉദ്ദേശം. ഞാൻ തുരങ്കം ഉണ്ടാക്കി.  
 അതിൽ കൂടെ പോകുമ്പോൾ തന്നെ സമ്മതിപ്പാണായി

കണ്ടുകൻ കൈ നീട്ടി എന്നെ വീളിച്ചു. ഞാൻ അയാളെ പീടിച്ചു വലിച്ചു താഴത്തിട്ട് എന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കത്തികൊണ്ടു കത്തിക്കൊന്നു. അനന്തരം വൃദ്ധസ്രീയുടെ സഹായത്തോടു കൂടി ഞാൻ കന്യാന്തർവാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന രാജകന്യകയുടെ തൂലാവസ്ഥാദികൾ കണ്ടു ഞാൻ അത്യന്തം വിസ്മയിച്ചു. ഉറക്കത്തിൽ നിന്നു അവളെ പെട്ടെന്നു ഉണർത്തുന്നതായാൽ ആയത് ഒരു സമയം ആപൽക്കരമായി ഭവിക്കുമെന്നു ഞാൻ സംശയിച്ചു. അനന്തരം അവിടെ തുറക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു പലകമേൽ രാജകന്യകയെപ്പറ്റി ആശ്ചര്യസൂചകമായി ഒരു ശ്ലോകം എഴുതി അന്യോന്യം മോതിരം മാറി ആരും അറിയാതെ ഞാൻ അവിടെ നിന്നു പുറത്തു വന്നു. ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു വിരമവിശ്രാമമായ രാജമന്ദിരത്തെ ആശ്വസിപ്പിച്ച ശേഷം തനമിത്രനെ കണ്ടു. ഇതിനകം മരീചിമഹർഷി വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പണ്ടത്തെ താല്പര്യത്തിനെ പ്രാപിച്ചതായി അറിഞ്ഞു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നുകണ്ടു. ഭവാനു താമസിച്ചിരുന്ന ഈ പ്രദേശത്തിലേക്കു വരുന്നതാണെന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. രാജകന്യകയുടെ മുറിയിലേക്കു പോകുന്നതിനായി കണ്ടുകന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം ഉണ്ടാക്കിയതായ തുരങ്കം ഗമനയോഗ്യമായിത്തന്നെ ഇരുന്നു. വൃദ്ധസ്രീ വഴിക്കു ഞാൻ രാജകന്യകയുടെ സ്നേഹത്തിനു പാത്രമായി.

ഈ സമയത്താണ് ചണ്ഡവർമ്മാവിനു സിംഹവർമ്മാവിനോടു സ്വപുത്രിയെ തന്നിട്ടു വാവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കണമെന്നു ആവശ്യപ്പെട്ടത്. സിംഹവർമ്മാ അന്നു കൂലിക്കാത്തതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനിയെ ചു-

സാമ്രാജ്യം ആക്രമിച്ചു. സിംഹവർമ്മാവിന്ദേ സാമ്രാജ്യം  
 യിക്കുന്നതിനായി ചില രാജാക്കന്മാർ വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.  
 അവരുടെ ആഗ്രഹത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കാതെ സിംഹവർമ്മാ  
 വ്യക്തമായ കണ്ട ഉടനെ അവരോടു എത്രത്തു അ  
 വസാനം പരാജിതനായി. ശത്രുക്കൾ അദ്ദേഹത്തെ പി  
 ടിച്ചു ബന്ധനസ്ഥനാക്കി. അനന്തരം ശത്രുസേനാ  
 രാജകുമാരിയെ ബലാൽ അപഹരിച്ച് വിവാഹം നടത്തേ  
 ന്ന സ്ഥലത്തേക്കു കൊണ്ടുപോയി. ധനമിത്രന്റെ ഗൃ  
 ഹത്തിൽവെച്ചു വിവാഹം ആഘോഷിക്കുന്നതിന്നു ഞാ  
 നും വേണ്ടതായ ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു. സിംഹവർമ്മാ  
 വിന്റെ സഹായിപ്പാനായി വന്നുകൊണ്ടിരുന്ന രാജസേ  
 ന്യരുടെ വേഗത്തിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാനായി ഞാൻ  
 ധനമിത്രനെ പഠിപ്പിച്ചു. അംബാലികയുടെ വിവാ  
 ഹോത്സവം കാണുന്നതിനായി വളരെ ജനങ്ങൾ ചണ്ഡ  
 വർമ്മഗൃഹത്തിലേക്കു പോയിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഞാനും അ  
 വരുടെ കൂട്ടത്തിൽ അവർക്ക് എത്തി. അഗ്നിസാക്ഷിയായി  
 രാജകുന്ദകയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യേണ്ടതായ സ  
 മയം ആസന്നമായി. ചണ്ഡവർമ്മാ രാജപുത്രിയുടെ  
 കരകിസലയം ഗ്രഹിപ്പാൻ കൈ നീട്ടി. ഉടനെ ഞാൻ  
 കൈ പിടിച്ചു വലിച്ചു താഴ്ത്തിട്ടു കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന മുദ്ര  
 കളൊക്കെ മാറത്തട്ടിച്ചു. ഇതുകണ്ടു എന്നോടു എത്രപ്പാൻ  
 വന്ന ചിലരെ തരക്കണം നിഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം ഭ  
 യംകൊണ്ടു വിറച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രാജപുത്രിയെ സാന്ത്വ  
 നവാക്കുകകൊണ്ടു സമാശ്വസിപ്പിച്ചു. അപ്പോഴാണ്  
 മേഘപനിപോലെ ഗംഭീരമായ അഞ്ചുശബ്ദം കേ  
 ട്ടത്.

രാജവാഹനൻ സ്നേഹിതന്റെ വീരകൃത്യങ്ങളെപ്പറ്റി കേട്ടു സന്തോഷിച്ചു. 'ഭവൻ കണ്ണീപുത്രനെപ്പോലും കാർക്കശ്യത്തിൽ അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു' എന്നു പറഞ്ഞു. അനന്തരം ഉപഹാരവർമ്മാവിന്റേടു തന്റെ വൃത്താന്തമെല്ലാം പറയുവാനാവശ്യപ്പെട്ടു. ഉപഹാരവർമ്മവ് പ്രണയപൂർവ്വം തന്റെ കഥ പറയുവാനാരംഭിച്ചു.

## VII

ഞാൻ ദേവനെ അന്വേഷിച്ചു് പല സ്ഥലങ്ങളിൽ പോയ കൂട്ടത്തിൽ വിദേശരാജ്യത്തിൽ ചെന്നു. രാജാക്കനായ മിഥിലയിൽ പ്രവേശിക്കാതെ പട്ടണത്തിന്റെ ബഹിർഭാഗത്തുള്ള ഒരു മഠത്തിൽ വിശ്രമത്തിന്നായി കയറി. അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു വൃദ്ധതാപസ്യി എനിക്കു പാദ്യാദികൾ നൽകി. എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ മുതൽ ആ താപസ്യയുടെ നേത്രങ്ങളിൽ നിന്നു കണ്ണീർ പൊഴിഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഞാൻ അവളോടു കാരണം ചോദിച്ചതിന്നു അവൾ പറഞ്ഞ സമാധാനം ഇപ്രകാരമായിരുന്നു:—

ഈ മിഥിലരാജ്യത്തിന്റെ അധിപതി പ്രചാരവർമ്മാവായിരുന്നു എന്ന് സമ്പ്രദിതമാണ്. മഗധരാജാവായ രാജഹംസൻ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയമിത്രമാണ്. ഒരിക്കൽ മഗധരാജപത്നിയായ വസുമതിയുടെ സീമന്തമഹോത്സവത്തിന്നായി പ്രഹാരവർമ്മാവ് പുത്രഭാരങ്ങളോടുകൂടി പുഷ്പപുരത്തിലേക്കുപോയി. ആ സ

മയത്തു മാളവരാജാവിന്നും മഗധരാജാവിന്നും തമ്മിൽ  
 യുദ്ധമുണ്ടായി. യുദ്ധത്തിൽ മഗധരാജാവ് പരാജിതനാ  
 യി. അദ്ദേഹത്തിന്നു എന്തെല്ലാമാപത്തുകളാണു നേരി  
 ്ട്ടതു എന്നറിവില്ല. പ്രഹാരവർമ്മാവ് നാട്ടിലേക്കു തിരി  
 ്ച്ചുവന്നു. കുറെ ദൂരം വന്നപ്പോൾ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരന്റെ  
 പുത്രരായ വികടവർമ്മപുത്രികൾ രാജ്യത്തെ ആക്രമിച്ചു  
 തായി അറിഞ്ഞു. അരണ്യമാഗ്ഗത്തിൽ കൂടിയാണു അ  
 ദ്ദേഹം നാട്ടിലേക്കു യാത്രചെയ്തിരുന്നതു്. കാട്ടിൽ വെച്ചു  
 വേടന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ ആക്രമിച്ചു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ  
 സർവ്വസ്വവും അപഹരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രണ്ടാമ  
 ണ്തെ പുത്രൻ എന്റെ കയ്യിലായിരുന്നു. ഈ കഴപ്പത്തി  
 ൽ പരിഭ്രമിച്ച ഞാൻ ഇടതിങ്ങിയതായ ഒരു പടർപ്പിൽ  
 പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ ഒരു വ്യാഘ്രത്തെ കണ്ടുഞാൻ ഭയ  
 പ്പെട്ടു. എന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന ശാശുതാഴെ വീണു.  
 വ്യാഘ്രം മുതമായ ഒരു ഗോശരീരത്തെ ഭക്ഷിച്ചാൻ ഉദ്യ  
 മിക്കയായിരുന്നു. പെട്ടെന്നു ചില വേടർ അവിടെ വന്നു  
 വ്യാഘ്രത്തെ കൊന്ന് ബാലനെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി.  
 ഞാൻ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു താഴെ വീണു. ഒരു ആട്ടിയെ  
 ന് ഞാൻ ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുന്നതുകണ്ടു അന്നകമ്പ  
 തോന്നി എന്നെ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി.  
 ഞാൻ അവിടെ നാലഞ്ചുദിവസം താമസിച്ചു. എ  
 ണ്ന്റെ ശരീരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വ്രണങ്ങളെല്ലാം ഉണങ്ങി.  
 ഞാൻ രാജാവിനെ അന്വേഷിച്ചു. പാപ്പെടുവാനായി  
 നിശ്ചയിച്ചു. എന്റെ പുത്രി ഒരു യുവാവൊന്നിച്ചു  
 യാത്രക്കുകമായി അവിടെ വന്നു. അവളുടെ കയ്യിലു  
 ണ്ടായിരുന്ന രാജകുമാരനെ കിരാതന്മാർ അപഹരിച്ചുതാ



യും കിരാതന്മാരുടെ അധിപതി അവളെ വിവാഹം ചെയ്താൻ ഉദ്യമിച്ചതിന്നു അവർ അനുകൂലിക്കാത്തതിനാൽ കിരാതന്മാർ അവളുടെ ശിരസ്സ് ഛേദിച്ചാൻ ഉത്സാഹിച്ചതായും തന്റെ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്ന യുവാവ് തന്നെ രക്ഷിച്ചു വിവാഹം ചെയ്തതായും അവർ പറഞ്ഞു. അനന്തരം ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ആ യുവാവോടുകൂടി രാജാവിനെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടു. നടന്നതായ സംഭവങ്ങളെല്ലാം ഞങ്ങൾ രാജാവിനോടും രാജ്ഞിയായ പ്രിയംവദയോടും പറഞ്ഞു.

രാജാവ് അപഹരിക്കപ്പെട്ടതായ രാജ്യത്തെ വീണ്ടെടുക്കുന്നതിനായി ജ്യേഷ്ഠന്റെ പുത്രന്മാരോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്തു. അസഹായതയാൽ യുദ്ധത്തിൽ പരാജിതനായി. രാജാവും രാജ്ഞിയും ഇപ്പോൾ തടവിലാണ് ഇരിക്കുന്നത്. വാർദ്ധക്യകാലത്ത് ഈ ദുഃഖം സഹിപ്പാൻ എനിക്കു ശക്തിയില്ല. ആത്മഹത്യ ചെയ്യാലോ എന്നു എനിക്കു തോന്നാതിരുന്നില്ല. എന്റെ പുത്രി വികടവർമ്മന്റെ പട്ടമഹിഷിയായ കല്പസുന്ദരിയെ ആശ്രയിച്ചാണ് ഇരിക്കുന്നത്. കിരാതന്മാരുടെ കയ്യിൽ പെട്ട ആ രാജപുത്രന്മാർ ഇന്നു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നപക്ഷം രാജാവിനും രാജ്ഞിക്കും ഈ കഷ്ടങ്ങൾ വരാൻ ഇടയില്ല.

തപസ്വിയുടെ വാക്കുകേട്ടപ്പോൾ എനിക്കു അസഹ്യമായ ദുഃഖമുണ്ടായി. ഞാൻ അവളോടു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:-

അമ്മേ, സമാധാനിക്കുക. ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി എനിക്കു വളരെ പറയാനുണ്ട്. പുരക്കത്തിൽ പായ

ന്നതായാൽ നിങ്ങളുടെ കയ്യിൽ നിന്നു നഷ്ടമായ ആ ബാലൻ ഞാൻ തന്നെയാണ്. ഏതെങ്കിലും ഉപായം കൊണ്ടു ഞാൻ വികടവർമ്മാവിനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതാണ്. അയാൾക്കു വളരെ അനുജന്മാരുള്ളതിനാൽ പൌരജനങ്ങൾ അവരുടെ പക്ഷത്തിൽ ചേരുകയായിരിക്കാം. എന്നെ അറിയുന്നവർ ഇവിടെ ആരുമില്ലല്ലോ. അപ്പനമ്മമാക്കു കൂടി എന്നെ കണ്ടാൽ അറിവാൻ പാടില്ല. അതിനാൽ ഏതെങ്കിലും ഉപായംകൊണ്ടു കാര്യം സാധിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു.'

ഞാൻ പറഞ്ഞതു കേട്ടു വൃദ്ധസ്രീ എന്നെ ആലിംഗണം ചെയ്തു വീണ്ടും പറഞ്ഞു:-

'കേഞ്ഞ, സർവ്വശക്തനായ ദൈവം നിനക്കു ദീർഘായുസ്സും ഉത്തരോത്തരം ശ്രേയസ്സും നൽകട്ടെ. ദൈവം ഇപ്പോൾ 'നമുക്കു' അനുക്രൂപിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. വിഭേദരാജ്യം വീണ്ടും പ്രഹാരവർമ്മാവിന്നു വശപ്പെട്ടു എന്നു തന്നെ പറയാം. അപാരമായ ശോകസാഗരത്തിൽ നിന്നു ഞങ്ങളെയെല്ലാം രക്ഷിപ്പാൻ ഈശ്വരകാര്യത്താൽ ഭവാനു ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നു. പ്രിയംവദാദേവി! വിഷ വീണ്ടും ഭാഗ്യോദയമുണ്ടാകട്ടെ.'

ഇത്രയും പറഞ്ഞു വൃദ്ധസ്രീ എന്നിങ്ങ ഭക്ഷണം തയ്യാറാക്കി. ഞാൻ ഉണക്കഴിച്ചു രാത്രി അവിടെതന്നെ കിടന്നു. കാര്യസാധ്യത്തിനു വേണ്ട മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഓരോന്നായി ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. കപടോപായംകൊണ്ടല്ലാതെ കാര്യം സാധിക്കുന്നതല്ലെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. സ്രീകൾ ഉപാധികൾക്കു ഉരുവുക്കേതുമായാൽ അങ്ങപുറത്തി

ലെ വർത്തമാനങ്ങൾ അറിഞ്ഞു് ആ വഴിക്ക് എന്തെങ്കി  
 ലും പ്രവർത്തിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ഈവിധം കാ  
 രോന്നു ആലോചിച്ചതന്നെ നേരം പുലർന്നു. മഹാസമുദ്ര  
 ത്തിൽ നിന്നു ഉന്മഗ്നങ്ങളായ സൂര്യാശ്വങ്ങളുടെ ശ്വാസ  
 മാന്ദ്യം തട്ടി ഇളക്കുന്നതുപോലെ രാത്രി തിരോഭവിച്ചു.  
 സമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടന്നതുകൊണ്ട് ശരീരം തണുത്തതു  
 പോലെ അഹിമകിരണൻ മന്ദപ്രതാപത്തോടെ ആവിർ  
 ഭവിച്ചു. ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു കാലും മുഖവും കഴുകി സന്ധ്യ  
 വന്ദനം കഴിച്ചു. വികടവർമ്മാവിന്റെ അന്ത്യപുരത്തി  
 ലെ വൃത്താന്തങ്ങൾ വല്ലതും അറിയുമോ എന്നു ഞാൻ  
 വൃദ്ധയോടു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ വേറൊരു സ്ത്രീ  
 വന്നു. വിചാരിച്ച സമയത്തു തന്റെ പുത്രി അവിടെ  
 വന്നതിനാൽ വൃദ്ധസ്ത്രീ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അവർ  
 ഞങ്ങളെ പരസ്പരം പരിചയപ്പെടുത്തി. അന്ത്യപുരത്താ  
 ണ്തം പറയുന്നതിന്നു പുത്രിയെ നിയോഗിച്ചു. രൂപത്തി  
 ലും കലകളിലും നിസ്പ്രഭ്യയും കാമരൂപേശ്വരനായ കളി  
 ന്ദവർമ്മന്റെ പുത്രിയുമായ കല്പസുന്ദരിയ്ക്കു വികടവർമ്മാ  
 വ്കൾ അനുരാഗം കുറവാണെന്നും നേരേമറിച്ച് വികടവ  
 ൾമാവു് ബഹുവല്ലഭനാണെങ്കിലും കല്പസുന്ദരിയിൽ വള  
 രെ അനുരക്തനാണെന്നും മനസ്സിലാക്കി. ഞാൻ കൊടുക്ക  
 ന്നു ഗന്ധമാല്യാദികളോടുകൂടി കല്പസുന്ദരിയെ കണ്ട് വി  
 കടവർമ്മാവു വളരെ ഭോഷങ്ങളുള്ളവനാണെന്നും തനിക്കു  
 അനുരൂപനല്ലെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു കല്പസുന്ദരിയ്ക്കു അ  
 യാളിൽ വെറുപ്പു് ഉണ്ടാക്കേണ്ടമെന്നും വാസ്തവത്തെ, ശക  
 ണ്തള, ദമയന്തി മുതലായവർക്കു് അനുരൂപന്മാരും  
 അഭിമതന്മാരുമായ ഭർത്താക്കന്മാർ ലഭിച്ചതിനെപ്പറ്റി

പറഞ്ഞു കല്പസുന്ദരിക്ക് പശ്ചാത്താപം ജനിപ്പിക്കേണമെന്നും അപരസ്രീകളോടുകൂടി രാജാവിന്റെ വിലാസങ്ങളെ ഗ്രഹമായി അന്വേഷിച്ചു പറഞ്ഞു കല്പസുന്ദരിക്ക് സ്വാഭിമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കേണമെന്നും ഞാൻ പുഷ്കരികയെ (വൃദ്ധയുടെ പുത്രിക്ക് അതായിരുന്നു പേര്) പറഞ്ഞെല്പിച്ചു. അന്നു നടക്കുന്നതായ വർത്തമാനങ്ങളെല്ലാം അന്നുതന്നെ എന്നെ അറിയിക്കേണമെന്നു വൃദ്ധസ്രീയോടും പറഞ്ഞു.

ഏതാനും ദിവസങ്ങൾകഴിഞ്ഞു. വൃദ്ധയും പുത്രിയും ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെയെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു. ഞാൻ വിചാരിച്ചുപോലെ തന്നെ കാര്യം സഫലമായി. അനന്തരം ഞാൻ എന്റെ ഒരു മായവരയ്ക്ക് അതു കല്പസുന്ദരിയെ കാണിക്കേണമെന്നും അതുകണ്ടു അവൾ ആ മായയിലുള്ള പുരുഷനെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ എന്നു ചോദിക്കുന്നപക്ഷം ഉണ്ടെന്നു മാത്രം പറഞ്ഞു. അതിന്നു അവൾ പറയുന്ന സമാധാനമെന്താണെന്നു എന്നെ അറിയിക്കേണമെന്നും വൃദ്ധസ്രീയെ പറഞ്ഞെല്പിച്ചു. വൃദ്ധസ്രീ ഞാൻകൊടുത്ത മായാപടവും കൊണ്ടു രാജഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു കല്പസുന്ദരിയെ പടം കാണിച്ചു. അതുകണ്ടു കല്പസുന്ദരി വളരെ ആശ്ചര്യത്തോടും ആദരവോടും കൂടി ഈ മാതിരി ഒരു പുരുഷൻ ലോകത്തിലുണ്ടെങ്കിൽ ആയത് ജഗത്തിന്റെ വലിയ ഭാഗ്യംതന്നെ. ഈ ചിത്രം ചിത്രതരമായി തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഈ വിധം ചിത്രം വരയ്ക്കുന്നവർ ആരും ഉള്ളതായി അറിവില്ല. ആരാണ് ഇതുവരച്ചത്? എന്നു ചോദിച്ചു.

‘ദേവി ചോദിക്കുന്നതു വളരെ യുക്തം തന്നെ. സാക്ഷാൽ മന്മഥൻ കൂടി ഈവിധം സുന്ദരനായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിപ്പാൻ വയ്യ. ഈവിധം സുന്ദരനായ ഒരു പുരുഷൻ ലോകത്തിൽ ഇല്ലെന്നു പറയാൻ വയ്യ. വിസ്തീർണ്ണമായ ഈ ലോകത്തിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു പുരുഷനാകാം ദൈവശക്തിയാൽ ഉണ്ടായി എന്നു വരാം. അഥവാ ഇങ്ങിനെ ഒരു പുരുഷൻ ലോകത്തിലുണ്ടെന്നും രൂപത്തിലും ശീലത്തിലും ശിക്ഷത്തിലും വിദ്യയിലും അത്യന്തം കശലനും മഹാകലീനനുമായ ആ യുവാവ് സന്നിഹിതനായി ഭവിക്കുന്നു എന്നും വിചാരിക്കുക. എന്നാൽ ഭവതിക്കു എന്താണു പറയാനുള്ളത്’ എന്നു വൃദ്ധസ്രീ തിരികെ ചോദിച്ചു.

കല്പസുന്ദരി പറഞ്ഞു:—എന്താണു പറയുന്നത്? ഈ മഹാപുരുഷനെ എനിക്കു ഒന്നു കാണാൻ സാധിക്കുമെങ്കിൽ എന്റെ ഈ ശരീരവും ഹൃദയവും ജീവിതം തന്നെയും അല്പമായി ഭവിക്കുന്നതാണു്. ഇതു ദിവ്യപുരുഷന്റെ ദർശനത്താൽ എന്റെ നേത്രങ്ങൾ ചുരിതാത്മങ്ങളായി ഭവിക്കുമെങ്കിൽ ആയതിലേക്കു വേണ്ടതായ യത്നങ്ങൾ ചെയ്തു എന്നു അനുഗ്രഹിക്കരുതോ?

വൃദ്ധ പറഞ്ഞു:—‘ഈ ആകൃതിയിൽ ഒരു രാജപുത്രൻ ഗുഡമായീ സഞ്ചരിക്കുന്നുണ്ടു്. ഇക്കഴിഞ്ഞ വസന്തോത്സവത്തിൽ ഭവതി സഖിമാരോടുകൂടി ഉദ്യാനത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഭവതിയെ കാണാൻ അദ്ദേഹത്തിന്നു ഇടയായി. എന്നു മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹം ഭവതിയെ കാമിക്കുന്നതായും തോന്നുന്നു. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ എന്റെ അധീനത്തിലാണു ഇരിക്കുന്നതു്. നിങ്ങൾ

രണ്ടുപേരുടേയും പരസ്പരം അനുരൂപതകളെ ഞാൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. കുറെ ദിവസമായി ഞാൻകൊണ്ടുവരുന്ന മാല, ചന്ദനം മുതലായത് അദ്ദേഹം തയ്യാറാക്കുന്നതാണ്. ഈ ചിത്രം അദ്ദേഹം തന്റെ ആകൃതി സ്വയം വരച്ച് ഭവതിയെ കാണിച്ചാൻ തന്നെയുണ്ടുതാണ്. ഭവതി പറഞ്ഞതെല്ലാം വാസ്തവമാണെങ്കിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഇന്നുതന്നെ കാണിച്ചുതരാം.

കല്പസുന്ദരി:--അമ്മേ! ഞാൻ വാസ്തവം ഒളിക്കാതെ പറയാം. എന്റെ അച്ഛനും പ്രധാനവർമ്മാവും തമ്മിൽ ആപ്തമിത്രങ്ങളായിരുന്നു. അതുപോലെതന്നെ എന്റെ അമ്മയും പ്രിയംവദയും തമ്മിൽ വലിയ ചങ്ങാതിമാരാണ്. ഇവർ അപത്യങ്ങളില്ലാതെ കുറെക്കാലം ഭുജിച്ചു. റോൾക്കു പുത്രനും മറെറാരോൾക്കു പുത്രിയും ജനിക്കുന്നപക്ഷം അവർക്കു തമ്മിൽ വിവാഹം നടത്തണമെന്നു എന്റെ അമ്മയും പ്രിയംവദയും തമ്മിൽ ഒരു തീശ്രദ്ധയോ ചെയ്തു. പ്രിയംവദയുടെ പുത്രന്മാർ രണ്ടുപേരും നഷ്ടരാതി പോയതിനാൽ എന്റെ പിതാവ് എന്നെ വികടവർമ്മാവിന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം അദ്ദേഹത്തിന്നു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു. ഇദ്ദേഹം വളരെ നിഷ്ഠുരനും പിതൃദ്രോഹിയും ആകുന്നു. കാവ്യനാടകാദികളിൽ തീരെ അഭിനവേശമില്ല. ആത്മപ്രശംസ ചെയ്യുന്നതിലും, അസത്യാപരയുന്നതിലും വളരെ താല്പര്യമുള്ളവനാണ്. ഞാൻ ഇദ്ദേഹത്തെ ഭർത്താവായി ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. വിശേഷിച്ചു ഈയിടെ എനിക്കു ഇദ്ദേഹത്തോടു വളരെ വെറുപ്പു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അപത്യന്മാർ വിശേഷമായി ഞാൻ നട്ടുവളർത്തിവരുന്ന ചന്ദനകലതയിൽ

നിന്നു എന്റെ ശുഷ്കത്തിന്നു വിരോധമായി പുഷ്പം പരി  
 ച്ച് ഇദ്ദേഹം രമയന്തിക്കയ അലങ്കരിക്കുന്നതു യുക്തമാ  
 ണ്ണോ? എല്ലാവരിനും പുറമെ ഇദ്ദേഹം എന്നെ അവ  
 മാനിപ്പാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. എനിക്ക് ഇദ്ദേഹത്തോടു  
 വെറുപ്പ് തോന്നുന്നതു അനുചിതമായിരിക്കാം. എങ്കിലും  
 എന്റെ പരലോകഭയം ഐഹികങ്ങളായ ങ്ങളെ  
 യെല്ലാം മറയ്ക്കുന്നു. അനിഷ്ടനങ്ങളോടുകൂടി സഹവ  
 സിക്കുക എന്നതു അനംഗതപ്തകളായ നാരിമാർക്കു വള  
 രെ പീഡാകരമാണെന്നു ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.  
 അതിനാൽ ദയവായി എന്നെ ഈ മഹാപുരുഷനോ  
 ടുകൂടി സംഘടിപ്പിച്ചാൽ കൊള്ളാം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ  
 വർത്തമാനം കേട്ടതിനാൽ തന്നെ എന്റെ മനസ്സ് അ  
 ദ്ദേഹത്തിൽ വളരെ അനുരാഗതമായി രീതിരിക്കുന്നു. അ  
 തിനാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ എന്നെ സഹായിച്ച് ഇനി എ  
 ന്കിലും എന്റെ ജീവിതം ഔചന്ദ്ര്യപരമായി ഭവിക്കാതിരി  
 ക്കുന്നതിന്നുവേണ്ട യത്നങ്ങൾ ചെയ്യാലും.

വൃദ്ധസ്രീ അന്ത്യഃപരവൃത്താന്തങ്ങൾ ഇത്രയും അറി  
 ഞ്ഞു എന്നോടു വന്നു പറഞ്ഞു.

അസ്തഗിരിശിഖരത്തിൽ പതിച്ചതിനാൽ മുറിയോ  
 റു ധാരയായി രക്തം ഒഴുകുന്നുവോ എന്നു തോന്നുമാറു സൂ  
 ര്യബിംബം രക്തീഭവിച്ചു. സൂര്യനാകുന്ന തീക്കട്ട സമുദ്ര  
 ത്തിൽ വീണു അന്നത്തെപ്പോയപ്പോൾ അതിൽനിന്നു  
 ണ്ടായ ധൂമപടലം ഭീകരല്ലാം വ്യാപിച്ചുവെന്നു തോ  
 ന്നുമാറു നഭോമണ്ഡലം ഇരുട്ടിനാൽ വ്യാപ്തമായി. കര  
 നേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പരസ്രീസദീകാരത്തിൽ ഉന്മുഖ  
 നായ് എന്നിങ്ങ കർത്തവ്യങ്ങൾ ഉപഭോഗിച്ചെന്നു എന്നു

തോന്നുമാറു ഗ്രഹാഗ്രേസരനായ ക്ഷപാകരൻ ഉദിച്ചു ഉ  
 യന്നുതുടങ്ങി. ഞാൻ പതിവുപോലെ ഒരുകിടക്കയിൽ കി  
 ണം. പല ആലോചനകൾ ഓരോന്നായി എന്റെ ഹൃ  
 ദയത്തിൽ ഉദിച്ചു. 'ഉദ്ദേശിച്ചുകാഴ്ച' ഏതാനും ഫലിച്ച  
 തുപോൽ തോന്നുന്നു. പരകളത്രലംഘനത്താൽ പക്ഷെ  
 എനിക്കു പാപം സംഭവിക്കുമോ. ഇല്ല, അർത്ഥവും സ്നേ  
 ഹവും ലഭിക്കുന്നപക്ഷം ഈ കൃത്യം ശാസ്ത്രസമ്മതമായി  
 ട്ടുള്ളതാണല്ലോ. കൂടാതെ ഞാൻ ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്രവർത്തി  
 ക്കുന്നതു എന്റെ പിതൃജനങ്ങളെ ബന്ധനത്തിൽനിന്നു  
 മോചിപ്പിക്കാനുമാകുന്നു. അതിനാൽ എന്റെ ഈ കൃത്യം  
 യത്നസമ്പാദനത്തിനുള്ള ഉപായമായിട്ടേ ഭവിക്കയുള്ളൂ. ഒ  
 രുസമയം എന്റെ ഈ കൃത്യത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞു രാജ  
 വാഹനത്തെ, മറ്റു സ്നേഹിതന്മാരും എന്നെ ആക്ഷേപി  
 ക്കുമോ' എന്നും മറ്റും ഓരോന്നു ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു ന  
 ണ് ഞാൻ നിദ്രാപരായിത്തീർന്നുവെച്ചു. സ്വപ്നത്തിൽ ഭ  
 ഗവാൻ ഗജാനനൻ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ച്, 'ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി  
 നീ യാതൊന്നും ശങ്കിക്കേണ്ട. നീ എന്റെ ഒരു അംഗമാ  
 ണ്. ഈ കല്പസുന്ദരി പരമാർത്ഥത്തിൽ ഗംഗയാകുന്നു. കു  
 രണവശാൽ ഞാൻ മനുഷ്യജനം സ്വീകരിക്കുന്നതാണെന്നു  
 ഗംഗാദേവി എന്നെശപിച്ചു. ഗംഗയും മാനുഷരൂപം സ്വീ  
 കരിച്ച് ഒന്നിലധികംപേർക്കു ഭാര്യയായി ഭവിക്കുന്നതാ  
 ണെന്നു ഞാൻ അവളേയുംശപിച്ചു. കുറെക്കാലം വേറൊരു  
 വന്റെ ഭാര്യയായിത്തീർന്നതിനുശേഷം വീണ്ടും ജീവാവസ്ഥ  
 നുവരെ എഴുന്നേട്ടുകൂടിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നതാണെന്നു ഞാ  
 ന് ഗംഗയെ അനുഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ  
 ഇക്കാര്യം അപരിഹരണീയമാകയാൽ ഭവാൻ ഇതിനെപ്പ



റിന്നും ശക്തിക്കേണ്ട, എന്ന് എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഞാൻ കണ്ട സ്വപ്നം സത്യമോ, മിഥ്യയോ എന്നറിയാതെ വ്യാകുലനായിത്തീർന്നു. എങ്കിലും സ്വപ്നം എന്റെ ഉദ്ദേശങ്ങൾക്കു അനുക്രമമായിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ അതു വിശ്വസിച്ചു.

നേരം പ്രകാശമായി. ഞാൻ ഉണർന്നു നിത്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തു. പ്രിയാസങ്കേതത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ആ ദിവസമെല്ലാം കഴിച്ചുകൂട്ടി. അടുത്തദിവസം വേറെ ജോലി ഒന്നും ഇല്ലാത്തതിനാൽ എന്നപോലെ കാമദേവൻ എന്നെ തന്നെ ശരംകൊണ്ടു പ്രഹരിച്ചു തുടങ്ങി സൂര്യന്റെ പ്രഭാമയമായ സരസ്സ് ശോഷിച്ചു; തിമിരമയമായ ചളിക്കുടകൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. മുഷിഞ്ഞ ഒരു വസ്ത്രം ധരിച്ച് ഖരംഗപാണിയായി കാൽസാധ്യത്തിന്നുവേണ്ട സാമഗ്രികളോടുകൂടി വൃദ്ധസ്രീപറഞ്ഞുതന്ന അടയാളങ്ങളെല്ലാം നല്ലപോലെ ഓർത്ത് ഞാൻ രാജമന്ദിരത്തിന്നു ചുറ്റുമുള്ള ജലപൂർണ്ണമായ പരിഖായിൽചെന്നു. അവിടെ പുഷ്പകരിക വെച്ചിരുന്ന ഒരു മുളയുടെ സഹായത്താൽ ഞാൻ ആ പരിഖയേയും അന്നന്തരം പ്രാകാരഭിത്തിയേയും കടന്നു. പതുക്കെ താഴ്ത്തിറങ്ങി ബകലവിഹി കടന്ന്, ചന്ദ്രകവീഥിയിൽക്കൂടി കരേറ്റും ചെന്നപ്പോൾ ചക്രവാകമിഥുനങ്ങളുടെ ശബ്ദംകേട്ടു. കരേറ്റി ചെന്നപ്പോൾ ഒരു കോമളമായകുസുമശയനം ദന്തമയമായ താലവൃന്തം, സുരഭിസലിലപൂർണ്ണമായ ഒരു വെള്ളിപ്പാത്രം മുതലായതു വെച്ചിരുന്നതുകണ്ടു. ഞാൻ അവിടെ ഇരുന്നുകൊണ്ടു വിശ്രമിച്ചു. അത്പ്രദേശം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പരിമളമാർത്തൻ പതുക്കെ വീശിത്തുടങ്ങി. താമസിയാതെ കാലദിശ

ബുദ്ധി കേൾക്കുകയായി. ഉടനെ ഞാൻ സങ്കേതഗ്രാമത്തിൽ  
 നിന്നു പുറത്തുപോയി ഒരു രക്താശോക വൃക്ഷത്തിന്റെ  
 പിന്തിൽ മറഞ്ഞുനിന്നു. ആ സന്ദർഭം അവിടെ വന്നു എ  
 ഞെ കാണാത്തതിനാൽ വളരെ വ്യസനിച്ചു. 'കഷ്ടം! ഞാ  
 ന് വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടു. ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ യാതൊരു ഉപായവും  
 കാണുന്നില്ല. ഏതായാലും, നീ അകാശത്തെ കാൽമാണെന്നു  
 വിശ്വസിച്ചു വ്യസനിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഫലമെന്തു? ഭഗ  
 വൻ പഞ്ചബാണ! ഞാൻ അങ്ങേയ്ക്കു എന്തപരാധമാണു  
 ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. ഞാൻ ഒരു അബദ്ധമാണെന്നുള്ള ക  
 രണത്താലാണെന്നു എന്നെ പീഡിപ്പിക്കുന്നത്. എന്നെ ഉ  
 പദ്രവിക്കേണമെന്നു അങ്ങേയ്ക്കു അത്രത്തോളം ആഗ്രഹമു  
 ണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ ഓരോ അവയവങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കു  
 ന്നതിനേക്കാൾ എന്നെ ഒരു ക്ഷണമകൊണ്ടു ഭസ്മമാക്കി  
 ചെയ്യരുതോ?' എന്നും മറുനടപടിയില്ലാതെ കൊണ്ട് പുല  
 രി. ഉടനെ ഞാൻ സമീപത്തു ചെന്നു. ഭാമിനി, ഭവതിയെ  
 കാമൻപിരിപ്പിക്കുന്നതിൽ ന്യായമുണ്ട്. ഭവതി അദ്ദേഹ  
 ത്തിനു അപരാധങ്ങൾ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ  
 ജീവിതഭൂതയായ രതീദേവിയെ രൂപംകൊണ്ടും അദ്ദേഹ  
 ത്തിന്റെ വില്ലിനെ ഭൂപതകൊണ്ടും അസ്രുക്കളെ അപാ  
 ധനം വീക്ഷണങ്ങൾ കൊണ്ടും കൊടിക്കൂട്ടായെ ദന്തമയ്യു  
 വ്വാലത്താലും പ്രഥമസൂത്രമായ മലയമാരുതനെ നിശ്ചാ  
 സത്താലും കയിൽനാദങ്ങളെ അതിമംജുളമായ പ്രലാപ  
 ണങ്ങൾകൊണ്ടും ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാലാണു ഭവതിയെ  
 കാമൻ ഇന്ദ്രിയഗതികൾ ഉപദ്രവിക്കുന്നത്. നിരപരാധിയായ  
 എന്നെ നിഷ്കാശനമായി പീഡിപ്പിക്കുന്നത് അദ്ദേഹ  
 ത്തിനു ഒരു ദോഷമാണെന്നു. എന്നു പറഞ്ഞു ഞാൻ ആ

സമുച്ചിതയായ ആശ്ലേഷിച്ചു. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും കറേണേ  
രം അന്യോന്യം ഒന്നും പറയാതെ മതിമറന്നു നിന്നുപോ  
യി. അനന്തരം ഞാൻ ഭീർഘമായി നിശ്ചയിച്ച് പ്രസാ  
ദിതങ്ങളായ ഭുജങ്ങൾകൊണ്ട് വീണ്ടും അവളെ ആലിംഗ  
നം ചെയ്തു. അവൾ കണ്ണീർപൊഴിച്ചുകൊണ്ട് നാഥ, ഭ  
വാൻ എന്നെ വിട്ടുപോകുന്നപക്ഷം ഞാൻ മരിക്കുന്നതാ  
ണ്. അതിനാൽ എന്നെയും കൂടെ കൊണ്ടുപോകണം എ  
ന്നു എന്നോടു സവാനയും അഭ്യർത്ഥിച്ചു. ഞാൻ അവളുടെ  
അഭ്യർത്ഥനയെ അനുസരിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

മുശല, പരമാർത്ഥമായി സ്നേഹിക്കുന്ന ഒരു നാരി  
ത്താൻ ഒരു പുരുഷൻ അഭിനയിക്കാതിരിക്കുമോ? ഭവതി  
യുടെ ഈ നിശ്ചയം ദൃഢവും ഭവതിക്കു എന്നിലുള്ള സ്നേ  
ഹം പരമാർത്ഥവുമാണെങ്കിൽ ഞാൻ പറയുന്നതുപോ  
ലെ പ്രവർത്തിക്കേണം. ഈ ചിത്രത്തെ രാജാവിന്നു രാജ  
സ്യമായി കാണിച്ചുകൊടുത്ത് ഇതിൽ കാണുന്ന പുരുഷ  
ന്റെ ലാവണ്യം ഏറ്റവും അസാധാരണമാണോ എന്നു  
ചോദിക്കണം. അതെയെന്നു അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കുന്നപ  
ക്ഷം ഭവതിയുടെ അധീനത്തിൽ ഒരു താപസസ്ത്രീ ഉ  
ണ്ടെന്നും അവളാണു ഭവതിക്കു ഈ പടം തന്നത് എന്നും  
ഭവതി ഉപവാസത്തോടെ വെളുത്തവാവുദിവസം വിജന  
മായ ഒരു പ്രദേശത്തുചെന്നു അവിടെ ഒരു രോമക്കുഴി ത  
യ്യാറാക്കി അതിൽ ചന്ദനം, നെയ്യ്, പട്ടവസ്ത്രം മുതലായ  
ദ്രവ്യങ്ങൾ ഹോമിച്ചതിനുശേഷം മണി അടിച്ചാൽ ഉട  
നെ ഭർത്താവു അവിടെ വന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ രഹസ്യ  
ങ്ങളെല്ലാം ഭവതിയോടു പറഞ്ഞു കണ്ണുമുടി ഭവതിയെ  
ആലിംഗനംചെയ്യുന്നപക്ഷം ചിത്രത്തിലുള്ള പുരുഷനെ

പോലുള്ള സന്ദർഭം അദ്ദേഹത്തിന് ലഭിക്കുന്നതാണെന്നും ഇതെല്ലാം വേണ്ടതുപോലെ സാധിപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ട മന്ത്രശക്തി ആ താപസിക്കുണ്ടെന്നും ഭവതിരാജാവിനോടു പറയേണം. ഞാൻ ഇപ്പറഞ്ഞതെല്ലാം ഭവതിക്കു സമ്മതമാണെങ്കിൽ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുക. പിന്നെ വേണ്ടതെല്ലാം ഞാൻ ചെയ്യുകൊള്ളാം.

ഞാൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം വേദവാക്യപോലെ സ്വീകരിച്ച് ആ സന്ദർഭം അരമനയിലേക്കു പോയി. ഞാനും പുതുക്കെ ആരും കാണാതെ പുറത്തുകടന്നു എന്റെ വസ്ത്രത്തിലേക്കു മടങ്ങി.

കാലരഥസംക്രമം കല്പസന്ദർഭം ഞാൻ പറഞ്ഞ പോലെയെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു. രാജ്ഞിയുടെ മന്ത്രബലത്താൽ രാജാവിന് അതിസന്ദർഭമായ ശരീരം ലഭിക്കാൻ പോകുന്നു എന്നു നഗരജനങ്ങൾ ഘോഷിച്ചു തുടങ്ങി. ബലിമാന്മാരായ മന്ത്രിമാരുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി സ്വന്തം ഉദ്യാനത്തിൽ വെച്ചു സ്വന്തം ഭാര്യ തന്നെ ഈ കർമ്മം ചെയ്യാനാഗ്രഹിച്ചതിനാൽ ആകാം അതിൽ അവിശ്വാസമുണ്ടായില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല ഈ അത്ഭുതം സംഭവിക്കുന്നപക്ഷം അതു രാജാവിന് വലുതായ ഒരു ഭാഗ്യമായിട്ടു കൂടിയാണു ജനങ്ങൾ കരുതിയതു്.

നിർദ്ദിഷ്ടമായ ദിവസം വന്നു. നേരം സന്ധ്യയായി. പൂണ്ണചന്ദ്ര മണ്ഡലം പ്രത്യക്ഷമായി. അന്തഃപരോദ്യാനത്തിൽ നിന്നു ധൂമ്രവണ്ണമായ യഥപടലം ഉൽഗമിച്ചു തുടങ്ങി. പാല്, നെയ്യ്, തൈര്, എളുപ്പു മുതലായ മോമദ്രവ്യങ്ങളുടെ പരിമളം പരിസരപ്രദേശങ്ങളിൽ ക്രമ

മേലേ വ്യാപിച്ചു. പുകയെല്ലാം ഒരു വിധം ശമിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ പതുക്കെ ഉദ്യാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. സുന്ദരിയായ കല്പസുന്ദരി അവിടെ വന്നു എന്നെ ആലിംഗനം ചെയ്തു.

ഞാൻ അശോകവൃക്ഷത്തിൽ കെട്ടിയിരുന്നതായ മണി പിടിച്ചെടുത്തു. പുരോഹിതസ്ഥാനത്തിലിരുന്ന ഹോമം തുടങ്ങി. രാജാവു പൂർവ്വനിശ്ചയപ്രകാരം സങ്കേതസ്ഥലത്തിൽ എത്തി. താൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന രൂപം തന്നിരിക്കു ലഭിക്കുന്നപക്ഷം അന്യസ്ത്രീയെ താൻ ഒരിക്കലും കാമിക്കുന്നതല്ലെന്നു രാജാവു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു. അനന്തരം തന്റെ രാമസ്ത്രീയെല്ലാം പറയേണമെന്നു കല്പസുന്ദരി രാജാവിനോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. പ്രഹരവാർദ്ധ്യം ബന്ധനത്തിലാണെന്നും വിഷം കൊടുത്തു അദ്ദേഹത്തെ കൊന്നു അജിണ്ണഭോഷം കൊണ്ടാണ് മരിച്ചത് എന്നു പ്രസ്താവിക്കേണമെന്നും പുണ്യരാജ്യത്തെ ആക്രമിക്കുന്നതിനായി അനുജൻ വിശാലവർമ്മാവിന് ചില ദേശങ്ങൾ കൊടുക്കേണമെന്നും പെൺവൃദ്ധനായ പാണ്ഡുലികനും പരിത്രാതനായ സാത്വവാഹനും ഖനതി എന്നു പേരായ ഒരു യവനനിൽ നിന്നു അൽപ്പമായ വിലയ്ക്കു അമൂല്യമായ ഒരു രത്നം മേടിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും മറ്റുമുള്ള രാമസ്ത്രീയെല്ലാം ഞാൻ കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം കല്പസുന്ദരിയോടു രാജാവു പറഞ്ഞു.

ഉടനെ ഞാൻ എഴുന്നേറ്റുനിൽക്കെ ആയുസ്സു അവസാനിച്ചു എന്നു പറഞ്ഞു വാടുകൊണ്ടു രാജാവിനെ വെട്ടി ജപലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതായ അഗ്നിയിൽ ഇട്ടു. അ

പ്ലനേരം കൊണ്ടു രാജശരീരം ഭസ്മമായിത്തീർന്നു. ഇതെല്ലാം കണ്ടു സ്രീസ്വഭാവം മേതുവാൽ വിഹ്വലയായിത്തീർന്ന ഹൃദയവല്ലഭയെ ഞാൻ ആശ്വസിപ്പിച്ചു് അവിടുടെ കരപല്ലവം ഗ്രഹിച്ചു. അനന്തരം രാജഗൃഹത്തിൽ ഏത്തി. അന്തഃപുരുഷന്മാരെല്ലാം ഞങ്ങളെ കണ്ടു വളരെ വിസ്മയിച്ചു. അവരെല്ലാം വേണ്ടവിധം ബഹുമാനിച്ച് പറഞ്ഞയച്ചതിന്നു ശേഷം ഞാൻ പ്രിയതമയോടു കൂടി ആ രാത്രികഴിച്ചു. രാജകുലത്തിലെ സംപ്രദായമെല്ലാം ഞാൻ അവളോടു ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. കാലത്തു സ്നാനാദിനിത്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാം ചെയ്തതിന്നു ശേഷം മന്ത്രിമാരെ വരുത്തി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'ആർച്ചമാരെ, എന്റെ രൂപം മാറിയിരിക്കുന്നതോടുകൂടി ശീലവും മാറിയിരിക്കുന്നതായി നിങ്ങൾ അറിയേണം. വിഷ്ണുനാമംകൊണ്ടു കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു ബന്ധനത്തിൽ ഇട്ടിരിക്കുന്ന പിതാവിനെ മോചിപ്പിക്കേണം. അദ്ദേഹം വീണ്ടും രാജ്യസുഖമനുഭവിക്കട്ടെ. പിതൃവധത്തേക്കാൾ പരമായ പാതകം ലോകത്തിൽ മറ്റൊന്നുമില്ല. അനന്തരം ഭ്രാന്താവായവിശാലവർമ്മനെ വരുത്തി ഇപ്പോൾ പുണ്യഭേദം സൂക്ഷിക്കുമല്ലെന്നറിയുന്നു; അതിനാൽ ഇപ്പോൾ യാത്ര ചെയ്യുന്നതു യുക്തമല്ല, എന്നു ഉപദേശിച്ചു. അനന്തരം നഗരവൃദ്ധനെ വിളിച്ചു അൽപ്പമുലും കൊടുത്തു അമൃലമായ രത്നം മേടിക്കുന്നതു കർമ്മരക്ഷണത്തിന്നുതന്നെ മല്ലാത്തതിനാൽ ന്യായമായ വില കൊടുത്തു ആ രത്നം മേടിക്കേണമെന്നുജ്ഞാപിച്ചു.

ഞാൻ പറഞ്ഞ അയാളുടേതുകൊണ്ടു മന്ത്രിമാരും മറ്റൊരാളാവാൻ ഞാൻ വികടവർമ്മവാരെന്നു വിശ്വ

നീച്ച. എന്നെയും പ്രിയതമയേയും അപരിശ്ലാവരും വളരെ പ്രശംസിച്ചു. പിതാവ് ബന്ധനത്തിൽനിന്നു മുകതനായി. ഞാൻ യാത്രിമൂലമായി വിവരങ്ങളെല്ലാം പിതൃജനങ്ങളെ അറിയിച്ചു. തന്മൂലം അവർ അളവറ സന്തോഷം പ്രാപിച്ചു. പിതാവു വീടും രാജസ്ഥാനത്തിൽ ഇരുന്നു എന്നെ 'യുവരാജാവാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്തു. ഈ സമയത്താണ് പിതാവിന്റെ സഖാവായ സിംഹവർമ്മാവു ചംപാനഗരത്തെ ചണ്ഡവർമ്മാവ് ആക്രമിക്കുന്നതായി പിതാവിന് എഴുത്തയച്ചത്. ശത്രുവധവാ മിത്രരക്ഷണവും രണ്ടും കർത്തവ്യമായതിനാൽ ഞാൻ സൈന്യങ്ങളോടു കൂടി പുറപ്പെട്ട് ഇങ്ങോട്ടുവന്നു. അങ്ങയുടെ പാദലക്ഷ്മി കണ്ടു സന്തോഷിപ്പാനും ഭാഗ്യവശാൽ എനിക്കുസാധിച്ചു.

മിത്രവൃത്താന്തം കേട്ട രാജവാഹനൻ പറഞ്ഞു:—  
പിതൃജനങ്ങൾ ബന്ധനത്തിൽനിന്നു മുകതനായി. ദുഷ്ടനായ ശത്രു നിഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടു. നഷ്ടമായ രാജ്യം തിരികെ ലഭിച്ചു. ഏതു കാര്യവും ബുദ്ധിമാന്മാർ ചെയ്യുന്നതായാൽ ശോഭനമായിത്തന്നെ ഭവിക്കുന്നു.

അനന്തരം രാജവാഹനൻ അത്ഥപാലനോടു തന്റെ ചരിത്രം പറയുവാൻ കല്പിച്ചു. അത്ഥപാലൻ ബദ്ധ്യജലിയായി പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.

# VIII

ഞാൻ അങ്ങയെ പല സ്ഥലങ്ങളിൽ അന്വേഷിച്ചു. അവസാനം കാശിയിൽ ചെന്നു. അവിടെമണികണ്ഠികയിൽ കളിച്ച് ദേവനെ ഭജിച്ച് ദേവാലയത്തിനു ചുറ്റും പ്രദക്ഷിണം ചെയ്തപ്പോൾ ദീർഘകായനായ ഒരു പുരുഷൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേത്രങ്ങൾ രണ്ടും നിരന്തരം അശ്രുപാതത്താൽ അത്യന്തം അരുണമായിരുന്നു. പീവരങ്ങളായ ബാഹുക്കൾ കൊണ്ട് അദ്ദേഹം പരികരബന്ധം ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാക്കശ്വവും കാപ്പണ്യവും ക്ഷീണതരങ്ങളായ നേത്രങ്ങളും കണ്ടപ്പോൾ പ്രിയ ജനങ്ങൾക്കു സംഭവിച്ചതായ വ്യസനം മൂലം ആ പുരുഷൻ ജീവിതത്തിൽ നിസ്സ്പൃഹനായി ഏതോ സാഹസകൃത്യം ചെയ്താണ് ഉദ്യമിക്കുകയായിരുന്നു എന്ന് എനിക്കു തോന്നി. ഏകതങ്കിലും തരത്തിൽ ആ പുരുഷനെ സഹായിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു വിചാരിച്ച് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപം ചെന്നു ശോകകാരണം ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്തെങ്കിലും ബഹുമാനപുരസ്സരം നോക്കി ദീർഘമായി നിശ്ചയിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

“ഞാൻ ഒരു ഗൃഹസ്ഥന്റെ പുത്രനാകുന്നു. എന്റെ പേര് പൂണ്ണഭദ്രൻ എന്നാണ്. പിതാവിന്റെ ഇഷ്ടത്തിനു വിരോധമായി ഞാൻ സ്വേച്ഛയാ ചന്ദ്രവൃത്തി ആശ്രയിച്ചു. കാശിയിൽ ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഒരു ഗതികന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചോരണം ചെയ്തയാൽ ബന്ധനസ്ഥനായി എനിക്ക് ശിക്ഷയായി രാജാവിനു മരണമാണു



വിധിച്ചത്. ശിക്ഷയ്ക്കു സമയം ആണെന്നായി. കാമ  
പാലൻ എന്നു പേരായ പ്രധാനമന്ത്രി രാജഗോപുരത്തി-  
ൽ കയറി ഇരുന്നു. മണിനാദം മുഴങ്ങി തുടങ്ങി. മന്ത്രി-  
യുടെ ആജ്ഞാപ്രകാരം ഒരു മത്തനെയെത്ത അലങ്കരിച്ച്  
എന്റെ നേരെ അഴിച്ചുവിട്ടു. ഞാൻ നിർഭയമായി ആ-  
നയോടു എത്രത്തു. ആന എന്നെ കയറ്റുവാനായി തല-  
താഴ്ത്തിയപ്പോൾ ഞാൻ കൊമ്പുകളുടെയിടയിൽ കടന്നു  
എന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കുത്തികൊണ്ടു ആനയുടെ  
തുമ്പിക്കയ്യിൽ ഒന്നു കുത്തി. വേദനകൊണ്ടു ആന പെ-  
ട്ടെന്നു തിരിച്ചു. ഇതു കണ്ട ആനക്കാരൻ വളരെ ക്രുദ്ധ-  
നായി തീർന്നു വീണ്ടും ആനയെ എന്റെ നേരെ ഓടിച്ചു.  
ഞാൻ പൂർവ്വാധികം ശക്തിയോടുകൂടി തുമ്പിക്കയ്യിൽ കു-  
ത്തികൊണ്ടു കുത്തിയപ്പോൾ വീണ്ടും ആന ഓടി. ആന-  
ക്കാരന്റെ നിർബന്ധത്താൽ ഒരിക്കൽക്കൂടി ആന എ-  
ന്റെ നേരെ എത്രത്തു. അപ്പോഴും പരാജിതനായി.  
ആനയുടെ പരാജയവും എന്റെ ധൈര്യവും കണ്ട കാ-  
മപാലൻ വളരെ വിസ്മയിച്ച്, എന്നെ അരികത്തു വിളി-  
ച്ച് മലിനമായ വൃത്തിയിൽനിന്നു നിവർത്തിച്ച് ആര്യ-  
വൃത്തിയിൽ ജീവിതം നയിക്കണമെന്നും എന്നെ കൊല്ലു-  
ന്നതല്ലെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അപ്രകാരം നടന്നുകൊള്ളാ-  
മെന്നു സമ്മതിച്ചു. കാലക്രമത്തിൽ ഞാൻ കാമപാലന്റെ  
ഒരു വിശ്വസ്തനായിത്തീർന്നു. എന്നിട്ട് അദ്ദേഹ-  
ത്തിന്റെ കീഴിൽ ഒരു ജോലിയും കിട്ടി. എന്നിട്ടു കാമ-  
പാലനോടു എന്തും ചോദിക്കാം എന്നു ധൈര്യം വന്ന-  
പ്പോൾ ഒരു ദിവസം ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടു തന്റെ ച-  
രിത്രം അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നു ആവശ്യപ്പെട്ടു. അ-

ദ്രോഹം പറഞ്ഞ ചരിത്രത്തെ പുരുഷത്തിൽ ഞാൻ ഭവാ  
നോടു പറയാം.

കുസുമപുരത്തിൽ റിപ്പബ്ലിക്കൻ എന്നു പേരായ രാ  
ജാവിന്നു ധർമ്മപാലൻ എന്നു പേരായ ഒരു മന്ത്രി ഉണ്ടായി  
രുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രജാമുക്തങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഒരു  
തമുലനായി സമിതൻ എന്നു പേരായ ഒരു പുത്രനുണ്ടാ  
യി. ഈ പുത്രന്റെ കനിഷ്ഠഭ്രാതാവാണ് കാമപാല  
ൻ. അവരുടെ അമ്മമാർ വേറൊരാളാണ്. വേശ്യാലംപട  
നായ കാമപാലനെ ദാസ്യരങ്ങളിൽനിന്നു നിവാരണം  
ചെയ്യുന്നതിനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ് വളരെ  
യത്നിച്ചു. അദ്ദേഹം പിതൃവചനങ്ങളെ ഗണിക്കാതെ പി  
തൃശ്രോതം വിട്ടു ദേശാടനത്തിനായി പുറപ്പെട്ടു വാണസി  
യിൽ എത്തി. ഒരു ദിവസം കാശിരാജാവിന്റെ പുത്രിയാ  
യ കാന്തിമതി സഖിമാരോടുകൂടി പ്രമദവനത്തിൽ മഹാ  
ഭേരനെ ആരാധിച്ചു ക്രീഡിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു കാമപാ  
ലൻ കണ്ടു എന്നു മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹം രാജപുത്രിയെ കാ  
മിക്കയും അവർക്കുതമ്മിൽ ഗ്രന്ധമായി സമാഗമം ഏ  
ർപ്പെടുകയും ചെയ്തു. കാലക്രമത്തിൽ കാന്തിമതി ഗർഭം  
ധരിച്ചു ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. കാര്യമെല്ലാം പരസ്യ  
മാകുമല്ലോ എന്നു ശങ്കിച്ച് ഒരു ഭാസി ആ ശിശുവി  
നെ എടുത്തു മുതലാതൻ എന്നുള്ള വ്യാജേന ശ്മ  
ശാനത്തിൽ കൊണ്ടിട്ടു. അർദ്ധരാത്രിസമയത്തു ഏകാകി  
നിയായി അവർ തിരികെ വരുന്നതു കണ്ട ചില രക്ഷാ  
പുരുഷന്മാർ എന്തൊ ശങ്കിച്ചു. വാസ്തവം പറഞ്ഞില്ലെങ്കി  
ൽ ശിക്ഷിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞു അവർ ആ ഭാസിയെ പേ  
ടിപ്പിച്ചപ്പോൾ അവരും കാര്യമെല്ലാം അവരോടു പറഞ്ഞു.

രക്ഷാപുരുഷന്മാർ ഉടനെ ചെന്നു കാഴ്ചമെല്ലാം രാജാവി-  
നെ അറിയിച്ചു. കാമപാലൻ ശയനഗൃഹത്തിൽ ഉറങ്ങു-  
ന്ന സമയത്തു അദ്ദേഹത്തെ കാലുംകയും കെട്ടി ശ്മശാ-  
നത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി അവിടെ വെച്ചു വെട്ടിക്കൊല്ല-  
ണമെന്നു രാജാവു കൽപ്പിച്ചു. കിങ്കരമാർ രാജാജ്ഞപ്രകാ-  
രം കാമപാലനെ ബന്ധിച്ച് ശ്മശാനത്തിലേക്കു കൊ-  
ണ്ടുപോയി. ഭാഗ്യവശാൽ കൊലയാളിയുടെ വെട്ട് കെട്ടി-  
യിരുന്ന കയറിനെ ഭേദിച്ചുതല്ലാതെ കാമപാലനെ ഭേദി-  
ച്ചില്ല. തന്നെ കെട്ടിയിരുന്ന കയറു മുറിഞ്ഞയടുത്തു അ-  
ദ്ദേഹം കൊലയാളിയുടെ കയ്യിൽനിന്നു വാൾ തട്ടിപ്പിടിച്ചു.  
അയാളെയും മറ്റുചിലരെയും കൊന്നു തള്ളപ്പെട്ടു. അന്നു-  
ത്തരം കാട്ടിൽ ഏകാകിയായി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന  
പ്പോൾ ദിവ്യരൂപതാരിണിയായ ഒരു സ്ത്രീ അദ്ദേഹത്തി-  
ന്റെ അരികത്തുചെന്നു അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിച്ചു. അ-  
വരിരുവരും അത്യുന്നതമായ ഒരു പേരാലിന്റെ താഴെ ഇ-  
രുന്നു. ആ യുവതി ആരാണെന്നും എവിടെനിന്നു വന്നുവെ-  
ന്നും തന്നെ നമസ്കരിപ്പാൻ കൗൺമെന്താണെന്നും കാ-  
മപാലൻ അവളോടു ചോദിച്ചു.

അവൾ പറഞ്ഞു:— ഞാൻ ഒരു യക്ഷസ്ത്രീയാകുന്നു.  
എന്റെ പേർ താരാവലി എന്നാണ്. ഒരു ദിവസം ഞാ-  
ൻ അഗസ്ത്യപുത്രിയായ ലോചാമുദ്രയെ പൂജിച്ച് മല-  
യപർവ്വതത്തിൽനിന്നു തിരിച്ചു പോകുമ്പോൾ വാരാണ-  
സിയിലെ സമീപമുള്ള ശ്മശാനത്തിൽ ഒരു ശിശു കരയു-  
ന്നതു കേട്ടു. ഞാൻ ചെന്നു കുട്ടിയെ എടുത്തു എന്റെ ഗൃ-  
ഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി. എന്നിങ്കു അ ശിശുവിൽ  
പുത്രനിർമ്മിശേഷമായ സ്നേഹം തോന്നി. അതിന്നു കാ

ഞാമെന്തെന്നറിയാനായി ഞാൻ ശിശുവിനെ എടുത്തു കൊണ്ടു യക്ഷരാജന്റെ സമീപം ചെന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതിൽനിന്നു നമ്മൾ രണ്ടുപേരും പൂർണ്ണമായി ഭാഗ്യഭക്താകുമെന്നായിരുന്നു എന്നറിയേണം. അങ്ങയുടെപേർ ശുഭദ്രുഹി എന്നായിരുന്നു. എന്റെ പേർ ആർച്ചദാസി എന്നത്രേ. നമുക്കു ഒരു പുത്രൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. കാശിരാജപുത്രിയായ കാന്തിമതിക്കു പൂർണ്ണമായി വിനയവതി എന്നായിരുന്നു പേർ. അവൾ നമ്മുടെ പുത്രനെ വളരെ വാത്സല്യത്തോടുകൂടി പ്രാർത്ഥിച്ചതിനാൽ ആ പുത്രൻ തന്നെയാണ് ഈ ജന്മത്തിൽ കാന്തിമതിക്കു പുത്രനായി ജനിച്ചത്. ശ്ലോകത്തിൽ പിതൃജനങ്ങളാൽ പരിത്യജിക്കപ്പെട്ട ശിശുവിനെ യക്ഷരാജന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം ഞാൻ രാജവാഹനത്തെ പരിപരിക്ഷണത്തിനായി രാജമഹാസപത്നിയായ വസുമതിയുടെ കയ്യിൽ കൊണ്ടുകൊടുത്തു. ഭാഗ്യവശാൽ മരണത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഭവാനെ പരിപരിക്ഷണത്തിനായി ഗുരുജനങ്ങളുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി ഞാൻ ഇതര അങ്ങയെ ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

താരാവലി പറഞ്ഞതെല്ലാം കേട്ടു കാമപാലൻ വളരെ ആശ്ചര്യം പൂണ്ടു. ജന്മാന്തരത്തിൽ തന്റെ പത്നിയായിരുന്ന അവളെ താഴ്മയായി ആലിംഗനം ചെയ്തു. അവളെ വളരെ കരയ്ക്കാലം കണ്ടിച്ച് സുഖമായി വസിച്ചു.

തന്റെ അപകാരം ചെയ്ത ചണ്ഡസിംഹൻ പ്രത്യേകം പകാരം ചെയ്താൽ കൊള്ളാമെന്നു കാമപാലൻ ആഗ്രഹം ജനിച്ചു. ഇതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം താരാവലിയോടു

പറഞ്ഞു. ഒരുദിവസം അർദ്ധരാത്രിസമയത്തു കാമപാലൻ താരാവലിയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി കാശിരാജന്റെ അടുമനയിൽ ചെന്നു. അപ്പോൾ രാജാവു ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഉപധാനത്തിൽ സമീപത്തായി ഒരു വാൾ കിടന്നിരുന്നു. കാമപാലൻ ആ വാൾ എടുത്തു രാജാവിനെ ഉണർത്തി. ഞാൻ അങ്ങയുടെ ജാമാതാവാണ് എന്നുകേൾക്കുക. അങ്ങയുടെ അറിവുകൂടാതെ ഞാൻ പുത്രിയെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തി എന്നുള്ള ദോഷത്തിന് പരിഹാരമായി അങ്ങയെയുതുപോലെതന്നെ ഒരു ക്രൂരകർമ്മം ചെയ്യാനാണ് ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നത് എന്നു രാജാവിനെ അറിയിച്ചു. രാജാവു കിടപ്പിന്റെ വിറച്ചു താന്നാണു കാരണമെന്ന് എന്ന് സമ്മതിച്ചു. തന്റെ പുത്രിയും രാജ്യവും താൻ ആ സമയമുതൽ കാമപാലന്റെ അധീനത്തിലാണെന്നു വാക്കു കൊടുത്തു. അടുത്ത ദിവസംതന്നെ പുത്രിയെ കാമപാലനു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു. കാമപാലനെ രാജാവ് മന്ത്രിപദത്തിൽ നിയമിച്ചു. താരാവലിയോടും കാന്തിമതിയോടുംകൂടി കാമപാലൻ മന്ത്രിപദത്തിലിരുന്നു യുവരാജസുഖങ്ങളനുഭവിച്ചുവന്നു.

കാമപാലൻ എന്നിലുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾക്കു യാതൊരു കുറവും വന്നില്ല. ശപത്തനായ രാജാവ് കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു. ജ്യേഷ്ഠപുത്രനായ ചണ്ഡശ്ലോഷനും ദുർവൃത്തിയാൽ അകാലമരണം പ്രാപിച്ചു. അതുവയസ്സുമാത്രം പ്രായംചെന്നിരുന്ന സിംഹശ്ലോഷനെ കാമപാലൻ രാജസ്ഥാനത്തിൽ അഭിഷേകം ചെയ്തു ശരിയായി പോഷിപ്പിച്ചുവന്നു. സിംഹശ്ലോഷൻ യൗവ

നദശയെ പ്രാപിച്ചു. പൈതൃന്യവാദികളായ ചില ഭൂമി  
 ന്തിമാരുടെ ഭൂപദേശംനിമിത്തം സിംഹലോഷണ കാ  
 മപാലനിൽ വൈരം വളർച്ചവന്നു. എങ്കിലും താരാവ  
 ലിയെ ഭയന്നു കാമപാലനെ ഉപദ്രവിപ്പാൻ ഉദ്യമിച്ചി  
 ല്ല. ഭരദിവാസം കാമപാലൻ ഓർക്കാതെ താരാവലിയെ  
 കാന്തിമതി എന്നു വിളിക്കുന്നത് അവർക്കുതമ്മിൽ പ്രണ  
 യഭംഗം ഏല്പിട്ടു. കാമപാലൻ ഏതാനെ പറഞ്ഞി  
 ടും ഗണിക്കാതെ താരാവലി ഭേദംവിട്ടുപോയി. ഈ വി  
 വരം സുലക്ഷണ എന്നു പേരായ രാജമഹിഷി സിംഹ  
 ലോഷണെ അറിയിച്ചു. സിംഹലോഷണൻ വളരെ നിർ  
 ഭയനായിത്തീർന്നു. കാമപാലനിൽ പല കുറ്റങ്ങളും സ്ഥാ  
 പിച്ച് ജനങ്ങൾ കാണത്തക്കവണ്ണം കാമപാലന്റെ  
 നേത്രങ്ങളെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്നതാണെന്നു പരസ്യംചെയ്  
 ത്തിരിക്കുന്നു. എന്റെ സ്നേഹിതനു വന്നുചേർന്നിരിക്കുന്ന  
 ആപത്തിനെ ഓർത്തു ഞാൻ ഇപ്രകാരം വ്യസനിക്കുന്ന  
 താണു. കാമപാലനു ഈ ആപത്തു നേരിടുന്നപക്ഷം  
 ഞാൻ എന്റെ പ്രാണങ്ങളെ ഏതെങ്കിലുംവിധത്തിൽ  
 ത്യജിക്കുന്നതായിരിക്കും.

പൂണ്ണഭദ്രൻ പറഞ്ഞ വൃത്താന്തങ്ങൾ കേട്ടു എനി  
 ക്കു അസഹ്യമായ വ്യസനം തോന്നി. കാമപാലൻ എ  
 ന്റെ പിതാവാണെന്നും അങ്ങയുടെ പാദശ്രവണയ്ക്കായി  
 യക്ഷകന്യക വസുമതിദേവിയുടെ കരങ്ങളിൽ അർപ്പി  
 ച്ചതായ കമാൻ ഞാൻതന്നെയാണെന്നും പിതാവിനെ  
 എങ്ങിനെയെങ്കിലും കഷ്ടങ്ങളിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുന്നതാ  
 ണെന്നും ഞാൻ പൂണ്ണഭദ്രനോടു പറഞ്ഞു. ആ സ്ഥയത്തു  
 ഒരു സ്വപ്നം അളയിൽനിന്നു തല പൊക്കിയതു ഞാൻ ക

ണ്ടു. അതിനെ ഞാൻ മന്ത്രോഷ്ട്രധിബലംകൊണ്ടു വശീകരിച്ചു. അനന്തരം പൂണ്ണഭദ്രനോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:-

സ്നേഹിത, നമ്മുടെ അഭിമതം സ്വാധീകരണമാണ്. നേത്രോൻമൂലനും ചെയ്യാനായി പിതാവിനെ കൊണ്ടു പോകുന്ന സ്ഥലത്തു ഞാനും വരാം. ജനക്കൂട്ടത്തിൽ ആരും കാണാതെ ഞാൻ ഈ സൂക്ഷ്മത പിതാവിന്റെ മീതെ ഇടാം. ഉടനെ സർപ്പം പിതാവിനെ കടിക്കും. അദ്ദേഹം വിഷശക്തിയാൽ പെട്ടെന്നു മൃതനായിത്തീരും. പതിക്കുമെങ്കിലും മന്ത്രശക്തികൊണ്ടു ഞാൻ പിതാവിന്റെ പ്രാണങ്ങളെ നിയമനാ ചെയ്തുകൊള്ളാം. ജനങ്ങളെല്ലാം പിതാവു മരിച്ചു എന്നു തന്നെ വിശ്വസിക്കും. ഈ വിവരമെല്ലാം ഭവാനു ഗ്രഹമായി എന്റെ അടുത്തു അറിയിക്കണം. കൂടാതെ, അമ്മയും ചെയ്യേണ്ടതായി ചില കൃത്യങ്ങളുണ്ട്. പിതാവു മരിച്ചു എന്നു കണ്ടു. ജനങ്ങളെല്ലാം ഒഴിഞ്ഞുപോയാൽ ഉടൻ ബന്ധുവായും ശത്രുവായാലും ഭയപ്പെട്ടു ശിക്ഷിക്കുന്നതു രാജധർമ്മമെന്നപോലെ ഭയപ്പെടുന്നയാലും അല്ലെങ്കിലും ഭക്തശക്തിയെ അനുഗമിക്കുന്നതു ഭായ്യയുടെ ധർമ്മമാണെന്നും അതിനാൽ താൻ ഭർതാവോടുകൂടി പിതാഭാവം ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ചു എന്നും അതിനാൽ സ്രീജനങ്ങൾക്കു അനുകൂലമായ ഈ അന്ത്യവൃത്തിയെ തന്നെ അനുവദിക്കേണമെന്നും അമ്മ രാജാവിൻ ഒരു സന്ദേശമയക്കണം. രാജാവ് ഇതിൽ നിശ്ചയമായും സമ്മതിക്കും. ഉടനെ അമ്മ മൃതപ്രായനായി കിടക്കുന്ന പിതാവിനെ ഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി സഹഗമനയോഗ്യങ്ങളായ ഭരതരണങ്ങൾ അണിഞ്ഞു പിതാവിനെ ദർഭയിൽ കിടത്തണം. ഞാ

ൻ അവിടെ വന്നു പിതാവിനെ ജീവിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം. അനന്തരം നമുക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിമതം പോലെ പ്രവർത്തിക്കാം.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു ഞാൻ പുണ്യഭൂമിയിൽ പറഞ്ഞു ചുറ്റും. അനന്തരം ഞാൻ ജനക്കൂട്ടം വരുന്നതിനു മുമ്പായിത്തന്നെ ഫോറോണാസ്സ് മാന്ദത്തിൽ ചെന്നു അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഇടതിങ്ങിയതായ ഒരു പുളിമരത്തിന്മേൽ കയറി ഒളിച്ചിരുന്നു. ജനങ്ങൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി വന്ന് അവരവരുടെ സ്ഥാനഭ്രാന്തയായും അനുകൂലങ്ങളായ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുന്നു. തന്മൂലമെന്നപോലെ പിതാവിനെ കൈമാറ്റം കെട്ടി അവിടെ കൊണ്ടുവന്നു ഞാൻ ഒളിഞ്ഞിരുന്നതായ പുളിമരത്തിന്റെ താഴെ നിറുത്തി.

മന്ത്രിസ്ഥാനത്തിരുന്നു കൊണ്ടു ഈ കാമചാലൻ രാജാവായ ചന്ദ്രസംഹനേയും യുവരാജാവായ ചന്ദ്രഫോഷനേയും വിഷം കൊടുത്തു കൊന്നതിനു പുറമെ മറ്റു പല രാജദ്രോഹങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നതിനു ശിക്ഷയായി ഈ ഭൂമിന്റെ നേത്രങ്ങൾ രണ്ടും ഉന്മൂലനം ചെയ്യാൻ മഹാരാജാവു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ഭൂമിനെപ്പറ്റി ആർക്കെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും ആചലാതി ബോധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ടെങ്കിൽ ഈ സഭയിൽ വെച്ചുതന്നെ ബോധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ് എന്ന് ഒരുവൻ എഴുന്നീറ്റ് എല്ലാവരും കേൾക്കത്തക്കവിധം ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഉടനെ കലകലാശബ്ദം മുഴങ്ങിത്തുടങ്ങി. ഞാൻ സുപ്പത്തെ പിതാവിന്റെ മീതെ ഇട്ടു വൃക്ഷത്തിൽനിന്നു താഴ്ത്തിറങ്ങി പുരയിൽ ചേർന്നു. സുപ്പം പിതാവിനെയും മ



ററ രണ്ടുപേരേയും കടിച്ചു ഓടിപ്പോയി. തൽക്ഷണം പിതാവു മുർച്ഛിതനായി വീണു.

പൂണ്ണഭദ്രൻ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് എന്റെ അമ്മ അധികം വിഫലത കൂടാതെ കലപരിജനങ്ങളോടുകൂടി അവിടെ വന്നു. പിതാവിന്റെ തല എടുത്തു മടിയിൽ വെച്ചു. 'എന്റെ ഭർത്താവ് അങ്ങയ്ക്കു എന്തെങ്കിലും അപകാരം ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നു ദൈവത്തിന്നറിയാം. എന്നായാലും ഞാൻ ഇക്കാര്യത്തേപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുന്നതായാൽ യാതൊരു ഫലവുമുണ്ടാവുന്നതല്ല. എന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ഗതിയെ ഞാൻ അനുഗമിക്കാത്തപക്ഷം ആയത് അങ്ങയുടെ കലത്തിന് ഒരു കളങ്കമായും എനിക്ക് അയമമായും ഭവിക്കുന്നതാണ്. അതിനാൽ ഭർത്താവോടുകൂടി ചിതാരോഹണം ചെയ്യാൻ എന്നെ അനുവദിച്ചാലും' എന്നു രാജാവിനോടു അപേക്ഷിച്ചു. ഇതു കേട്ട രാജാവു സന്തോഷിച്ചു. കേലോചിതമായ സംസ്കാരം ചെയ്യുകൊൾക. എന്റെ ഭാഗീനീപതി അന്ത്യമായ വിധി സംസ്കാരം അനുഭവിക്കട്ടെ' എന്നു പറഞ്ഞു. പിതൃശരീരത്തെ യഥേമരം സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടു പോകാമെന്നു മാതാവിന് അനുവാദം നൽകി. ഞാൻ പറഞ്ഞിരുന്ന പ്രകാരം അമ്മ പിതാവിനെ ഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ദർഭമേൽ കിടത്തി സഹഗമനത്തിന്നു നൂറ്റുണങ്ങളായ ആഭരണങ്ങൾ മാത്രം അണിഞ്ഞു. പൂർവ്വനിശ്ചയപ്രകാരം ഞാൻ അവിടെ ചെന്നു പിതാവന്നു വിഷോപശാന്തി ചെയ്തു. പരിമുക്തനായ മാതാവു പിതാവിന്റെ പാദങ്ങളിൽ പതിച്ച് എന്റെ പാപ പ്രാവശ്യം ഗാഢമായി ആശ്ലേഷിച്ചു. 'പുത്ര, ജനപ്രമുഖനെ

തന്നെ നിന്നെ ഞാൻ പരിത്യജിച്ചു. എന്നേക്കാൾ പാപിയായി മററാൻ ഉള്ളത്. എന്നിക്കുവേണ്ടി നീ എന്തിന് ഇരവിയാം ക്ലേശിക്കുന്നു. അഥവാ നിന്റെ പിതാവ് നിരപരാധനായ സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ മൃത്യുമുഖത്തിൽനിന്നു രക്ഷിക്കേണ്ടതു പുത്രനായ നിന്റെ കർത്തവ്യമായിരിക്കാം. താദാവലി വളരെ ക്രൂര തന്നെ. യക്ഷരാജനിൽനിന്നു നിന്റെ ചരിത്രമെല്ലാം അറിഞ്ഞിട്ടും നിന്നെ എന്നിക്കുതരാതെ വിലാസപതിക്കുക കൊണ്ടു കൊടുത്തതു ഉചിതമാണോ? അഥവാ അവൾ ചെയ്തതു തന്നെ യുക്തമായിരിക്കാം. അല്പഭാഗ്യമായ എന്നിക്കു നിന്റെ അവ്യക്തമധുരങ്ങളായ പ്രഥമജല്പിതങ്ങൾ കേട്ടു ആനന്ദിപ്പാൻ എങ്ങിനെ സാധിക്കും. വത്സ! നീ എന്റെ അരികത്തുവരിക! എന്നു പറഞ്ഞു മാതാവ് എന്നെ പല പ്രാവശ്യം ചുംബനം ചെയ്തു. എന്നെ മടിയിൽ എടുത്തു വെച്ചു താദാവലിയെ ആക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ട് ആലിംഗനം ചെയ്തു. എന്റെ അവയവങ്ങൾ തലോടി. അശ്രുധാര കൊണ്ടു എന്നിക്കഭിഷേകം ചെയ്തു. പൂണ്ണഭദ്രൻ പിതാവിനോടു വിവരമെല്ലാം വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞു. പിതാവു ആനന്ദ സംഭരിതനായി രീനും. താൻ നരകത്തിൽ നിന്നു സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു ചെന്നതുപോലെയും ദേവേന്ദ്രനേക്കാൾ അധികം ഭാഗ്യവാനായതുപോലെയും അദ്ദേഹത്തിന്നു തോന്നി. അല്പനേരം പിതാവിനോടു എന്റെ ചരിത്രത്തെ പററി പറഞ്ഞതിനുശേഷം ഇനി കർത്തവ്യമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു.

പിതാവു പറഞ്ഞു:—നമ്മുടെ ഈ ഗൃഹം വളരെ വിസ്തൃതമാകുന്നു. അപരിമിതങ്ങളായ ഭൂയുധങ്ങൾ

ഈ ഇവിടെ ഉണ്ട്. ശത്രുക്കൾക്കു് അതിവിശാലങ്ങളായ ഈ പ്രാകാരങ്ങളെ ലംഘിക്കുന്നതു സുകരമല്ല. കൂടാതെ ഞാൻ വളരെ സാമന്തരാജാക്കന്മാർക്കു് പല ഉപകാരങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പ്രജകളുടെ ഇടയിൽ തന്നെ എന്റെ വ്യസ്തനത്തെ പററി ഭജിക്കുന്നവർ വളരെ ചേർ ഉണ്ട്. കൂടാതെ എന്റെ അധീനത്തിൽ വളരെ ഭടന്മാരും സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ കുറെ ദിവസം നമുക്കു് ഇവിടെ തന്നെ താമസിച്ചു് ബാഹ്യാഭ്യന്തര ജനങ്ങൾക്കു് രാജാവിൽ അപ്രീതി ഉണ്ടാക്കാം. രാജാവിന്റെ ശത്രുക്കളെ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചു് അവർക്കു് രാജാവിൽ ശത്രുതയെ വർദ്ധിപ്പിക്കാം. പിന്നീടു് തക്കതായ അവസരം കിട്ടുമ്പോൾ ഈ ദൃഷ്ടനെ നമുക്കു് അന്നയാസേന നിഗ്രഹിക്കാം.

പിതാവിന്റെ അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി ഞാൻ യോജിച്ചു. ഞങ്ങൾ പ്രതിക്രിയ ഒന്നും ചെയ്യാതിരിക്കുന്നതു കണ്ടു് രാജാവു് ഞങ്ങളെ ഉപദ്രവിപ്പാൻ പല പ്രകാരത്തിൽ യത്നിച്ചു എങ്കിലും ഒന്നും ഫലിച്ചില്ല. ഞാൻ രാജാവിന്റെ പള്ളിയറയിലേക്കു് ഒരു തുരങ്കം ഉണ്ടാക്കി തുടങ്ങി. കോ ചെന്നപ്പോൾ വലുതായ ഒരു ഭൂഗ്രഹം കണ്ടു. അതിൽ വളരെ കന്യകാജനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. എന്നു കണ്ട ഉടനെ അവരെല്ലാവരും വല്ലാതെ ചേടി. അവരുടെ ഇടയിൽ ഒരു കന്യകാരത്നം സ്വലാചണ്ഡ്ര കൊണ്ടു രസാതലത്തിലെ അന്ധകാരത്തെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിക്കുന്നവരുംപോലെയും ഭൂമിദേവി നിഗ്രഹവതിയായി അവിടെ വാസംചെയ്തയാണോ എന്നു തോന്നുമാറും അസുരവിജയത്തിനായി അവതരിച്ച ഭൂദേവി

യെപ്പോലെയും പാതാളഗതയായ രതീദേവിയെ പോലെയും ദുഷ്ടരാജാക്കന്മാരെ കാണാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി മഹീവിവരത്തിൽ പ്രവേശിച്ച രാജലക്ഷ്മിയെപ്പോലെയും ആത്മവും ശോഭിച്ചിരുന്നു. മലയമാരുതനാൽ ഇളക്കപ്പെട്ട ചന്ദ്രനലതപോപ്രഭം ആ കന്യകാരത്നം എന്നെ കണ്ടു കിട്ടുകിടെ വിറച്ചു. അവരുടെ ഇടയിൽ കസുമിതമായ കാശയഷ്ടിപോലെ പലിതരിരസ്കയായ ഒരു വൃദ്ധസ്രീ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ കാമപാലന്റെ പുത്രനാണെന്നും എന്റെ പേർ അത്ഥപാലനെന്നാണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു ഞാൻ അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. അനന്തരം ആ കന്യകമാർ ആരാണെന്നു ചോദിച്ചോട പോലിച്ചു. വൃദ്ധസ്രീ പറഞ്ഞു:—

‘ഈ കാണുന്ന അംഗനാരത്നം ചണ്ഡശ്ലോഷന്റെ പുത്രിയാകുന്നു. മണികണ്ഠിക എന്നാണു ഇവളുടെ പേർ. ഇവളുടെ പിതാമഹനായ ചണ്ഡസിംഹന്റെ സാധാരണ ചില കന്യകമാർക്കു സംഭവിക്കുന്ന ദോഷങ്ങൾ ഇവളെ ബാധിക്കാതിരിക്കേണമെന്നു കരുതി എന്നെ ഇവളുടെ രക്ഷാധികാരിണിയായി ഏല്പിച്ചു ഞങ്ങളെയെല്ലാം ഈ ഭൂഗൃഹത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഞങ്ങൾ ഇവിടെ താമസം തുടങ്ങിയപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലമായിരിക്കുന്നു. രാജാവു ഞങ്ങളെ പററി തീരെ മരണിരിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നു. ഇവളെ ദർപ്പസാരര വിവാഹം ചെയ്യുകയാണെന്നെന്നായിരുന്നു ചണ്ഡസിംഹന്റെ ആഗ്രഹം. ഇതേവരെ വിവാഹത്തിനുള്ള യാതൊരു ഏർപ്പാടും കാണാത്തതിനാൽ ഭവാനു പിതൃജനങ്ങളുടെ നു

സവാദത്തോടുകൂടി ഈ രാജകന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ കൊള്ളാം.

രാജഗൃഹത്തിൽ എനിക്ക് ചില കാതുകൾ ചെ  
യ്യേണ്ടതുണ്ടെന്നും തിരികെ വരുമ്പോൾ അവരെ കണ്ടു  
കൊള്ളാമെന്നും വൃദ്ധയോടു തൽക്കാലം പറഞ്ഞു ഞാൻ  
തൂരങ്കത്തിൽ കൂടി രാജഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. സിംഹ  
ഘോഷൻ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ പിടിച്ചു  
വലിച്ചു തൂരങ്കത്തിൽ കൂടി എന്റെ വസതിയിലേക്കു  
കൊണ്ടുപോയി ബന്ധനത്തിൽ ഇട്ടു. അന്നതാമ്രം പീഠ  
ജനങ്ങളുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി മണികണ്ഠികയെ ഞാ  
ൻ വിവാഹം ചെയ്തു. തന്നിമിത്തം എനിക്ക് രാജ്യത്തിൽ  
കരേക്കൂടി അവകാശം സിദ്ധിച്ചു. അനാഥകുമാര ആ രാ  
ജ്യം എനിക്കധീനമായി. ഈ സമയത്താണ് അംഗരാജാ  
വിനെ സ്വന്തമായി വരേണ്ടതായി സംഭവിച്ചത്. അ  
പ്പോൾ ഭാഗ്യവശാൽ ദേവനെ കാണാൻ എനിക്ക് സാ  
ധിച്ചു. ഭുഷണായ സിംഹഘോഷൻ അങ്ങയുടെ പാദങ്ങ  
ളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു പാപങ്ങളിൽ നിന്നു മക്തനാ  
യി ഭവിക്കട്ടെ.”

രാജവാഹനൻ സ്റ്റേഷനിൽ വീട്ടുപരാക്രമങ്ങളെ പ്രശംസിച്ചു. സിംഹമുഖത്തെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നു വിടുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അനന്തരം രാജവാഹനന്റെ ആജ്ഞാപ്രകാരം പ്രമതി തന്റെ കീഴിൽ പറയുവാൻ തുടങ്ങി.

# IX

അങ്ങയെ പല സ്ഥലങ്ങളിൽ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു ഞാൻ ഒരു ദിവസം സന്ധ്യാസമയത്തു വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിന്റെ അടിവാരത്തിൽ ചെന്നു അവിടെയുള്ള പല പലജലതതിൽ സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്തു. ഇരുട്ടുകൊണ്ടു നിമ്നോന്നതപ്രദേശങ്ങളെല്ലാം ഒരുപോലെ തോന്നി. ഞാൻ തളിരുകൾ കൊണ്ടു ഒരു ശയനം ഉണ്ടാക്കി രാത്രി അവിടെ തന്നെ കഴിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ഭയങ്കരമായ ഒരു മഹാശ്വേതയിൽ രാത്രി സമയത്തു ഏകാകിയായി കിടന്നുറങ്ങുന്ന സമയത്തു ആ പർവ്വതങ്ങളൊന്നും നേരിടാതിരിക്കുന്നതായി. ഞാൻ വനഭാവതയേയും സകല ലോകശാസ്ത്രനായ നാഷ്ണൽ ജഗദീശപരനേയും പ്രാർത്ഥിച്ചു. മാർഗ്ഗശൂന്യമായ ഞാൻ അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ ഉറങ്ങിപ്പോയി. കുറെനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഭൂലോകദർശ്യമായ ഒരു ദിവ്യസ്വർഗ്ഗത്താൽ ഏതാൻ അപചരങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചതുപോലെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ആശ്വസിച്ചതുപോലെയും അന്തരാത്മാവ് അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചതുപോലെയും ശരീരമെല്ലാം രോമാഞ്ചമുണ്ടായതുപോലെയും വലതുകൈ വിറച്ചതുപോലെയും ഏനിക്കതോന്നി. ഉടനെ ഞാൻ കൺമിശിച്ചു. ശുഭവസ്ത്രനിർമ്മിതമായ ഒരു വിതാനം എനിക്കു മീതെ തുങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇരട്ടുകാഗത്തു നോക്കിയപ്പോൾ സൈന്യഭിത്തിക്കു സമീപത്തായി വളരെ അംഗനാജനങ്ങൾ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വലതുകാഗത്തു നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു തരുണിരതം സമുദ്രത്തിലെ നൂറു കൂട്ടംപോല പാണ്ഡുരവർണ്ണമായ ഒരു ശയനത്തിൽ കി

ദന്നാദായകയായിരുന്നു. യേശുനാലും ലൗകികവും ഭൂമിദേവീ  
 തന്നെ അവിടെ മുൻപായി കിടന്നുവെന്നു എന്ന് എന്തി  
 ക്കു ആദ്യകാലത്തിൽ തോന്നിപ്പോയി. അവളുടെ അർത്ഥ  
 ബോധമുള്ള അർത്ഥത്തിന്റെ കീഴെക്കിടന്നു ബാലകി  
 സലയങ്ങളെ മുഖാമുഖത്തിൽ പരിമളഭാഷാപരിയായ  
 നിശ്ചിതമായതൻ പരിപൂർണ്ണമായിരുന്നു. പാശ്ചാത്യ  
 ന്റെ തുടർച്ചയിൽ ദൈവപ്രിയമായ പഞ്ചബാണത്തെ അവ  
 രുടെ തന്റെ നിശ്ചിതമായതെക്കൊണ്ടു വീണ്ടെടുത്തുപി  
 കയായിരുന്നുവെന്ന് എന്ന് എന്തിങ്കു തോന്നി. ആമീലിത  
 ലോപനമായ അവളുടെ മുഖം അന്തസ്സപ്തങ്ങളായ ഭ്രമങ്ങളെ  
 കേൾക്കുക. മുക്തിദേവിയായ താമരപ്പൂവിന്നു തുല്യമായിര  
 ന്നു. ഞാൻ ഉറക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന മഹാമണ്ഡിരത്തിന്റെ  
 എങ്ങിനെ അതിരമണീയമായ ഈ മാളികയിൽവന്നു?  
 ഞാൻ അറബിയിൽ ശയിച്ചിരുന്ന ആ പല്ലവശയനമെ  
 വിടെ? പരദൂതനും പോലെ ഭാസ്യമായ ഈ ഹാസ്യ  
 ലികാമെത്ത എങ്ങിനെ ഇവിടെവന്നു. സ്വപ്നമായി ഉറ  
 കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ സുരഭിദനങ്ങൾ ഇവിടെ വരുവാ  
 ന് കാണുമെന്തു? അവർക്കു നൂറായ സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്യ  
 ക്കു തുല്യമായി ശരൽക്കാലത്തിലെ പരമസ്ഥലംപോലെ  
 അതിസ്ഥലമായ ഈ ശയനത്തിൽ ഉറക്കിക്കൊണ്ടിരിക്ക  
 ന്നു ഈ അബലാർത്ഥം ആയിരിക്കാം. ഇവർ ഒരു ദേവ  
 സ്ത്രീയായിരിപ്പാൻ കാരണമില്ല. ഇവളുടെ നേത്രങ്ങൾ പ  
 രദൂതനാസ്സർഗത്താൽ സങ്കലിതങ്ങളായ താമരപ്പൂക്കൾ  
 പോലെ മുക്തിതങ്ങളായി കാണപ്പെടുന്നു. ഒഴുതിയെന്നു  
 ഒഴുകുന്നതായ രസംപൂർണ്ണ നാണാമണ്ഡലം ആകാശം  
 പോലെ ഇവളുടെ ശബ്ദസ്ഥലം തീയർപ്പുളകളാൽ

അത്യന്തശോഭിക്കുന്നു. അഭിനവമായ യൗവനജ്വരത്താൽ ഇവളുടെ വക്ഷസ്ഥലം വൈവർണ്ണ്യത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇക്കാരണങ്ങളാൽ ഇവൾ മനുഷ്യസംഭൂതതയെന്നായിരിക്കണം. ഇവൾക്കു വിവാഹം കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. ഇവളുടെ സുകുമാരങ്ങളായ അവയവങ്ങളെല്ലാം ദൃഢമായിരിക്കുന്നു. ദേഹകാന്തി വളരെ സ്തിഷ്ഠമായിരിക്കുന്നുവെങ്കിലും വിളർപ്പും കലന്നിട്ടുണ്ട്. മന്തലിഡ അനുഭവിക്കാത്തതിനാൽ മുഖത്തിലെ രാഗത്തിന്നു കറുപ്പു വന്നിട്ടില്ല. അധരങ്ങൾ വിദ്രവങ്ങൾ പോലിരിക്കുന്നു. കരോലപ്രദേശം വളർച്ചയെത്താത്ത ചന്ദകകുഡ്മളംപോലെ കരോരമായിരിക്കുന്നു. ശിഷ്ണമയ്യായെ ഇതേവരെ അതിക്രമിക്കാത്തവനായ എനിക്കു ഇ പട്ടിൽ അനിർവ്വചനീയമായ അനുരാഗം തോന്നുന്നുവല്ലോ. എന്റെ അനുരാഗത്തിന്നു അനുരൂപമായി ഞാൻ ഇവളെ ആശ്ലേഷിക്കുന്നുവെങ്കിൽ ജന്മയതു ആപല്ക്കരമായി ഭവിക്കുമൊ? ഈ വിധം പല വികല്പങ്ങളോടുകൂടി ഞാൻ അവളുടെ സമീപത്തു ഉറങ്ങുന്നവനെപ്പോലെ കിടന്നു. അവൾ ചെട്ടന്നു കണ്ണുതുറന്നു. കണ്ണിമകൾ വിറച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തിദ്രാഭംഗത്താൽ അവളുടെ കടക്കണ്ണുകൾ ചുവന്നിരുന്നു. ത്രാസം, വിസ്മയം, ഛഷ്ണം, രാഗം, ശങ്ക, വിലാസം, വിഭ്രമം ഇവയായ് അവൾ അനിർവ്വചനീയമായ അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു. എങ്കിലും വാനയാധികൃത്താൽ പരിജനങ്ങളെ വിളിക്കാതെ തന്റെ പരവശമായ ഹൃദയത്തേയും അംഗങ്ങളേയും നിരോധിച്ചു. സങ്കചിതങ്ങളും സ്പർശമങ്ങളുമായ നേത്രങ്ങൾ കൊണ്ട് എന്തെന്നു നോക്കിക്കണ്ണടച്ചു. രാഗാവിഷ്ടചേതസ്സായിരുന്നു എങ്കിലും ഞാ



ന് അറിയാതെ തൽക്ഷണം ഉറങ്ങിപ്പോയി. ഉണർന്നപ്പോൾ ആ മഹാഭവി, ആതരതലം, പത്രാസ്തരം മുതലായതെ തന്നെ കണ്ടു. നേരം നല്ലവണ്ണം പ്രഭാതമായി. ഞാൻരാത്രിയിൽ കണ്ടതുമനുഭവിച്ചതുമെല്ലാം ഒരു സമയം സ്വപ്നമായിരിക്കുമോ, അഥവാ മായയായിരിക്കുമോ, അല്ലെങ്കിൽ വിപ്രലംഭമായിരിക്കുമോ, അതുമല്ലെങ്കിൽ മതിഭ്രമമായിരിക്കുമോ എന്നും മറ്റും എനിക്കു ശങ്കയുണ്ടായി. എന്തു തന്നെ സംഭവിക്കുന്നതായാലും വസ്തുതതലം അറിയുന്നതുവരെ ആ അർത്ഥത്തിൽ ആ വ്യക്തമൂലത്തിൽ തന്നെ താമസിക്കേണ്ടമെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. താമസിയാതെ അമാനുഷാകൃതിയായ ഒരു സ്ത്രീ എന്റെ സമീപത്തു നിന്നുകൊണ്ടിരുന്നു എന്ന് കണ്ടു. അവൾ ഭർത്താവിനോടു ധൃവമനുഭവിക്കുന്നവളാണെന്നു എനിക്കു തോന്നി. വെളിയിൽ തട്ടി വാടിയതായ താമരപ്പൂപോലെ അവളുടെ ശരീരം തളന്നിരുന്നു. അവൾ ധരിച്ചിരുന്ന വസ്ത്രങ്ങൾ പഴയതും കീറിയതുമായിരുന്നു. നിരന്തരം അശ്രുപാതത്താൽ അവളുടെ നേത്രങ്ങൾ ചുവന്നിരുന്നു. തന്റെ പരിശുദ്ധമായ കലത്തെയും ജീവിതത്തെയും മുറുകെ പിടിച്ചിരിക്കയാണോ എന്നു തോന്നുമ്പോൾ അവളുടെ കേശപാശം കയർ പോലെ ഏകവേണീഭൂതമായി പരിലസിച്ചു. അവളെ കണ്ടാൽ ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന പാതിവ്രത്യപതാകയാണോ എന്നു തോന്നും. അവൾ വളരെ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നു എങ്കിലും അമാനുഷികമായ ഒരു ശക്തി അവൾക്കുണ്ടെന്നു എനിക്കു തോന്നി. ഞാൻ അവളെ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. അവൾ തന്റെ ബഹുലതകൾ കൊണ്ടു എന്നെ പതുക്കെ പിടിച്ചു എഴുന്നേല്പിച്ച്, പുത്രപുത്രിശേഷം

ആലിംഗനം ചെയ്തു. അവളുടെ വാത്സല്യം സ്തനങ്ങളിൽ  
നിന്നു സ്തബ്ധരൂപത്തിൽ ഒഴുകി. അവൾ ഗൽഗദസപരത്തി  
ൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

മനോരാജപതിയായ വസുമതീദേവിയുടെ കയ്യിൽ  
ഏതൊരു സ്ത്രീ ശിശുപ്രായനായ അത്ഥപാലനെ അ  
ഭിഷിച്ച് അന്തർലാസനം ചെയ്തു വിവരം അറിഞ്ഞിരിക്കു  
മല്ലോ. ആ സ്ത്രീ ഞാൻ തന്നെയാണു്. ഞാൻ മണിഭദ്ര  
ന്റെ പുത്രിയും ഭവാനെന്റ മാതാവുമാകുന്നു. നിന്റെ പി  
താവും അത്ഥപാലനെന്റ പുത്രനുമായ കാമപാലനെന്റ പാദങ്ങളെ  
മുട്ടുകേവലം പ്രണയകോപത്താൽ ഞാൻ തൃജിച്ചു. അന്നു  
രാത്രി ഉറങ്ങുമ്പോൾ ഒരു യക്ഷൻ 'ഓഴ്ചയായ നിന്നിൽ  
ഞാൻ ഒരു കൊല്ലം വസിക്കുന്നതാണു്' എന്നു എന്നെ  
ശപിച്ചു. ഇന്നലെ എനിക്കു ശാപാവസാനുമായി. ഈ  
ഒരു കൊല്ലം എനിക്ക് ഒരു യുഗംപോലെയാണു് തോ  
ന്നിയതു്. ഇന്നലെ രാത്രി ശുചസ്തീയിൽ ദേവദേവനായ  
ഭഗവാൻ ഗ്രാമ്പുക്കന്റെ ഉത്സവം കാണുന്നതിനായി  
ഞാൻ പോയിരുന്നു. ഉത്സവം കണ്ടു ഭക്ത്യാസമീപത്തി  
ലേക്കു പോകണമെന്നായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശം. പോ  
കുന്നവഴിക്കു ഭവാൻ ഇവിടെ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നതു ഞാ  
ൻ കണ്ടു. ശാപാവേശത്താൽ തത്സമയം നീ ആരാണെ  
ന്നു ഞാനറിഞ്ഞില്ല. എങ്കിലും നിസ്സഹായനായി വന്നു  
ദേവതയെ ശരണം പ്രാപിച്ചു് രാത്രിസമയത്തു മഹാമ  
വിയിൽ ഉറങ്ങുന്ന ഒരുവനെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു യുക്തമ  
ല്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് ഞാൻ നിന്നെ ഉറക്കത്തിൽ എടു  
ത്തുകൊണ്ടുപോയി. നീ താഡ്മയായി ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിര  
ുന്നു. ദേവാദയത്തിന്നു സമീപം ചെന്നപ്പോൾ തരുന്ന

യ നിന്നോടുകൂടി ഉത്സവസമരജ്ഞിയിലേക്ക് പോകുന്നത് അനുചിതമാണെന്നു ഏതറിഞ്ഞോന്നി. ശ്രവസ്തിരാജാവായ ധർമ്മലാഭന്റെ പുത്രി നവമാലിക കന്യാപുത്രിയിൽ ഉറക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ആരും അറിയാതെ ഞാൻ നിന്നെ അവിടെ കിടത്തി. ദേവാലയത്തിലേക്ക് ഉത്സവം കാണാൻ പോയി. ഉത്സവം കഴിഞ്ഞു ബന്ധുജനങ്ങളെ കണ്ട് ത്രിഭുവനേശ്വരനായ ഭഗവാൻ ശ്രാബകനെ അഭിവാദനം ചെയ്തു അംബികാദേവിയെ മനസ്സിലിച്ച് ഭഗവതിയുടെ അനുഗ്രഹം കൈക്കൊണ്ടു ഞാൻ മടക്കിപ്പോന്നു. മടക്കത്തിൽ നിന്നെ കണ്ടപ്പോൾ നീ എന്റെ പുത്രനാണെന്നും അർത്ഥപാലന്റെ ആത്മമിത്രമാണെന്നും ഞാൻ വാസ്തവം അറിഞ്ഞു. അജ്ഞാനത്താൽ നിന്നിൽ റെഭാസീനും കാണിച്ചതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ വ്യസനിച്ചു. നീയും രാജകന്യകയും പരസ്സരം അനുരാക്തരാണെന്നും ലജ്ജയാലും ഭയത്താലും നിങ്ങൾ അന്യോന്യം അഭിമതങ്ങളെ അറിയിക്കാത്തതാണെന്നും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. എനിക്ക് അവിടെ താമസിപ്പാൻ സമയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. രഘുവർക്കുണർത്തിനായിട്ടാണു രാജകന്യക നവീജനങ്ങളേയും പരിജനങ്ങളേയും വിചരമറിയിക്കാത്തതെന്നും എനിക്ക് മനസ്സിലായി. നീ തക്കതായ ഉപായങ്ങളിലൊക്കെണ്ട നിന്റെ അഭിമതം സ്ഥാപിച്ചൊള്ളമെന്നു വിചാരിച്ച് ഞാൻ നിന്നെ ഉറക്കത്തിൽനിന്നു ഉണർത്താതെ ഇവിടെ തീരികെ കൊണ്ടുവന്നു. ഇത്രമാത്രമേ എനിക്ക് ഇപ്പോൾ പറയാനുള്ളൂ. ഞാൻ നിന്റെ പിതാവിനെ കാണാൻ പോകയാണ്. ഇത്രയും പറഞ്ഞു എന്റെ മാതൃഭൂതയായ ആ സ്ത്രീ എന്നെ പല പ്രാവശ്യം ആലിംഗ

നാലായ ശിരസ്സിൽ തലോടി, കപോലങ്ങളെ ചുംബനം ചെയ്തു സ്നേഹവിചാലമായി അവിടെനിന്നു പോയി. ഞാൻ പഞ്ചബാണൻ വശ്യനായി തീർന്നതിനാൽ ശ്രവസ്തിക്കു പുറപ്പെട്ടു. വഴിക്കര പന്തലിൽ കോഴികളുടെ യുദ്ധകോലാഹലം കാണുന്നതിനായി വളരെ അളകൾ കൂടിയിരുന്നു. ഞാനും അവിടെ അല്പനേരം താമസിച്ചു. ചെട്ടെന്നു ഞാൻ അറിയായതെ ഒന്നു ചിരിച്ചുപോയി. എന്റെ സമീപത്തിരുന്നു കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ ഇതുകണ്ടു ഞാൻ ചിരിപ്പാൻ കാരണമെന്താണെന്നു സ്നേഹഭാവത്തിൽ ചോദിച്ചു. നാളികേരജാതിയിൽപ്പെട്ട ഒരു വലിയ കോഴിയോടുകൂടി ബലാകാജാതിയിൽപ്പെട്ട ഒരു കോഴിയെക്കൊണ്ടു യുദ്ധം ചെയ്തിപ്പിക്കുന്നതു ജനങ്ങളുടെ ബുദ്ധിശൂന്യതയാണെന്നു ഓർത്തു ചിരിച്ചതാണെന്നു ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. ഈ തത്വം അറിഞ്ഞിരുന്ന ആ വൃദ്ധൻ അങ്ങു പറയുന്നതു ശരിതന്നെയാണു്. അജ്ഞായ ഈ ജനങ്ങളോടു ഇതിനെപ്പറ്റി പറയുന്നതു കൊണ്ടു് എന്താണു പ്രയോജനം. അതിനാൽ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതാണു് ഉത്തമം. എന്നു പറഞ്ഞു് വൃദ്ധൻ എനിക്കു മുദുഃഖവാൻ തന്നു. പിന്നീടു് ചിത്രങ്ങളായ പലകഥകൾ പറഞ്ഞു കേറുന്നേരം ഞാൻ അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു. കോഴികൾ രണ്ടും ജനങ്ങളുടെ കോലാഹലശബ്ദം കേട്ടു ഉന്മത്തങ്ങളായി യുദ്ധം ചെയ്തു. ബലാകാജാതിയിൽപ്പെട്ട കോഴി തോറ്റുപോയി. തന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചേർന്ന കോഴി ജയിച്ചതിനാൽ ബ്രാഹ്മണൻ വളരെ സന്തുഷ്ടനായി. ഞങ്ങളുടെ വയസ്സിനുതമ്മിൽ വളരെ അന്തരമുണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണൻ എ

ന്റെ പ്രിയമിത്രമായിത്തീർന്നു. എന്നുമാത്രമല്ല, എന്റെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി ഭക്ഷണംമുതലായതുംതന്നെ. അന്നുമുഴുവൻ ഞാൻ അവിടെ താമസിച്ചു. പിറ്റേദിവസം കാലത്തു ശ്രവസ്തിക്കു യാത്ര തുടന്നു. ബ്രാഹ്മണൻ കുറെദൂരം എന്റെകൂടെ വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായം എപ്പോഴെങ്കിലും വേണ്ടിവരുന്നപക്ഷം അദ്ദേഹത്തെ വിശ്വരിക്കരുതെന്നു വീണ്ടും വീണ്ടും എന്നോടുപറഞ്ഞു് ഞങ്ങൾതമ്മിൽ ചിരിഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണൻ ഗൃഹത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

ഞാൻ ശ്രവസ്തിയിൽ വെന്ന്. അധഃശ്രമം നിമിത്തം വിശ്രാന്തനായിരുന്നതിനാൽ ബാഹ്യോദ്യാനത്തിലുള്ള ഒരു ലതാഗൃഹത്തിൽ കിടന്ന് ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി. ധംസങ്ങളുടെ ശബ്ദം കേട്ട് ഉണർന്നപ്പോൾ ഏതൊരു ഒരു സ്ത്രീ എന്റെ നേരെ വരുന്നതുകണ്ടു. അവളുടെ കയ്യിൽ ഒരു ചിത്രപ്പലക ഉണ്ടായിരുന്നു. ചിത്രപ്പലകമേൽ വരച്ചിരുന്ന മായയേയും എന്നേയും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയതിന്നു ശേഷം അവൾ ഹർഷാബ്ജസൂചങ്ങളാകൊണ്ടു പരവശമായി കുറെ നേരം അനങ്ങാതെ നിന്നു. ചിത്രത്തിൽ വരച്ചിരുന്ന പുരുഷനും എനിக்கும் തമ്മിൽ സാദൃശ്യമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. അവൾ കണ്ണുകൾ കൊണ്ടു ചില ചേഷ്ടകൾ കാണിച്ചു. 'ഈ ഉദ്യാനത്തിന്റെ അതിരമണീയമായ കാഴ്ച സർവ്വസാധാരണമാണല്ലോ. ഭവതി സേവകപോലെ ഇരിക്കാതെ എന്തു കൊണ്ടാണു നിൽക്കുന്നതു്' എന്നു ഞാൻ ആ സ്ത്രീയെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു. അവൾ അൽപംപുഞ്ചിരി തൂകിക്കൊണ്ടു് 'ഞാൻ ഇപ്പോൾ അനുഗൃഹീതയായി' എന്നു പറ

ഒരു എന്റെ സമീപത്തിൽ തന്നെ ഇരുന്നു. ഞങ്ങൾ  
 ആരാജ്യത്തെപ്പറ്റി പല കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചു. ഇതി  
 ന്റെ ഇടയിൽ അവർ അങ്ങ് വിദേശത്തിൽ നിന്നു  
 വന്നിരിക്കുന്ന ഒരു പാമ്പനാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കു  
 ന്നു. അങ്ങയുടെ ശരീരം അസ്ഥശൂന്യമായി വളരെ തള  
 ന്നിരിക്കുന്നുവല്ലോ. വിരോധമില്ലെങ്കിൽ എന്റെ ഗൃഹ  
 ത്തിൽവന്നു വിശ്രമിക്കാം' എന്നുപ്രകാരം എന്നോടു പ  
 റത്തു:—'ഇതിൽ എനിക്കു അപ്രീതി ഉണ്ടാവാൻ കാര  
 ണമില്ലല്ലോ' എന്നുപറഞ്ഞു. ഞാൻ ആ സ്ത്രീ ഒരുമിച്ച്  
 അവളുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കുപോയി. രാജാർഹങ്ങളായ സ്ത്രീ  
 അഭോജനാദികൾക്കൊണ്ടു അവർ എന്റെ ഉപചരിച്ചു.  
 ഉണ്ണുകഴിഞ്ഞു. ഞാൻ സ്വസ്ഥനായിരിക്കുമ്പോൾ ആ  
 സ്ത്രീ എന്റെ അരികത്തുവന്നു. ദേശാന്തരങ്ങളിൽ ഞാൻ  
 എന്തെല്ലാം വിശേഷങ്ങളാണു കണ്ടത് എന്നു ചോദിച്ചു.  
 അവളുടെ ഈ ചോദ്യം എന്റെ ആശയം ആസ്സുടമായി ഭ  
 വിച്ചു. അവർ എന്റെ ഹൃദയസ്ഥിതയായ രാജകന്യകയു  
 ടെ സഖിയാണെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഉത്തമമായ ക  
 ന്യാശ്രമം, അതിൽ ശുഭവസ്ത്രമായ ഒരുവിതാനം, അതി  
 വിസ്തീർണ്ണവും ശരൽക്കാലമേഖലപോലെ പാണ്ഡുരവർണ്ണ  
 തോടു കൂടിയതുമായ ശയനം, അതിന്മേൽ എന്റെ ആതു  
 രിയിൽ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു പുരുഷൻ. ഇതെല്ലാം  
 ആ ചിത്രത്തിൽ വരച്ചിരുന്നതിനാൽ രാജകന്യകയും ഏ  
 ണെപ്പോലെതന്നെ വിചാരിച്ചായി തീർന്നിട്ടുണ്ടെന്നും ത  
 ന്റെ വിചാരിച്ച കാരണമെന്താണെന്നും സഖികളെ  
 ളോടു പറയുന്നതിന്നു പകരമായി ഈ ചിത്രം വരച്ച് അ  
 വരുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തതായിരിക്കണമെന്നും ഞാൻ ക

അവിധം നിശ്ചയിച്ചു. എന്തായാലും പ്രാജ്ഞാവിന്റെ പ്രശ്നം കരുതലും തീർക്കേണ്ടതാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ഞാൻ ആ ചിത്രപലക മേടിച്ച് അതിൽ ഒരു ഭാഗത്തു രാജകുന്ദുകയുടെ ആകൃതിവരച്ചു. ഞാൻ ഒരുദിവസം രാത്രി ഒരു കാട്ടിൽ ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു സ്ത്രീ ഈ ആകൃതിയിലുള്ള ഒരു പുരുഷന്റെ സമീപത്തായി ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു എന്നു എനിക്കു തോന്നി. ഇതു സപ്തമായിരിക്കുമൊ എന്നു എങ്കിലും വിചിത്രം എന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ കാര്യമെല്ലാം വിസ്തരിച്ചു പറയേണ്ടെന്നു അവൾ എന്നോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. അപ്രകാരം ഞാൻ നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം യഥാവസ്ഥയായി അവളെ ശ്രദ്ധിച്ചു. അവൾ രാജകുമാരിയുടെ അപ്പാഴത്തെ അവസ്ഥ കണ്ടപ്പോഴെയെല്ലാം എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഭവതി പറയുന്നതുപോലെ രാജകുമാരിയുടെ ചിത്തം എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ ഉന്മൂലമാണെന്നിൽ കർദ്ദിവസം ക്ഷമിച്ചിരിക്കണം. കന്യാപുരത്തിൽ നിശ്ശങ്കമായി വസിക്കുന്നതിനു തക്കതായ ഉപായങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടമല്ലോ' എന്നുപറഞ്ഞു തൽക്കാലം അവളെ യത്രയാക്കി. അനന്തരം ഞാൻ മുൻപറഞ്ഞ വൃദ്ധ ബ്രാഹ്മണനെ കാണാനായി പോയിട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ മുമ്പിലത്തെപ്പോലെതന്നെ സ്നാനഭോജനാദികൾ കണ്ടു. അദ്ദേഹം ഏതൊരു യഥാവിധി സംതൃപ്തിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതിനായി ചിലവെടുത്തുവെന്ന് കാരണമെന്തെന്നു അദ്ദേഹം എന്തോടു ചോദിച്ചു. ഞാൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

ശ്രാവസ്തി എന്നു പേരായ നഗരത്തെപ്പറ്റി അങ്ങു കേൾക്കുമല്ലോ. അവിടുത്തെ രാജാവിന്റെയും യമൻ

വർദ്ധന എങ്ങനെയെന്നു. അദ്ദേഹം ധർമ്മത്തിൽ ധർമ്മപുത്രൻ തുല്യനാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു നവമാലിക എന്നു പേരായ ഒരു കന്യകയുണ്ടു്. അവൾ ശ്രീദേവിയുടെ പ്രത്യുദേശം എന്നപോലെയും കസ്യമായുധന്റെ പ്രാണങ്ങൾ എന്നപോലെയും സൗകുമാർയ്ത്തിൽ നവമാലികയെ അതിക്രമിച്ചു വിളക്കുന്നു. യുദ്ധമയാ എനിക്കു അവളെ കാണാൻ കഴിയാതെ. അവൾ കാമബാണമുല്പാദകയായ കടാക്ഷങ്ങളെ എന്റെ മുമ്പാകെ പ്രക്ഷേപിച്ചു. ഈ ശല്യങ്ങളെ കളയുന്നതിന്നു ധർമ്മന്തരികു തുല്യനായ അങ്ങയെപ്പോലെ വേറൊരു വൈദ്യൻ ഇല്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അങ്ങയുടെ പുത്രിയെന്നെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ സ്രീദേവിയെ ധരിക്കാം. അങ്ങ ഏതോടുകൂടി ധർമ്മസന്താനമായ ധർമ്മവർദ്ധനന്റെ സമീപം ചെന്നു എന്നു കാണിച്ചു്, ഇവൾ എന്റെ ഏകപുത്രിയാകുന്നു. ഇവൾ ജനിച്ച ഉടനെ തന്നെ ഇവളുടെ മാതാവു അസഹ്യമായ പ്രസവവേദന നിമിത്തം മരിച്ചുപോയി. മാതൃസ്ഥാനത്തിലും പിതൃസ്ഥാനത്തിലും ഇരുന്നുകൊണ്ടു ഞാൻ തന്നെയാണു് ഇവളെ രക്ഷിച്ചു വരുന്നതു്. ഇവളെ വിവാഹം ചെയ്യുകൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതായ വരൻ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി ഉജ്ജയിനിയിലേക്കു പോയിരിക്കുന്നു. അയാൾ ഇവളെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതാണെന്നു സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ വേറൊരാൾക്കു വിവാഹം ചെയ്യുകൊടുക്കുന്നതു യുക്തമല്ലല്ലോ. ഇവൾ താമസ്യദശയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. വരൻ ഇനിയും വരാതിരിപ്പാൻ കാരണമെന്തെന്നറിയില്ല. (ഞാൻ പോയി അദ്ദേഹത്തെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വര



ഇവളെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്ത ഭാരമെല്ലാം ജാമാതാവിനെ തന്നെ ഏല്പിക്കേണമെന്നു വിചാരിച്ചാണു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ശൈശവാവസ്ഥയെ അതിക്രമിച്ചു പുതിയവരെ വേണ്ടവിധം സംരക്ഷിക്കുന്നതു ശ്രമസാദ്ധ്യമാകയാലും വിശേഷിച്ചു മാതൃമീനകളായ കന്യകാജനങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽ ഇതു കഠോഷമായിത്തീർന്നുവെന്നും പ്രജകൾക്കെല്ലാം മാതൃസ്ഥാനവും പത്നസ്ഥാനവും വഹിക്കുന്ന ദേവനെ ഞാൻ ശരണാപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. വൃദ്ധനായ എനിക്ക് കരുണ തോന്നുന്നു. ഞാൻ പോയിവരുന്നതുവരെ ഇവിടെ താമസിപ്പാൻ എന്റെ പുത്രിക്ക് അനുവാദം നൽകിയാൽ എന്ന് എന്നു രാജാവിനോടു അപേക്ഷിക്കുന്നു. രാജാവു തന്റെ പുത്രിയോടുകൂടി താമസിക്കാമെന്നു നിശ്ചയമായും എനിക്ക് അനുവാദം തരുന്നതാണ്. എന്നെ അവിടെ വിട്ടുപോയാൽ പിന്നെ അങ്ങു വരുന്ന മാസത്തിൽ കാഞ്ഞു വാവുദിവസം രാജഗൃഹത്തിലെ അന്ത്യപൂജനങ്ങളെല്ലാം തീർത്ഥയാത്രയായി പോകുന്ന സമയത്തു തീർത്ഥക്കാരായ കിഴക്കുഭാഗത്തു മുരളിച്ചെടികളുടെ ഇടയിലുള്ള കാഞ്ഞിരകേയകേരളത്തിൽ എനിക്ക് ആവശ്യമുള്ള രണ്ടുമുണ്ടു എടുത്തുകൊണ്ടു അവിടെ എന്നെ പ്രതീക്ഷിച്ചു നില്ക്കണം. ഞാൻ അതുവരെ രാജകന്യകയൊരുമിച്ചു ഇരിക്കുന്നതാണ്. അന്ത്യപൂജനങ്ങൾ തീർത്ഥസ്നാനത്തിനു വരുമ്പോൾ ഞാനും അവരൊന്നിച്ചു വരും. എല്ലാവരും സ്നാനം ചെയ്യുമ്പോൾ ആരും കാണാതെ ഞാൻ അങ്ങയുടെ സമീപം വന്നുകൊള്ളാം. അനന്തരം ഞാൻ കന്യകയുടെ വേഷം മാറി മുണ്ടുടുത്തു അങ്ങയുടെ ജാമാതാവി

ന്റെ നിലയിൽ അങ്ങയെ അനുഗമിക്കാം. രാജപുത്രി എന്ന് അങ്ങനെയും അന്വേഷിച്ചു കാണാതെ ഞാനില്ലാതെ ഉണ്ണുന്നതല്ലെന്നു പറഞ്ഞു ശാവും പിടിക്കും. ഇതു കാരണമായി രാജഗൃഹത്തിൽ വലുതായ കഴപ്പുമുണ്ടാകും. പരിജനങ്ങൾ കരഞ്ഞുതുടങ്ങും. പൗരജനങ്ങളെല്ലാം വളരെ ദുഃഖിക്കും. രാജാവും മന്ത്രിയും കിംകർത്തവ്യ താമസമായിത്തീരും. ഈ സമയത്തു് അങ്ങ് എന്നോടു കൂടി രാജസമീപം ചെന്നു് എന്നെ കാണിച്ചു് ദേവ, ഇദ്ദേഹമാകുന്നു എന്റെ ജാമാതാവു്. ഇദ്ദേഹത്തിനു് അല്പവേദങ്ങളിലും അറു വേദങ്ങളിലും നല്ല നൈപുണ്യമുണ്ടു്. തിക്ഷവിദ്യയിൽ സമർത്ഥനാകുന്നു. അറുപത്തി അല്പ കലാവദ്യകളിൽ പ്രവീണനാണു്. ഗജതുരഗാദി തന്ത്രങ്ങളെല്ലാം നല്ലവണ്ണമറിയാം. കാവ്യനാടകാദികളിൽ പണ്ഡിതനാകുന്നു. ഏഴുതീട്ടുണ്ടു്. അത്ഥശാസ്ത്രം നല്ലപോലെ തോന്നും. ഗുണങ്ങളിൽനിർമ്മത്സരനാകുന്നു. സുഹൃത്തുക്കളുടെ വിശ്വസ്തനാണു്. ഇദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ അന്വേഷിച്ചതിൽ നിന്നും ഇദ്ദേഹമായിട്ടുള്ള എന്റെ പരിചയത്തിൽ നിന്നും ഇദ്ദേഹത്തിനു് ഒരുവിധമായ ദോഷമില്ലെന്നു് എനിക്കു നല്ല വിശ്വാസമുണ്ടു്. ഈ വിധം ഒരു ജാമാതാവനെ ലഭിക്കുന്ന കാര്യം സുസാധ്യമല്ല, അതിനാൽ പുത്രിയെ ഇദ്ദേഹത്തിനു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു ഗൃഹഭാരമെല്ലാം ഇദ്ദേഹത്തെ ഏല്പിച്ചു വൃദ്ധാചിതമായ അന്ത്യായുധം സ്വീകരിക്കേണമെന്നാണു് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതു് എന്നു രാജാവിനോടു പറയേണം. ഇതു കേട്ടാൽ രാജാവു വല്ലാതെ കഴങ്ങും. അങ്ങയെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുന്നതിനു രാജാവും മന്ത്രിയും പല പ്രകാരം

ത്തിൽ യത്നിക്കും. അങ്ങു ഇതൊന്നും ശ്രദ്ധിക്കാതെ ഉറക്കെ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പുറത്തു പോയി കരേ വിറകുകൊണ്ടുവന്നു രാജമന്ദിരപാതത്തിൽ തന്നെ ഒരു ചിത തയ്യാറാക്കി തീ വെച്ചു അതിൽ ചാടുവാൻ ഭാവിിക്കണം. ഇതു കണ്ടു രാജാവു അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണ് നമസ്കരിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയെ പകരമായി എനിക്കു തരും. അനന്തരം എന്റെ യോഗ്യതകൾ കണ്ടു വളരെ സന്തോഷിച്ചു രാജഭാരമെല്ലാം എണ്ണ തന്നെ ഏല്പിക്കും. ഈ ഉപായം നല്ലതാണെന്നു അങ്ങക്കു തോന്നുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇതുപോലെ ചെയ്യാൽ കൊള്ളാം.

വിടനാരിൽ വെച്ചു അഗ്രഗണ്യനും കപടപ്രാപഞ്ചമെല്ലാം അഭ്യസിച്ചവനുമായ ബ്രാഹ്മണൻ ഞാൻ വിചാരിച്ചതിനേക്കാൾ വളരെ സാമത്വത്തോടു കൂടി കാതു മെല്ലാം നിവൃത്തിച്ചു. എനിക്കു എന്റെ അഭീഷ്ടം സാധിച്ചു. സിംഹവർ്വാവിനെ സഹായിക്കുമെന്നു സ്റ്റേചിതിന്മാരെ ഒരു സമയം ഇവിടെ വെച്ചു കാണുമെന്നും കർത്തി സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നു. ദൈവാനുഗ്രഹത്താൽ അങ്ങയെ കാണാനും എനിക്കു സാധിച്ചിരിക്കുന്നു.”

പ്രമതിയുടെ ചരിതം കേട്ട് രാജവംശനന്റെ മുഖകമലം വീകിപ്പിച്ചു. വില്വാസപ്രായമായ ഈ ഹർജ്ജിതവും മുദ്രപ്രായങ്ങളായ ഈ ചേഷ്ടിതങ്ങളും ബുദ്ധിമാന്മാർ ഇപ്പോഴുണ്ടുതാണു എന്നു പറഞ്ഞു മിത്രഹസ്തനെ നോക്കി തന്റെ ചരിതം പറവാനാജ്ഞാപിച്ചു. മിത്രഹസ്തൻ പറഞ്ഞു:—

---

ഞാൻ സുഹൃത്സാധാരണമായ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ദേശാടനം ചെയ്ത സുഹൃത്സാധാരണമായ ഭാമലിപ്തം എന്നു പേരായ നഗരത്തിൽചെന്നു. ആ നഗരത്തിന്റെ ബാഹ്യോദ്യാനത്തിൽ ഒരു ഉത്സവത്തിനായി വലിയ പുഷ്പാലയം കൂടിയിരുന്നു. ഉദ്യാനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തു ഒരു പ്രതിമണ്ഡപത്തിൽ ഒരു യുവാവ് ഏകാകിയായി ഉൽക്കണ്ഠയോടെ വീണവായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ ഉത്സവം എന്താണെന്നും എന്തുകാരണത്താലാണു ഉത്സവത്തെ അന്തർദ്വിഷ്ട് ഏകാന്തത്തിൽ ഉൽക്കണ്ഠിതനായി വീണ വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു എന്നും ഞാൻ ആ യുവാവിനോടു ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

‘ഈ രാജ്യത്തിലെ രാജാവായ തുഗധർമ്മാവിന്നു കറേകാലം സന്തതി ഉണ്ടായില്ല. ഈ ദേവാലയത്തിൽ ദുർഗ്ഗാദേവിയെ അദ്ദേഹം കറേകാലം ആരാധിച്ചു. ഒരു ദിവസം രാജാവ് നിരാഹാരനായി ഈ ദേവാലയത്തിൽ കിടന്നുറങ്ങി. സ്വപ്നത്തിൽ ദേവി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. തനിക്കു ഒരു പുത്രനും ഒരു പുത്രിയും ജനിക്കുന്നതാണെന്നും പുത്രൻ പുത്രിയെ ആഗ്രഹിച്ചു ജീവിക്കേണ്ടതായി വരുമെന്നും പുത്രി ഏഴുവയസ്സുമുതൽ വിവാഹം കഴിയുന്നതുവരെ എല്ലാമാസവും കൃത്തികാദിവസം ഈ ദേവാലയത്തിൽ വന്നു പൊതുജനങ്ങൾ കാണത്തക്കവണ്ണം പന്തുകുളിച്ച് ദേവിയെ ആരാധിച്ച് അഭിമതനായ ഭർത്താവിനെ ലഭിക്കേണമെന്നും പുത്രി ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ഭർത്താവിന്നു അവളെ വിവാഹം ചെയ്യുകൊടുക്കേണമെന്നും പറഞ്ഞു ദേവി തി

രോദിച്ചു. കാലതാമസംകൂടാതെ രാജപത്നി ഗർഭം ധരിച്ച് ഒരുപുത്രനെ പ്രസവിച്ചു. പുത്രനുണ്ടായപ്പോൾ പ്രായമായപ്പോൾ രാജ്ഞി വീണ്ടും ഗർഭം ധരിച്ചു ഒരു പുത്രിയെ പ്രസവിച്ചു. കുന്ദകാവലി എന്നുപേരായ ആ രാജകന്യക ഇന്നു പന്തുകുളിച്ച് ദേവിയെ ആരാധിക്കുന്നതിനായി ഇവിടെവരും. അവളുടെസഖിയായ ചന്ദ്രസേന എന്റെ ഭാര്യയാകുന്നു. കുറെദിവസമായി അവളെ രാജകുമാരനായ ഭീമധർമ്മാവ് ബലാൽകാരേണ അനുരോധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇക്കാരണത്താൽ ഞാൻ ഉൽക്കണ്ഠിതനായി വീണാവാരംകൊണ്ടു അല്പം ആശ്വസിപ്പിക്കുകയുണ്ടാകുന്നു.

യുവാവ് ഇത്രയും പറഞ്ഞ ഉടനെ നൃപശാജാക്കേട്ടു. താമസിയാതെ ഒരു സ്ത്രീ അവിടെവന്നു. യുവാവ് എഴുന്നേറ്റു് അവളെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. അന്നത്തരം അചർമണപേരും അന്യോന്യം നിമിഷത്തിരുന്നു. ഇവൾ എന്റെ പ്രാണപ്രിയയാകുന്നു. ഇവളുടെ വിരഹത്താലാണു ഞാൻ ഇത്രയെല്ലാം കേൾക്കുന്നത്. എന്റെ ജീവിതഭൂതയായ ഇവളെ രാജപുത്രൻ അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നു. രാജപുത്രനാണെന്നു വിചാരിച്ച് ഞാൻ പ്രതികൂല ചെയ്യുവാൻ തീർക്കുന്നതാണ് എന്നു യുവാവ് എന്നെനോക്കി രണ്ടു. ഇതുകേട്ടു ആ സ്ത്രീ പറഞ്ഞു:—നാഥ, എന്റെ ഉദ്ദേശിച്ചു് സാധനം പ്രവർത്തിക്കരുത്. ഭവാനു വാണിക്യശ്രേഷ്ഠനായ അർത്ഥദാസന്റെ പുത്രനാകുന്നു. കോശദാസൻ എന്നു അങ്ങയുടെ ചേർത്താക്കേക്കു വളരെ അനുരൂപമായിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിൽ അത്യാസംഗം നിമിത്തം അങ്ങയെ വിരോധികൾ വേശദാസൻ എന്നു പരിഹാസമായി വിളിക്കാറുണ്ട്. അങ്ങയുടെ മരണാനന്തരം ഞാൻ ജീവി

ച്ചിരിക്കുന്നപക്ഷം വേശ്യകൾ ഗൃഹംസകളാകുന്നു എന്നു ലോകാപവാദത്തിന്നു ഞാൻ പാത്രീഭവിക്കേണ്ടതായിവരും; അതിനാൽ തമസിയാതെ അങ്ങക്കു ഇഷ്ടമുള്ള ഏതെങ്കിലും ദിക്കിലേക്കു എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയാലും ഞാൻ സഞ്ചരിച്ചരാജ്യങ്ങളിൽവെച്ച് സംപത്സമൃദ്ധവും സമ്പ്രപുണ്ണവും സത്പുരുഷഭൂയിഷ്ഠവുമായ രാജ്യം ഏതാണെന്നു യുവാവ് എന്നോട് ചോദിച്ചതിന്നു സ്നേഹിത, വിശ്വീണ്ണമായ ഈ ലോകത്തിൽ രമ്യങ്ങളായ എത്രയൊ രാജ്യങ്ങളുണ്ട്. ഇവിടെ നിങ്ങൾക്കു സുഖമായി ഇരിപ്പാൻ സാധിക്കാത്തപക്ഷം ഞാൻ അതിന്നു എന്തെങ്കിലും ഉപായം ഉണ്ടാക്കി നിങ്ങളുടെ ഇഷ്ടം സാധിപ്പിച്ചു തരാം എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഉടനെ രേപുരങ്ങളുടെ ശബ്ദം കേൾക്കാരായി ചന്ദ്രസേന സഭമേന്തോടുകൂടി എഴുന്നീർന്നു. പന്തുകളിച്ച് വിസ്യാവാസിനിയായ ദേവിയെ ആരാധിക്കുന്നതിനായി കണ്ടുകാവലി വരികയായിരുന്നു എന്നും കണ്ടുകോത്സവത്തിൽ ആക്കും അവളെ കാണാമെന്നതാണെന്നും താൻ രാജകന്യകയുടെ സമീപത്തുതന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞു ചന്ദ്രസേന അവിടെനിന്നു പോയി. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഉത്സവം കാണുന്നതിനായി അവളെ അനുഗമിച്ചു. രാജകന്യക രത്നമയമായ രംഗചീരത്തിൽ ഇരുന്നു. 'ഇവൾ സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മിതന്നെയായിരിക്കുമോ? അല്ല ലക്ഷ്മിയുടെ കയ്യിൽ സഭാ താമരപ്പൂവുണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. ഇവളുടെ യൗവനം അനവദ്യവും അനുപമകതവുമായിരിക്കുന്നു' എന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുമ്പോഴേക്കും രാജകന്യക ഹസ്തപല്ലവംകൊണ്ടു ഭൂമിയെ സ്പർശിച്ച് ഭഗവ

തിയെ വന്ദിച്ചു പണ്ടെടുത്ത പതുകെ രാഴ്ത്തൊരിഞ്ഞു. നിലത്തിൽ വീണപൊങ്ങിയപ്പോൾ വീണ്ടും മൃദലമായ പാണിപല്ലവംകൊണ്ടു രാഴ്ത്തൊട്ടി. വീണ്ടും പത്തു പൊങ്ങിയപ്പോൾ ഫസ്തത്തിന്റെ പിൻഭാഗംകൊണ്ടു അതിനെ ഇരുവശത്തേക്കും ഉന്നയിച്ചു. കരനേരം ആ കാശത്തിൽ പറക്കുന്ന പക്ഷിയെപ്പോലെ ആ പന്തിനെ ഭ്രസ്രം കൂടാതെ തട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ചിലസമയം ചുറ്റും പത്തു തിരിയുന്നതു കണ്ടാൽ അവർ പുഷ്പമയമായ ഒരു പഞ്ചാത്തിൽ ഇരിക്കയാണോ എന്നു തോന്നും. ഇങ്ങിനെ പലപ്രകാരത്തിൽ മധുരമാകുമണ്ണു വിഹരിച്ചുകൊണ്ടും കാണികളുടെ പ്രശംസാവചനങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടും ആ രാജകന്യക കരനേരം പത്തുകളിച്ചു. എന്താ നേത്രങ്ങൾ സന്തോഷത്താൽ വികസിതങ്ങളായി. കോശഭാസന്ന ആശ്ചര്യം പ്രതിഷ്ഠണം വെച്ചു. രാജകുമാരി കടക്കുണ്ടാകാണ്ടു എന്നു ഒന്നു നോക്കി. അവൾ പന്തിൽ തന്നെ ബദ്ധ്യായിരുന്നതിനാൽ അവളുടെ നേത്രങ്ങൾ സങ്കുചിതങ്ങളായിരുന്നു. ചില സമയം നിന്നുകൊണ്ടും ചിലപ്പോൾ ഇരുന്നുകൊണ്ടും ചിലസമയം മുൻപോട്ട് ഓടിയും ചിലപ്പോൾ പിൻപോട്ട് ഓടിയും ഇങ്ങിനെ പല പ്രകാരത്തിൽ രാജകന്യക പത്തുകളിച്ചു. കളി അവസാനിച്ചപ്പോൾ കുമാരി ദേവിയെ വന്ദിച്ചു ചന്ദ്രസേനമുതലായ പ്രിയസഖിമാരോടുകൂടി രാജഗൃഹത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. പോകുമ്പോൾ എന്തെങ്കിലും പ്രാവശ്യം കടക്കുണ്ടാകാണ്ടു നോക്കി.

അനന്തരവിചാലനായ ഞാൻ കോശഭാസനോടുകൂടി അയാളുടെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു. കോശഭാസൻ എ

നിഷ്ഠാസ്ഥാനാലുപചാരങ്ങൾ ചെയ്തു വൈകുന്നേരം ചന്ദ്ര  
 സേന അവിടെ വന്ന് എന്റെ വണങ്ങി ഭർതൃസമീപം  
 ചെന്നിരുന്നു. 'എന്റെ ആയുഷ്കാലപൂർത്തം ഭവതിയു  
 ടെ ഈ പ്രസാദത്തിന് ഞാൻ പാത്രീഭവിക്കുമാറാകട്ടെ'  
 എന്ന് കോശദാസൻ ചന്ദ്രസേനയെ നോക്കി പറഞ്ഞു.  
 അതു അസാധ്യമല്ലെന്നും ഞാൻ പറയുന്നപ്രകാരം ചന്ദ്ര  
 സേന അവളുടെ കണ്ണിൽ ഒരുതരം മധി തേക്കുന്നപ  
 ക്കും രാജകുമാരൻ അവളെ കണ്ടാൽ വാനരിയെപ്പോലെ  
 തോന്നുന്നതാണെന്നും തൻമൂലം അവളെ ഉപേക്ഷിക്ക  
 മെന്നും ഞാൻ ഉപദേശിച്ചു. ഇതുകേട്ട ചന്ദ്രസേന അല്പം  
 പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'അങ്ങയുടെ ഉപ  
 ദേശത്തെ ഞാൻ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. ഈ ജന്മത്തിൽ മനു  
 ഷ്യരൂപം വീട്ടി വാനരസ്വരൂപം സ്വീകരിക്കാതെ തന്നെ  
 ക്കാതും സാധിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. കറുടകോത്സവത്തിൽ  
 വെച്ച രാജകന്യക അങ്ങയെ അഭിലഷിച്ചിട്ടുള്ളതായി  
 ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. ഈ വിവരം ഞാൻ എന്റെ അ  
 മ്മയോടു പറഞ്ഞു. അമ്മ ഇതിനെപ്പറ്റി രാജ്ഞിയോടു  
 പറയുന്നതും തൻമൂലം രാജാവ് അറിയുന്നതാകുന്നു. രാ  
 ജാവ് ഈ വിവരം അറിഞ്ഞാൽ അങ്ങയെക്കൊണ്ടു പു  
 ത്രിയെ വിവാഹം ചെയ്തിപ്പിക്കും. അങ്ങ രാജപുത്രിയെ  
 വിവാഹം ചെയ്യുന്നപക്ഷം രാജകുമാരൻ അങ്ങേക്കു അധി  
 ന്നായിത്തീരുന്നതാണ്. രാജ്യം അങ്ങേക്കു അധീനമായി  
 തീർന്നാൽ പിന്നെ രാജപുത്രൻ എങ്ങെ അവരോധിക്ക  
 ന്നതല്ല. അതിനാൽ കാലതാമസം കൂടാതെ ഞങ്ങളുടെ  
 ഈ കഷ്ടതകൾക്കു നിവൃത്തിയുണ്ടാകുമെന്നാണു ഞാൻ  
 വിശ്വസിക്കുന്നത്.'



ഈ വിധം പറഞ്ഞു കോശദാസനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു ചന്ദ്രസേന അവിടെ നിന്നു പുറത്തു പോയി. ഞാനും കോശദാസനും ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി പലതും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു രാത്രിയെല്ലാം ഉറങ്ങാതെ കഴിച്ചു. പ്രഭാതമായപ്പോൾ ഞാൻ സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്തു പ്രിയദർശനെ സഭനുമായ ഉദ്യാനത്തിലേക്കു പോയി. അവിടെ രാജപുത്രൻവന്നു. അനുകൂലങ്ങളായ പല കഥകൾ ചുറ്റെത്തുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും കൂടെ നേരം ആ ഉദ്യാനത്തിൽ ഇരുന്നു. അനന്തരം രാജകുമാരൻ എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി. ആനന്ദമൂലമായ സ്നാനഭോജനാദികൾകൊണ്ടു എന്നെ ഉപചരിച്ചു. ഉണർക്കഴിച്ചു ഞാൻ ഒരു കിടക്കയിൽ കിടന്നു ഉറങ്ങിപ്പോയി. രാജകുമാരന്റെ ആജ്ഞ പ്രകാരം ചില കിങ്കരന്മാർ ഒരു ഇരുമ്പുവജ്രലകൊണ്ടു എന്റെ കാൽരണ്ടും കെട്ടി. ഞാൻ ഉണർന്നപ്പോൾ രാജകുമാരൻ എന്റെ അരികത്തുണ്ടായിരുന്നു. ദുഷ്ടനായ കന്ദകാലതിനിന്നു അഭിലഷിക്കുന്നുപോലും. നീ അവളെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നപക്ഷം ഞാൻ നിനക്കു് അധീനനായിത്തീരും. അങ്ങിനെവന്നാൽ ഞാൻ ചന്ദ്രസേനയെ കോശദാസനെന്നു കൊടുക്കേണ്ടതായിവരും. ഇതിനൊന്നും ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നതല്ല' എന്നു പറഞ്ഞു സമീപത്തു കൈകെട്ടി നിന്നുകൊണ്ടിരുന്നു ഒരു കിങ്കരനെ നോക്കി എന്നെ സമുദ്രത്തിൽ കൊണ്ടിടുവാനായി ആജ്ഞാപിച്ചു. രാജാജ്ഞയാണല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു കിങ്കരൻ എന്നെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി ബന്ധനാർത്താടെ സമുദ്രത്തിൽ എറിഞ്ഞു. ആശ്രയമില്ലാതെ ഞാൻ

കൈകൊണ്ടു കരാനേരം തുഴഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു പലക എന്റെ ശരീരത്തിൽ തട്ടി. ഉടനെ ഞാൻ അതു മുറുകെ പിടിച്ചു. ആ ദിവസം മുഴുവൻ ഞാൻ പലകയെ അവലംബിച്ച് അപാരമായ സമുദ്രജലത്തിൽ നീന്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പിറ്റേദിവസം പ്രഭാതമായപ്പോൾ ഒരു ദൂരത്തായി ഒരു കപ്പൽ കണ്ടു. അതിൽ യവനന്മാർ സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു. അവർ എന്നെ കണ്ടെടുത്തു കപ്പിത്താന്റെ സമീപത്തുകൊണ്ടുപോയി, എന്നെക്കൊണ്ടു എന്തു പണിയാണ് എടുപ്പിക്കേണ്ടത്. എന്ന് അവർ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഒരു ദൂരത്തായി ഒരു യുദ്ധക്കപ്പൽ കണ്ടു. യവനന്മാർ വളരെ പേടിച്ചു. ശത്രുക്കൾ താമസിയാതെ അടുത്തു. യവനന്മാർക്കും ശത്രുക്കൾക്കും തമ്മിൽ യുദ്ധം ആരംഭിച്ചു. യവനന്മാർ പരാജിതരായി. എന്നെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കുന്ന പക്ഷം ഞാൻ ശത്രുക്കളോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്ത് അവരെ തോൽപ്പിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് യവനന്മാർ എന്റെ ബന്ധനം അഴിച്ചു. ഞാൻ ശത്രുക്കളോടു യുദ്ധം ചെയ്തു. അവരിൽ വളരെ ആളുകളെ അംഗവികലരാക്കി. അവസാനം ശത്രുനായകനെ ജീവനോടുകൂടി പിടിച്ചു. ഇദ്ദേഹം കണ്ടുകാവതിയുടെസമോദരനായ ഭീമധനപാവല്ലാതെ മററാരുമല്ലായിരുന്നു. ഞാനാരാണെന്നും വിശിവിലാസങ്ങൾ എങ്ങിനെയെല്ലാം പഠിണമിക്കുന്നു എന്നും ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചു. അനന്തരം എന്നെ കെട്ടിയിരുന്ന ചങ്ങലകൊണ്ടു യവനന്മാർ ഭീമധനപാവിനെ കെട്ടി എന്നെ യഥാവിധി ബഹുമാനിച്ചു.

പ്രതികൂലമായ കാരുന്നിമിത്തം ഞങ്ങളുടെ കപ്പൽ

വലുതായ ഓളങ്ങളിൽ അടിച്ചു അവസാനം ഒരു കരയിൽപ്പെന്നു മുട്ടി. വെള്ളം, വിറകു, കുമ്പളകൾ മുതലായതു ശേഖരിക്കുന്നതിനായി ഞങ്ങൾ അവിടെ ഇറങ്ങി സമീപത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പർവ്വതത്തിലേക്കുപോയി. 'ഈ പർവ്വതത്തിന്റെ നിതംബഭാഗം എത്ര രമണീയമായിരിക്കുന്നു. ഗന്ധപാഷാണങ്ങളോടുകൂടിയ ഈ താഴ്വര ഏറ്റവും രമ്യതന്നെ. ഇന്ദ്രീയങ്ങളോടും അർവിന്ദങ്ങളോടും കൂടിയ ഈ നിർത്യാജലം അത്യന്താ ശിശിരമായും സൗന്ദര്യമുള്ളതായും ഇരിക്കുന്നു. വിവിത്രവർണ്ണങ്ങളായ കസുമമഞ്ജരികളാൽ മംജുളതരമായ ഈ തടവനാഭാഗം വളരെ രമ്യതന്നെ.' ഈ വിധം ഓരോന്നു ആലോചിച്ചതിനാൽ എന്റെ നേത്രങ്ങൾ ആ പരിതസ്ഥിതികളുടെ രമണീയതകളെ തൃപ്തിപ്പെട്ടില്ല. രമ്യങ്ങളായ ആപ്രദേശങ്ങളെ നോക്കിക്കൊണ്ടു ഞാൻ കുറെദൂരം നടന്ന് അവസാനം വഴിതെറ്റി പർവ്വതശിഖാത്തിൽ എത്തി. അവിടെ താമപ്പു നിർത്തിയതായ ഒരു സരസ്സുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അതിൽ കുളിച്ചു സരസ്സീരത്തിൽ ഇരുന്നു വിശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഭീമരൂപധാരിയായ ഒരു പുരുഷൻ എന്റെ അരികത്തുവന്നു ഞാൻ അറിയുന്ന ഭയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു ചോദിച്ചു. എനിക്ക് സംഭവിച്ചതായ ആപത്തുകളെപ്പറ്റി ഞാൻ അയാളോടു പറഞ്ഞു. താൻ ചോദിക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്കു ശരിയായി മറുപടി പറയാത്തപക്ഷം എന്റെ കൊല്ലുന്നതാണ് എന്നു വീണ്ടും ഘോരരൂപിയായ ആ പുരുഷൻ ഭയപ്പെടുത്തി പറഞ്ഞു.

(എ) ലോകത്തിൽ ഏറ്റവും ക്രൂരമായിട്ടുള്ളതെന്താണ്? (ഒ) ഒരു ഗൃഹസ്ഥൻ സുഖം നൽകുന്നതു

എന്താണ്? (൩) ക്ഷമം (പുരുഷാത്മങ്ങളിൽ ഒന്നു) എന്താണ് പറയുന്നത് എന്താണ്? (൪) എങ്ങിനെയാണ് ഭക്തി രണ്ടായ കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കേണ്ടത്. ഇവയായിരുന്നു ആ ലോകപുരുഷൻ എന്തോടു ചോദിച്ച ചോദ്യങ്ങൾ. ഇതിൽ ആദ്യത്തെ ചോദ്യത്തിന്നു സ്രീഘട്ടയമെന്നും രണ്ടാമത്തെതിന്നു ഭാഗ്യാഗുണങ്ങൾ എന്നും മൂന്നാമത്തേതിന്നു സകല്പമെന്നും നാലാമത്തെ ചോദ്യത്തിന്നു പ്രജ്ഞയെന്നും ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. കൂടാതെ ഞാൻ പറഞ്ഞ സമരത്നങ്ങൾക്കുപോഷകമായി ധൃമിനി, ദ്രോമിനി, നിർബ്ബവതി, നിതംബവതി ഇവർ നാലുപേർക്കു ചരിത്രവും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു.

൧. ത്രിശതരാജ്യത്തിൽ ധനികന്മാരായ മൂന്നു ജ്യേഷ്ഠന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരു കാലത്തു വലുതായ ക്ഷമം ഉണ്ടായി. പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം മഴ പെയ്തില്ല. സസ്യങ്ങളെല്ലാം ക്ഷയിച്ചു. ഭാഷയികൾ ഇല്ലാതായി. വൃക്ഷങ്ങളെല്ലാം ഉണങ്ങി. കല്യാണങ്ങൾ ഉത്സവങ്ങൾ മുതലായവയെല്ലാം ലോപിച്ചു. നദികളെല്ലാം വറ്റിപ്പോയി. തന്മൂലം വർദ്ധിച്ചു. ആഹാരമില്ലാതെ ജനങ്ങൾ കന്നുകാലികളെ കൊന്നു ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. അവസാനം മനുഷ്യർ മനുഷ്യരെത്തന്നെ കൊന്നു ഭക്ഷിക്കേണ്ടമെന്നുള്ള നിലവന്നു. മുൻപറഞ്ഞ മൂന്നു സഹോദരന്മാരുടെ ഗൃഹത്തിലുണ്ടായിരുന്ന സകല ഭക്ഷ്യങ്ങളും തീർന്നു. പശുക്കളും കന്നുകാലികളും അവസാനിച്ചു. അടുത്തദിവസത്തേക്കു ധന്യകൻ എന്നു പേരായ ഒടുക്കത്തെ സഹോദരന്റെ ഭാഗ്യമായ ധൃമിനിയെ ഭക്ഷിക്കാമെന്നു എല്ലാവരും നിശ്ചയിച്ചു. ധൃമിനിയുടെ ഭർത്താവ് തന്റെ പ്രിയഭാര്യയെ ഉപേക്ഷി

പ്ലാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. അന്നുരാത്രി തന്നെ ധന്യകന്മാർ ഭാര്യയും  
 ഗൃഹം വിട്ടുപോയി. വഴിയിൽ ഇവർ അംഗവികലനായ ഒരു  
 പുരുഷനെ കണ്ടു. ധന്യകൻ ഭയത്തോന്നിയതിനാൽ  
 ആ പുരുഷനെ എടുത്തു തന്റെ കൂടെ കൊണ്ടുപോയി.  
 അവർ എല്ലാവരും ഒരു കാട്ടിൽ ചെന്നു ഒരു തുറയിൽ  
 കുറെ ദിവസം താമസിച്ചു. അവിടെ നിന്നും കരുമുലാടി  
 കരം ഭക്ഷിച്ച് അവരുടെ അനുഗൃഹ പുവസ്ഥിതിയെ  
 പ്രാപിച്ചു. ധന്യകൻ ഒരു ദിവസം ഫലങ്ങൾ കൊണ്ടുവരു  
 വാനായി പുറത്തുപോയിരുന്നു. രാഗാതുരനായ യൂമിനി ത  
 നിക്കു രാഗോപശാന്തി ചെയ്യേണമെന്നു അംഗവികല  
 നായ പുരുഷനോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. അയാൾ സമ്മതി  
 ക്കാത്തതിനാൽ അയാളെ ബലാല്ക്കാരേണു നിർബന്ധി  
 ചു. ധന്യകൻ തിരിച്ചുവന്നു കിണറിൽ നിന്നു വെള്ളം  
 കോരിക്കൊണ്ടിരുന്നുപ്പോൾ യൂമിനി ചെന്നു ധന്യകനെ  
 കിണറിൽ പിടിച്ചുതള്ളി. പുതിയ ഭർത്താവോടുകൂടി യൂ  
 മിനി അവന്തിരാജ്യത്തിലേക്കു പോയി. ഭർത്താവു അംഗ  
 വികലനായതിനാൽ എന്തെങ്കിലും സഹായം ചെയ്യേണ  
 മെന്നു അവൾ രാജാവിനെ കണ്ടു അപേക്ഷിച്ചു. രാജാവ്  
 അവൾക്കു ചിലവിന്നു കൊടുപ്പാൻ അനുവദിച്ചു.

ചില പാണ്ഡിതന്മാർ വെള്ളം കോരുന്നതിനായി ചെ  
 ന്നപ്പോൾ കിണറിൽ ധന്യകൻ വീണു കിടക്കുന്നതുക  
 ണ്ടു മുകളിലേക്കു കയറി. പിന്നീട് ധന്യകൻ പല സ്ഥ  
 ലങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ച് അവന്തിരാജ്യത്തിൽ ചെന്നു. അ  
 ങ്കോൾ യൂമിനി ധന്യകനെ കണ്ടു. തന്റെ ഭർത്താവിനെ  
 അംഗവികലനാക്കി ചെയ്തതു ധന്യകനാണെന്നു യൂമിനി  
 രാജാവിനോടു ആവലാതി പറഞ്ഞു. ധന്യകനെ തൂക്കി

കൊല്ലാൻ രാജാവ് ആജ്ഞാപിച്ചു. അംഗവികലനായ പുരുഷൻ സമ്മതിക്കുന്നപക്ഷം തന്നെ തൂക്കിക്കൊല്ലാൻ വിരോധമില്ലെന്നു ധന്യകൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. ധന്യകൻ തനിക്കു ചെയ്തതായ ഉപകാരങ്ങൾ ഓർത്ത അംഗവികലൻ യഥാർത്ഥസംഭവങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞു. രാജാവ് വിവരമെല്ലാം അറിഞ്ഞു. ദുഷ്ടനായ ധൂമിനിയെ കഠിനമായി ശിക്ഷിച്ച് നിരപരാധിയായ ധന്യകനെ അനുഗ്രഹിച്ചു.

൨. ഭാവിധരാജ്യത്തുള്ള കാഞ്ചീനഗരത്തിൽ ശക്തിസാരൻ എന്നു പേരായി ധനികനായ ഒരു കച്ചവടക്കാരനുണ്ടായിരുന്നു. അയാൾക്കു പതിനെട്ടു വയസ്സു പ്രായമായപ്പോൾ അനുരൂപമായ ഒരു കന്യകയെ വാവാമം ചെയ്യുന്നതിനായി ഒരു ഗണിക്കന്റെ വേഷം ധരിച്ച് കര ധന്യവും കയ്യിൽ എടുത്തു പുറപ്പെട്ടു. തന്റെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന ധന്യത്തെ പാകംചെയ്തു തനിക്കു ഭക്ഷണം തയ്യാറാക്കി കൊടുക്കാമെന്നു അയാൾ വളരെ കന്യകമാരോടു ചോദിച്ചു. ചിലർ ഇതുകേട്ടു അയാളെ പരിഹസിച്ചു. മറ്റുചിലർ സമാധാനമെന്നും പറഞ്ഞില്ല. അവസാനം ആ കച്ചവടക്കാരൻ അല്പനമമാർദ്ദാത്ത ഒരു കന്യകയുടെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു. ആ കന്യകയുടെ ഹായമായി അവളുടെ ധാത്രി മാത്രമെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. കന്യകയുടെ രൂപലാവണ്യം കണ്ടു വണിക്കിന്റെ ഹൃദയം ആകൃഷ്ടമായി. താൻ മറ്റു കന്യകമാരോടു ചോദിച്ചതുപോലെ ഈ കന്യകയോടും ചോദിച്ചു. അവൾ കച്ചവടക്കാരന്റെ കയ്യിൽ നിന്നു ധന്യം മേടിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്നു കാൽ കഴുകുവാൻ വെള്ളം കൊടുത്തു അവിടെ ഉമ്മറ

തു് ഇരുന്നു വിശ്രമിക്കുന്നതിനായി പറഞ്ഞു. അനന്തരം  
 ആ കന്യക ധാന്യത്തെ നിലത്തിട്ടു ചു് ഉമികളഞ്ഞു. ആ  
 ഉമി ആക്കെങ്കിലും കൊടുത്തു കിട്ടുന്നതായ ക:ശുകൊണ്ടു  
 കുറെ വിറകും ചെറുതായി രണ്ടു മൺകലവും മേടിച്ചുകൊ  
 ണ്ടുവരുവാനായി വൃദ്ധനായ ധാത്രിയെ പറഞ്ഞയച്ചു. പീ  
 നീട്ട് അവരും അരിയിലെ കല്ലും തവിടും കളഞ്ഞു് നല്ല  
 വണ്ണം കഴുകി വൃത്തിയാക്കി. ഇതിനകം വൃദ്ധസ്ത്രീ വി  
 റകം കലവും കൊണ്ടുവന്നു. ഉടനെ കന്യക തീ കൂട്ടി  
 വെള്ളം തളപ്പിച്ചു അരി വേവിക്കുന്നതിനായി ഇട്ടു. അ  
 റി വെന്തപ്പോൾ തീയിൽ വെള്ളമൊഴിച്ചു കുറെ കുരി  
 എടുത്തു. അതു ആർക്കെങ്കിലും കൊടുത്തു അതിന്നു കി  
 ട്ടന്ന കാശുകൊണ്ടു കുറെ കായ്കനികളും മറ്റും മേടി  
 ചുകൊണ്ടുവരുവാനായി വൃദ്ധയെ പറഞ്ഞയച്ചു. താമ  
 സിയാതെ വൃദ്ധസ്ത്രീ സാമാനങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. ക  
 ചുവടക്കാരനോടു കളിച്ചു വരുവാനായി വൃദ്ധസ്ത്രീ പറ  
 ഞ്ഞു. അദ്ദേഹം കളികഴിഞ്ഞു വന്നു ഭക്ഷണത്തിന്റാ  
 യി ഇരുന്നു. കന്യക ചോരും മറ്റു പദാർത്ഥങ്ങളുമെല്ലാം  
 വിളമ്പി. കുടിക്കുന്നതിന്നു ശീതളവും പരിശുദ്ധവും പാട  
 ലസംസ്കൃത്താൽ സൗരഭ്യമുള്ളതുമായ വെള്ളം കൊടുത്തു.  
 കച്ചവടക്കാരൻ സുഖമായി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു തൃപ്തനായി.  
 ആ കന്യക തനിക്കനുരൂപയാണെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അ  
 വളെ വിവാഹം ചെയ്തു ഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി.  
 വീട്ടിലെ സകല കാതൃങ്ങളും ഭാര്യയെ ഏല്പിച്ചു. ഈ ക  
 ന്യകയുടെ പേർ ശോമിനി എന്നായിരുന്നു. കച്ചവട  
 ക്കാരൻ ഗുണവതിയായ ഭാര്യയോടു കൂടി സുഖമായി വ  
 സിച്ചു.

൩. സുരാഷ്ട്രരാജ്യത്തിലുള്ളവളുടേനഗരത്തിൽ ഒരു  
 വലിയ തണിക്കറുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു രത്നവതി  
 എന്ന, ചേറായ ഒരു പുത്രിയുണ്ടായിരുന്നു. ബലഭദ്രൻ  
 എന്നുപേരായ വണിക്കു അവളെ വിവാഹം ചെയ്തു. ര  
 ത്നവതി ബാല്യസാധാരണമായ ഒരു അപരാധം ചെയ്തു  
 കാരണത്താൽ ബലഭദ്രൻ തന്റെ ഭാര്യയിൽ സ്നേഹം  
 കുറഞ്ഞു. അവസാനം അവളെ കാണുന്നതുകൂടി അയാൾ  
 ക്കു ഇഷ്ടമില്ലാതായി. അവളെ ബലഭദ്രൻ നിംബവ  
 തി എന്നു വിളിപ്പാനാരംഭിച്ചു. കാലക്രമത്തിൽ ബല  
 ഭദ്രന്റെ ബന്ധുക്കൾ കൂടി രത്നവതിയെ വെറുത്തുതുട  
 ങ്ങി. അവൾ ഭർത്താവിന്റെ നിഷ്ഠൂരഭാവത്തെയും ത  
 ന്റെ ഭാവിയിലേയും പിന്നിച്ചു ഏകാന്തത്തിൽ ഇരുന്നു. ഭ  
 വിച്ചുതുടങ്ങി. ഒരു ദിവസം രത്നവതി ഒരു സന്യാസി  
 നിയെ കണ്ടു. തന്റെ സങ്കടമുത്താന്താ പറഞ്ഞു. സ  
 ന്യാസിനിക്കു രത്നവതിയിൽ അനുകമ്പ തോന്നി. ര  
 ത്നവതി സന്യാസിനിയോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'എ  
 ന്റെ അയൽപക്കക്കാരൻ കനകവതി എന്നു പേരായ ഒ  
 ൽ പുത്രിയുണ്ട്. അവൾ വയസ്സുകൊണ്ടും ആകൃതികൊ  
 ണ്ടും എനിക്കു തുല്യയാകുന്നു. ഞാൻ നല്ലവസ്ത്രം ധരിച്ചു  
 അവളോടുമിച്ച് പന്തുകളിക്കുന്നതിനായി അവളുടെ ഗൃ  
 ഹത്തിൽ പോയി മാളികപ്പുറത്തു കയറിനിൽക്കാം. ഭവ  
 തി എന്റെ ഭർത്താവിനെ എങ്ങിനെ എങ്കിലും അവിടെ  
 കൊണ്ടുവരണം. ഭർത്താവു അവിടെ വന്നുവെന്നെ ധൃതിപ്പെ  
 ട്ടു കളിക്കയാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ ഞാൻ ഒരുപത്തു താഴ  
 ത്തിടാം. ഭവതി അത് എടുത്തു ഭർത്താവിന്റെ കയ്യിൽ  
 കൊടുത്തു എന്നെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച് 'ഇവൾ കനകവതി



യാകുന്നു. പ്രധാനമായ ഒരു വണിക്കിന്റെ പുത്രിയും രത്നവതിയുടെ പ്രിയമിത്രവുമാണ്. ഭവൻ രത്നവതിയുടെ നേരെ വിമുഖത കാണിക്കുന്നതിന്റെ പ്ലാറി ഇവൾ അങ്ങയെ അധികേക്ഷിക്കുകയുണ്ടായി. അതിനാൽ ശത്രുധനമായ ഈ പന്ത് തിരികെ കൊടുക്കുന്നതാണ് അമ്മയുടെ മാനം എന്ന് പറയണം. അദ്ദേഹം നിശ്ചയമായും എന്തെങ്കിലും കനകവതിയാണെന്നു വിചാരിച്ച് നോക്കുന്നതും ബാലാജിയായി നിൽക്കുന്ന എന്റെ കയ്യിൽ പതുക്കെ അപ്പിക്കുന്നതുമാണ്. എന്റെ ഉടുപ്പം ആകർഷണങ്ങളും കണ്ടു കനകവതിയാണെന്നുള്ള ഭ്രമത്തിൽ എന്തെങ്കിലും അഭിലാഷം. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഭർത്താവാക്കി സ്വീകരിക്കുന്നതാണെങ്കിൽ ഏതെങ്കിലും ദൂരദേശത്തിൽ പോകാമെന്നു അദ്ദേഹം വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. ഈവിധം എനിക്കു കാഴ്ച സാധിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു.

രത്നവതി പാഞ്ഞു ഉപായം ശരിയാണെന്നു സത്യാസിനി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കയാൽ രത്നവതിക്കു വീണ്ടും ഭർത്താവാകുക സാധിച്ചിരിക്കാൻ സംഗതിയായി. ഏതാനും സംവത്സരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ബലഭദ്രൻ വസ്തുതപരം മനസ്സിലായി. താൻ ചെയ്ത അപരാധത്തെ തന്റെ പശ്ചാത്തപിച്ചു. അങ്ങനെയും ഭാര്യയോടുകൂടി സ്വരാജ്യത്തിലേക്കു പോയി സുഖമായി ജീവിതം നയിച്ചു.

മു. സുരസേനരാജ്യത്തിൽ കലഹകണ്ടകൻ എന്ന പേരായ ഒരു പ്രസിദ്ധ വണിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സൽക്കലപ്രസൂതനാണെങ്കിലും അത്യന്തം വിഷയാസക്തനായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം ഒരു ചിത്രകാര

ന്റെ കയ്യിൽ ഒരു സ്ത്രീയുടെ ചിത്രം കണ്ടു, അവളെ എങ്ങനെയെങ്കിലും തിരിച്ചറിയാൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അവളുടെ പേര് നിതംബവതി എന്നാണെന്നും അവൾ ഉജ്ജയിനിയിൽ വസിച്ചിരുന്ന വൃദ്ധനായ ഒരു വണിക്കിന്റെ ഭാര്യയാണെന്നും ചിത്രകാരൻ പറഞ്ഞു. അനന്തരം വണിക്കു ഒരു ഭിക്ഷുവിന്റെ വേഷം പൂണ്ട് ഉജ്ജയിനിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. അവിടെ ചെന്നു ഭിക്ഷയ്ക്കു എന്നഭാവത്തിൽ നിതംബവതിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു. താൻ ചിത്രത്തിൽ കണ്ടതിനേക്കാൾ അവൾ അധികം സൗന്ദര്യവതിയാണെന്നു അയാൾക്കു തോന്നി. കാൽസാധുത്തീർത്ത് എന്താണ് ഉപായം എന്നാലോചിച്ച് ആ വണിക്കു ഒരു ശാമ്യം നൽകുകയായിത്തീർന്നു. അയാൾക്കു ഒരു ബൈബിൾ സമ്പ്രദായത്തിന്റെ സഹായവും ലഭിച്ചു. ഒരു ദിവസം കലഹകണ്ടകൻ സമ്പ്രദായത്തിനുവഴിയായി നിതംബവതിയ്ക്കു ഒരു സന്ദേശമയച്ചു. പതിവുപ്രകാരം നിതംബവതി സന്ദേശത്തെ സ്വീകരിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല സമ്പ്രദായത്തിനെ വളരെ അനുകൂലിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ടാണു അയ്യെ വൃദ്ധന്റെ കലഹകണ്ടകൻ വേറൊരു ഉപായം ചിന്തിച്ച്, ശ്രമണികയോടുപറഞ്ഞു:—

ഭവതി ഒരിക്കൽക്കൂടി പോയി നിതംബവതിയെ കാണണം. അന്നു പോയതു അവളുടെ ഗുണങ്ങളെ പരീക്ഷിപ്പാൻവേണ്ടി മാത്രമാണെന്നും സമ്പ്രദായത്തിനോടു മറ്റു സ്ത്രീകളെ ഒരിക്കലും ഒത്തുനിൽക്കുന്നതിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതല്ലെന്നും നിതംബവതിയ്ക്കു ഒരു കട്ടി ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നും കൊള്ളാമെന്നു ഭവതിയ്ക്കു വളരെ അനുഗ്രഹമുണ്ടെന്നും

ഏതൊ ഗ്രാമപ്പിഴയാണ് അതിന് തടസ്സമായി നിൽക്കുന്നത് എന്നും അതിനാൽ ഭവതിയോടുകൂടി ഒരു വിജന സ്ഥലത്തു വരുന്നപക്ഷം ഒരു മാന്ത്രികൻ വേണ്ട ചരിത്രം മങ്ങും ചെയ്യുന്നതാണെന്നും പറയണം.

വണിക്കിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം സന്യാസിനി ചെന്നു നിതംബവതിയോടു വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞു സാധുവായ ആ യുവതി ഇതെല്ലാം യഥാർത്ഥമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു പരിഗ്രാജികയോടുകൂടി പാപ്പെട്ട് ഒരു വിജന സ്ഥലത്തിൽ ചെന്നു. നേരം ഇരുട്ടിത്തുടങ്ങി. അവിടെ കാത്തുനിന്നിരുന്ന ഒരു പുരുഷൻ നിതംബവതിയുടെ പാദത്തെ മന്ത്രം ജപിച്ചു തൊടുത്ത ഭാവത്തിൽ അവളുടെ കാലിലുണ്ടായിരുന്ന വള ഉരറി എടുത്തു കണ്ടുകൊണ്ടു പതുക്കെ അവളുടെ തുടയിൽ ഒരു മുറിച്ചു. സാധുവായ നിതംബവതി തന്റെ അറിവില്ലായ്മയെ കാത്തു വ്യസനിച്ചുകൊണ്ടു ഗ്രാമത്തിലേക്കു തിരിച്ചുപോയി. കറോടിവൃന്ദം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കലഹകണ്ടകൻ താൻ അപമാനിച്ചു വളയുകൊണ്ടു നിതംബവതിയുടെ ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നു വള ആവശ്യമുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. നിതംബവതിയുടെ ഭർത്താവിന് ആ വള കണ്ടെടുക്കണമെന്നു അതു തന്റെ ഭാര്യയുടെ വളയാണെന്നു തോന്നിയതിനാൽ ആ വള എങ്ങനെ കിട്ടി എന്നു വണിക്കിനോടു ചോദിച്ചു. കറോജനങ്ങൾ കൂടുന്നപക്ഷം അവരുടെ മുമ്പാകെ കാര്യമെല്ലാം പറയാമെന്നു വണിക്കു പറഞ്ഞു. നിതംബവതിയുടെ ഭർത്താവു ചില കച്ചവടക്കാരെ വിളിച്ചുവരുത്തി. അവരുടെ മുമ്പാകെ കലഹകണ്ടകൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

ഒരു കുറേദിവസം മുമ്പ് ഒരു സ്രീ ചിതാശ്രമമായ ഒരു ശ്രീമതീശ്വരനിൽനിന്നു പകുതി കത്തിയതായ ഒരു വസ്ത്രം എടുത്തുകൊണ്ടുപോകുന്നത് ഞാൻ കണ്ടു. അവളെ തടയുന്നതിനായി ഞാൻ അവളുടെ തുടയിൽ കത്തികൊണ്ടു മുറിച്ചു. അവൾ ഓടുമ്പോൾ അവളുടെ കാലിൽനിന്നു ഒരു വളതാഴെ ഉൾവിടുന്നു. അതുകൊണ്ടാണത്രെ ആ സ്രീ ഓടിപ്പോയി. ഇപ്രകാരമാണു ഈ വള പുറം കൈവശംവന്നത്.

നിതംബവതിക്കു പൈശാചികമുണ്ടെന്നു അവിടെ കൂടിയിരുന്നവർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ചു വൃദ്ധനായ ഭർത്താവു അവളെ പരിത്യജിച്ചു. ലജ്ജയും വ്യസനവും സഹിപ്പാൻവയ്യാതെ അവൾ ശ്മശാനത്തിൽ പോയി ആത്മഹത്യ ചെയ്യാൻ ഉദ്യമിച്ചു. യുക്തനായ കലഹകണ്ടകൻ അവളുടെ പാടങ്ങളിൽ പതിച്ച് നടന്നു സംഭവങ്ങളെല്ലാം അവളോടു പറഞ്ഞു. നിസ്സഹായത ഭ്രമമുവാൽ സാധുവായ നിതംബവതി കലഹകണ്ടകനു വശ്യയായിത്തീർന്നു.

ചോദ്യങ്ങൾക്കു ഞാൻ പറഞ്ഞ സമാധാനങ്ങളും പ്രമാണകഥകളും കേട്ടു ബ്രഹ്മരക്ഷസൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. എന്നെ ഉപദ്രവിക്കാതെ വിട്ടു.

ഞാൻ ഭീമധനപാവിനോടുകൂടി കപ്പൽ കയറി നാട്ടിലേക്കു തിരിച്ചു. പുത്രവിരഹത്താൽ വിന്നരായ രാജാവിനേയും രാജ്ഞിയേയും ഞാൻ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. അവരുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം കന്ദുകാവതിയെ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്തു. ഭീമധനപാവു എന്നിങ്ങനെ അധീനനായിത്തീർന്നു.

ചന്ദ്രസേനവീണ്ടും കോശമാസനെ പ്രാപിച്ചു. സംഘ വർദ്ധവിനെ സഹായിപ്പാനായി ഇവിടെ വന്നതിനാൽ അങ്ങയെ കാണാനും എതിർക്കു സാധിച്ചു."

മിത്രമൂപ്പന്റെ ചരിതം കേട്ട രാജവാഹനനും മറ്റും രാജപുത്രന്മാരും വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അന്നത്തോൾ രാജകുമാരന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം മന്ത്രമൂപ്പൻ കരകമലം കൊണ്ട് അല്പം മുഖം മറച്ചു ആത്മചരിതം പറയുവാൻ തുടങ്ങി.

## xi

രാജാധിരാജനഭവനമായ അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചു ഞാൻ കലിംഗരാജ്യത്തിൽ ചെന്നു. കലിംഗനഗരത്തിൽ അതികം ദൂരെയല്ലാതെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ശ്മശാന ഭൂമി കൂടെ തൊട്ടതായി ഒരു ചെറിയ കാട്ടുണ്ട്. അതിൽ അത്യുന്നതവും പ്രഹായശീതളവുമായ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഞാൻ ഉറങ്ങുന്നതിനായി കിടന്നു. കൂരിരുട്ട ദിക്കെല്ലാം വ്യാപിച്ചു. സകല ജീവജാലങ്ങളും നിദ്രാബാധിതരായിരുന്നു. ഞാൻ ഉറങ്ങാതെ തന്നെ കിടന്നു. കരേ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അർദ്ധരാത്രി ഉദിച്ചു. കളിർകാരാ കരശം വീശിത്തുടങ്ങി. ഞാൻ കണ്ണിമ പൂട്ടി. അപ്പോൾ ഈ ഭൂമിയിൽ നമ്മെ ഒഴിവില്ലാതെ ഉപദ്രവിക്കുന്നുവല്ലോ; ആരെങ്കിലും ഇതിനു പരിഹാരം ചെയ്തു നമ്മെ രക്ഷിക്കയില്ലയോ എന്നു പറഞ്ഞു. ആരെ കരയുന്നതുപോൽ എതിർക്കു തോന്നി. ആ സമയത്തു വിശേഷിച്ചു ആ വിജന പ്രദേശത്തു കരച്ചിൽ കേൾപ്പാൻ കാരണമെന്തെന്നറിയു

ന്നതിനായി ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു പുറപ്പെട്ടു. കരച്ചിൽ കേട്ട  
 സ്ഥലത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി കുറേ ദൂരം ചെന്നപ്പോൾ ഭൂത  
 പാണ്ഡുനായി ജടാശാരിയായി കഴുത്തിൽ ഒരു അസ്ഥി  
 മാലയണിഞ്ഞു ഒരു മാന്ത്രികൻ ഉജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന  
 ഘോരമാഗ്നിയിൽ നെയ്യ്, എള്ള, കടുകു മുതലായ ദ്രവ്യങ്ങളെ  
 ഘോമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതുകണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൂ  
 രോഭാഗത്തു ഒരു നിശാചരൻ കൈകൂപ്പി 'ഞാനെന്താണ്  
 ചെയ്യേണ്ടതു എന്നു ആജ്ഞാപിച്ചാലും' എന്നു പറഞ്ഞു  
 മാന്ത്രികന്റെ ആദേശത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചു നില്ക്കുകയായിര  
 ന്നു. ഉടനെ ചെന്നു കലിംഗരാജപുത്രിയായ കനകലേ  
 പയെ കൊണ്ടുവരവാനായി മാന്ത്രികൻ ആജ്ഞാപിച്ചു.  
 നിശാചരൻ താമസിയാതെ രാജകന്യകയെ അവിടെ എ  
 ട്ത്തുകൊണ്ടുവന്നു. ഭയത്താൽ രാജകന്യകയുടെ ശരീരം  
 കിടകിടെ വിറച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവൾ മാതാ  
 പിതാക്കന്മാരെ വിളിച്ച് ഉറക്കെ കരഞ്ഞു തുടങ്ങി.  
 നിർലോഭനായ മാന്ത്രികൻ അഴിഞ്ഞു ഉലഞ്ഞു  
 കിടന്നിരുന്ന അമ്പളുടെ കേശപാശത്തെ പിടിച്ചുവലിച്ച്  
 കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന വാൾകൊണ്ടു രാജകന്യകയുടെ ശിര  
 സ്സ്തംഭമെറിപ്പാൻ ഉദ്യമിച്ചു. ഞാൻ ഓടിച്ചെന്നു മാന്ത്രിക  
 ന്ന്റെ കയ്യിരുന്നിന്നു വാൾ തട്ടിപ്പറിച്ച് അതുകൊണ്ടു അ  
 യാളുടെ ശിരസ്സ് ഭേദിച്ചു സമീപത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു  
 പനമരത്തിൽ കെട്ടിത്തൂക്കി. ഇതുകണ്ടു ഹൃഷ്ടനായ നിശാ  
 ചരൻ 'ആയ്, ഈ ഭൃഷ്ടൻ കാരണം ഞാൻ ഉഴന്നും ഉറക്കു  
 വും ഇല്ലാതെ ദിവാനിശം ക്ലേശിച്ചുവരുന്നു. കല്യാണരാ  
 ശിയായ ഭവാനു ഈ ഭൃഷ്ടനെ കൊന്നു യഥാപരിധിലേക്കു  
 അയച്ചിരിക്കുന്നതു എനിക്കും മറ്റുള്ളവർക്കും വലുതായ

അ അനുഗ്രഹം തന്നെ. എന്നെ രക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ സമയം മുതൽ ഞാൻ ദയാ വിധിയായ അങ്ങയുടെ ഭാസനാണെന്നറിഞ്ഞാലും, ഞാൻ ഇപ്പോൾ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു എന്നു ദയവായി ആലോചിക്കണം—' എന്നു പറഞ്ഞു എന്റെ കാൽക്കൽവീണു നമസ്കരിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞു:—അല്ലമായ കാരണത്താൽ അനല്ലമായ ആദരവു കാണിക്കുന്നതു സജ്ജനങ്ങളുടെ സ്വഭാവമാകുന്നു. ഇത്രമാത്രം എന്റെ നേരെ ആദരവു കാണിക്കത്തക്കവണ്ണം ഞാൻ യാതൊന്നും ചെയ്തിട്ടില്ല. എങ്കിലും ഞാൻ പറയുന്നതു അനിഷ്ടമല്ലെങ്കിൽ എനിക്കുവേണ്ടി ഒരു കാര്യം ചെയ്യാൻ കൊള്ളാം. ഇതേവരെ യാതൊന്നും ക്ലേശമുണ്ടാവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഈ രാജകുമാരിയെ അകൃത്യം കാരിയായ മാന്ത്രികൻവളരെക്ലേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഈ രാജപുത്രിയെ താമസിയാതെ ഇവളുടെ അർത്ഥനയിൽ കൊണ്ടുവിട്ടാൽ കൊള്ളാം.

കണ്ഠശിഖരസ്ഥിതങ്ങളായ നീലോല്പലങ്ങൾപോലെ ചമ്പലങ്ങളായ താരകങ്ങളെ രാജകുമാരി ചുറ്റും സഞ്ചരിപ്പിച്ചു. അവളുടെ ഗന്ധസ്ഥലത്തിൽ രോമാഞ്ചമുണ്ടായി. രാഗത്താലും ലജ്ജയാലും മുഖം താഴ്ത്തി, കാൽ വിരൽകൊണ്ടു എന്തൊ നിലത്തിൽ വരച്ചുകൊണ്ടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

‘ആയു, ഭവാനു ഈ ഭാസജനത്തെ മൃത്യുമുഖത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ച് അനംഗസംഗാരത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ചരണകമലത്തിൽ പറ്റിയ ഒരു പദശൃംഗീയായിട്ട് എന്നെ ഭാവിച്ചാലും. അങ്ങേക്കു എന്നിൽ ദ

യവുണ്ടെങ്കിൽ അങ്ങയുടെ ചരണകമലങ്ങളെ ആരാധിപ്പാൻ എന്നിങ്ങ അനുവാദം തരിക. കന്യാകുമാരത്തിൽ വസിക്കുന്നതിനാൽ എന്തെങ്കിലും ആപത്തു നേരിടുമെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ട. എന്റെ സഖിമാരും പരിജനങ്ങളും എന്നിൽ വളരെ സന്തുഷ്ടകളാകുന്നു. അതിനാൽ അവർ ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി ആരോടും ഒന്നും പറയുന്നതല്ല'

തീർക്കുണങ്ങളായ സായകങ്ങൾകൊണ്ടു കാമദേവൻ എന്നെ നിർദ്ദയം താഡിച്ചു. രാജപുത്രീ അവളുടെ കടാക്ഷപാശംകൊണ്ടു എന്നെ ഗാഢമായി ബന്ധിച്ചു. ഞാൻ നിശ്ചലരതെ നോക്കി! ഞാൻ ഇവരും പറയുന്നതിനെ അനുസരിച്ചില്ലെങ്കിൽ കാലതാമസം കൂടാതെ ഇവരും അവിഷ്ഠമായ ദശയെ പ്രാപിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു. അതിനാൽ ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരെയും ദയവായി രാജകുമാരിയുടെ അരമനയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയാൽ കൊള്ളാമെന്നു ആവശ്യപ്പെട്ടതനുസരിച്ചു നിശാചരൻ എന്നെയും രാജകന്യകയേയും കന്യാകുമാരത്തിൽ കൊണ്ടുവിട്ടു. സ്വപഥനുമായി ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന സഖീജനങ്ങളെ രാജകന്യക പതുക്കെ കരതലംകൊണ്ടു തട്ടി ഉണർത്തി അവരോടു നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞു. അവർ കണ്ണീരോടുകൂടി എന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു 'ആതുർണ്ണതിപരാക്രമിയായ അങ്ങയുടെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽ പതിച്ചതിനാൽ ഞങ്ങളുടെ പ്രിയസഖി കൃതാന്തനിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇവളെ മനസിജൻരാഗമാകുന്ന അഗ്നിയെ സാക്ഷികരിച്ച് അങ്ങക്കുായി തന്നിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. രാഗതാളമായ ഈ ആശ്ചര്യരത്നം രത്നശൈലശിലാതലംപോലെ സ്ഥിരമായ അങ്ങയുടെ ഹൃദയത്തെ അലങ്കരിക്കട്ടെ ഇവളു



ടെ കോമളമായ കളഭവരം അങ്ങയുടെ ആലിംഗനത്താൽ ചരിതാത്മമായി ഭവിക്കട്ടെ' എന്നു പറഞ്ഞു എന്തെങ്കിലും വിധി വരിച്ചു. ഞാൻ രാജകുമാരിയോടുകൂടി കന്യകാപുരത്തിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ടു കറെ ദിവസംകഴിച്ചു.

വസന്ത കാലം ആവിർഭവിച്ചു. പുനാഗപുഷ്പങ്ങൾ മധുപാനന്തൽപരങ്ങളായ ഭ്രമരങ്ങളുടെ ഭാരത്താൽ ശൃംഗങ്ങളായി ഭവിച്ചു. തിലകപുഷ്പങ്ങൾ അർണ്യസ്ഥലികളുടെ ലലാടങ്ങൾക്കു ലീലാതിലകങ്ങളായി ശോഭിച്ചു. ലളിതനായ മദനരാജന്റെ കാഞ്ചനമന്ത്രമാണെന്നു എന്തോന്നുമാറു കണ്ണികാരപുഷ്പങ്ങളെല്ലാം വികസിച്ചു തുടങ്ങി. പുഷ്പിതങ്ങളായ സഫകാർവൃക്ഷങ്ങൾ ഭ്രമരങ്ങളെ കൂട്ടാകൂട്ടമായി ആകർഷിച്ചിരുന്നു. കോകിലങ്ങളുടെ മധുഗാനങ്ങൾ കേട്ടു അന്തരകതകളായ സുരരിമാർ കാമലീലകൾക്കു തയ്യാറായി. വിനയവതികളായ കന്യകമാരുടെ രൂപങ്ങളിൽ നിന്നു സഫജമായ ലജ്ജ രാഗത്താൽ ദുഃഖിക്കപ്പെട്ടു. ചന്ദനാശ്ലേഷത്താൽ സുരഭിശീതളമായ മന്ദമാരുതന്റെ ഉപദേശത്താൽല്ലാ എന്നു തോന്നുമാറു പുഷ്പിതങ്ങളായ ലതകൾ കാരറിൽ നൃത്തം ചെയ്തായിരുന്നു. അംഗനാജനങ്ങളോടും പുത്രിയോടും മറ്റു പരിചാരങ്ങളോടും കൂടി കലിംഗരാജാവു സമുദ്രതീരത്തിലുള്ള ചെറിയ കാനനത്തിൽ കറെ ദിവസം താമസിക്കുന്നതിനായി പുറപ്പെട്ടു. ആ കാനനത്തിൽ സൂര്യകിരണങ്ങൾക്കു പ്രവേശമുണ്ടായിരുന്നില്ല. മധുപാനമത്തങ്ങളായ ഭ്രമരങ്ങളുടെ ഭാരത്താൽ നമുങ്ങളായ ലതകളുടെ അഗ്രകിസയലങ്ങൾ സൈകതങ്ങളെ ആലിംഗനം ചെയ്തിരുന്നു. തരളങ്ങളായ തരംഗങ്ങളുടെ സ്തീകരാസാരങ്ങൾ എപ്പോഴും

വീണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ ആ വനം അത്യന്തം ശീതളമായിരുന്നു. ഈ വനത്തിൽ രാജാവ് ക്രീഡാസാസകതനായി പത്തുദിവസം താമസിച്ചു. ഈ സമയത്തു ആശ്രയരാജാവായ ജയസിംഹൻ യുദ്ധസാമഗ്രികളോടുകൂടി അവിടെ പ്രസ്തുത യുദ്ധം ചെയ്തുകലിംഗരാജാവിനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കളത്രങ്ങളേയും ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. ഈ കൂട്ടത്തിൽ എന്റെ പ്രിയതമയും അവളുടെ സഖീജനങ്ങളും അപഹരിക്കപ്പെട്ടു. ശത്രുരാജാവ് എന്റെ പ്രിയതമയെ വശീകരിപ്പാൻ യത്നിക്കുന്നതാണെന്നും അങ്ങിനെ ആദ്യം എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുന്ന പക്ഷം ആ സതീരത്തും നിശ്ചയമായും വിജയം ക്ഷണിച്ചു മറ്റൊരതെങ്കിലും പ്രകാരത്തിലോ പ്രാണശ്യാതം ചെയ്യുന്നതാണെന്നും അങ്ങിനെ എന്തെങ്കിലും സംഭവിക്കുന്നപക്ഷം പിന്നെ എന്റെ ജീവിതംകൊണ്ടു പ്രയോജനമില്ലെന്നും മറ്റും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു, ആഹ്ലാസികളിൽ ശ്രദ്ധയില്ലാതെ ഞാൻ കരം വിവസം കഴിച്ചു.

ഒരു ദിവസം ആശ്രയരാജ്യത്തിൽ നിന്നു വന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ ഞാൻ കണ്ടു. ജയസിംഹൻ കലിംഗരാജാവിനെ കൊല്ലുവാൻ യത്നിച്ചതായും കനകലേഖയെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചപ്പോൾ അവളുടെ പിതാവിന്റെ നേരെ അല്പം അനുകമ്പ തോന്നിയതിനാൽ തൽക്കാലം അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലാതെ കളത്രങ്ങളോടുകൂടി ബന്ധനത്തിൽ ഇട്ടിരുന്നതായും രാജകന്യകയിൽ ഒരു യക്ഷൻ അധിവസിച്ചിരുന്നതായും അതുകാരണം അവൾ രാജാവിനേയും മറ്റും പരുഷന്മാരേയും കാണാറില്ലെന്നും വളരെ മാന്ത്രികന്മാർ എത്രതന്നെ ശ്രമിച്ചിട്ടും യക്ഷനെ ദൂരികരിപ്പാൻ സാധി

ചിലപ്പോൾ ആ ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു. ഈ കേട്ടുകേട്ടാ  
 ടെ എനിക്കു അത്യാവം സമാധാനമുണ്ടായി. ഞാൻ കൃത്രി  
 മമായ ജടയും തരിച്ച് വല്ലാലവും ഉടുത്തു കിടന്ന ശിഷ്യന്മാ  
 രോടുകൂടി ആന്ധ്രാജ്യത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഭക്ഷണം,  
 വസ്ത്രം മുതലായതു യഥേഷ്ടം കൊടുത്തു ഞാൻ ശിഷ്യന്മാ  
 രെയെല്ലാം വശീകരിച്ചു. ഏതാനും ദിവസങ്ങൾകൊണ്ടു  
 ഞങ്ങൾ ആന്ധ്രാജ്യത്തിൽ എത്തി. ആ നഗരത്തിൽനി  
 ന്നു് അധികം അകലെയല്ലാതെ കരുസസ്സു് അതിന്നു് അരി  
 കത്തായി ഒരു ചെറിയ കാടും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ആ  
 കാട്ടിൽ വാസം തുടങ്ങി. ആ സാസ്സി അതിമനോഹരവും  
 സാരസന്ദൃഷ്ടവുമായിരുന്നു. കുളാഘോസങ്ങൾ പിളന്നതായ  
 താമരവളയങ്ങളിൽ നിന്നു നിരന്തരം വീണുകൊണ്ടിരുന്ന  
 കിസലയശകലങ്ങൾ കൊണ്ടു ആ സാസ്സിലെ ജലം പി  
 തൃവണ്ണത്തോടുകൂടിയതായിരുന്നു. ശിഷ്യന്മാർ എന്റെ പി  
 ചിത്രങ്ങളായ ചോഷകളെപ്പറ്റി പലരോടും പറഞ്ഞുതുട  
 ങ്ങി. നാലുവേദങ്ങളിലും ആറു വേദാംഗങ്ങളിലും ഒരു  
 ചോലെ പാണ്ഡിത്യമുള്ള ഒരു യതിശ്രേഷ്ഠൻ സാസ്സമീപമു  
 ള്ളതായ കാനനത്തിൽ താമസിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു അ  
 റിയന്തര രഹസ്യങ്ങളില്ല. അന്യർ അറിവില്ലാത്ത ശാസ്ത്ര  
 ങ്ങളിൽകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്നു അസാധാരണമായ പരിചയ  
 മുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും അസത്യം പറകയില്ല. അദ്ദേ  
 ഹത്തെ കണ്ടാൽ ദയാശാരി മുത്തീകരിച്ചിരിക്കയാണോ  
 എന്നു തോന്നും. ഇദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതിന്നാൽ  
 ഭിക്ഷയ്ക്കു ചാരിതാത്ഥ്യം സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം അ  
 സംഖ്യം രോഗികൾക്കു രോഗോപശാന്തി ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.  
 കൂടാതെ അദ്ദേഹം മന്ത്രവേദത്തിലും വളരെ സമർത്ഥനാ

കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശക്തിയെ പരിമേദം ചെയ്യു  
 ന്നത് ഏവക്കും സാധ്യമല്ല. ഇത്രയെല്ലാം യോഗ്യതകൾ  
 ഇതന്നിട്ടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന് അഹങ്കാരലേശം കൂടി ഇ  
 ല്ലാത്തതു വളരെ ആശ്ചര്യം തന്നെ' എന്നും മറ്റും ജനങ്ങ  
 ൾ എന്തെപ്പറ്റി പ്രശംസിച്ചു തുടങ്ങി. കണ്ണാകണ്ണിക  
 യായി ഈ വർത്തമാനം രാജാവിന്റെ ശ്രവണങ്ങളിലും പ  
 തിച്ചു. രാജാവു എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു എന്നെ ആട  
 രവോടുകൂടി പൂജിച്ചു. എന്റെ ശിഷ്യർക്കു ഇഷ്ടമുള്ള സാ  
 തനങ്ങൾ കൊടുത്തു അവരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. ഒരു ദിവ  
 സം രാജാവു തന്റെ ആഗ്രഹം സാതിക്കുന്നതിന്നു എന്തെ  
 ക്കിലും ഉപായമുണ്ടോ എന്നു എന്നോടു സ്വകാശമായി  
 ചോദിച്ചു. എല്ലാ കല്യാണലക്ഷണങ്ങളും തികഞ്ഞ ആ  
 കന്യകാരത്തത്തെ സ്വധീനപ്പെടുത്തുവാൻ അങ്ങു യത്നീ  
 ക്കുന്നതു വളരെ യുക്തം തന്നെ. എങ്കിലും അവളുടെ ശരീ  
 രത്തിൽ വസിക്കുന്ന യക്ഷൻ ബലവാനാണെന്നു തോന്നു  
 ന്നു. എന്തായാലും മൂന്നു ദിവസം കൂടിക്കുമാറുക. അതി  
 നകം ഞാൻ എന്തെങ്കിലും ഉപായം കാണുപിടിക്കാം' എ  
 ന്നപറഞ്ഞു ഞാൻ രാജാവിനെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. രാജാ  
 വ് അരമനയിലേക്കു തിരിച്ചുപോയി. നേരം സന്ധ്യയായി.  
 ഞാനും ശിഷ്യന്മാരും സന്ധ്യാവന്ദനം മുതലായ നിത്യക  
 ര്മങ്ങൾ ചെയ്തു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. എവിടെ നോക്കിയാ  
 ലും കൂരിരുട്ട്. ജനങ്ങളെല്ലാം താഡനിദ്രയിൽ ലയിച്ചു.  
 ഞാൻ പതുക്കെ ഒരു തുമ്പയും എടുത്തു പുറത്തു പോയി  
 സരസ്വതീരത്തിൽ നിന്നു ജലത്തിന്റെ അകത്തു പ്രവേശി  
 ക്കത്തക്കവണ്ണം വലുതായ ഒരു ദ്വാരം ഉണ്ടാക്കി. അതി  
 ന്റെ മുഖം നല്ലവണ്ണം മറച്ചു. നേരം പ്രകാശമാവുന്നതി

ന മുമ്പു ഞാൻ സരസ്സിൽ കളിച്ചു കാളാകാളസാക്ഷിയായ ഭഗവാൻ സൂര്യനെ വന്ദിച്ചു് ആശ്രമത്തിലേക്കു പോയി.

മൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞു നാലാംദിവസം വൈകുന്നേരം രാജാവു എന്നെ കണ്ടാൻ വന്നു ബദ്ധമാണെങ്കിലായി നിന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞു:- അങ്ങയുടെ അഭിമതം സ്വീകരിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഉപായം ഞാൻ ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ലോകത്തിൽ അലസന്മാരോടുകൂടി ലക്ഷ്മീദേവി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നില്ല. ഉത്സാഹിനും പുരുഷന്മാരും മുമ്പെത്തി ലക്ഷ്മീ: എന്നാണല്ലോ ആപ്തവാക്യം. അങ്ങയുടെ കാര്യം ഇന്നുതന്നെ സാധിക്കുമെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. അർദ്ധരാത്രി സമയത്തു അങ്ങു ഇവിടെ വന്നു ഈ സാസ്സിൽ മുക്കി, ശ്വാസം അടക്കാവുന്നതുവരെ വെള്ളത്തിന്റെ അടിയിൽ കിടക്കണം. അപ്പോൾ വെള്ളത്തിൽ നിന്നു ഒരു ശബ്ദം പുറപ്പെടും. ആ ശബ്ദം ശമിച്ച ഉടനെ അങ്ങു വെള്ളത്തിൽ നിന്നു പുറത്തു വരണം. അപ്പോൾ അങ്ങയുടെ രൂപം വളരെ കെറുതു കാവഹമായും നേത്രങ്ങൾ വളരെ ചുവന്നും ഇരിക്കും. ആ രൂപത്തിൽ അങ്ങയെ കണ്ടാൽ പിന്നെ യക്ഷൻ രാജകുമാരിയെ വിട്ടുപോകുന്നതാണ്. മന്ത്രവാദങ്ങൾ വേണ്ടതെല്ലാം ഞാൻ ചെയ്തുവരുന്നു. രാജകുമാരിയെ അങ്ങയിൽ വളരെ അനുരാഗമുള്ളതിനാൽ യക്ഷൻ ഒഴിഞ്ഞു ഉടനെ അവൾ അങ്ങയെ വന്നു കാണും. രാജ്യത്തെപ്പറ്റി അങ്ങക്കു യാതൊന്നും പേടിക്കേണ്ടതില്ല. ശത്രുക്കളെ നിശ്ശേഷം അനായാസേന അങ്ങയ്ക്കു ജയിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. ഞാൻ പറയുന്നതിൽ അങ്ങക്കു വിശ്വാസം തോന്നുന്നില്ലായിരിക്കാം. ശാസ്ത്രകുശല

മാരും ബുദ്ധിമാന്മാരായ മന്ത്രിമാരോടും മറ്റു ഹി  
തൈഷ്ഠികളോടും ആലോചിച്ചു് ഞാൻ പറയുന്നപ്രകാരം  
പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ വിരോധമില്ലെന്നു അവാർ പറയുന്ന  
പക്ഷം അങ്ങ് അതുപോലെ ചെയ്യാൽ മതി. ധീവരന്മാ  
ർ വിരത്തി സരസ്സിനെ നല്ലപോലെ പരിശോധിക്കാ  
വുന്നതാണ്. സരസ്സിനു ചുറ്റും വിശ്വസ്തരായ ഭൂതന്മാ  
ർ നിൽക്കട്ടെ.

ഞാൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം രാജാവിന്നു ഗ്രഹിക്കുമാ  
യിരുന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞതിൽ ആക്ഷേപം സംശയം തോന്നി  
യില്ല. രാജാവു് രാജകന്യകയിൽ എത്രമാത്രം അനുരക്ത  
നായിരുന്നു എന്ന് എല്ലാവർക്കും നല്ലപോലെ അറിയാ  
മായിരുന്നു. ഞാൻ രാജാവിനോടു വീണ്ടും പറഞ്ഞു:—‘ഞ  
ങ്ങൾ അങ്ങയുടെ രാജ്യത്തിൽ കിരകൊലമായി താമസി  
ക്കുന്നു. ഒരേ സ്ഥലത്തുതന്നെ വളരെക്കാലം താമസിക്കു  
ന്നതു ഞങ്ങളുടെ സമ്പ്രദായത്തിനു വിരുദ്ധമായിട്ടുള്ളതാ  
ണ്. അങ്ങയുടെ രാജ്യത്തിൽ ഞങ്ങൾ ഇത്രകാലം താ  
മസിച്ച സ്ഥിതിക്കു ഞങ്ങളാൽ കഴിയാവുന്ന ഏതെങ്കി  
ലും ഒരു ഉപകാരം അങ്ങേക്കു ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾ കടപ്പെട്ട  
വരാകുന്നു. അങ്ങയുടെ അഭിമതം സാധിക്കുന്നതാണെ  
ന്നു വന്നിരിക്കുന്നതിനാൽ ഞങ്ങൾ ഇത്രദിവസം ഇവിടെ  
വസിച്ചതും സഹലമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ  
ഞങ്ങൾ ഇവിടെനിന്നു ദേശാന്തരത്തിലേക്കു പോകയാ  
കുന്നു. അങ്ങ് ഗൃഹത്തിൽ പോയി കളിച്ചു് ശുഭമായ വ  
സ്രം കണ്ടിട്ടു് ശരീരത്തിൽ ചങ്ങരും പൂശി അർദ്ധരാത്രി  
സമയത്തു പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി ഇവിടെവന്നു ഞാൻ പ  
റഞ്ഞതുപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊൾക’.

രാജാവു് പഠഞ്ഞു. — താങ്കൾ ഇവിടെനിന്നു പോകുന്നപക്ഷം എന്റെ ആഗ്രഹം സാധിക്കുന്നതല്ല. നിരപരാധിയായ ഭാസജനത്തെ ത്യജിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ നിസ്സഹതയെപ്പറ്റി അലോചിക്കുമ്പോൾ എനിക്കു സങ്കടം തോന്നുന്നു. എന്തായാലും വലിയവരുടെ വാക്കുകൾ അലംഘ്യങ്ങളാണല്ലോ!

അനന്തരം രാജാവു് അമനയിലേക്കു പോയി. നേരം ഏകദേശം അർദ്ധരാത്രിയായപ്പോൾ ഞാൻ സരസ്സിൽപോയി രസ്യത്തിൽ ഒളിച്ചിരുന്നു. രാജാവു് പരിവേഷങ്ങളോടുകൂടി വന്നു. സരസ്സിന്നു ചുറ്റും കാവൽക്കാരെ നിറുത്തി. ധീവരന്മാർ വച്ചയിട്ടു സരസ്സിനെ നല്ലവണ്ണം പരിശോധിച്ചു. യാതൊരു അപായവും ഇല്ലെന്നു കണ്ടു രാജാവു് നിശ്ശങ്കം സരസ്സിൽ ഇറങ്ങിമുക്കി. ഞാൻ രസ്യത്തിൽ നിന്നു നിർഗ്ഗമിച്ചു മുതലയെപ്പോലെ പതുക്കെപ്പോയി രാജാവിന്റെ കഴുത്തുചിടിച്ചു ഞെക്കി ക്ഷണനേരം കൊണ്ടു രാജാവിനെ കൊന്നു. അനന്തരം രാജാവിന്റെ മൃതശരീരത്തെ ഛിദ്രത്തിൽ മറച്ചു ഞാൻ വെള്ളത്തിൽനിന്നു പുറത്തുവന്നു.

നാലുഭാഗത്തും നിന്നിരുന്ന് ജനങ്ങളെല്ലാം കാടിവന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞിരുന്ന പ്രകാരം രാജാവിന്റെ ആകൃതി ഭേദപ്പെട്ടു എന്നു നിശ്ചയിച്ചു അവരെല്ലാവരും വളരെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. വെങ്കറാക്കു മൃതലായ രാജാവിനെങ്ങളാൽ അലംകൃതമായ ആനപ്പുറത്തു കയറി ഞാൻ രാജാവിന്റെ ഇരുവശവും തിങ്ങിത്തിരക്കി നിന്നിരുന്നു. പുഷ്പാശത്തിന്റെ ഇടയിൽക്കൂടി അരമനയ്ക്കു പോയി. അടുത്തദിവസം കാലത്തു നിത്യകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു രാജ

ജസഭയിൽ ചെന്നു സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുന്നു. ചുറ്റും നിന്നിരുന്ന ജനങ്ങളെ നോക്കി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'വിഷയാധീനരല്ലാത്ത യതീശ്വരന്മാരുടെ ശക്തിപ്രഭാവം അതിശയനീയം തന്നെ. രജോഗുണരഹിതനായ ഒരു താപസന്റെ ഇച്ഛയാൽ എനിക്കു വാശിയുടമായ രൂപം സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു നിങ്ങളെല്ലാവരും കാണുന്നുവല്ലോ. നാസ്തികന്മാർ ലോകത്തിൽ ഇല്ലാതാകട്ടെ. ചരാചരതുക്കളായ ബ്രഹ്മാവിഷ്ണുമഹേശ്വരന്മാരെ ജനങ്ങൾ നൃത്തഗീതാദികൾ കൊണ്ടു അധികമായി ആരാധിക്കട്ടെ. ഞാൻ കൊടുക്കുന്ന ദ്രവ്യങ്ങൾ കൊണ്ടു സാധുക്കൾ അപരരുടെ സങ്കടങ്ങൾക്കു നിവാരണം ചെയ്യട്ടെ.'

ഞാൻ പറഞ്ഞതുകേട്ട ആശ്ചര്യാതിരേകത്താൽ ഏഴുദൃഷ്ടികളായ മന്ത്രിവർത്തമാൻ ജോളീശൻ ജയിക്കട്ടെ. ദിക്കുകളെല്ലാം ജയശ്രീ കൊണ്ടു ശോഭിക്കട്ടെ' എന്നു പറഞ്ഞു എന്നെ ആശീർവിച്ചു അവരവരുടെ കൃത്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായി രാജസഭയിൽ നിന്നു പുറത്തുപോയി.

പ്രിയതമയുടെ വിശ്വസ്തതയായ ശശാങ്കസേന ഏതൊ കാരണവശാൽ എന്നെ കാണാൻ വന്നു. 'എന്നെ ഇതിന്നുമുമ്പു കണ്ടിട്ടുണ്ടോ' എന്നു ഞാൻ അവളോടു സ്വകാൽമായി ചോദിച്ചു. അവൾ കുറെ നേരം എന്നെ കണ്ണിമപ്പൂട്ടാതെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. അവളുടെ ഹൃദയം ആനന്ദസംഭരിതമായി. അവളുടെ നേത്രങ്ങളിൽ നിന്നു ആനന്ദബാഷ്പം ധാരയായി ഒഴുകി തുടങ്ങി. അവൾ വിനയസൂചകമായി തന്റെ കൈവിരൽ കൊണ്ടു കോമളങ്ങളായ അധരങ്ങൾ മറച്ചു. 'ഞാൻ



കാണുന്നതു ഇന്ദ്രജാലമല്ലെങ്കിൽ ഈ നിൽക്കുന്ന ആൾ ആരാണെന്നു എനിക്കു നല്ലവണ്ണം അറിയാം. ഇതെങ്ങിനെ സംഭവിച്ചു' എന്നു അവരും എന്നോടു ചോദിച്ചു. ഞാൻ നടന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം അവളോടു പറഞ്ഞു. അവരും വിചരമെല്ലാം രാജകുമാരിയെ അറിയിച്ചു. എനിക്കു വീണ്ടും പ്രിയസംഗമം ലഭിച്ചു. അനന്തരം ഞാൻ ശ്വേതരാജനങ്ങളെ ബന്ധനത്തിൽനിന്നു മോചിപ്പിച്ചു. അവരുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം കനകലേഖയെ അഗ്നിസാക്ഷികമായി വിവാഹം ചെയ്തു. ഞാൻ ആശ്വമേധശത്തിന്നും കലിംഗമേധശത്തിന്നും അതിപതിയായിതീർന്നു. ശ്വേതരസഖാവായ അംഗരാജാവിനെ സഹായിച്ചുനായി സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി വന്നിരിക്കുന്ന ഈ അവസരത്തിൽ യാദൃച്ഛികമായി ഭാഗ്യവശാൽ അങ്ങയേയും മറ്റു സ്ത്രീകളെയും എനിക്കു കാണാൻ സാധിച്ചു.

രാജവാഹനൻ സ്ത്രീകളുടെ സാമന്തനെപ്പറ്റി പ്രശംസിച്ചു. മഹാമുനിയുടെ ചരിത്രം വളരെ വിചിത്രം തന്നെ. പ്രജ്ഞാസത്വങ്ങളുടെ സ്വരൂപം നമുക്കു നല്ലവണ്ണം അറിയാമായി' എന്നു പറഞ്ഞു ബഹുശ്രുതനായ വിശ്വതന്റെ നേരെ നോക്കി. വിശ്വതൻ തന്റെ ചരിത്രം പറയുവാനാരംഭിച്ചു.

ഞാൻ മറുസ്ത്രേഹിതന്മാരെപ്പോലെ അങ്ങയെ അന്വേഷിച്ചു പല സ്ഥലങ്ങളിൽ നടന്നു. അവസാനം വൃശ്ചാടവിയിൽ ചെന്നു. അവിടെ ഒരു കിണററിന്നരികെത്തിരുന്ന് ഏകദേശം എട്ടുവയസ്സ് പ്രായമുള്ള ഒരു ബാലൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ ആ ബാലന്റെ സമീപം ചെന്നു കരയുവാൻ കാരണമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. താൻ വളരെ ദുഃഖാസാക്ഷലനായിരുന്നതിനാൽ തന്റെ ഒരു ഉണായിരുന്ന ഒരു വൃദ്ധൻ ആ കിണറിൽനിന്നു കുറെ വെള്ളമെടുപ്പാൻ ശ്രമിച്ചപ്പോൾ കാൽതെറ്റി കിണറിൽ വീണതായും ആ വൃദ്ധന്റെ തലക്കു ആ ശ്വശ്വന്താമിപ്പെന്നും അതിനാൽ ദയവായി അദ്ദേഹത്തെ കിണറരിൽനിന്നു കയറി വിടേണമെന്നും ആ ബാലൻ എന്നോട് യാചിച്ചു. ഞാൻ ബാലനുള്ള ഒരു വള്ളികൊണ്ടുവന്നു വൃദ്ധനെ കിണറരിൽനിന്നു മുകളിലേക്കു കയറ്റി. അനന്തരം അവൻ ഭക്ഷിച്ചാൻ കുറെ ഫലങ്ങൾ കൊടുത്തു. വള്ളിയിൽ ഒരു മുളകഴൽ കെട്ടി ആ കിണറരിൽനിന്നുതന്നെ കുറെ വെള്ളവും അവൻ കോരിക്കൊടുത്തു. അവർ ഫലങ്ങൾ ഭക്ഷിച്ചു വെള്ളം കുടിച്ചു. അനന്തരം ഞങ്ങൾ മൂന്നുപേരുംകൂടി ഒരു വൃക്ഷമരായയിൽ ചെന്നിരുന്നു. ആ വൃദ്ധനും ബാലനും ആരാണെന്നും അവർ ആവിധം കഷ്ടങ്ങളുരുഭവിപ്പാൻ കാരണമെന്തെന്നും ഞാൻ ചോദിച്ചു. വൃദ്ധൻ കണ്ണീർപൊഴിച്ചുകൊണ്ടു നെടുവിപ്പോടുകൂടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

വിദർഭരാജ്യത്തെപ്പറ്റി ഭവൻ കേട്ടിരിക്കുന്നു.

അവിടെ ദോഷരാജവംശത്തിനു ഭൂഷണഭൂതനായി ധർമ്മത്തിന്റെ വംശാവതാരഭൂതനായി അതിസുതപനായി സത്യവാദിയായി പുണ്യശ്ലോകനായി പുണ്യവർമ്മാവ് എന്ന പേരായ ഒരു രാജാവാണ് രാജ്യം ഭരിച്ചുവന്നിരുന്നത്. ഈ രാജാവ് വളരെ വിനീതനും പ്രജകളുടെ വിനേതാവും രാജിതഭൂതനും ശാസ്ത്രപ്രമാണയമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചാൽ സംഭാവനകൊണ്ടും സേവകന്മാരെ ദാനംകൊണ്ടും ബന്ധുവർഗ്ഗത്തെ ഉത്ഭാവനകൊണ്ടും സന്തോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു അസംബന്ധപ്രലാപങ്ങളിൽ അശ്രുഭരനായി ഗുണങ്ങളിൽ അവിശ്വസ്തനായി കലകളിൽ അതിനിപുണനായി ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളിൽ ആസക്തനായി രാജ്യം ഭരിച്ചുവന്നു. കൃതകർമ്മാക്കളെ അനുരൂപങ്ങളായ ദാനമാനദികൾകൊണ്ട് ഉത്സാഹിപ്പിച്ചും ദൈവികങ്ങളും മാനുഷികങ്ങളുമായ ആപത്തുകൾക്ക് അപ്പുച്ഛാർ പരിഹാരം ചെയ്തും ധർമ്മാർത്ഥത്തിൽ പ്രജകളെ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചും ആ രാജശ്ലേഷൻ പ്രജകളുടെ വാത്സല്യത്തിനും വിശ്വാസത്തിനും ബഹുമാനത്തിനും പാത്രമായി. വളരെക്കാലം രാജ്യം ഭരിച്ചതിനുശേഷം അദ്ദേഹം പ്രാണിന്ദ്രധാരണമായ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു. അനന്തരം രാജപുത്രനായ അനന്തവർമ്മാവ് രാജാവായി. ഇദ്ദേഹം സർവ്വഗുണസമ്പന്നനാണെങ്കിലും ഭണ്ഡനീതിയിൽ തല്പരനല്ല. മൂതനായ രാജാവിനു വളരെ ബഹുമാനം വിശ്വാസ്യതയായ മന്ത്രിയുമാൻ ഒരു ദിവസം യുവരാജാവിനെ ഇപ്രകാരം ഉപദേശിച്ചു. സത്കലജാതനായ ഭവാനിൽ എല്ലാ ആത്മസമ്പത്തും പുണ്യമായി വിളങ്ങുന്നുണ്ട്. കലകളിലും ഗുണഗീതങ്ങളിലും ചിത്രങ്ങളായ കാവ്യവിസ്താരകളിലും ഭവോ

ന്റെ അസാധാരണമായ ബുദ്ധി മറുക്കുവരുടെ ബുദ്ധിയെ അതിശയിക്കുന്നുണ്ട്. എങ്കിലും ഈ ബുദ്ധി അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിൽ ആത്മസംസ്കാരമില്ലാത്തപക്ഷം അഗ്നിസംശോധനം ചെയ്യാത്ത സുവർണ്ണപോലെ നല്ലവണ്ണം പ്രകാശിക്കുന്നില്ല. ബുദ്ധിശുദ്ധനായ രാജാവു മഹാനാണെങ്കിലും അനായാസേന ശത്രുക്കളാൽ അഭിഭവിക്കപ്പെടുന്നു. സാധ്യസാധനങ്ങളെ വേർതിരിച്ചറിവാൻ അദ്ദേഹത്തിന് സാധിക്കുന്നതല്ല. കാര്യങ്ങളിൽ അയഥാവൃത്തിനായ രാജാവിനെ സ്വജനങ്ങളും പാജനങ്ങളും പരിഭവിക്കുന്നു. നിദിതനായ രാജാവിന്റെ ആശയ പ്രജകളുടെ യോഗക്ഷേമങ്ങളെ പരിചലനം ചെയ്യാൻ അസമർത്ഥമായി ഭവിക്കുന്നു. രാജശാസനങ്ങളെ അതിക്രമിക്കുന്ന പ്രജകൾ തങ്ങളുടെ സ്വേച്ഛാധിപതികൊണ്ട് എല്ലാ മതാഭക്തേയും കൂട്ടിക്കലർത്തി തന്മൂലം കഴപ്പമുണ്ടാക്കുന്നു. മതാഭക്തിയില്ലാത്ത ലോകം ഇഹലോകത്തിൽനിന്നും പരലോകത്തിൽനിന്നും തങ്ങളേയും രാജാവിനേയും ബാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശാസ്ത്രദൃഷ്ടമായ മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടി ഏകദേശം ലോകയാത്ര വഴരെ സുകാര്യമാണ്. ഭൂതഭവിഷ്യത്തുകളിൽ മനഷ്യക്കു—വിശേഷിച്ചു രാജാക്കന്മാക്കു ശാസ്ത്രാഭ്യാസം ദിവ്യലക്ഷ്യസ്സായി ഭവിക്കുന്നു. ദീർഘങ്ങളും വിശാലങ്ങളുമായ നേത്രങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും കൂടി ശാസ്ത്രപരിചയം ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് അർത്ഥദർശനങ്ങളിൽ സാമത്വരഹിതനായ ഒരുവൻ പരമാർത്ഥത്തിൽ അന്ധൻ തന്നെയാണ്. അതിനാൽ ഭവാൻ ബാഹ്യവിദ്യകളിൽ ആസക്തിവിട്ടു കലവിദ്യയായ ഭണ്ഡനീതിയെ വഴിപോലെ അഭ്യസിച്ചാലും.

മന്ത്രിവൃദ്ധന്റെ ഉപദേശം കേട്ട രാജാവ് അങ്ങയുടെ ഉപദേശം വളരെ യുക്തമാണെന്നു; ഞാൻ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാം എന്നു പറഞ്ഞത് അന്തഃപുരത്തിലേക്കു പോയി. അവിടെ ചെന്നു തന്റെ പത്നിമാരുടെ സന്നിധാനത്തിൽവെച്ച് വസുരക്ഷിതന്റെ (മന്ത്രിവൃദ്ധന്റെ) പേർ വസുരക്ഷിതൻ എന്നായിരുന്നു) ഉപദേശത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചു. അതെല്ലാം സമീപത്തു നിന്നു കൊണ്ടിരുന്ന വിഹാരദ്രുൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകേട്ടു. ചിത്താന്തപ്രതികരണവും പ്രസാദവിത്തരം ശീതശൃംഗവാദ്യാഭിഷിക്തിയിൽ അബാഹ്യനും ബാഹ്യന്മാരിപരായണനും പരമമോദനോപജ്ഞാപരനും പരിമാസശീലനും കാമതരളകണ്ഠശ്ശരണനും കമാരസേവകനുമായ വിഹാരദ്രുൻ രാജാവ് പറഞ്ഞതെല്ലാംകേട്ടു പരിമാസമായി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:-

ഭൈവനശ്രമത്താൽ ഭവപുനരഭ്യുത്ഥനം ലഭിക്കുന്നു എന്നിൽ അവനെ ചില ശൃംഗാരപലവിധത്തിലുള്ള പ്രലോഭനങ്ങൾകൊണ്ടു നീങ്ങിച്ച് തങ്ങളുടെ ആശ്രമം സാധിക്കുന്നു. എങ്ങിനെ എന്നാൽ--ചിലർ മരണാനന്തരം അഭ്യുദയമുണ്ടാകുമെന്നു പറഞ്ഞത് മറ്റുള്ളവരെ മോഹിപ്പിച്ച് അവരുടെ സർവ്വസ്വവും അപഹരിക്കുന്നു. ഇവരെക്കാൾ മേലുറത്തരമായ ചില പാഷണ്ഡികൾ പൂരകാരങ്ങളേയും ശരീരജീവിതങ്ങളേയുംകൂടി അപഹരിക്കുന്നു. കയ്യിൽ ഉള്ളതുകളെന്തു മുഴുതുണ്ണികയെ അഭിലഷിക്കാത്ത ഭവപുനരഭ്യുത്ഥനത്തിൽ അവനെമറ്റു ചിലർ തങ്ങൾ പറയുന്നതുപോലെ ഭവപുന പ്രവർത്തിക്കുന്നതാണെങ്കിൽ അവന്നു ആയുധങ്ങൾ കൂടാതെ തന്നെ ശത്രുക്കളെ ജയിപ്പാൻ സാധിക്കും എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു പ്രലോഭിപ്പി

കണ്ഠ. അത്രക്കിനെ സ്വാധീകരിക്കുന്നു ചേദിക്കുന്നതായാ  
 ത്ത്രയീ, വാത്സ്യ, ആനചീക്ഷകി, ഭണ്ഡനീതി എന്നു  
 നാലു രാജവിദ്യകളാണു്. ഇവയിൽ ആദ്യത്തെമൂന്നും മഹ  
 ത്തകളും മറ്റുപലങ്ങളുമാണു്. അതിനാൽ ഭണ്ഡനീതിയെ  
 തന്നെയാണു് നല്ലവണ്ണം അഭ്യസിക്കേണ്ടതു്. ഇതിനെ  
 ആചാര്യനായ വിഷ്ണുപുത്രൻ ആറായിരം ശ്ലോകങ്ങളിൽ  
 സംഗ്രഹിച്ചു് മൌര്യരാജാവിന്നു ഉപദേശിച്ചു. ഇതിനെ  
 നല്ലപോലെ പഠിച്ചു് അതുപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുന്നതായാ  
 ത്തു് ഇതു ഗുണകരമായി മറെറാന്നുമില്ല എന്നും മറ്റും അ  
 വർണ്ണനാധാരം പറയും. ഇവരുടെ ഉപദേശം കേട്ടു അ  
 ല്ലബുദ്ധികളായ ചില രാജാക്കന്മാർ ഭണ്ഡനീതി പഠിപ്പാ  
 ന് ആരംഭിക്കുന്നു. പഠിച്ചു് പഠിച്ചു് അവസാനം വൃദ്ധനാ  
 യിത്തീരുന്നു. ഈ ശാസ്ത്രം ശാസ്ത്രാന്തരങ്ങളെ അനുബന്ധി  
 ക്കുന്നതിനാൽ ഏതു കാലം പഠിച്ചാലും അവസാനിക്ക  
 ന്തല്ല. അതിലെ വാക്യങ്ങളെല്ലാം നല്ലവണ്ണം മനസ്സി  
 ലാക്കുത്തപക്ഷം അതിനെപ്പറ്റി ഒരുവന്നു ശരിയായ  
 ബോധമുണ്ടാകുന്നതല്ല. ഈ ദോഷങ്ങളെല്ലാം ഇരിക്കട്ടെ.  
 ഭണ്ഡനീതി പഠിക്കുന്നവൻ പ്രഥമമായി പുത്രന്മാരുടെ  
 കൂടി അവിശ്വാസം ജനിക്കുന്നു. ഭക്ഷണവിഷയത്തിൽകൂ  
 ടി ഒരുവന്നു യഥേഷ്ടം പ്രവർത്തിപ്പാൻ പാടില്ല. ഇതു അറി  
 വെച്ചു് ഇതുഭക്ഷണമേ കഴിപ്പാൻ പാടുള്ളു എന്നു അത്ഭു  
 ശാസ്ത്രം വ്യവസ്ഥപ്പെടുന്നു. ഇതി ഒരു രാജാവിന്റെ അ  
 ബന്ധനങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാം. കാലത്തു ഉറങ്ങി  
 എണീറ്റ ഉടനെ ആയുധങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്ക  
 ണം. ഇതിനെപ്പറ്റി രാജാവോടുകൂടി സംസാരിച്ചുകൊ  
 ണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ചില അജ്യക്ഷശൂർത്തന്മാർ വള

ഒരു പണം അപമാരിക്കും ചാണകൃത് നാല്പതു അയ്യറ  
 ണോപായങ്ങൾ പഠഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ ഉപായങ്ങളെ ചി  
 ല ധൃത്തന്മാർ തങ്ങളുടെ ബലിസാമത്വം കൊണ്ട അ  
 നേകങ്ങളായി വികല്പിക്കുന്നു. ആയവ്യയങ്ങളെപ്പറ്റി  
 ചിന്തിച്ചുകഴിഞ്ഞ ഉടനെ രാജാവ് പ്രജകളുടെ സങ്കടങ്ങ  
 ൾ കേൾക്കണം. ഇതു വളരെ കഷ്ടമായിട്ടുള്ളതാണ്. ഇ  
 ക്കാൽത്തിൽ പ്രായ്വിചാരിക്കുക (ജഡ്ജിമാർ) തങ്ങള  
 ുടെ ഇഷ്ടംപോലെ ജയപരാജയങ്ങൾക്കു വ്യവസ്ഥപെടു  
 ത്ത അത്ഭുതങ്ങൾക്കു അവകാശികളായി തീരുന്നു. പാപത്തി  
 ന്നും അകീർത്തിക്കും രാജാവാണ് അവകാശി. ഒമ്പതുമണി  
 മുതൽ പത്തുമണിവരെ രാജാവിന്നു കളിക്കുന്നതിന്നും ഭ  
 ക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിന്നും ഉള്ള സമയമാണ്. ഭക്ഷണം  
 കഴിഞ്ഞാൽ കരങ്ങൾ സ്വീകരിപ്പാൻ തുടങ്ങണം. അന്ന  
 ണ്തരം രാജാവ് മഹത്തായ മന്ത്രാലോചനാഭവനങ്ങളിലി  
 ണ്നു. ഇതിൽ മന്ത്രിമാർ മധ്യസ്ഥരെപ്പോലെ അന്യോന്യം  
 യോജിച്ച് ഭോഷതണുങ്ങൾ ഭുതവാക്കുകൾ ശക്യാശക്യത  
 ദേശകാലകാർത്ഥികൾ ഇവയെ എല്ലാം തങ്ങളുടെ ഇഷ്ട  
 പോലെ മാറിയും മറിച്ചും വ്യവസ്ഥപെടുന്നു. കൂടാതെ  
 ഇവർ ഗുരുമായി ബാഹ്യാഭ്യന്തരകലാശാലകൾ ഉണ്ടാക്കി  
 അവയുടെ പരിഹാരങ്ങൾ ചെയ്യുന്നവർപോലെ അഭിന  
 യിച്ചുകൊണ്ടു അവശനായ രാജാവിനെ വശീകരിക്കുന്നു.  
 പന്ത്രണ്ടുമണിക്കു മീതെ രാജാവിന്നു സൈപരവിഹാര  
 ചെയ്യും. ഇതിന്നു അല്പസമയമേ ഉള്ളൂ. ഇതു കഴിഞ്ഞാൽ  
 ഉടനെ ചതുരംഗബലത്തെ പരിശോധിക്കണം. അതു  
 കഴിഞ്ഞാൽ സേനാപതിയോടുകൂടി വികൃതങ്ങളെപ്പറ്റി  
 ആലോചിക്കണം. ഇതു കഴിയുന്നതോടുകൂടി നേരം സ

സ്വയംവരം. ഉടനെ സ്വസ്യാവരണം കഴിച്ച ആറമണി  
 മുതൽ ഏഴുമണിവരെ ശ്രദ്ധപുരുഷനാകെ കണ്ട സം  
 സാരിക്കേണം. അനന്തരം ഭക്ഷണം കഴിച്ച ശ്രോത്രിയ  
 നെ പോലെ പുസ്തകപാരായണം ചെയ്യേണം. ഇതു  
 കഴിഞ്ഞാൽ ശയനഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു കരോനരം ഉറ  
 ങ്ങാം. വീണ്ടും മൂന്നു മണിക്കു ഏഴുനീറു നാലുമണിവ  
 രെ ശാസ്ത്രധിത ചെയ്യണം. നാലുമണിക്കു ശേഷം  
 അഞ്ചുമണിവരെ മന്ത്രഗ്രഹം ഭൂതാഭിപ്രേഷണം മുതലാ  
 യതു നടത്തണം. ഭൂതന്മാർ ഇരുകോശത്തും പ്രിയവചന  
 ങ്ങൾ പറഞ്ഞു തൽമൂലം ലഭിക്കുന്നതായ അർത്ഥത്തെ  
 വർത്തിപ്പിക്കുന്നു. അവർക്കു കരം കൊടുക്കേണ്ടതില്ല. ജോ  
 ലി ഒന്നും ഇല്ലാത്തപ്പോൾ വളരെ ജോലി ഉണ്ടെന്നു  
 ഭാവിച്ചു കൊണ്ടു് അചർ സഭാ ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു  
 കൊണ്ടിരിക്കും. അഞ്ചു മണി കഴിഞ്ഞാൽ പൂ  
 രോഹിതന്മാർ വന്നുതുടങ്ങും. ഇന്നു ഭൂപാപം ക  
 ണ്ടു. ഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം പിഴച്ചിരിക്കുന്നു. വരുമ്പോൾ ചീ  
 ത്ത ശകുനമാണു കണ്ടതു്. അതിനാൽ ചില ശാന്തികൾ  
 ചെയ്യേണം. ഛോമസാധനങ്ങൾ എല്ലാം സുവർണ്ണം കൊ  
 ണ്ടായാൽ വളരെ വിശേഷം, എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു രാ  
 ജാവിനെ കൊണ്ടു പല ദാനങ്ങളും മറ്റും ചെയ്തിപ്പിച്ചു്  
 അചർ ധനികന്മാരായിത്തീരുന്നു. ഈ വിധം ദിവാനിശാ  
 സുഖലേശം കൂടാതെ വളരെ ആയാസങ്ങൾ അനുഭവിക്കു  
 ന്ന നയജ്ഞെൻ തന്റെ രാജ്യംകൂടി ഭരക്ഷ്യമായി ഭവിക്കു  
 ന്നു. ശാസ്ത്രജ്ഞനാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ട ഒരു രാജാവു്  
 എന്തുതന്നെ പറഞ്ഞാലും പ്രവർത്തിച്ചാലും ജനങ്ങൾക്കു  
 അതിൽ വിശ്വാസം ജനിക്കുന്നില്ല. അവിശ്വാസ്യത അ



ലക്ഷ്മിക്ക് ജന്മഭൂമിയാകുന്നു. നയം കൂടാതെ തന്നെ ലോക  
 യാത്ര സാധ്യമാണെന്നു നമുക്കു ലോകാനുഭവത്തിൽനിന്നു  
 തന്നെ മനസ്സിലാക്കാം. ലോകഗതിക്കു ശാസ്ത്രത്തിന്റെ  
 ആവശ്യമില്ല. മാതാവിന്റെ സ്തുതപാനം ചെയ്യുന്നതി  
 ന്നു ശിശുക്കൾക്കു ശാസ്ത്രപരിചയം ആവശ്യമില്ലല്ലോ.  
 ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിക്കണം. കാമക്രോധാദികളെ തൃജിക്ക  
 ണം. സാമം, ദാനം മുതലായ ഉപായങ്ങളെ സ്വജനങ്ങളി  
 ലും പരജനങ്ങളിലും സദാ പ്രയോഗിക്കേണം. സന്ധിവി  
 ഗ്രഹചിന്തകൊണ്ടു തന്നെ കാലം നയിക്കേണം. എന്നു  
 മറ്റും ഉപദേശിക്കുന്ന മന്ത്രിബകങ്ങൾ, അങ്ങുകൊടുക്ക  
 ുന്നതായ ധനത്തെ ദാസീജനങ്ങൾക്കു ദാനം ചെയ്യണം.  
 ഈ ഓജ്യാമാരെ കൊണ്ടു പ്രയോജനമെന്തു? ശുക്രാചാതു  
 ണ്, അംഗീരസൻ മുതലായ മന്ത്രകർക്കശന്മാരായ ശാസ്ത്രത  
 ന്ത്രകാരന്മാർ കാമക്രോധാദികളെ ജയിച്ചിരുന്നുവോ? അ  
 വർക്കും പ്രാജ്ഞികളിൽ സിദ്ധിയും അസിദ്ധിയും ഉ  
 ണ്ടായിരുന്നു. ശാസ്ത്രാഭ്യാസം ചെയ്യാത്തവർ ശാസ്ത്രജ്ഞ  
 ന്മാരെ ജയിക്കാറില്ലെ? അങ്ങു സർവ്വലോകവന്ദ്യമായ ജാ  
 തിയിൽ ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. നവമായ വയസ്സും ദർശനീയമാ  
 യ വാപുസ്സും അപാരമായ ഐശ്വര്യവും അങ്ങേക്കു ലഭിച്ചി  
 രിക്കുന്നു. ഇതെല്ലാം സർവാവിശ്വാസങ്ങൾക്കു മേതുമൂലവും  
 സുഖാനുഭവത്തിന്നു പ്രതിബന്ധിയുമായ നയതന്ത്രത്താൽ  
 വ്യഥവാക്കിച്ചെയ്യരുത്. അങ്ങേക്കു ബലവത്തായ പതനംഗ  
 ബലമുണ്ടു്. ഭണ്ഡാരം സ്വർണ്ണത്താലും രത്നങ്ങളാലും സ  
 ങ്ക്തം പൂർണ്ണമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. എത്രകാലം അനുഭവി  
 ച്ചാലും അങ്ങയുടെ ധനം നശിക്കുന്നതല്ല. എന്തിന്നുവേ  
 ണ്ടി വൃഥാ ശരീരത്തെ ആയാസപ്പെടുത്തുന്നു. മനുഷ്യര

ടെ ജീവിതം വളരെ അല്പമാണല്ലോ. ഇതിലും ഭോഗയോ  
 ഗ്യമായ കാലം ക്ഷായം ഉള്ളു. സന്ധാദിച്ചതിനെ അനുഭ  
 വിക്കാതെ വീണ്ടും സന്ധാദിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ മരിക്കുന്ന  
 വൻ എത്ര മൃഗമാണെന്ന്. ഞാൻ എന്തിന്നധികം പറയു  
 ന്നു. ഭാരക്കുറവുമായ വിശ്വസ്തമായ ആളുകളിൽ രാജ്യ  
 ഭരണം സമർപ്പിച്ച് അസ്സരസ്സുപൂർവ്വമായ അന്ത്യപ്രകാശിനി  
 കളോടുകൂടി രമിച്ചുകൊണ്ടും ഗീതം, സംഗീതം, പാനം  
 മുതലായ ഗോഷ്ഠികളെ യഥേഷ്ടം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടും  
 ശരീരലാഭത്തെ അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യാലും.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു വിഹാരഭടൻ രാജാവിനെ സാ  
 ഷ്ഠാംഗം നമസ്കരിച്ചു. വിഹാരഭടൻ നമസ്കരിക്കുന്നതുക  
 ള്ള അന്ത്യപ്രജ്ഞയ്ക്കും ചിരിച്ചു. വിഹാരഭടന്റെ ഉപ  
 ദേശപ്രകാരം താൻ നടക്കുന്നതാണെന്നു രാജാവ് സമ്മ  
 തിച്ചു.

മന്ത്രിവൃദ്ധനായ സുരക്ഷിതൻ രാജാവിനെ വീണ്ടും  
 വീണ്ടും പ്രസ്തുതാത്ഥത്തിൽ പ്രേരിപ്പിച്ചു. മന്ത്രിയുടെ ഉ  
 പദേശത്തെ രാജാവ് വാക്കുകൊണ്ടു സ്വീകരിക്കാറുണ്ടു  
 ന്നിലും അപ്രകാരം പ്രവർത്തിച്ചു കാണാത്തതായ് മന്ത്രിവൃദ്ധ  
 ന് ഒരു ദിവസം ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു.

‘കഷ്ടം അറിവില്ലായ്മയാൽ ഞാൻ കേവലം ഒരു ബാ  
 ലനെപ്പോലെ പ്രവർത്തിച്ചുവല്ലോ. അനുചിതമായ കാഴ്ച  
 ത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കയാൽ ഞാൻ അദ്വൈതത്തിന്നു അക്ഷി  
 ഗതനായ അർത്ഥത്തെപ്പോലെ ഹാസ്യമായിത്തീർന്നിരിക്കു  
 ന്നു. ഇദ്വൈതം മുൻപിലത്തെപ്പോലെല്ല ഇപ്പോൾ ഓരോ  
 ന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. എന്നെ സ്നേഹപരസ്സരം നോ  
 ക്കാറില്ല. എന്നെ നോക്കി ചിരിക്കാറില്ല ഹാസ്യവു

തന്നെത്തന്നെത്തന്നെ എന്നോട് പറയാറില്ല. എന്റെ  
 സ്വർഗ്ഗത്തിലും എന്റെ വൃന്ദാവനങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തി-  
 നെ ഒട്ടും അനുസ്മരണമുണ്ടായില്ല. ഉത്തരങ്ങളിൽ എ-  
 ന്നെ അനുസ്മരിപ്പിച്ചു. എനിക്ക് വിശേഷപ്പെട്ട സാ-  
 ന്നങ്ങളൊന്നും കൊടുത്തതുകൊണ്ടല്ല. എന്റെ സർവ്വകൃത്യ-  
 ളെ ഗണിക്കാറില്ല. എന്നോട് കടുത്തയോഗക്ഷേമങ്ങളൊ-  
 ന്നും ചോദിക്കാറില്ല. ആസന്നകാലങ്ങളിൽ എന്റെ  
 യോഗിക്കാറില്ല. അന്ത്യപുരത്തിൽ എന്റെ പ്രവേശിപ്പി-  
 ക്കാറില്ല. കൂടാതെ, എന്റെ അന്ത്യമുണ്ടായ കാലങ്ങളിൽ  
 പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നു. എനിക്ക് ഇപ്പോൾത്തന്നെ ജനങ്ങളിൽ  
 അദ്ദേഹം വിശ്വാസം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു. ഞാൻ ഭാ-  
 ദിക്കുന്നതിനൊന്നും ശരിയായി സമാധാനം പറയാറില്ല.  
 അവസരം കിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം എന്റെ പരിഹാസിക്കുന്നു.  
 ഞാൻ എന്തുകൊടുത്താലും സന്തോഷത്തോടുകൂടി സ്വീക-  
 രിക്കാറില്ല. നമ്മുടെയൊക്കെയുടെ സർവ്വലിതങ്ങളെ എന്റെ  
 മുമ്പാകെ മുമ്പാകെക്കൊണ്ടു ഉൽക്കണ്ഠിപ്പിക്കുന്നു.  
 ചിത്താന്തരവർത്തനം അന്ത്യമാണെങ്കിലും പ്രിയമായി  
 ഭവിക്കുന്നു എന്നും എത്രതന്നെ സാമർത്ഥ്യമുള്ളവരാണെ-  
 ന്നിലും അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി യോജിക്കാത്തവർ ബ-  
 ഹിഷ്കൃതമായി ഭവിക്കുന്നു എന്നും ചാണക്യൻ പറയ-  
 ന്നു വളരെ യഥാർത്ഥം തന്നെ. ഇങ്ങിനെയാണുമാണെ-  
 ന്നിലും ഇനി എന്താണുതന്നെ. എന്റെ പിതൃപിതാമഹാ-  
 ദികൾ ഈ രാജകുടുംബത്തെ വളർത്തലായി ആശ്രയി-  
 ച്ചുവരുന്നതിനാൽ ഞാൻ എങ്ങിനെയാണു വിനയത്തു-  
 ന്നായ അദ്ദേഹത്തെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തേണം. തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്ന-  
 തുകൊണ്ടും പ്രയോജനമെന്തു? ഞാൻ പറയുന്നതൊന്നും

ഇദ്ദേഹം കേൾക്കാറില്ലല്ലോ. നയജ്ഞനും അശുഭകേന്ദ്രനുമായ വസന്തഭാനു ഈ രാജ്യത്തെ കാലതാമസംകൂടാതെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തുമെന്നു നിശ്ചയംതന്നെ.

രാജാവു വസുരക്ഷിതന്റെ ഉപദേശങ്ങളൊന്നും ശ്രദ്ധിക്കാതെ സേപ്തപോലെ ഓരോന്നു പ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങി. അശുഭരാജാവിന്റെ മന്ത്രിയായ ഇന്ദ്രപാലന്റെ പുത്രൻ ചന്ദ്രപാലൻ തന്റെ ഭരാചാരം നിമിത്തം പിതാവിനാൽ ബാധിക്കപ്പെട്ടു വളരെ ചരണഗണങ്ങളോടുകൂടി വിദർഭരാജ്യത്തിൽ ചെന്നു വിചാരഭ്രമനെ വശീകരിച്ചു. തദാ രാജാവിനും അസ്പദം ലഭിച്ചു. രാജാവു ചെയ്യുന്ന വ്യായാമാദികൾ വളരെ ഉപയുക്തങ്ങളാണെന്നു പറഞ്ഞു രാജാവിൽ വിശ്വാസം ജനിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. നായാട്ടിനെ പോലെ നല്ലതായ വ്യായാമം വേറൊന്നുമില്ല. നായാട്ടു ശീലിക്കുന്നതിനാൽ കാലുകൾക്കു വേഗതയുണ്ടാകുന്നു. ശരീരത്തിൽ കഫം കുറഞ്ഞു അഗ്നിഭീഷ്ണി ഉണ്ടാകുന്നു. മേടസ്സ് കുറഞ്ഞു അംഗങ്ങൾക്കു സ്ഥിരത കൃശതയും അതിലാലേയും മുതലായ ഗുണങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുന്നു. ശീതോഷ്ണാദിഭേദങ്ങളെ സഹിച്ചാൻ ശക്തി ഉണ്ടാകുന്നു. അവസ്ഥാന്തരങ്ങളിൽ പ്രാണികളുടെ ചിത്തവൃത്തികളെ അറിവാൻ സാധിക്കും. മാൻ, ഗവയം, മുതലായ മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതിനാൽ സസ്യലോപത്തിനു പ്രതിക്രിയ ചെയ്യും. ചെന്നായ്, വ്യാലും മുതലായ ഭക്ഷ്യമൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതിനാൽ സ്ഥലപഥങ്ങളിൽ ശല്യമില്ലാതാകുന്നു. ഇതു പോലെ പല ഗുണങ്ങൾ നായാട്ടുകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കും. ഇതുപോലെ ദൃതവും വളരെ നല്ലതുതന്നെയാണു്. ദൃതത്തിൽ ഒരുവൻ ഗുണംപോലെ പണം ചെലവുചെയ്യുന്നു

തിനാൽ തനിക്ക് ഒഴൊത്തുമുണ്ടെന്നു ജനങ്ങൾ പറയും. ഭൃതത്തിൽ ജയപരാജയങ്ങൾ അബ്രവന്ധിതങ്ങളാകയാൽ ഹർഷത്തിലും വിഷാദത്തിലും ഒരുവന്റെ ബുദ്ധി മാറുന്നില്ല. പൈശര്യം കൊണ്ടു അമർഷം വർദ്ധിക്കുന്നു. കപടകർമ്മജ്ഞാനത്താൽ ബുദ്ധി വികസിക്കുന്നു. ഒരേ വിഷയത്തിൽതന്നെ ശ്രദ്ധ വയ്ക്കുന്നതിനാൽ ബുദ്ധിക്ക് ഏകാഗ്രത ഉണ്ടാകുന്നു. സാഹസകാർത്തുങ്ങളിൽ ആസക്തി വർദ്ധിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം മാറനേകം ഗുണങ്ങൾ ഭൃതംകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്നതാണ്. ഉത്തമാംഗനമാരുടെ ഉപഭോഗവും ആവശ്യംതന്നെ. ഇതിനാൽ ധർമ്മാർത്ഥങ്ങൾ രണ്ടും സഫലങ്ങളായി തീരുന്നു. പുരുഷാഭിമാനം പൂർണ്ണമായി സിദ്ധിക്കുന്നു. അഭിപ്രായങ്ങളെ അറിയുന്നതിൽ കൗശലം, കലകളിൽ സാമർത്ഥ്യം, ബുദ്ധിക്ക് വാക്കിനും പാടവും, ഉൽകൃഷ്ടമായ ശരീരസംസ്കാരത്താലും സുഭഗവേഷണത്താലും ലോകസംഭാവനീയത്, സുഹൃത്പ്രിയത്വം, ഭാഷിണി മുതലായ ഗുണങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇതുപോലെ പാനം കൊണ്ടും വളരെ ഗുണങ്ങൾ സാധിപ്പാനുണ്ട്. പലതരം രോഗങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കത്തക്കതായ ആസവങ്ങൾ കഴിക്കുന്നതിനാൽ ദീർഘായുസ്സ് സിദ്ധിക്കുന്നു. അമാങ്കാരോൽക്കർഷത്താൽ എല്ലാ ദുഃഖങ്ങളേയും തിരസ്കരിക്കാം. മാത്സര്യം ശമിക്കുന്നതിനാൽ എപ്പോഴും ആനന്ദാനന്ദവും തന്നെ. ശബ്ദാഭിവിഷയങ്ങളെ സദാ അനുഭവിക്കാം. സുഹൃത്തുക്കളുടെ ഏകീകരണം ഉത്തമമായ അംഗലാവണ്യം അനുത്തരങ്ങളായ വിലാസങ്ങൾ മുതലായതും സിദ്ധിക്കുന്നു. രാജാവ്കരു മുനിയെപ്പോലെ ശമപ്രധാനനായിരുന്നാൽ ശത്രുക്ക

ഒരു ആക്രമിക്കുന്നതിന്നോ ലോകതന്ത്രത്തെ അവലംബി  
 ക്കുന്നതിന്നോ സാധിക്കുന്നതല്ല. ഈവിധം ഓരോന്നി  
 ന്റെ പറ്റി വെണ്ണിച്ച് ചന്ദ്രപാലൻ രാജാവിന്റെ ആപ്ത  
 മിത്രമായിത്തീർന്നു. ചന്ദ്രപാലന്റെ അഭിപ്രായങ്ങളെ രാ  
 ജാവു തുരുവചനം പോലെ അനുസരിച്ചുവന്നു. യഥാ  
 രാജാ തഥാപ്രജാഃ എന്ന പ്രകാരം പ്രജകളും രാജാവി  
 നെ അനുസരിച്ചു തുടങ്ങി. സമാനഭോഷതയാൽ ഒരു  
 വൻ മറെറാവന്റെ ഭോഷങ്ങളെ ഗണിച്ചില്ല. രാ  
 ജാവിനേയും പ്രജകളേയും അനുസരിച്ച് താന്ത്രികന്മാ  
 രും രാജലബ്ധങ്ങളായ ദ്രവ്യങ്ങളെ യഥേഷ്ടം അനുഭ  
 വിച്ചുതുടങ്ങി. ആയുധപാശങ്ങൾ ക്രമത്തിൽ കുറഞ്ഞുവന്നു.  
 രാജാവു വിടന്മാർക്കു വശപ്പെട്ടതിനാൽ വ്യയപാശങ്ങൾ  
 വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. പ്രധാനികളായ പെരുമാറ്റങ്ങളും രാജാ  
 വോടു കൂടിച്ചേർന്നു പാനഗോഷ്ടികളിൽ പ്രവർത്തിച്ച് അവ  
 നവന്റെ ആപ്തങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചുതുടങ്ങി. രാജാവു  
 പെരുന്തൃക്കളെ ആക്രമിച്ചുനാശമാക്കി. പെരുന്മാരും  
 അനന്യമായി അന്തഃപുരസ്ത്രീകളോടുകൂടി ലജ്ജാഭയം കൂ  
 ടാതെ സേച്ഛയായി വിഹരിച്ചുതുടങ്ങി. കലസ്ത്രീകളെല്ലാം  
 പാണ്ഡുലന്മാരുടെ വാക്കിലും വേഷത്തിലും തൽപ്പരക  
 ളായിത്തീർന്നു ചാരിത്രഭംഗം ചെയ്തു ഭർത്താക്കന്മാരെ അവ  
 ഗണിച്ച് ജ്ഞന്മാരുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം പലതും പ്രവർത്തിച്ചു  
 തുടങ്ങി. ഇതു കാണാൻ സഹിക്കാത്തവരായ ചിലരുടെ  
 കൂടെയിൽ കലഹം വർദ്ധിച്ചു. ബലവാന്മാർ ബലഹീനരെ  
 ഉപദ്രവിച്ചുതുടങ്ങി. ധനികന്മാരുടെ ധനങ്ങളെ തസ്കര  
 ന്മാർ യതൊരു ഭയവും കൂടാതെ അപഹരിച്ചുവന്നു. ആ  
 ക്ഷേപം എന്തും ചെയ്യാമെന്നുള്ള സ്ഥിതിവന്നു. ബന്ധുക്കൾ

മരിച്ച് നഗമെല്ലാം നശിച്ച് നിസ്സഹായരായി പ്രജകൾ കണ്ണീർപൊഴിച്ച് നിലവിളിത്തുടങ്ങി. രാജാവ് ആലോചനകൂടാതെ അസുഖങ്ങളിൽ ദണ്ഡം പ്രയോഗിക്കാൻ പ്രജകളുടെ ഇടയിൽ ഭയവും ക്രോധവും വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. സാധുക്കളും ബ്രഹ്മണങ്ങളും ലോഭം സ്ഥാപിച്ച് മാനകൾ അവമാനംനിമിത്തം ക്രൂരരായിത്തീർന്നു. ഈ അവസരം നോക്കി ശത്രുക്കൾ ആപത്തുണ്ടായ ഭാരം കാര്യങ്ങളിൽ പ്രേരിപ്പിച്ചു തന്മൂലം അവരെ നിഗ്രഹിച്ചു തുടങ്ങി. ശത്രുക്കൾ ഇവരെ വേട്ടയ്ക്കുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടിപ്പോൾ കൊണ്ടുപോകും. അവരെ കാട്ടിലാക്കി നാലുകാൽത്തൂർ തീ വെക്കും. പുലി മുതലായ ക്രൂരമൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതിനായി ശത്രുക്കൾ ഇവരെ പ്രേരിപ്പിച്ച് ആ മൃഗങ്ങളെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഇവരെ നിഗ്രഹിച്ചിടും. ശത്രുക്കളുടെ വാക്കുകേട്ടു ചിലർ അപകടങ്ങളായ മാറ്റങ്ങളിൽകൂടി ഓടുമ്പോൾ കഴികളിൽ വീണു മരിച്ചുപോകും. ഇവരെ ശത്രുക്കൾ സ്ത്രീകൾ വഴിക്കു ചില സങ്കേതസ്ഥലങ്ങളിൽ വരുത്തി ആക്രമിക്കും. ഈവിധം പല ഭേദപ്രയോഗങ്ങൾകൊണ്ടു ശത്രുക്കൾ ഇവരെ ഉപദ്രവിച്ചു തുടങ്ങി. കാലതാമസംകൂടാതെ അശുക്കൾജാലായ വസന്തകാൽ സൈന്യങ്ങളോടും സാമന്തരാജാക്കന്മാരോടുംകൂടി ചെന്നു അനന്തവർമ്മാവിനേയും രാജ്യത്തേയും ആക്രമിച്ചു. അനന്തരം അശുക്കേന്ദ്രൻ സാമന്തരാജാക്കന്മാർക്കു തമ്മിൽ കലഹം ഉണ്ടാക്കി അവരെല്ലാം നശിപ്പിച്ച് സമൃദ്ധവും കരസ്ഥമാക്കി അനന്തവർമ്മാവിന്റെ രാജ്യത്തിന്നു അന്തം അധിപതിയായി ഭവിച്ചു.

ഈസമയത്തു മന്ത്രി വൃദ്ധനായ വസുരക്ഷിതൻ ചി.

ല പ്രധാനികളോടുകൂടി ചേർന്നു ബാലനായ ഭാസ്കരവർമ്മ വിഭനയും അയാളുടെ ജ്യേഷ്ഠ സഹോദരിയായ മംജുവാദി നിയേയും ഇവരുടെ മാതാവായ വസുന്ധരയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടു. ഇവരുടെ ഭാവി കഷ്ടങ്ങൾ ഓർത്തു വസുരക്ഷിതൻ ദാഹജപരത്താൽ മരിച്ചുപോയി. ഞാനും മറ്റു ചില മിത്രങ്ങളും കൂടി രാജ്ഞിയേയും കുട്ടികളേയും മാഹിഷ്മരദിക്കുകൊണ്ടു പോയി; രാജ്ഞിയുടെ ഭർത്താവിന്റെ സാധനഭാരമായ മിത്രവർമ്മാവിന്റെ അടുക്കൽ അവരെ ഏല്പിച്ചു. ആയുധമായ രാജ്ഞിയെ അനാർജ്ജനായ മിത്രവർമ്മാവ് അന്യഥാ ഗ്രഹിച്ചു. അദ്ദേഹത്തെ രാജ്ഞി വളരെ അധികേണപിച്ചു. ബാലനായ ഭാസ്കരവർമ്മാവ് കരുതാസമയം രാജാവകാശിയായി തീരുമൊ എന്നു ശങ്കിച്ച് മിത്രവർമ്മാവ് ആ ബാലനെ കൊല്ലുവാൻ യത്നിച്ചു. രാജ്ഞി ഈ ശ്രദ്ധാലോചനയെപ്പറ്റി എങ്ങനെയൊ അറിഞ്ഞു. അനന്തരം എന്നെ വിളിച്ച് ബാലനെ എവിടെ എങ്കിലും കൊണ്ടുപോയി രക്ഷിക്കേണമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ആരും കാണാതെ ബാലനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ഈ വിന്ധ്യോടവിയിൽ വന്നുചേർന്നു. പാദസഞ്ചാരത്താൽ ബാലൻ വല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചു. ഭാരണമായ ദാഹം ബാലനെ പീഡിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. ഈ കിണാറിൽ നിന്നു കരെ വെള്ളം എടുപ്പാനായി ഉത്സാഹിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ കാൽതെറ്റി കിണാറിൽ വീണുപോയി. ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ ഭവാനു യഭ്യഹയ ബാലന്റെ വന്നു ഞങ്ങളെ രക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു ആ വൃദ്ധൻ എന്നെ തൊഴുതു വന്നിട്ടു. വീണ്ടും ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചതിൽനിന്നു എന്തു



ക്കും ആ ബാലനും തമ്മിൽ കുറച്ചു ബന്ധമുണ്ടെന്നു മനസ്സിലായി. ബാലന്റെ ഞാൻ ആലിംഗനം ചെയ്തു. അശ്വമേധവനെ നയംകൊണ്ടു ഉന്മൂലനം ചെയ്തു ബാലനെ പിതൃസ്ഥാനത്തിൽ വെക്കുന്നതാണെന്നു ഞാൻ പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. ഈ സമയത്ത് ഒരു വ്യാധൻ രണ്ടു മൃഗങ്ങളെ പിന്തുടന്നുകൊണ്ടു അവിടെ വന്നു. വ്യാധൻ എയ്ക്കു ശരങ്ങൾ ഒന്നും മൃഗങ്ങളുടെ മീതെ കൊണ്ടില്ല. ഞാൻ വ്യാധന്റെ കയ്യിൽ നിന്നു വീഴ്ത്തും ബാക്കി ഉണ്ടായിരുന്ന രണ്ടു ശരങ്ങളും മേടിച്ചു ഓരോ ശരംകൊണ്ടു ഒരോ മൃഗത്തിനെ കൊന്നു. ഒന്നിനെ ചേടൻ കൊടുത്തു മറെറാന്നിനെ ഞങ്ങൾ പാകം ചെയ്തു ഭക്ഷിച്ചു. വ്യാധനും ഞങ്ങൾ കൂറേ ഭക്ഷണം കൊടുത്തു. അവൻ വളരെ സന്തുഷ്ടനായി. മാഹിഷമതീവൃത്താന്തം എന്തെങ്കിലും അറിയുമോ എന്നു. ഞാൻ വ്യാധനോടു ചോദിച്ചു. അവിടെ താൻ പുലിത്തോൽ വിൽക്കുന്നതിന്നു പോയിരുന്നതായും ചണ്ഡവർമ്മാവിന്റെ അനുജൻ പ്രചണ്ഡവർമ്മാവിനെ മിത്രവർമ്മാവിന്റെ പുത്രിയായ മംജുവാദിനിയെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ പോകുന്നതായി അവിടെ ജനങ്ങൾ ഉൽഘോഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതായും വ്യാധൻ പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ടു ഞാൻ വൃദ്ധന്റെ ചെവിയിൽ ഇപ്രകാരം മന്ത്രിച്ചു. ധൃത്തനായ മിത്രവർമ്മാവിനെ മംജുവാദിനിയെ സ്വന്തം പുത്രിയെ പോലെ കരുതി അവളെ വിവാഹം ചെയ്തു കൊടുപ്പാൻ യത്നിക്കുന്നതു രാജ്ഞിയുടെ വിശ്വാസം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും തന്മൂലം രാജപുത്രനെ കൊല്ലുന്നതിനുമാകുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങൾ പോയി കമാന്റെ കശലവൃത്താന്തവും എന്തെ കണ്ടു വിവരവും രാജ്ഞിയോടു

സ്വകാശമായി പറഞ്ഞു കമാരനെ പുലി ഭക്ഷിച്ചു എന്നു പരസ്യപ്പെടുത്തേണം. ഇതു കേട്ട് ആ ഭുഷ്ടൻ വളരെ സന്തോഷിക്കും. എങ്കിലും ദുഃഖമുള്ളവൻ പോലെ പുറമെ നടിച്ചുകൊണ്ടു രാജ്ഞിയെ ആശ്വസിപ്പിപ്പാൻ അവൻ യത്നിക്കും. തന്റെ പുത്രൻ മരിച്ചതിനാൽ രാജാവു പറയുന്നതുപോലെയെല്ലാം പ്രവർത്തിപ്പാൻ താൻ തയ്യാറാണെന്നു രാജ്ഞി പറഞ്ഞതായി അങ്ങ് ആ ഭുഷ്ടനോടു പറയണം. ഇതു കേട്ടാൽ വളരെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി ആ ഭുഷ്ടൻ വീണ്ടും രാജ്ഞിയെ കാണാൻ പുറപ്പെടും. രാജ്ഞി ഞാൻ തരുന്നതായ ഈ വിഷത്തിൽ ഒരു പുഷ്പമാല മുക്കി ഞാൻ പതിവ്രതയാണെങ്കിൽ ഈ പുഷ്പമാല പാപിയായ അങ്ങേക്കു അസിപ്രമാരമായി ഭവിക്കട്ടെ എന്നു പറഞ്ഞു രാജാവിന്റെ ശരീരത്തിന്മേൽ എറിയണം. അനന്തരം ആ മാലയെ തന്നെ ഞാൻ തരുന്നതായ ഈ മരുന്നിൽ മുക്കി പുത്രിയ്ക്കു കൊടുക്കണം. രാജാവു ചെട്ടെന്നു മരിക്കുന്നതും പുത്രി യാതൊരു വികാരവും കൂടാതെ നിൽക്കുന്നതും കണ്ടാൽ രാജ്ഞി വലിയ പതിവ്രതയാണെന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിക്കും. രാജ്യത്തിൽ നായകനില്ലാത്തതിനാൽ രാജ്യത്തേയും പുത്രിയേയും സ്വീകരിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു രാജ്ഞി പ്രവണ്ഡവർമ്മവീനോടു അപേക്ഷിക്കണം. ഞാനും ബാലനും ഭിക്ഷുവേഷത്തിൽ അവിടെ വന്നു രാജ്ഞിയെ കണ്ടു ഭിക്ഷു മേടിച്ചു ശ്മശാനത്തിനു സമീപത്തായി വാസം തുടങ്ങും. രാജ്ഞി ആകൃന്മാരായ പെൺവൃദ്ധന്മാരേയും മറ്റു ആപത്തജനങ്ങളേയും വരുത്തി ഇന്നു കാലത്തു സ്വപ്നത്തിൽ ഏനിക്കു ദേവി പ്രത്യക്ഷിഭവിച്ചു. ഇന്ന് മുതൽ നാലാമത്തെ

ദിവസം പ്രചണ്ഡവർമ്മാവി മരിക്കുന്നതാണെന്നും അഞ്ചാം ദിവസം രേവാതടവർത്തിയായ ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്നു എന്റെ പുത്രനോടുകൂടി ഒരു യുവാവു പുറത്തു വരുന്നതാണെന്നും ആ യുവാവു ഈ രാജ്യത്തെ വേണ്ടവിധം പരിപാലിച്ചു എന്റെ പുത്രനെ രാജസ്ഥാനത്തിൽ വെക്കുന്നതാണെന്നും എന്റെ പുത്രനെ ദേവിയാണു വ്യാപ്രതപം ധരിച്ചു മറച്ചതു എന്നും വർത്തയായ മജ്ജവാടിനിയെ ആ യുവാവിനു വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തുകൊടുക്കേണമെന്നും സ്വപ്നത്തിൽ ദേവി എന്നോടു പറഞ്ഞതായി ഞാൻ ഓർന്നു. എന്നു ഉൽഘോഷിക്കണം. ഞാൻ പറഞ്ഞ ഈ രഹസ്യങ്ങളെല്ലാം നിങ്ങളും രാജ്ഞിയും ഒഴികെ മറ്റാരും അറിവാൻ പാടില്ല.

എന്റെ സന്ദേശത്തെ ശിരസാവഹിച്ചു വൃദ്ധൻ മാഹിഷ്യാതിക്കു പറപ്പെട്ടുപോയി. അവിടെ ചെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതുശ്രദ്ധാലയ്യെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചു. പരിഗ്രഹകളുടെ മാഹാത്മ്യം ആശ്ചര്യകരം തന്നെ. മിത്രവർമ്മാവിൽ മാലാപ്രഹാരം അഗ്നിപ്രഹാരമായി ഭവിച്ചുവെല്ലാം. ഇതിൽ യാതൊരു കഷ്ടവും ഉണ്ടെന്നു വിചാരിപ്പാൻ പാടില്ല. എന്തെന്നാൽ ആ പുഷ്പമാല തന്നെ മജ്ജവാടിനിക്കു സ്നാനമണ്ഡനമായിട്ടാണല്ലോ ഭവിച്ചത്. ഈ പരിഗ്രതയുടെ ശാസനങ്ങളെ അതിക്രമിക്കുന്നവൻ ഭസ്മീകരിക്കപ്പെടുന്നതാണു്” എന്നു ലോകവാദം നാടെല്ലാം പറഞ്ഞു.

ഞാനും രാജപുത്രനും ഭിക്ഷുവേഷം ധരിച്ചു മാഹിഷ്യാതിക്കുപോയി ഭിക്ഷുസ്താണെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ രാജ്ഞിയെ വെണുക്കുളു. ഞങ്ങളെ കണ്ടു ഉടനെ രാജ്ഞി എ

ണീററുഭഗവൻ, നമസ്കാരം. അനാഥയായ എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും. ഞാൻ ആശ്ചര്യകരമായ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. അതു വാസ്തവമാണോ എന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം. എന്നു എന്നെ നോക്കി സമീപത്തു നിന്നുകൊണ്ടിരുന്നവർ കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം പറഞ്ഞു. സ്വപ്നഫലം ഉടനെ സിദ്ധിക്കുന്നതാണെന്നു മാത്രം ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു.

അനന്തരം ഭിക്ഷ മേടിച്ച് ഞാൻ മേൽപറഞ്ഞ വൃദ്ധനെ വിളിച്ച് പുറത്തുപോയി പ്രചണ്ഡവർമ്മാവിനെപ്പറ്റി വിവരങ്ങളെല്ലാം ചോദിച്ചു. തത്സമയം പ്രചണ്ഡവർമ്മാവ് കശീലവന്മാരാൽ ഉപാസിക്കപ്പെട്ട സഭാമണ്ഡപത്തിൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ വൃദ്ധനോടു ഉദ്യാനത്തിൽ ഇരിപ്പാൻ പറഞ്ഞ് വിജനമായ ഒരു സ്ഥലത്തിൽ പോയി ഉടുപ്പുകളെല്ലാം മാറി രാജപുത്രനെ അവിടെ വെച്ച് കശീലവവേഷം ധരിച്ച് പ്രചണ്ഡവർമ്മാവിന്റെ സമീപം ചെന്നു. അദ്ദേഹത്തെ അനരഞ്ജിപ്പിച്ചു. നേരം സന്ധ്യയായി. പലതരം പാട്ടുകൾ കൊണ്ടും ഗുരൂവിശേഷങ്ങൾകൊണ്ടും ഞാൻ പ്രചണ്ഡവർമ്മാവിനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. പല നേരംപോക്കുകൾ കാണിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ ഞാൻ ഒരു കത്തികൊണ്ടു പ്രചണ്ഡവർമ്മാവിന്റെ മാറത്തുകത്തി. പ്രചണ്ഡവർമ്മാവ് സിംഹാസനത്തിൽ നിന്നു താഴെ വീണു. ഞാൻ പുറത്തു ഓടിപ്പോയി ഉയരമുള്ള ഒരു മതിൽ ചാടി ഉദ്യാനത്തിൽ കടന്നു. ആരും എന്നെ പിന്തുടരാതിരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി മണലിൽ എന്റെ കാലടികൾ പതിഞ്ഞതെല്ലാം വൃദ്ധൻ തട്ടി സമർപ്പിച്ചു. ഞാൻ ശത്രുക്കളുടെകയ്യിൽ പെടാതെ പുറത്തു

കടന്നു. രാജഗൃഹത്തിൽ ജനങ്ങൾ കൂടുന്നതിനു മുമ്പായി ഞാൻ മുൻപറഞ്ഞ വിജനസ്ഥലത്തിൽ ചെന്നു സന്ത്യാസി വേഷം ധരിച്ചു. അനന്തരം രാജകുമാരനോടുകൂടി ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു. അവിടെ ബിംബത്തിന്റെ അടിയിലേക്കു പുറത്തു നിന്നു വലുതായ ഒരു ദ്വാരം ഞാൻ മുമ്പു തന്നെ ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നു.

രാജ്ഞി സങ്കേതപ്രകാരം ഞങ്ങൾക്കു ധരിപ്പാൻ ഉചിതങ്ങളായ വസ്ത്രാഭികൾ വൃദ്ധന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. അർദ്ധരാത്രിയായപ്പോൾ ഞങ്ങൾ നല്ല വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിച്ച് ആഭരണങ്ങൾ അണിഞ്ഞു മുൻപറഞ്ഞ ദ്വാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു സ്വസ്ഥരായിരുന്നു. രാജ്ഞി മൃതനായ പ്രചണ്ഡവർമ്മാവിന്നു പ്രേതസംസ്കാരാഭികൾ ചെയിപ്പിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മണത്തിനു കാരണം അശ്വകരാജാവാനെന്നു ചണ്ഡവർമ്മാവിനെ അറിയിച്ചു. അടുത്തദിവസം കാലത്തു രാജ്ഞി മന്ത്രിമാരോടുകൂടി ദേവീക്ഷേത്രത്തിൽ വന്നു ദേവിയെ പൂജിച്ചു. ബിംബത്തിനു ചുറ്റുമുണ്ടായിരുന്ന മുറികളെല്ലാം ശൂന്യങ്ങളാണെന്നു കണികളെ ബോധ്യപ്പെടുത്തി. ഞങ്ങൾക്കു പുറത്തു വരുവാൻ സമയമായി എന്ന് സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വാദ്യഘോഷം മുഴങ്ങി. രാജ്ഞിയും മറ്റു ജനങ്ങളും ഞങ്ങളെ പ്രതീക്ഷിച്ചുനിന്നു. ഞാൻ ബിംബത്തോടുകൂടി ലോഹപാദപീഠത്തെ പൊന്തിച്ച് പതുക്കെ രണ്ടു കൈകൊണ്ടു പിടിച്ചു ഒരു വശത്തുവെച്ചു. ഞാനും രാജകുമാരനും പുറത്തുവന്നു. പ്രതിമയെ യഥാപൂർവ്വം സ്ഥാപിച്ചു വാതിൽ തുറന്നു. ജനങ്ങളെല്ലാം ആശ്ചര്യത്തോടും സന്തോഷത്തോടും കൂടി പുളകാഞ്ചിതഗാത്രരായി ഞങ്ങളെ വന്ദിച്ചു. ഞാൻ അവരെ

നോക്കി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:- 'ഈ രാജകുമാരൻ ആവൃത്തിപ്പെട്ടിരുന്നപ്പോൾ വിദ്യാവാസിനിയായ ദേവി വ്യാഖ്യേതൃവം ധരിച്ച് ഇദ്ദേഹത്തെ രക്ഷിച്ചതായും ഈ രാജപുത്രനെ ദേവിയുടെ പുത്രനെപ്പോലെ എല്ലാവരും വിചാരിക്കണമെന്നും ഞാൻ വഴിക്കു ദേവി നിങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നു. കൂടാതെ ഞാൻ ഈ രാജകുമാരന്റെ രക്ഷകത്വമാണെന്നും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സോദരിയെ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നും ദേവി ആശയം പിടിക്കുന്നു.'

ഇതുകേട്ട സന്തോഷപരവശരായി ജനങ്ങളെല്ലാം 'ഭോജവംശം വളരെ ഭാഗ്യവത്തു തന്നെ' എന്നു ഉറക്കെ ഘോഷിച്ചു. രാജ്ഞി അന്നുതന്നെ - മംജുവാദിനിയെ എനിക്കു വിവാഹം ചെയ്തെന്നു. അന്നരാത്രിതന്നെ ആരംഭംകാണാതെ ഞാൻ ദേവാലയത്തിലെ ബിലത്തെ നല്ല പണം അടച്ച്. എനിക്കു ഏതോ ദിവ്യാംശമുണ്ടെന്നു വിശ്വസിച്ചു ജനങ്ങളെല്ലാം എന്റെ ആദേശങ്ങളെ അനുസരിച്ചുവന്നു. രാജപുത്രനെ ജനങ്ങൾ ദേവീപുത്രനെപ്പോലെ ഭക്തിബഹുമാനപൂർണ്ണരും സ്നേഹിച്ചുവന്നു. ശുഭദിനത്തിൽ ഞാൻ പുരോഹിതന്മാരെ വരുത്തി രാജപുത്രനു ഉപനയനം ചെയ്തു. രാജപുത്രനു നീതി ഉപദേശിപ്പാൻ പുരോഹിതന്മാരെ ഏല്പിച്ച് ഞാൻ രാജകുമാരന്മാരെ നോക്കിവന്നു. പഞ്ചാംഗമന്ത്രമാകുന്നു മൂലന്തോടും അത്ഥമുരൂഷസമുദ്ധിയാകുന്നു സൂന്യാത്തോടും ചതുർഗുണങ്ങളാകുന്നു വിടപങ്ങളോടും പ്രകൃതികളാകുന്നു പത്രങ്ങളോടും ഷരംഗങ്ങളാകുന്നു കിസലയങ്ങളോടും ശക്തിരൂപമാകുന്നു പുഷ്പങ്ങളോടും സിന്ധിരൂപമാകുന്നു ഫലങ്ങളോടും കൂടിയ നയമാകുന്നു രൂക്ഷത്തെ നിസ്സഹായനായി ഉപജീവിക്കു

നന്മ ശ്രമസാധ്യമാണെന്നു എനിക്കു തോന്നി. മിത്രവർമ്മന്റെ മന്ത്രിയായ ആശ്ചര്യകേതു മന്ത്രിമാനയുക്തനാണെന്നും കോസലവംശജനാകയാൽ രാജ്ഞിപക്ഷത്തിൽപെട്ട ആളാണെന്നും അദ്ദേഹത്തെ സഹായിയായി ലഭിക്കുന്നതു വളരെ മംഗളമായിരിക്കുമെന്നും എനിക്കു തോന്നി. അനന്തരം വൃദ്ധനെ വിളിച്ച് സ്വകാര്യമായി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:-

‘അങ്ങുപോയി ആയുധകേതുവിനെക്കണ്ടു രാജ്യലക്ഷ്മിയെ അനുഭവിക്കുന്ന ഈ മായാപുരുഷൻ ആരാണെന്നറിയുന്നില്ല. നമ്മുടെ ബാലനെ ഈ സപ്തം പിടിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഈ ഭജംഗമം ബാലനെ രക്ഷിക്കുമൊ നിഗ്രഹിക്കുമൊ എന്നറിയുന്നില്ല’ എന്നിപ്രകാരം പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ടു ആയുധകേതു എന്താണു പറയുന്നതു എന്ന് എന്നെ അറിയിക്കേണം.’

വൃദ്ധൻ ആയുധകേതുവിനെ ചെന്നു്കണ്ടു തിരികെവന്നു. ആയുധകേതുവിന്റെ മറുപടി ഇപ്രകാരമായിരുന്നു:-

‘ഈവിധം പറയരുത്:- അദ്ദേഹം ഒരു ഉത്തമ പലത്തിൽ ജനിച്ച ആളാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധി നൈപുണ്യം അസാധാരണമാകുന്നു. അതിമാനുഷമായ പ്രാണബലം, അളവില്ലാത്ത ശൈത്യം, ആശ്ചര്യകരമായ ശസ്ത്രകൗശലം അനല്പമായ ശില്പവിജ്ഞാനം, ആർദ്രമായ ഹൃദയം, അസഹ്യമായ പരാക്രമം ഈ ഗുണങ്ങളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിൽ ഒന്നിച്ച് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം ശത്രുക്കൾക്കു വാഷവുഷുവും മിത്രങ്ങൾക്കു ചന്ദനവുമാകുന്നു. ആ മായാപുരുഷൻ അശ്വകരാജാവി

നെ ഉദ്ധരിപ്പിച്ചു നമ്മുടെ രാജപുത്രനെ പിതൃസ്ഥാനത്തിൽ വെക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ഞാൻ ആദ്യകേതുവിനെ എന്റെ സഹായിയാക്കിത്തീർത്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി വിശ്വസ്തരായ മന്ത്രിമാരേയും പല വേഷത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥപുരസ്കന്മാരേയും സമ്പാദിച്ചു. അചർമ്യലമായി, പ്രജകളുടെ പ്രകൃതിഭേദങ്ങളെ നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞു. നാസ്തികന്മാരെ ഉന്മൂലനം ചെയ്തു കണ്ടകന്മാരെ ശോധിച്ചു. വണ്ണശ്രമധർമ്മങ്ങൾക്കു വ്യവസ്ഥചെയ്തു.

അനന്തരം ഞാൻ ഏറ്റവും വിശ്വസ്തരായ ജനങ്ങളെ പറഞ്ഞയച്ച് അശ്വകരാജാവിന്റെ ജനങ്ങളിൽനിന്നു പ്രധാനപ്പെട്ട ചിലരെ എന്റെ ഭാഗത്തിലേക്കു വശീകരിച്ചു. എന്റെ ബുദ്ധ്യശക്തികൾ കണ്ടു് അശ്വകരാജാവു ഭയാകലനായിത്തീർന്നു. ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നപക്ഷം രാജ്യം പോകുമെന്നു വിചാരിച്ച് അശ്വകരാജാവു സൈന്യസമേതനായി യുദ്ധത്തിനു വന്നു. ഞാൻ ഏകാകിയായി അദ്ദേഹത്തോടുകൂടി യുദ്ധം ചെയ്തു. സൈന്യങ്ങളുടെ സഹായം കൂടാതെ ഞാൻ യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതുകണ്ടു ശത്രുസൈന്യം വളരെ വിസ്മയിച്ചു. അശ്വകരാജാവ് എന്റെ നേരെ എതിർത്തു. ഞാൻ വാളുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സ് ഛേദിച്ചു. ശത്രുസൈന്യമെല്ലാം ഞങ്ങൾക്കു വശപ്പെട്ട ഭാസ്കരവർമ്മാവിനെ വന്ദിച്ചു് അദ്ദേഹം തങ്ങളുടെ രാജാവാണെന്നു സമ്മതിച്ചു. എന്റെ യത്നങ്ങളെല്ലാം ഈ വിധം സഫലമായിത്തീർന്നു. എന്റെ പ്രയത്നങ്ങൾക്കു പാരിതോഷികമായി പ്രചണ്ഡവർമ്മാവി



ന്റെ രാജ്യം എനിക്കു കിട്ടി. അനന്തരം ഞാൻ എന്റെ പ്രിയ സഖാവായ ദേവനെ അന്വേഷിച്ചുപോയി. അദ്ദേഹം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മ മുതലായവർ ഞാനില്ലാതെ ഒരു നിമിഷം പോലും ഇരിക്കുന്നതല്ലെന്നു പറഞ്ഞു. അങ്ങയെ കാണുന്നതുവരെ ഞാൻ ഒരു ദിക്കിലും സ്ഥിരമായി താമസിക്കുന്നതല്ലെന്നും അതുകേതുവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ യാതൊന്നും പേടിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും അങ്ങയെ കണ്ടെത്തിയാൽ താമസിയാതെ അവിടെ ചെന്നു കൊള്ളാമെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു രാജാവിനേയും രാജ്ഞിയേയും സമാധാനപ്പെടുത്തി പ്രിയതമയെ തൽക്കാലം അവിടെ തന്നെ വിട്ടു. ദേവനെ അന്വേഷിച്ചാനായി പോയി. അപ്പോഴാണ് 'സിംഹവർമ്മ' സ്ഥായത്തിനായി എന്നെ വിളിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തെ സ്ഥായിപ്പാൻ വന്നതിനാലോ പൂർവ്വപുണ്യവിപാകത്താലോ വിപാതിക്കാരെതന്നെ അങ്ങയെ കാണാൻ എനിക്കു സാധിച്ചു."

### XIII

അവരവരുടെ ചരിത്രം പറഞ്ഞതിന്നു ശേഷം രാജകുമാരന്മാരെല്ലാവരും ഒന്നിച്ചു ചേർന്നു പാടലീപുരത്തിൽ യുവരാജാവായിരുന്ന സോമദത്തനെ പൂർവ്വസങ്കേതപ്രകാരം അറയച്ചുവരുത്തി. സോമദത്തൻ വന്നു മാറുള്ളവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേർന്നു. പുഷ്പപുരത്തിൽ നിന്നു രാജപുരുഷന്മാർ രാജാവായ രാജഹംസന്റെ ഒരു എഴുത്തുകൊണ്ടുവന്നു രാജവാഹനന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. രാജവാഹനൻ എഴുത്തു പൊട്ടിച്ചു എല്ലാവരും കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം വായിച്ചു.

കുമാരന്മാർക്കെല്ലാം ആശീർവാദം. രാജവാഹനൻ സ്നേഹിതന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ നിന്നു പെട്ടെന്നു പിരിഞ്ഞു പോയി എന്നും അവരെല്ലാവരും അവനെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായും അറിഞ്ഞു ഞാനും മഹാരാണിയും വളരെ വ്യസനിച്ചു. ഞങ്ങൾ പ്രാണശ്വാസം ചെയ്താനായി ഉദ്യമിച്ചപ്പോൾ വാമദേവമഹർഷി ഞങ്ങളെ തടഞ്ഞു. ഏതാനും വത്സരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു നിങ്ങൾ എല്ലാവരും വിജയികളായി സ്വരാജ്യത്തിലേക്കു തിരിച്ചുവരുന്നതാണെന്നു പറഞ്ഞു ഞങ്ങളെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതായ അവധി അവസിതപ്രായമായിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ ഇന്നു വീണ്ടും ഋഷിയെ ചെന്നു കണ്ടു കുമാരന്മാരെല്ലാവരും ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചു രാജ്യങ്ങൾ ലഭിച്ചു ചുംപനഗരത്തിൽ കൂടി ചേർന്നിട്ടുണ്ടെന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. നിങ്ങളെല്ലാവരും ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു വരണം.

രാജാവിന്റെ ആജ്ഞപ്രകാരം രാജകുമാരന്മാരെല്ലാവരും ഉടനെ പുഷ്പപുരത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഉജ്ജയിനിയിൽ ചെന്നു അവർ പുഷ്പോദ്ഭവനെ ബന്ധനത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിച്ചു. അനന്തരം മാളവേന്ദ്രനെ ജയിച്ച് പുഷ്പപുരത്തിൽ ചെന്നു.

പുത്രസമാഗമത്താൽ പിതൃജനങ്ങൾ അമന്ദമായ ആനന്ദം പൂണ്ടു. കുമാരന്മാരെല്ലാവരും മുനിശ്രേഷ്ഠനേയും അനന്തരം പിതൃജനങ്ങളേയും സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. ദീക്വിജയാരംഭകാലം മുതൽ അവർ തിരിച്ചു ചെന്നതുവരെയുള്ള സ്വവൃത്താന്തങ്ങളെ ഓരോരുത്തരും പറഞ്ഞു. പിതൃജനങ്ങൾ കുമാരന്മാരുടെ അതിദുർഘട

ങ്ങളായ പരാക്രമകൃത്യങ്ങൾ കേട്ടു വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അനന്തരം രാജാവ് ഋഷിശ്രേഷ്ഠനെ നോക്കി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

ഭഗവൻ, അങ്ങയുടെ അനുഗ്രഹത്താൽ ഞാൻ മനുഷ്യഭൂരിപ്ലവങ്ങളായ സുഖങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു. ഇനി വാർദ്ധക്യത്തിനു ഉചിതമായ വാനപ്രസ്ഥശ്രമം സ്വീകരിച്ച് അങ്ങയുടെ പാദസന്നിധാനത്തിൽ ഇരുന്നു ആത്മസ്വരൂപവിചിന്തനം ചെയ്യുകൊണ്ടു ജീവിതശേഷത്തെ നയിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അതിനാൽ പുഷ്പപുരത്തിനും മാനസാരന്റെ രാജ്യത്തിനും അധിപതിയായി രാജവാഹനനെ അഭിഷേകം ചെയ്തു ശിഷ്യങ്ങളായ രാജ്യങ്ങളെ ബാക്കി വെച്ചു കമാരന്മാർക്ക് ഭാഗിച്ചുകൊടുത്താലും. അവരെല്ലാവരും രാജവാഹനന്റെ ആജ്ഞകളെ അനുസരിച്ചുകൊണ്ടു ചെറുകമത്യത്തോടുകൂടി അവരവരുടെ രാജ്യങ്ങളെ യഥാവിധി ഭരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. രാജാവ് വാനപ്രസ്ഥശ്രമം സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ കമാരന്മാർക്ക് അത്ര ഇഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുകണ്ടു താപസൻ അവരോട് പറഞ്ഞു:—

കമാരന്മാരെ! മഹാരാജാവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വയസ്സിന്നനുഗുണമായി ആശ്രമം സ്വീകരിക്കുന്നതിനെ പ്രഹരി നിങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടാണു വ്യസനിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹം വാർദ്ധക്യത്തിന്നനുരൂപമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് കായക്ലേശം കൂടാതെ എന്റെ ആശ്രമത്തിൽ എന്നോടുകൂടി വാനപ്രസ്ഥശ്രമം സ്വീകരിച്ച് ഇരിക്കുന്ന കാർത്തികത്തിൽ നിങ്ങൾ യാതൊരു തടസ്സവും പറയരുത്.

നിങ്ങളുടെ ഇനി പിതൃസന്നിധാനത്തിൽ സുഖം ലഭിക്കുന്നതല്ല.'

താപസന്റെ ആഴ്ചയെ കുമാരന്മാർ കൈക്കൊണ്ടു. രാജാവ് ആശ്രമത്തോടു സ്വീകരിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി അവർ യാതൊരു തടസ്സവും പറഞ്ഞില്ല. രാജവാഹനം പുഷ്പപുരത്തിൽ അഭിഷേകം ചെയ്തു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഴ്ചപ്രകാരം മറ്റു രാജകുമാരന്മാരെല്ലാവരും അവരുടെ രാജ്യങ്ങളെ ഭരിച്ചുവന്നു. വാനപ്രസ്ഥശ്രമം സ്വീകരിച്ച് ആശ്രമത്തിൽ വസിച്ചിരുന്ന രാജാവിനേയും രാജ്ഞിയേയും രാജകുമാരന്മാർ ഇടയ്ക്കിടെ ചെന്നുകണ്ടു. ഇപ്രകാരം രാജവാഹനപ്രമുഖരായ രാജകുമാരന്മാരെല്ലാവരും പരസ്പരം ഐകമത്യത്തോടുകൂടി അവരുടെ രാജ്യങ്ങളെ ന്യായമായി പാലിച്ചുകൊണ്ടും ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാർക്കുപോലും ഭർപ്പുണ്ടായ രാജ്യസുഖങ്ങൾ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടും യഥേഷ്ടം സുഖിച്ചുവന്നു.

ശ്രീഭം.